משנה · אחרונים · יכין · סדר טהרות

יכין נגעים

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יכין נגעים

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יכין-נגעים/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 19
סעיף א 19
סעיף ב 19
סעיף ג 19
סעיף ד 19
סעיף ה 19
סעיף ו 19
סעיף ז 20
סעיף ח 20
סעיף ט 20
סעיף י 20
סעיף יא 21
סעיף יב 21
סעיף יג 22
סעיף יד 22
סעיף טו 22
סעיף טז 22
סעיף יז 22
סעיף יח 23
סעיף יט 23
סעיף כ 23
סעיף כא 23
סעיף כב 23
סעיף כג 24
סעיף כד 24
סעיף כה 24
סעיף כו 24
סעיף כז 24
סעיף כח 25
סעיף כט 25
סעיף ל 25
סעיף לא 25
סעיף לב 25
סעיף לג 26
סעיף לד 26
סעיף לה 26
סעיף לו 26
סעיף לז 26
סעיף לח 26
סעיף לט 26
סעיף מ 27
סעיף מא 27
סעיף מב 27
סעיף מג 27
סעיף מד 28
סעיף מה 28
סעיף מו 28
סעיף מז 28
סעיף מח 28
סעיף מט 28
סעיף נ 29
סעיף נא 29
סעיף נב 29
סעיף נג 29
סעיף נד 29
סעיף נה 30
סעיף נו 30
סעיף נז 30
סעיף נח 30
סעיף נט 30
סעיף ס 30
סעיף סא 30

סעיף סב 31
סעיף סג 31
סעיף סד 31
סעיף סה 31
סעיף סו 32
סעיף סז 32
סעיף סח 32
סעיף סט 32
סעיף ע 32
פרק ב 32
סעיף א 32
סעיף ב 33
סעיף ג 33
סעיף ד 33
סעיף ה 33
סעיף ו 33
סעיף ז 34
סעיף ח 34
סעיף ט 34
סעיף י 34
סעיף יא 34
סעיף יב 34
סעיף יג 35
סעיף יד 35
סעיף טו 35
סעיף טז 35
סעיף יז 35
סעיף יח 35
סעיף יט 35
סעיף כ 36
סעיף כא 36
סעיף כב 36
סעיף כג 36
סעיף כד 36
סעיף כה 36
סעיף כו 37
סעיף כז 37
סעיף כח 37
סעיף כט 37
סעיף ל 37
סעיף לא 37
סעיף לב 38
סעיף לג 38
סעיף לד 38
סעיף לה 38
פרק ג 38
סעיף א 38
סעיף ב 38
סעיף ג 39
סעיף ד 39
סעיף ה 39
סעיף ו 39
סעיף ז 39
סעיף ח 39
סעיף ט 40
סעיף י 40
סעיף יא 40
סעיף יב 40
סעיף יג 40
סעיף יד 41
סעיף טו 41
סעיף טז 41
סעיף יז 41
סעיף יח 41

סעיף יט 42
סעיף כ 42
סעיף כא 42
סעיף כב 42
סעיף כג 42
סעיף כד 43
סעיף כה 43
סעיף כו 43
סעיף כז 43
סעיף כח 43
סעיף כט 43
סעיף ל 43
סעיף לא 44
סעיף לב 44
סעיף לג 44
סעיף לד 44
סעיף לה 44
סעיף לו 44
סעיף לז 45
סעיף לח 45
סעיף לט 45
סעיף מ 46
סעיף מא 46
סעיף מב 46
סעיף מג 46
סעיף מד 46
סעיף מה 46
סעיף מו 47
סעיף מז 47
סעיף מח 47
סעיף מט 47
סעיף נ 47
סעיף נא 47
סעיף נב 48
סעיף נג 48
סעיף נד 48
פרק ד 48
סעיף א 48
סעיף ב 48
סעיף ג 48
סעיף ד 48
סעיף ה 49
סעיף ו 49
סעיף ז 49
סעיף ח 49
סעיף ט 49
סעיף י 50
סעיף יא 50
סעיף יב 50
סעיף יג 50
סעיף יד 50
סעיף טו 50
סעיף טז 50
סעיף יז 50
סעיף יח 51
סעיף יט 51
סעיף כ 51
סעיף כא 51
סעיף כב 51
סעיף כג 51
סעיף כד 51
סעיף כה 52
סעיף כו 52
סעיף כז 52

סעיף כח 52
סעיף כט 52
סעיף ל 52
סעיף לא 52
סעיף לב 53
סעיף לג 53
סעיף לד 53
סעיף לה 53
סעיף לו 53
סעיף לז 53
סעיף לח 54
סעיף לט 54
סעיף מ 54
סעיף מא 54
סעיף מב 54
סעיף מג 54
סעיף מד 54
סעיף מה 55
סעיף מו 55
סעיף מז 56
סעיף מח 56
סעיף מט 56
סעיף נ 56
סעיף נא 56
סעיף נב 56
סעיף נג 57
סעיף נד 57
סעיף נה 57
סעיף נו 57
סעיף נז 58
סעיף נח 58
סעיף נט 58
סעיף ס 59
סעיף סא 59
סעיף סב 59
סעיף סג 59
סעיף סד 59
סעיף סה 60
סעיף סו 60
סעיף סז 60
סעיף סח 60
סעיף סט 60
סעיף ע 60
סעיף עא 61
סעיף עב 61
סעיף עג 62
סעיף עד 62
סעיף עה 62
סעיף עו 62
סעיף עז 62
סעיף עח 63
סעיף עט 63
סעיף פ 63
סעיף פא 63
סעיף פב 63
סעיף פג 63
סעיף פד 64
סעיף פה 64
פרק ה 64
סעיף א 64
סעיף ב 65
סעיף ג 65
סעיף ד 65
סעיף ה 65

סעיף ו 65
סעיף ז 65
סעיף ח 66
סעיף ט 66
סעיף י 66
סעיף יא 66
סעיף יב 66
סעיף יג 67
סעיף יד 67
סעיף טו 67
סעיף טז 67
סעיף יז 67
סעיף יח 68
סעיף יט 68
סעיף כ 68
סעיף כא 68
סעיף כב 68
סעיף כג 69
סעיף כד 69
סעיף כה 69
סעיף כו 69
סעיף כז 69
סעיף כח 69
סעיף כט 69
סעיף ל 70
סעיף לא 70
סעיף לב 70
סעיף לג 70
פרק ו 70
סעיף א 70
סעיף ב 71
סעיף ג 71
סעיף ד 71
סעיף ה 71
סעיף ו 72
סעיף ז 72
סעיף ח 72
סעיף ט 72
סעיף י 73
סעיף יא 73
סעיף יב 73
סעיף יג 73
סעיף יד 73
סעיף טו 73
סעיף טז 73
סעיף יז 74
סעיף יח 74
סעיף יט 74
סעיף כ 74
סעיף כא 74
סעיף כב 74
סעיף כג 74
סעיף כד 75
סעיף כה 75
סעיף כו 75
סעיף כז 75
סעיף כח 75
סעיף כט 75
סעיף ל 75
סעיף לא 76
סעיף לב 76
סעיף לג 76
סעיף לד 76
סעיף לה 76

סעיף לו 76
סעיף לז 76
סעיף לח 77
סעיף לט 77
סעיף מ 77
סעיף מא 77
סעיף מב 77
סעיף מג 77
סעיף מד 77
סעיף מה 78
סעיף מו 78
סעיף מז 78
סעיף מח 78
סעיף מט 78
סעיף נ 78
סעיף נא 79
סעיף נב 79
סעיף נג 79
סעיף נד 79
סעיף נה 79
סעיף נו 79
סעיף נז 80
סעיף נח 80
סעיף נט 80
סעיף ס 80
סעיף סא 80
סעיף סב 81
סעיף סג 81
סעיף סד 81
סעיף סה 81
סעיף סו 81
סעיף סז 81
סעיף סח 82
סעיף סט 82
סעיף ע 82
סעיף עא 82
סעיף עב 82
סעיף עג 82
פרק ז 83
סעיף א 83
סעיף ב 83
סעיף ג 83
סעיף ד 83
סעיף ה 83
סעיף ו 83
סעיף ז 84
סעיף ח 84
סעיף ט 84
סעיף י 84
סעיף יא 84
סעיף יב 84
סעיף יג 84
סעיף יד 84
סעיף טו 85
סעיף טז 85
סעיף יז 85
סעיף יח 85
סעיף יט 86
סעיף כ 86
סעיף כא 86
סעיף כב 86
סעיף כג 86
סעיף כד 86
סעיף כה 87

סעיף כו 87
סעיף כז 87
סעיף כח 87
סעיף כט 87
סעיף ל 87
סעיף לא 87
סעיף לב 88
סעיף לג 88
סעיף לד 88
סעיף לה 88
סעיף לו 88
סעיף לז 88
סעיף לח 88
סעיף לט 88
סעיף מ 89
סעיף מא 89
סעיף מב 89
סעיף מג 89
סעיף מד 89
סעיף מה 89
סעיף מו 90
סעיף מז 90
סעיף מח 90
סעיף מט 90
סעיף נ 90
סעיף נא 91
סעיף נב 91
סעיף נג 91
סעיף נד 91
סעיף נה 92
סעיף נו 92
סעיף נז 92
סעיף נח 92
פרק ח 92
סעיף א 92
סעיף ב 92
סעיף ג 93
סעיף ד 93
סעיף ה 93
סעיף ו 94
סעיף ז 94
סעיף ח 94
סעיף ט 94
סעיף י 94
סעיף יא 94
סעיף יב 94
סעיף יג 94
סעיף יד 95
סעיף טו 95
סעיף טז 95
סעיף יז 95
סעיף יח 95
סעיף יט 95
סעיף כ 95
סעיף כא 96
סעיף כב 96
סעיף כג 96
סעיף כד 96
סעיף כה 96
סעיף כו 96
סעיף כז 97
סעיף כח 97
סעיף כט 98
סעיף ל 98

סעיף לא 98
סעיף לב 98
סעיף לג 98
סעיף לד 98
סעיף לה 99
סעיף לו 99
סעיף לז 99
סעיף לח 99
סעיף לט 100
סעיף מ 100
סעיף מא 100
סעיף מב 100
סעיף מג 100
סעיף מד 101
סעיף מה 101
סעיף מו 101
סעיף מז 101
סעיף מח 101
סעיף מט 101
סעיף נ 101
סעיף נא 102
סעיף נב 102
סעיף נג 102
סעיף נד 102
סעיף נה 102
סעיף נו 103
סעיף נז 103
סעיף נח 103
סעיף נט 103
סעיף ס 104
סעיף סא 104
סעיף סב 104
סעיף סג 104
סעיף סד 104
סעיף סה 104
סעיף סו 104
סעיף סז 105
סעיף סח 105
סעיף סט 105
סעיף ע 105
סעיף עא 105
סעיף עב 106
סעיף עג 106
סעיף עד 106
סעיף עה 107
סעיף עו 107
סעיף עז 107
סעיף עח 108
סעיף עט 108
סעיף פ 108
סעיף פא 108
סעיף פב 108
סעיף פג 108
סעיף פד 108
סעיף פה 109
סעיף פו 109
סעיף פז 109
סעיף פח 109
סעיף פט 110
סעיף צ 110
סעיף צא 110
סעיף צב 110
סעיף צג 110
סעיף צד 110

סעיף צה 110
סעיף צו 110
סעיף צז 110
פרק ט 111
סעיף א 111
סעיף ב 111
סעיף ג 111
סעיף ד 111
סעיף ה 111
סעיף ו 112
סעיף ז 112
סעיף ח 112
סעיף ט 112
סעיף י 112
סעיף יא 112
סעיף יב 112
סעיף יג 113
סעיף יד 113
סעיף טו 113
סעיף טז 113
סעיף יז 113
סעיף יח 113
סעיף יט 113
סעיף כ 113
סעיף כא 114
סעיף כב 114
סעיף כג 114
סעיף כד 115
סעיף כה 115
סעיף כו 115
סעיף כז 115
פרק י 115
סעיף א 115
סעיף ב 116
סעיף ג 116
סעיף ד 116
סעיף ה 116
סעיף ו 116
סעיף ז 116
סעיף ח 116
סעיף ט 116
סעיף י 117
סעיף יא 117
סעיף יב 117
סעיף יג 117
סעיף יד 117
סעיף טו 117
סעיף טז 117
סעיף יז 117
סעיף יח 117
סעיף יט 118
סעיף כ 118
סעיף כא 118
סעיף כב 118
סעיף כג 118
סעיף כד 118
סעיף כה 118
סעיף כו 118
סעיף כז 119
סעיף כח 119
סעיף כט 119
סעיף ל 120
סעיף לא 120
סעיף לב 120

סעיף לג 120
סעיף לד 120
סעיף לה 120
סעיף לו 121
סעיף לז 121
סעיף לח 121
סעיף לט 121
סעיף מ 121
סעיף מא 121
סעיף מב 121
סעיף מג 122
סעיף מד 122
סעיף מה 122
סעיף מו 122
סעיף מז 122
סעיף מח 122
סעיף מט 122
סעיף נ 123
סעיף נא 123
סעיף נב 123
סעיף נג 123
סעיף נד 124
סעיף נה 124
סעיף נו 124
סעיף נז 124
סעיף נח 124
סעיף נט 124
סעיף ס 125
סעיף סא 125
סעיף סב 125
סעיף סג 125
סעיף סד 126
סעיף סה 126
סעיף סו 126
סעיף סז 126
סעיף סח 126
סעיף סט 126
סעיף ע 126
סעיף עא 127
סעיף עב 127
סעיף עג 127
סעיף עד 127
סעיף עה 127
סעיף עו 127
סעיף עז 127
סעיף עח 127
סעיף עט 128
פרק יא 128
סעיף א 128
סעיף ב 128
סעיף ג 128
סעיף ד 128
סעיף ה 129
סעיף ו 129
סעיף ז 129
סעיף ח 129
סעיף ט 129
סעיף י 129
סעיף יא 129
סעיף יב 130
סעיף יג 130
סעיף יד 130
סעיף טו 131
סעיף טז 131

סעיף יז 131
סעיף יח 131
סעיף יט 131
סעיף כ 131
סעיף כא 132
סעיף כב 132
סעיף כג 132
סעיף כד 132
סעיף כה 132
סעיף כו 132
סעיף כז 133
סעיף כח 133
סעיף כט 133
סעיף ל 133
סעיף לא 133
סעיף לב 133
סעיף לג 134
סעיף לד 134
סעיף לה 134
סעיף לו 134
סעיף לז 134
סעיף לח 134
סעיף לט 134
סעיף מ 135
סעיף מא 135
סעיף מב 135
סעיף מג 135
סעיף מד 135
סעיף מה 135
סעיף מו 136
סעיף מז 136
סעיף מח 136
סעיף מט 136
סעיף נ 137
סעיף נא 137
סעיף נב 137
סעיף נג 137
סעיף נד 137
סעיף נה 138
סעיף נו 138
סעיף נז 138
סעיף נח 138
סעיף נט 138
סעיף ס 139
סעיף סא 139
סעיף סב 139
סעיף סג 139
סעיף סד 139
סעיף סה 141
סעיף סו 141
סעיף סז 141
סעיף סח 141
סעיף סט 141
סעיף ע 141
סעיף עא 141
סעיף עב 142
סעיף עג 142
סעיף עד 142
סעיף עה 142
סעיף עו 143
סעיף עז 143
סעיף עח 143
סעיף עט 143
סעיף פ 143

סעיף פא 144
סעיף פב 144
סעיף פג 144
סעיף פד 145
סעיף פה 145
סעיף פו 145
סעיף פז 145
סעיף פח 146
סעיף פט 146
סעיף צ 146
סעיף צא 146
סעיף צב 146
סעיף צג 146
סעיף צד 147
סעיף צה 147
סעיף צו 147
סעיף צז 147
סעיף צח 147
סעיף צט 148
סעיף ק 148
סעיף קא 148
סעיף קב 148
סעיף קג 148
סעיף קד 149
סעיף קה 149
סעיף קו 150
פרק יב 150
סעיף א 150
סעיף ב 150
סעיף ג 150
סעיף ד 150
סעיף ה 151
סעיף ו 151
סעיף ז 151
סעיף ח 151
סעיף ט 151
סעיף י 152
סעיף יא 152
סעיף יב 152
סעיף יג 152
סעיף יד 152
סעיף טו 152
סעיף טז 152
סעיף יז 153
סעיף יח 153
סעיף יט 153
סעיף כ 153
סעיף כא 153
סעיף כב 153
סעיף כג 153
סעיף כד 153
סעיף כה 154
סעיף כו 154
סעיף כז 154
סעיף כח 154
סעיף כט 154
סעיף ל 154
סעיף לא 154
סעיף לב 155
סעיף לג 155
סעיף לד 156
סעיף לה 156
סעיף לו 157
סעיף לז 157

סעיף לח 157
סעיף לט 157
סעיף מ 157
סעיף מא 159
סעיף מב 160
סעיף מג 160
סעיף מד 161
סעיף מה 161
סעיף מו 161
סעיף מז 161
סעיף מח 162
סעיף מט 162
סעיף נ 162
סעיף נא 162
סעיף נב 162
סעיף נג 162
סעיף נד 163
סעיף נה 163
סעיף נו 163
סעיף נז 163
סעיף נח 163
סעיף נט 163
סעיף ס 163
סעיף סא 163
סעיף סב 164
סעיף סג 164
פרק יג 164
סעיף א 164
סעיף ב 164
סעיף ג 164
סעיף ד 164
סעיף ה 164
סעיף ו 164
סעיף ז 165
סעיף ח 165
סעיף ט 165
סעיף י 165
סעיף יא 165
סעיף יב 165
סעיף יג 165
סעיף יד 165
סעיף טו 165
סעיף טז 165
סעיף יז 166
סעיף יח 166
סעיף יט 166
סעיף כ 166
סעיף כא 166
סעיף כב 166
סעיף כג 166
סעיף כד 167
סעיף כה 167
סעיף כו 167
סעיף כז 167
סעיף כח 168
סעיף כט 168
סעיף ל 169
סעיף לא 169
סעיף לב 171
סעיף לג 171
סעיף לד 171
סעיף לה 171
סעיף לו 172
סעיף לז 172

סעיף לח 172
סעיף לט 172
סעיף מ 172
סעיף מא 172
סעיף מב 172
סעיף מג 172
סעיף מד 173
סעיף מה 173
סעיף מו 173
סעיף מז 173
סעיף מח 174
סעיף מט 174
סעיף נ 174
סעיף נא 174
סעיף נב 175
סעיף נג 175
סעיף נד 175
סעיף נה 175
סעיף נו 175
סעיף נז 175
סעיף נח 175
סעיף נט 175
סעיף ס 176
סעיף סא 176
סעיף סב 176
סעיף סג 176
סעיף סד 176
סעיף סה 176
סעיף סו 177
סעיף סז 177
סעיף סח 177
סעיף סט 177
סעיף ע 177
סעיף עא 177
סעיף עב 178
סעיף עג 178
סעיף עד 178
סעיף עה 178
סעיף עו 178
סעיף עז 178
סעיף עח 178
סעיף עט 179
סעיף פ 179
סעיף פא 179
סעיף פב 180
סעיף פג 180
סעיף פד 180
סעיף פה 180
סעיף פו 180
פרק יד 181
סעיף א 181
סעיף ב 181
סעיף ג 181
סעיף ד 181
סעיף ה 181
סעיף ו 182
סעיף ז 182
סעיף ח 182
סעיף ט 182
סעיף י 182
סעיף יא 182
סעיף יב 182
סעיף יג 183
סעיף יד 183

סעיף טו 183
סעיף טז 183
סעיף יז 183
סעיף יח 183
סעיף יט 184
סעיף כ 184
סעיף כא 184
סעיף כב 184
סעיף כג 184
סעיף כד 184
סעיף כה 184
סעיף כו 185
סעיף כז 185
סעיף כח 185
סעיף כט 185
סעיף ל 186
סעיף לא 186
סעיף לב 186
סעיף לג 186
סעיף לד 187
סעיף לה 187
סעיף לו 187
סעיף לז 187
סעיף לח 187
סעיף לט 188
סעיף מ 188
סעיף מא 188
סעיף מב 188
סעיף מג 188
סעיף מד 188
סעיף מה 189
סעיף מו 189
סעיף מז 189
סעיף מח 189
סעיף מט 190
סעיף נ 190
סעיף נא 190
סעיף נב 190
סעיף נג 190
סעיף נד 190
סעיף נה 191
סעיף נו 191
סעיף נז 191
סעיף נח 191
סעיף נט 191
סעיף ס 192
סעיף סא 192
סעיף סב 192
סעיף סג 192
סעיף סד 192
סעיף סה 192
סעיף סו 193
סעיף סז 193
סעיף סח 193
סעיף סט 193
סעיף ע 193
סעיף עא 193
סעיף עב 194
סעיף עג 194
סעיף עד 194
סעיף עה 194
סעיף עו 194
סעיף עז 194
סעיף עח 194

סעיף עט 194
סעיף פ 195
סעיף פא 195
סעיף פב 195
סעיף פג 195
סעיף פד 195
סעיף פה 195
סעיף פו 195
סעיף פז 195
סעיף פח 196
סעיף פט 196
סעיף צ 196
סעיף צא 196
סעיף צב 196
סעיף צג 196
סעיף צד 197
סעיף צה 197
סעיף צו 199
סעיף צז 200
סעיף צח 200
סעיף צט 200
סעיף ק 200

פרק א

סעיף א
מראות נגעים

כבר בארנו בפתיחה דכל נגעי אדם אינן אבעבועות. רק שנשתנה מראה עור האדם ונראה כעין כתם לבן בעורו בגודל גריס [רמב"ם רפ"א וספט"ז מטו"צ ה"י]:

סעיף ב
שנים שהן ארבעה

ר"ל ב' מראות לובן כתיבי בתורה בפירוש דהיינו שאת ובהרת. ולהכי נקראים אבות. אבל מדהטיל הכתוב מלת ספחת. שהוא לשון תוספת וטפל. בין מלת שאת למלת בהרת. להכי מרבינן עוד ב' מראות שהן ג"כ לבנות רק שהן כהויי' קצת מב' האבות. חד נוסף על שאת וחד על בהרת. ואלו ב' הנוספות שלא נכתבו בפירוש נקראים תולדות. ואע"ג שבין מראות שלג שהוא היותר לבן שאפשר. ובין מראות הקרום שאין נמוך בלובן יותר ממנו. יש ביניהן כמה מדריגות לבן. אפ"ה לא מנו חכמים רק ד' מראות לובן אלו משום שרק בהן מצוי מראות הנגע. וזה סדר לבנינותן ממעלה למטה. עזה כשלג. כצמר לבן. כסיד היכל. כקרום ביצה [רמב"ם פ"ח מט"צ. אולם רב"א הביא בזרוע עוזו ראיות חזקות מהש"ס דסדר לבנינותן. שלג. סיד. צמר. קרום]:

סעיף ג
עזה כשלג

ר"ל לבנה ומזהרת מאד כשלג:

סעיף ד
שניה לה

ר"ל תולדת בהרת. שג"כ הוא לבן ומזהיר. רק לא עז כשלג:

סעיף ה
כסיד ההיכל

נ"ל דסתם היכל היינו היכל הקודש. שהיה לבן ביותר מדמלבנין אותו בכל שנה קודם פסח [כמדות פ"ג מ"ד]:

סעיף ו
כקרום ביצה

לכ"ע היא הכהויי' בכל ד' מראות. והוא לבן ואינו מזהיר:

סעיף ז
שניה לה כצמר לבן

מטלה בן יומו שלא נתלכלך עדיין מאבק. ורחצהו מדמי לידה. וזו המראה ג"כ לבנה ואינו מזהיר. ואפ"ה עז הוא בלבנינותו טפי מסיד ההיכל. וכ"ש מקרום ביצה:

סעיף ח
כקרום ביצה

רק משמעות דורשין איכא בינייהו. דהרי כולן מצטרפין זה עם זה [וכמ"ג]. רק ר"מ ס"ל דמסתבר שהב' אבות שהזכירתם תורה בפירוש. הן האחת שהיא עזה ביותר. והשנית שהיא הכהה ביותר במראית לבנונית שאפשר. והטיל שפיר הכתוב מלת ספחת ביניהן משום דב' מראות הנוספות. הן ב' מראות הממוצעות. בין הלובן היותר עז. ובין הלובן היותר נמוך. ומה"ט שפיר קריי' רחמנא להמראה היותר כהה במראה לובן. דהיינו קרום ביצה בשם שאת. משום דכל מראה כל שעז יותר בלבנונית נראה נמוך משאר המראות הכהויי' ממנה. והיינו משום שהעין ירחיקו בטבע. מדמזיק להעין שמציץ עליו. וא"כ היותר נמוך מכל ד' מיני לובן. הוא ג"כ היותר מנושא מכל ד' מיני לובן. והוא מראה קרום ביצה. ולכן נקרא בשם שאת. ורבנן ס"ל דכמו בלובן המזהיר. דהיינו בהרת. האב עז יותר מהתולדה. ה"נ בהלובן שאינו מזהיר. דהיינו שאת. האב עז יותר מהתולדה. ולהכי מסתבר דשאת שהוא אב הוא כצמר לבן. ותולדתו יהיה כקרום ביצה. והא דקריי' רחמנא לצמר לבן בשם שאת היינו משום דע"י כהייתו מנושא עכ"פ טפי מבהרת שנכתב בפירוש אחריו:

סעיף ט
הפתוך שבשלג

ר"ל ואם מראה הבהרת שהוא לבן מעורב עם אודם. שעורו כיין וכו':

סעיף י
כיין המזוג בשלג

הראב"ד כתב דשיעור כמות התערובות היינו שיהיו נכרין בה לבנונית השלג ואודם היין. ול"מ היה נ"ל דמדלא קאמר תנא כיין המעורב בשלג. אלא המזוג בשלג. משמע דמצריך שיהיו ערובו כדרך מזיגת יין. דהיינו על חד יין תלת שלג [כב"ב צ"ו ב']. [ועי' מ"ש בס"ד במראה כהן סי' ד]. ועונ"ל דהא דקאמר כיין המזוג בשלג. לאו היינו שישפוך היין לתוך השלג או שישליך השלג לתוך היין. דהרי בזה ובזה ימס השלג ויהי למים וא"כ מה בצע שיערב השלג שיהי למים. יערב מיד מים ביין. אלא ר"ל שמשערין כאילו

נתן חלק א' יין סמוך לג' חלקים שלג. שבכה"ג בטבע השלג לשאוב היין שבצדו. ואותו הצבע שיהיה להשלג לכשיבלע בו כל היין. הוא פתוך שבשלג לר' ישמעאל. ומה"ט נמי לא קאמר כדם בשלג משום דדם מדעב לא נשאב כ"כ מהר לשלג כיין:

סעיף יא

הפתוך שבסיד

דסיד שהוא תולדת בהרת. ג"כ מטמא בו פתוך:

סעיף יב

כדם המזוג בחלב

בתוס' שבועות [דו"ב ד"ה ואם] גרסינן כיין המזוג בחלב [ע"ש]. ושיעור פתוך זה הוא ג"כ כלעיל. דהייט על חד תלת. ולכל הגרסות פתוך זה אדום טפי מפתוך בהרת. ונ"ל עוד דמה"ט לא קאמר כדם המזוג בסיד. מדיש במשמעות מלת סיד גם כשהוא עדיין יבש כגוש או דק כקמח. וסד"א דגם בו משערינן כאילו שאב הסיד האודם הלח שבצדו. והרי בכה"ג יהיה מראה האדמימות שבסיד חלש טפי מאדמימות שנשאב לתוך השלג ברישא. והרי אנן איפכא בעינן שיהיה פתוך שבסיד אדום טפי להכי נקט חלב דהוא הוא כמראה סיד שסדין בו הבתים. ומה"ט נמי נקט לפי גירסתנו הכא דם ולא יין כברישא. משום דיין בטבעו דק ממים. ומתערב מאד בכל חלקי החלב עד שעי"ז יאבד היין הרבה מצבע אדמימותו. והרי אנן הכא אדמימות חזק בעינן וכדאמרן. להכי ניח"ל טפי למנקט דם. שהוא בטבעו עב. וגם כשעירבו בחלב. ישארו כמה מחלקיו מעורבין ואינן מעורבים ועי"ז יחזק האדמימות המעורב בהלובן. והנה בתורה כתיב כי יהיה בעורו שחין ונרפא. והיה במקום השחין שאת לבנה או בהרת לבנה אדמדמת וגו'. ומזה למדנו דפתוכי' נמי מטמא בשאת ובבהרת. משום דלפי פשוטו מלת אדמדמת דקרא גם אשאת קאי. וקבלנו מרבותינו ז"ל דגם אם לא היה השאת והבהרת במקום השחין. ג"כ הפתוך מטמא גם שם. ורק שהכתוב דבר בהוה דאחר שחין שנרפא אם יתהווה שם שאת או בהרת מצוי שיהיה הלובן שבהם מעורב באודם. אבל באמת בין במקים שחין או שלא במקום שחין. כל הד' מראות. בין שהם חלקים או פתוכין מטמאים. מיהו אע"ג שבתורה לא נזכר פתוך רק בב' האבות. והתנא מזכיר פתוך רק בבהרת ותולדתו. הכא והכא רק לדוגמא בעלמא נקטי'. דבאמת פתוך של אודם ולובן פוסל בב' האבות ובב' התולדות. אלא דקרא נקט ב' האבות. לאשמעינן דבשניהן פוסל פתוך. והתנא נקט תולדה בהדי חד אב. לאשמעינן דגם בתולדה פוסל פתוך:

סעיף יג
אדמדם

ר"ל פתוך. אלא משום דכל דבריהם בזה דברי קבלה [כדלעיל סימן י"ב]. מר קבלו בלשון פתוך ומר קבלו בלשון אדמדם. כמו שנזכר בתורה. והרי חייב אדם לומר בלשון רבו [כעדיות פ"א מ"ג]:

סעיף יד
אלא של שלג עזה

ר"ל הלבנונית שבו הוא עז וצח ביותר:

סעיף טו
ושל סיד דיהה ממנה

ר"ל הלבנונית שבו אינו צח ומזהיר כלבנונית שבפתוך שבשלג. אמנם לא פירשה לנו המשנה. היאך יהיה הפתוך בשאת ובתולדתו. ונ"ל דלכ"ע משערין דיהתן לפי פתוכין דפליגי בהו במתני'. והיינו לפי סדר לבנינותן שהזכרנו לעיל במשנה א' בסי' ב'. רק דלר' ישמעאל משערין שאת ותולדתו נמוכין קצת מלבנונית דם וחלב. שאת נמוך חד מדריגה מדם וחלב. ותולדתו נמוך מהם ב' מדריגות. ולר"ע משערין שניהן נמוכין מיין ומים. שאת חד מדרגה ותולדתו ב' מדרגות:

סעיף טז
ארבעה מראות האלו מצטרפין זה עם זה

לכשיעור גריס. ולהתחלפות המראות. שאם היה תחלה מראה א'. והתחלפה למראה אחרת. לא אמרינן נגע אחר הוא אלא נידונית כאילו היא היא אותה שהיתה בתחלה. וכ"כ מצטרפת לענין פשיון שצריך שיהיה כמין האום. ואם היה האום ממראה א' ופשה ממראה אחר. מחשב כפשיון ממראה אום. ולראב"ד הנ"ל סימן ח'. דאב ותולדת חבירתה. או ב' תולדות אינן מצטרפות. גרסינן הכא מארבעת וכו' מצטרפין. ור"ל יש מהן שמצטרפין. ולרב"א מתניתין ר"ח סגן הכהנים היא דס"ל [במ"ד] מראות נגעים ששה עשר. דהיינו ד' חלקים. וד' פתוכין פשוטין. ועוד ד' חלקים וד' פתוכין מצורפין. אבל לר' דוסא שם אין מצטרפין רק אב ותולדה דידיה [ולפי דברי רבינו אלו. גם להראב"ד א"צ לגרוס מארבע. אלא הו"ל סתם ואח"כ מחלוקת. דאין הלכה כסתם]:

סעיף יז
ולהסגיר

כולה מפרש ואזיל:

סעיף יח
את העומד בסוף שבוע ראשון

דב' מיני צירוף יש. צירוף שיעור גריס מב' מראות כאחד. וצירוף ב' מראות זה אחר זה. שלא נדון האחרונה כנגע חדש. ולפיכך קאמר הכא דבשניהן מצטרפין כל המראות לענין דין הסגר. שאם היה בתחלה נגע א' כגריס במראה שלג. ובסוף שבוע א' עמד בעיניו. דהיינו שנשאר גדלו כשיעור גריס. אבל מראיתה התהפך כולו למראה קרום ביצה. או איפכא. לא אמרינן נגע אחר הוא ונבעי הסגר בתחלה. אלא אמרינן מראה קרום דהשתא מצטרף למראה שלג שהיה בתחלה. וא"צ רק עוד הסגר שבוע א'. וכ"כ לענין צירוף ב' המראות יחד שכשהיה תחלה גריס במראה שלג. ובסוף שבוע א' נתהפך חציה למראה קרום ביצה. לא אמרינן דמדאין השתא כל המראה כגריס נפטרנו לגמרי. אלא מצטרפי והו"ל כבתחלה ונמצא שעמד בעינו ובעי הסגר ב':

סעיף יט
את העומד בסוף שבוע שני

דבהיה בו נגע כגריס במראה קרום. ובסיף שבוע ב' נתהפך הגריס ההוא למראה שלג. וכ"ש איפכא. אין אומרים נגע אחר הוא. ונבעי הסגר בתחלה אלא הו"ל כעמד בעיניו ב' שבועות ופוטרו הכהן לגמרי. ואע"ג דכל היכא שפוטרו בעמד בעיניו ב' שבועות. כתוב בתורה והנה כהה הנגע. אין ר"ל דאפילו לא פשה אפ"ה לא יפטרנו עד שיכהה ג"כ מראית לבנינותו. אלא קמ"ל קרא דיוקא. דאע"ג שכהה דוקא בעמד בעיניו פוטרו. הא בפשכ. אף שכהה מחליטו:

סעיף כ
בתחלה

כשהיה בו תחלה נגע כגריס. ובה מחיה כעדשה. או ב' שערות לבנות. ה"ז מוחלט מיד. אפילו הגריס הוא מב' מראות:

סעיף כא
בסוף שבוע שני

ר"ל וכן אם נמצא המחיה או הב' שערות לבנות בנגע כגריס שמשותף מב' מראות. בסוף שבוע א' אחר הסגר ראשון. או בסוף שבוע ב' אחר הסגר ב':

סעיף כב
לאחר הפטור

ר"ל או אם אפילו לאחר שפטרו לגמרי בסוף שבוע ב' מדלא מצא בהנגע כגריס א' מג'

סימני טומאה. רק שנשארה הנגע כמו שהיתה בתחלה. ולאחר כמה ימים שפטרו. נולד בו א' מג' סימני טומאה ה"ז מוחלט. אף שהנגע כגריס משותפת אז מב' מראות. או שנתהפכה לאחר הפטור ממראה למראה:

סעיף כג

להחליט את שנולד לו פשיון

אפילו הפסיון הוא ממראה אחרת של עיקר הנגע:

סעיף כד

לאחר הפטור

ר"ל בין שנמצא הפסיון הזה שממראה אחרת. אחר ובסוף הסגר א'. או בסוף ההסגר של שבוע ב'. או אחר שפטרו לגמרי בסוף שבוע ב'. מדלא נולד לו אז סי' טומאה. ולאחר שפטרו פשה ממראה אחרת סמוך להנגע הר"ז מוחלט. אבל פשיון בתחלה וכגון שבא לפני הכהן עם נגע כגריס. ועוד קודם שהסגירו רואה שהנגע פושה והולך לפניו. אז אפי' הפשיון הוא ממראה הנגע לא יחליטנו דכל עוד שקודם סוף הסגר א' לא נקרא פסיון. רק אפ"ה מסגירו ובסוף השבוע יראה שאם ימצאנו שפשה יותר ממה שהיה ברגע שהסגירו. זה לבד נקרא פסיון:

סעיף כה

להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור

דאם לאחר שפטרו הכהן וטיהרו. פרח הצרעת בכולו. אפילו היה הפריחה משותפת מב' מראות או שהתהפכה כולו ממראה למראה אחרת לא אמרינן פריחה זו נגע חדש הוא. ונבעי הסגר בתחלה [כפ"ח מ"ז]. אלא נחשבת כנגע ראשון. שפרח מתוך הפטור ויוחלט:

סעיף כו

את ההופך כולו לבן מתוך החלט או מתוך הסגר

שאם אחר שהוחלט. או בסוף ימי הסגרו. נראה שכולו הפך לבן. אע"ג שהפריחה היא ממראה אחרת שהיה בעיקר הנגע. לא אמרינן פריחה זו נגע חדש הוא ונבעי הסגר בתחלה [כפ"ח מ"ז] אלא נחשבת כנגע הראשונה שהפך כולו לבן מתוך הסגר או החלט וטהור:

סעיף כז

אלו מראות נגעים

דהיינו ד' מראות נגעים חלוקות ופתוכו' וצרופן שזכרנו:

סעיף כח

שכל נגעים תלוים בהן

דגם שחין ומכוה אינן מטמאין רק כשמראיתן הוא א' ממראות הנ"ל וגם בהן מצטרפין כל הח' מראות. כמו בנגע עור הבשר. מיהו מלת כל דקאמר לאו דוקא הוא. דהרי נתק מטמא בכל המראות אף שאינו ממראות הנ"ל [וכלקמן רפ"י]:

סעיף כט

רבי חנינה סגן הבהנים אומר מראות נגעים ששה עשר

והיינו ד' מראות יחידות וד' צרופות. דשאת מצטרף עם כל א מג' האחרות. הרי ג'. וקרום וסיד נמי מצטרפין יחד הרי עוד א'. שהן בין כולן ח'. אבל בהרת ס"ל דאינו מצטרף רק עם שאת. ועוד יש ח' פתוכות כנגדן. הרי ט"ז. ונ"ל דמניינא קמ"ל לאשמועינן דיש מראות שאינן מצטרפות:

סעיף ל

ר' דוסא בן הרכינס אומר מראות נגעים שלשים וששה

ס"ל דכל הד' מראות מצטרפות זע"ז. הלכך לא נ"מ מידי למחשב כמה צירופין יש. דהרי אין בהן יוצא מהכלל. אלא רק מחשב ד' עיקר מיני לובן וד' פתוכות מאודם ולובן. וכולן מצטרפין. הרי ח' בעור הבשר וכנגדן ח' בשחין ומכוה. וכנגדן ח' בקרחת וגבחת. וכנגדן ח' בנתק. דאע"ג דמטמא בכל מראה שבעולם עכ"פ בח' הנ"ל שוה לשאר נגעים. הרי ל"ב. וירקרק ואדמדם בבגדים. וירקרק ואדמדם בבתים. הרי ל"ו. ונ"ל דגם ר' דוסא קמ"ל מניינא כדי לאשמועינן דבכל מין נגע כל הד' מראות מצטרפין. ולהכי לא חשיב פרטי צירוף שבכל מין מדלא נ"מ מידי למחשב פרטי שבכל מין ומין וכמש"ל:

סעיף לא

עקביא בן מהללאל אומר שבעים ושנים

ס"ל נמי כר' דוסא בכל דבריו. הלכך הרי יש ל"ו דר' דוסא בתחלה כשהובא אל הכהן. רק עקביא ראה למחשב כנגדן עוד ל"ו שבסוף ההסגרים שבנגעי אדם. בגדים. ובתים. דגם אז אינן מטמאין בעמד הנגע בעיניו. רק בשיש בהן א' מד' מראות כמו בתחלה וגם אז כל המראות הראויות לכל א' מצטרפות בכל א' הרי ע"ב:

סעיף לב

אין רואים את הנגעים בתחלה לאחר השבת

ר"ל באחד בשבת [ונ"ל דלהכי לא נקט בל' מבורר בא' בשבת משום דאז יהיה כוונת

מלת שבת ר"ל שבוע. ולא יהי' שוה למלת חל בשבת דנקט מיד בסמוך. דר"ל בשבת עצמו. וניח"ל טפי למנקט בתרווייהו מלת שבת בחד כוונה]:

סעיף לג

ששבוע שלו חל להיות בשבת

ר"ל שעי"ז יחול יום ז' שלו בשבת עצמו. והרי אין הכהן רשאי לראות בו הנגע מדהו"ל כדן דין דאסור מדרבנן [כביצה פ"ה מ"ב]. ואף דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מהתורה בשב ואי"ת [כיבמות צ' ע"ב] עכ"פ אסור לגרום כן לכתחלה:

סעיף לד

ולא בשני ששבוע שני שלו חל להיות בשבת

דיום ז' של שבוע ראשונה עולה לכאן ולכאן:

סעיף לה

ששבוע שלישי שלו חל להיות בשבת

ר"ל ובנגעי בתים ג"כ לא יראה הנגע בתחילה ביום א' וביום ב'. אבל גם לא ביום ג' בשבת. משום דבתים אפשר בהם הסגר ג' שבועות. וכל יום ז' של הסגר עולה לכאן ולכאן:

סעיף לו

ר' עקיבא אומר לעולם רואים

חוץ מבתחילה בשבת ויו"ט דלכו"ע אין רואין כמו שאין רואין אח"כ בשבת ויו"ט. וכדמסיק. [וערכ"מ פ"ט מטו"צ ה"ז]:

סעיף לז

חל להיות

יום ז' של שום הסגר:

סעיף לח

בתוך השבת

ביום השבת:

סעיף לט

מעבירין לאחר השבת

ר"ל אינו רואה הנגע עד יום א' והכי קי"ל. [ודלא כהר"ב]. ופשוט שאינו מתחיל למנות שבוע שניה רק משעה שיבדקנו הכהן ביום א'. ומכאן נ"ל ראיה ברורה דבהסגירו הכהן בתחלה ושהה מלבודקו עד סוף שבוע ב' או יותר ומצאו שעמד בעינו. לא אמרינן כיון דמתחלה היה כך וגם השתא מצאו הכהן כך. נהוי כעמד בעינו ב' שבועות ונפטרנו.

ליתא. דהתורה הקפידה על ב' הסגרות וב' בדיקות. וכל שלא בדקו כהן בינתים. לא הו"ל רק הסגר א' וצריך שבוע ב' עדיין להסגרו. וכן הוא הדין בהסגר בגדים ובתים:

סעיף מ

ויש בדבר להקל ולהחמיר

דע"י שלא יראהו בשבת אפשר שעי"ז יתגלגל לפעמים להמנוגע קולא ולפעמים חומרא. וה"ה דלר' חנינא סגן הכהנים שייך כה"ג קולא וחומרא כשלא יראנו בתחלה. בא' בב' וג'. אבל אין לומר. דהא דקאמר יש בדבר להקל ולהחמיר חאי גם אאין רואין בתחלה בשבת. ליתא. דהרי קתני היה בו פסיון והלך לו. והרי אין פסיון פוסל בתחלה [כלעיל מ"ג]. אלא כל שלא בא עדיין תחת יד כהן מקודם לא חשיב לה קולא וחומרא עדיין:

סעיף מא

היה בו שער לבן

ביום ז' של הסגר שחל בשבת. והרי אם היה הכהן רואהו ביום זה היה מחליטו:

סעיף מב

והלך לו שער לבן

שכשראהו הכהן ביום א' מצא שנשרו הב' שערות. ומצי איירי בין בסוף שבוע א' או סוף שבוע ב'. דאם היה אתמול סוף שבוע ב'. אם היה רואה אתמול שב' שערות בנגעו היה מחליטו ואף שהיום ינשרו ממנו הב"ש ויטהרנו עכ"פ יהיה צריך לקרבן לטהרתו. אבל השתא שלא ראהו אתמול כשיראה היום נגעו בלי הב"ש יטהרנו מיד. הרי קולא. ואפילו אם היה אתמול סוף שבוע א'. אפ"ה יש קולא. דאע"ג דע"י שלא ראהו אתמול אתילד חומרא להמנוגע. דהרי אם ראהו אתמול עם הב"ש והחליטו. עכ"פ כשיראה היום שחזרו ונשרו. הרי יטהרנו לגמרי. אבל השתא שלא ראה אתמול הב"ש שבו. רק ראה היום שנשרו ממנו הב"ש יחזור ויסגרנו שבוע ב' והרי חומרא. עכ"פ יהיה לו קולא לענין קרבן. שאילו היה רואהו אתמול והחליטו כשינשרו היום יהיה צריך קרבן. אבל השתא שלא ראהו אתמול. כשיפטרנו בסוף שבוע ב' פטור מקרבן:

סעיף מג

והשחירו שניהם

כולה פירושא דהשחירו הוא. וה"ק השחירו שאמרתי. היינו בין שביום א' בשבת נעשת א' לבנה וא' שחורה. או שביום א' הושחרו שתיהן:

סעיף מד
ארוכות

דשער לבן אינו סימן טומאה עד שיהיו ארוכות כדי לקרוץ בזוג:

סעיף מה
והקצירו

שביום א' נתקצרו שנתהוו אחת וכו':

סעיף מו
והקצירו שתיהן

ה"נ כולה פירושא דהקצירו הוא. וה"ק בין שביום א' הקצירה א' או שתיהן:

סעיף מז
נסמך השחין לשתיהן

לב' השערות. ואתמול היה תוך הבהרת ועכשו רואה שהן סמוכין לשחין. והרי ב"ש אינן סי' טומאה עד שיגדלו תוך הבהרת. אף שא"צ שיקיף רוחב הבהרת חוצה לב"ש סביב. עכ"פ הכא השחין הוא סמוך להן בצד א'. והו"ל ספק נגעים בתחילה דטהור דמי יוכל לשער אם הם תוך הבהרת או תוך השחין. או שביום א' הקיף וכו':

סעיף מח
הקיף השחין לשתיהן

שאתמול היו הב"ש תוך הבהרת. והיום נתהפך הבהרת שסביב השערות לשחין. והרי הן השתא עומדים תוך השחין. ואע"ג דב"ש לבנות גם בשחין הם סימן טומאה. נ"ל דמיירי דאין בשחין כגריס. ורכ"מ [פ"ב מטו"צ ה"ד] תירץ דמיירי כשהשחין מורד. אולם שייר תנא גוונא שחזרה נגע לאחורי' ונמצא שעומדים חוץ להבהרת ולא נקט לה. מדלא מצי למנקט סיפא איפכא במשנה ו' בשהיו הב"ש חוץ להבהרת בשבת וביום א' התפשטה לשם. דהרי בכה"ג לא היה להחמיר מדקדים ש"ל לבהרת. וגם בל"ז כבר מכח כ"ש שמעינן כן הכא ברישא מדקתני הקיף השחין לשתיהן. מקילינן. מכ"ש בחזרה נגע לאחורי'. ונשארו הב"ש במקום בריא:

סעיף מט
או חלקן

להב' שערות. ונ"ל דלא מיירי שנגע השחין בהשערות. דא"כ היינו רישא. אלא כגון שהיה בהרת כב' גריסין [וכ"ש כשהיתה רק גריס] ובה שער א' במזרח ושער א' במערב

ואח"כ בא השחין ופילש באמצע הבהרת והפרידה לב' חלקיו ועי"ז יש רק שער א' לכל חלק:

סעיף נ

השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק

כעדשה. דבפחות מכעדשה אינו מפסיק [ועמ"ש פ"ו]. וכולהו או או קתני. ואכולהו תלת דתני. דהיינו נסמך. הקיף. חילק. קאי. וה"ק. אם א' מהנך חמש. נסמך או הקיף או חילק לב' השערות והפסיק ביניהן. ע"י כל חד מהנך גווני נטהר הש"ל [כפ"ח מ"ז]. אולם מלת מחי' פירושו בשר בריא ור"ל שנולד בשר בריא באמצע השחין או באמצע המכוה והרי בהן אין המחי' סימן טומאה. ומלת בהק היינו שיש בהעור כתם שלבנינותו נמוך טפי ממראה קרום ביצה. שאז אין דינו כנגע והוא טהור:

סעיף נא

היתה מרובעת ונעשית עגולה או ארוכה

והרי מחי' שהוא סימן טומאה צריך שיהא בה ג' דברים [וסימנך ס'ע'ר']. (א) שיהיו ממשות הנגע סביב להמחיה כרוחב ב' שערות. (ב) שתהי' המחיה גדול כמו עדשה. (ג) ושתהי' שטחה כדי להושיב עליה רבוע שארוך ורחב כרוחב עדש. וזו אתמול בשבת היתה כך. והיום מחזיק שטחה רק עדש עגול או שרק ארוך כעדש. אבל לא רחב:

סעיף נב

מבוצרת

שאתמול היה בכל צד מהמחיה בהרת סביב בכל צד ברוחב ב"ש. והיתה לפ"ז סגורה בהבהרת כבמבצר:

סעיף נג

מכונסת

שהמחיה צריכה שתהיה גדולה עד כדי שיוכל להושיב עלי' כעדש מרובעת. וכולה במקום א'. וכך היתה זו בשבת:

סעיף נד

ונתפזרה

שביום א' אח"כ נכנס הנגע לתוכה ונתחלקה המחיה. ואעפ"כ ע"י צירוף נשאר עדיין מהמחי' שיעור כעדש. או בא וכו':

סעיף נה
ובא השחין ונכנס בתוכה

ר"ל או שבשבת הי' בהרת ומחי' בתוכה כדינו לטמאו וביום א' שאח"כ מצא ששחין נכנס לתוך המחיה דהיינו הקיפה וכו':

סעיף נו
והבוהק

או או קתני וכולהו פירושא דנכנס לתוכה דתני מקמי הכא קאי. וה"ק או שהשחין או מחית השחין וכו'. הקיף או חילק או מיעט את שיעור המחיה שהיה באמצע הנגע אתמול. והרי אפילו רק הקיפו הנך את המחי'. ולא מיעטו את שיעור המחיה. אפ"ה אין המחיה עוד סימן טומאה. דאין המחיה סימן טומאה בהן רק בבהרת:

סעיף נז
והלך לו פסיון

ר"ל שביום א' עבר הפסיון. [וגם הכא שייר תנא היכא שבשבת היה הפסיון וביום א' הפך כולו לבן. ואפשר משום שזהו בכלל מה דקאמר ועבר הפסיון]:

סעיף נח
או שהלכה לה האום

שאתמול היה בהנגע פסיון. והיום נשאר הפסיון אבל עיקר הנגע נתרפא והלך לו:

סעיף נט
או שנתמעטה

נתמעט האום:

סעיף ס
ואין בזה ובזה כגריס

שהמיעט שנשאר היום מעיקר הנגע ובמה שפשה מאתמול אין בשניהם יחד כגריס. ועי"ז נטהר היום לגמרי. דאילו נשאר משניהם יחד כגריס היום והוא עומד היום בסוף שבוע ראשונה לא היה מטהרו עדיין. דהרי צריך להסגירו עוד שבוע א' [כפ"ד מ"ט]:

סעיף סא
והמכוה ומחית המכוה והבוהק חולקין בין האום לפסיון

ר"ל שביום השבת פשתה הבהרת ולא היה שום דבר מפסיק בין האום להפשיון. והיום מצא שמפסיק בין האום להפשיון. שחין או מחית השחין וכו'. וה"ה וכ"ש כשמצא היום שעור הבשר מפסיק בין האום לפשיון. דהרי פשיון שהוא רחוק מהאום אמ"ט באדם.

אלא נקט שחין ומכוה וכו'. לרבותא דאע"ג שהן מין נגע דהרי גם בהק מין נגע הוא אלא שטיהרתו תורה אפ"ה מפסיקין [וערכ"מ פי"ב מטו"צ ה"ד]:

סעיף סב

כיצד להחמיר לא היה בו שער לבן ונולד לו שער לבן

שביום ז' שחל בשבת לא היה בו ש"ל וביום א' שאח"כ נולדו בו. ואע"ג דגם אם היה רואהו ופוטרו אתמול. ונולדו בו היום ב' שערות או סימן טומאה אחר ג"כ היה מחליטו היום. עכ"פ אם סוף שבוע ראשון הוא ולא ראה בו סימן טומאה אתמול היה מסגירו שוב שבוע שלימה. ואע"ג שהיום יולדו בו ב' שערות או סימן טומאה אחר. לא היה הכהן מחליטו עדיין. ושמא בתוך ימי שבועת ההסגר השני זה יעבור סימן טומאה ויהיה פטור לגמרי. אבל ע"י שלא ראהו אתמול ורק היום ראהו עם הב"ש מחליטו מיד ואפילו היה אתמול סוף שבוע שניה. וא"כ אילו ראהו אתמול והיה פוטרו. ואח"כ היה רואה בו סימן טומאה היה מחליטו ג"כ. וא"כ מה הפסיד שלא ראהו אתמול. י"ל דעכ"פ אם היה רואהו אתמול ולא ראה בו סימן טומאה והיה פוטרו היה טובל ומעריב שמשו וטהור. ואף שהיום נולדו בו אח"כ סימן טומאה היה נשאר בטהרתו עכ"פ עד שיחזור הכהן ויראנו. אבל עכשיו שלא ראה אתמול. הרי הוא נשאר בטומאת הסגר שמאתמול עד שיחליטנו הכהן היום לגמרי:

סעיף סג

היו שחורות והלבינו

קמ"ל דאף דגוף השער קודם להבהרת. אפ"ה כיון דליבונה אח"כ בא. טמא [עספ"ד]:

סעיף סד

והלבינו שתיהן

הכא ליכא למימר כלעיל סימן מ"ג דכולה פירושא דהשחירו. ליתא. דהרי סיים והלבינו שתיהן. אלא ה"ק בין שאתמול היו שתיהן שחורות. והיום הלבינו שתיהן או שאתמול היה א' מהן לבנה. והיום הלבינו שתיהן:

סעיף סה

אחת קצרה ואחת ארוכה והאריכו שתיהן

גם הכא אין לפרש כלעיל מ"ו דכולא פירוש' דקצרות הוא. ליתא דהרי מסיים והאריכו שתיהן. אלא ה"ק בין שאתמול היו שתיהן קצרות. והיום נתארכו שתיהן:

סעיף סו
או חלקו השחין ומחית השחין והמכוה ומחית המכוה והבוהק

ר"ל שאתמול ביום השבת היה א' מאלו מפסיק בין ב' השערות שבהבהרת. ולפיכך לא נחשבו סימן טומאה:

סעיף סז
ובא השחין ונכנס בתוכה

ר"ל או שביום השבת בא השחין ונכנס אל התוך של הבהרת דהיינו להמחי'. והיינו שהקיפה או וכו':

סעיף סח
הקיפה חלקה או מעטה

כולה או או קתני. וה"ק בין שכניסת השחין אתמול אל תוך המחי'. היה באופן שהקיף השחין את המחי' שבאמצע הבהרת. או שהשחין חילק את המחי'. או מיעט את המחי' משיעורה ע"י השחין וכו':

סעיף סט
והמבוה ומחית המכוה והבוהק

א' מאלו חולקים וכו':

סעיף ע
והלבו להן

ונתהפכו להיות מקומן בהרת. נמצא שהיום הפסיון סמוך לאום [וגם כאן שייר תנא מלמיתני שאתמול היה הפך כולו לבן והיום נתגלה קצת ממנו]:

פרק ב

סעיף א
נראית בגרמני

נגע. עזה במראה לובן שבה. אם היא באדם שהוא מארץ געמאניען. היא אשכנז בלשון לאטינא. דמג' ב"נ התישבו בני יפת בצפון העולם היא אייראפא. ואשכנז היא היותר צפוני בה. ומדאין שם תגבורת השמש. לכן תושביה הם לבנים ביותר. ובני חם התיצבו בדרום העולם. היא אפריקא. וכוש הוא עטיאפיען. היא היותר דרומי בה. ומדיש שם התגברות השמש ביותר. לכן תושבי ארץ כוש הם שחורים ביותר. אולם בני שם התישבו במזרח העולם. היא אזיען. והיא כמול האמצע שבין אפריקא לאייראפא. וא"י היא

קרובה לאמצעית אזיען. לכן תושביה ממוצעים בלבנונית עורם [כל זה מדברי הגאון רב"א בקצת תוס' ביאור]. וי"א דגרמני דקא' תנא הוא לשון גרמא. ור"ל שבשרו לבן כעצם [אולם לפע"ד הרי לפי"ז לא תלי כלל באיזה אקלימא הוא דר. שיש שנולד כך משונה בעורו. ונקרא בל"א אלבינוס. והוא מום באדם ונקרא בלשון המשנה לבקן [בכורות פ"ז ע"ו]. ולמה לא קראו תנא גם הכא כן. ותו מסתבר דכמו כושי שהזכיר תנא. נקרא על שם ארצו. כך גרמני על שם ארצו נקרא]:

סעיף ב

כהה

שמתוך שבשר הגרמני לבן ביותר. לכן כשיש בעורו גם בהרת עזה כשלג. נראה כהה מקרום ביצה. ופוטרין אותו. דבתר בשרו אזלינן:

סעיף ג

והכהה

נגע שכהה יותר מקרום ביצה:

סעיף ד

בכושי עזה

שמתוך שעור הכושי שחור ביותר. להכי גם נגע שכהה יותר נמוך מקרום ביצה באדם בינוני. והוא נטהר בה. אפ"ה מדנראת בכושי זה עזה. הרי זה נסגר או נחלט על ידה. דס"ל דכל נגע משערינן לפי בשר המנוגע מדכתיב הרבה פעמים באותה פרשה בעור בשרו. והא דכתיב פעם א' בעור הבשר. ה"ט כדי דלא תימא דבישראל דווקא מיירי קרא. וביה נשער בכל א' לפי עורו. אבל גר גרמני או כושי אמ"ט כלל בנגעים. להכי כתבה תורה נמי בעור הבשר סתמא פעם א'. למימרא דבכל בשר משערינן. ובכולן בבשרו. דהיינו בבשר עצמו משערינן:

סעיף ה

בני ישראל אני כפרתן

ר"ל אם נגזר על א' מהן צרעת בשביל עוונותיו [כעירוכין י"ד ב'] הנני תחתיו לקבל ענשו. כדי שאתכפר עלי'. וינצל הוא. ומדהוצרך להזכיר ישראל בשם צרעת. כדבעינן למימר לקמן. להכי כדי להודיע שיעור חיבתן אצלו. נותן נפשו תחתיהן:

סעיף ו

הרי הן כאשכרוע

הוא מין ארז שלבנינותו בינוני:

סעיף ז
אלא בינוניים

נ"ל דמדלא קאמר בקיצור יראה כבינוני. ש"מ דרק ראי' לדבריו אתא לאשמועינן. וה"ק דמדנצטוו פרשת נגעים רק לבנ"י. להכי בין בכושי או בגרמני כשנתגיירו משערין בהן היאך היה נגע שלהן נראה אילו היה עורן אשכרוע כישראל. שעורן הוא במראה כזו. ועוד נ"ל דמדלא קאמר בנ"י בינוני' הם בלובן. ש"מ דפליג אדר"ע וס"ל בלבנונית בינוני של אשכרוע משערינן. שהוא מין מראה לובן בינוני אחר ואינו אותו מראה לובן בינוני דקאמר ר"ע. ופליג נמי אדר"ע דמצריך הבאת הצבע. אבל ר' ישמעאל ס"ל דסגי לשער לפי האומד. [ולהראב"ד ס"ל לר' ישמעאל דגרמני וכושי אין מטמאין כלל בנגעים. והיינו כת"ק]:

סעיף ח
מביא סם בינוני ומקיפו מבחוץ

סביב להנגע עושה קו מאותו צבע לובן בינוני של המציירים:

סעיף ט
ותראה בבינוני

ר"ל דע"י עשיית הקו זה סביב הנגע. יהא יוכל להבחין יפה מראה לבנונית הנגע. להבחין יפה עי"ז איך יהי' מראית הנגע בעור בינוני. דס"ל דלא סגי במשער באומד. רק צריך שיתברר לעיניו יפה אם אינה נמוכה מקרום ביצה בעור אדם בינוני:

סעיף י
אבל לא להחמיר

דס"ל דב' המקראות בעור בשרו ובעור הבשר. היינו לומר יראה וכו':

סעיף יא
יראה הגרמני בבשרו

כבמראה בשר של עצמו. ועי"ז נידן לקולא ונמצאת מקיים מה דכתיב בעור בשרו:

סעיף יב
והכושי בבינוני

נמצאת מקיים גם מקרא שכתוב בעור הבשר סתם [והא דלא קאמר איפכא. היינו משום דספק נגעים להקל [כלקמן רפ"ה]:

סעיף יג
וחכמים אומרים זה וזה

גרמוני וכושי. ונ"ל דאפ"ה פליגי אר"ע דלדידהו סגי לשער לפי האומד:

סעיף יד
ולא בתוך הבית

ודוקא בנגעי אדם או בגדים. דאף דבבגדים לא שייך עזה וכהה. עכ"פ צריך להבחין יפה בין ירקרק לירוק ובין אדמדם לאדום. אבל בבתים הרי לא סגי בלא"ה דאין נגע מטמא בבית רק בכותליו מבפנים [כתוס' יבמות ק"ג ב' ועיין מראה כהן סימן כט]. ואפ"ה צריך לפתוח החלון שבו כשהוא סגור כדי לראותו יפה:

סעיף טו
לפי שהכהה נראית עזה

אכולהו קאי. ומשום שאם יראה אז הנגע יתגלגל לו חומרא עי"ז:

סעיף טז
ולא בצהרים לפי שעזה נראית בהה

דע"י שאור החמה חזק אז יתבלבל ויכהה ראיית העינים:

סעיף יז
ר' יהודה אומר בארבע בחמש בשמנה ובתשע

ר"מ ס"ל דקודם שלש שחרית הוא. ולאחר תשע בין הערביים הוא. בשש ובשבע צהרים הוא. ובג' זמנים אלו מקובל לנו שאין רואין בהן. ור"י ס"ל דגם קודם ד' שחרית הוא דמקרי ואין רואין בו [ועיין פסחים י"א ב'. וסנהדרין מ' א'. שיש קצת דמיון לפלוגתא דהתם עם פלוגתא דהכא. רק התם בטעות פליגי]. וקי"ל כר"י:

סעיף יח
כהן הסומא באחת מעיניו או שכהה מאור עיניו

ודוקא בכהו ב' עיניו. אבל בכהה עינו א' לא. דדוקא סומא בא' מעיניו תנן דפסול:

סעיף יט
בית האפל אין פותחין בו חלונות

מחדש. אבל במגופף בדלת. וכ"ש בדלת זכוכית מחרב לפתחו:

סעיף כ
כיצד ראיית הנגע

ר"ל איזה מקום צריך לראות. ולבדוק הנגע שבו. שלא נחשבו כבית הסתרים שאמ"ט בנגעים:

סעיף כא
האיש נראה כעודר

ר"ל אם הנגע בין ב' רגליו יבדקנו הכהן כאילו המנוגע חופר שדרכו לפסק רגליו קצת. ומה שאין מתגלה אז מבין ירכיו נקרא בית הסתרים שאינו מטמא בנגעים:

סעיף כב
וכמוסק זיתים

ר"ל ואם הנגע תחת זרועותיו אז יבדקנו כתולש זיתים מאילן זית שמין אילניו אין גבוהים הרבה. וא"צ לפשוט זרועותיו ביותר. ומה שאינו מתגלה אז מתחת זרועותיו נקרא בית הסתרים:

סעיף כג
האשה כעורכת

לענין נגע שבין ירכיה. ומדאין דרכה לחפור. להכי משערינן בה כלשה עיסה. שדרכה ג"כ לפסק רגלי' קצת. וכל נגע שהיא אז במקום מכוסה שם. אינו מטמא:

סעיף כד
וכמניקה את בנה

לענין נגע שתחת הדד. ורק מה שמגולה שם אז טמ'. [ונל"פ דבהנך תרתי היה מכסה הנשאר מה שא"צ לראות. משום הרהור. דדוקא בבהמה אמרינן בכה"ג בעבידתי' טריד ולא יהרהר [כע"ז ד"כ ע"ב] ולא באדם. ובפרט הכא דליכא מעשה רק ראיי' ל"ש לומר בעבידתי' טריד]:

סעיף כה
כאורגת בעומדין לשחי

ר"ל כשיש לה נגע סביב לבית השחי משערין מה שמתגלה מתחת זרועותי' בשעה שהיא אורגת. ולא משערין באורגת משיחה קטנה. שאין מתגלה אז רק מעט מתחת זרועותי'. אלא משערין באורגת בעומדין. דהיינו כשאורגת בכלי אריגה העומדין לפני' שמגבהת ופושטת זרועה הימנית ביותר. כשתשליך חוט הערב בין חוטי השתי המתוחי' בכסא האורג:

סעיף כו
ליד הימנית

לנגע שבשחי תחת יד ימנית. ואפשר דס"ל דשחי שמאלית אינו רואה כלל. דאע"ג דגם בשמאלית תחזיר ותשליך חוט הערב לאחור ליד הימנית. עכ"פ אינו משליכתו בכח כל כך. מדהיא יד כהה ולפיכך אינה מגבהת אותה כ"כ שיתגלה ממנה הנסתר מקודם. [וכן משמע מהרמב"ם פ"ט מצרעת]. אמנם לרב"א ת"ק ס"ל דמשערין שמאלית כפי מה שמתגלה כנגדה מיד ימנית:

סעיף כז
רבי יהודה אומר אף כטווה בפשתן לשמאלית

שאוחזת אז בשמאלית שלה הפלך שפינדעל בל"א ומגבהת הפלך קצת כדי לכרוך עליו חוט הפשתן שטווה בימינה ומה שאיט נראה אז מהשחי. נקרא ביהס"ת ואמ"ט. ולרב"א הנ"ל ס"ל לר"י דכפי שיעור זה משערינן בימיני' ול"ג אף. ונקט פשתן דמדמצוי טפי מטווית צמר. מדזיל טפי. ועוד משום דצמר אינו נטווה בפלך. רק בגלגל של אריגה. מיהו מתני' לא מיירי בכיהונא רומא' דהרי אין דרך אשה לטוותו [ככתובות דס"א ב']:

סעיף כח
כשם שנראה לנגעו כך הוא נראה לתגלחתו

דכשיתטהר המנוגע צריך שיגלח כל מקום כנוס שער. וקאמר הכא דכל כנוס שער שבביהס"ת א"צ לגלח. ולהכי כל כנוס שער שבזקן התחתון ושבשחי במקום שמכוסה שם אמ"ט וא"צ לגלחו כשמתטהר:

סעיף כט
כל הנגעים אדם רואה

ואפילו של קרובים או של אשתו:

סעיף ל
חוץ מנגעי עצמו

דכתיב והובא אל הכהן. משמע אל אחר:

סעיף לא
ר' מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו

דכתיב על פיהן יהיה כל ריב וכל נגע הוקש נגע לריב. דבשניהן כל קרוב פסול. ורבנן ס"ל דלא מקשינן [כסנהדרין ל"ד ב' ויבמות ק"ד א']. וא"ת לר"מ מי הסגיר למרים והרי

צריך שתסגר ע"י כהן. י"ל דהוסגרה מפי הקב"ה שאמר תסגר מרים. והו"ל כהוסגרה מכהן [כזבחים ק"ב א' ודו"ק]. ולרבנן באמת אהרן הסגירה וטיהרה [כתוס' שם]:

סעיף לב

כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו

דכתיב לא יחל דברו רק אחרים יחלו לו [כנדרים פ"א ב']:

סעיף לג

רבי יהודה אומר אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים

ר"ל כשנדרה דבר שאינה משועבדת לו. וגם אין בנדר ההוא ענוי נפשה. דכל חד מהנך תרתי הוי דבר שבינה לבינו וטעמא דר' יהודה משום דאשתו כגופו דמי. ולא הוה בכלל אבל אחרים מוחלין לו [כתובות ס"ו א']. ואפ"ה לר"י רואה נגעי אשתו. דאע"ג דכגופו דמי עכ"פ שייך גבה והובא אל הכהן. דאע"ג דכגופו דמי עכ"פ רק הוא כהן ולא היא. וקי"ל שאין בעל מתיר נדרי אשתו. ואפילו להצטרף לג' הדיוטות להתירה אינו רשאי. דמדאשתו כגופו הו"ל כמתיר נדר בב' [י"ד רל"ד סנ"ז]. אבל כל קרוב מתיר. אפילו אב לבן ואיפכא [י"ד רכ"ח ס"ג]:

סעיף לד

כל הבכורות אדם רואה

לבחון אם מום קבוע הוא:

סעיף לה

חוץ מבכורות עצמו

משום חשדא [וסי' בגד בכור נגע נדר פסול בעצמו]:

פרק ג

סעיף א

הכל מיטמאין בנגעים

הכל לאתויי קטן. אע"ג דכתיב במצורע איש צרוע. האי למעוטי אשה מפריעה ופרימה אבל לענין לטמא בנגעים אתרבי קטן ממלת אדם דכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו. וכ"ש דאתרבי מזה עבד כנעני שמל וטבל. ואצ"ל אשה דכבר שמעינן לה מסוף פרק דלעיל:

סעיף ב

חוץ מן העובדי כוכבים וגר תושב

ודוקא לנגעי גופן מדאינן בני חיובי קרבן. אבל בגד שלהן או בית שלהן בא"י שקנה

אותן ישראל. ומצא בהן נגע שגדל ברשותן. וראה בתחלה [עיין רמב"ם טו"צ פי"ג ה"ב ופי"ד הי"א]. ומ"ש בתוי"ט בשם מהר"ם דגר תושב מטמא בנגעי בגדים. ובתים. תמהני מאד דלבתר שכתב בעצמו דאמ"ט בנגעי הגוף. מדאינו בר קרבן. א"כ בתים נמי הרי לאו בר אתויי קרבן. ותו הרי הוקשו נגעי בגדים ובתים לנגעי הגוף [כרמב"ם סוף פרק י"ג מטו"צ] ואין היקש למחצה [ככריתות כ"ב ב']:

סעיף ג

הכל כשרים לראות את הנגעים

אפילו ישראל אם בקי בדיני נגע וגם אין חסרון בעיניו [כפ"ב מ"ג]. רשאי לבחון דיני הנגע:

סעיף ד

אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן

ואפילו הוא כהן ע"ה. ואפילו שוטה. ואפילו קטן [רמב"ם פ"ט מטו"צ]. אבל צריך שיהיה דמסברי ליה וסבר [ערכין ג' א']. ופשוט לע"ד דהכהן עכ"פ צריך שיראה ג"כ את הנגע אע"ג שאיכו יודע לדון ע"פ ראייתו עד שיגיד לו ישראל המומחה אפ"ה למראה עיני הכהן כתיב:

סעיף ה

אומרים לו אמור טמא

הישראל המומחה אומר לכהן ע"ה אמור וכו':

סעיף ו

אמור טהור

וה"ה כשרואה המומחה שהמנוגע ראוי להסגר אומר להכהן הע"ה אמור להמנוגע הרי אתה מוסגר. דגם אמירה זו בכהן תליא וכדמפורש בקרא. ואפ"ה לא נקט לה תנא מדנכלל באמור טמא דגם המוסגר טמא הוא:

סעיף ז

אין רואים שני נגעים כאחד

מדאינו יכול לבחון כל אחת יפה:

סעיף ח

בין באיש אחר ובין בשני אנשים

ר"ל בין שב' הנגעים הם באיש א' או בב' אנשים נראים מכהן א':

סעיף ט
אלא רואה את האחר ומסגירו

או או קתני:

סעיף י
וחוזר לשני

ר"ל בין שרואה שדין הנגע הוא להסגירה או שדינה להחליט או לפטרה אינו רשאי לבחון הנגע האחרת עד אחר שיפסוק דין הנגע שראה תחלה. ואח"כ בוחן הנגע השניה ופוסק גם את דינה:

סעיף יא
אין מסגירין את המוסגר

אם נולד לו נגע ב' באמצע שבוע של הסגר של נגע א' אין הכהן נזקק לו לומר לו הרי אתה סגור גם בשביל זו. והנ"מ בזה. דכשלא הסגירו בשביל נגע ב' ובסוף הסגר שבשבוע של נגע הראשון. כבר נתרפאו שניהן. הרי פוטרו הכהן מיד. הא אילו היה סוגרו גם בשביל נגע הב' תוך ימי הסגר הראשון אע"ג שמוצא היום ששניהן נרפאו. אפ"ה לא היה נטהר עדיין. עד שיכלה שבועת ההסגר של נגע הב'. מיהו כשהביא ב' נגעים ביחד לפני הכהן. אז רואה נגע הא' ורואה וחוזר גם נגע הב' וכדמסיק:

סעיף יב
ולא מחליטין את המוחלט

כשהוחלט משום נגע א'. ותוך ימי החלטו נולד בו נגע אחר שרואה הכהן שראוי להחליטו גם עבורה. אין הכהן אומר לו מוחלט אתה גם עבור זה. והנ"מ בזה. אם נרפא הנגע הראשון במועד. או כשהיה חתן. והרי קי"ל דמותר הכהן לטהר המוחלט במועד כדי לשמחו [כרמל"מ פ"ז מיו"ט די"ז א' ד"ה ומעתה וכן משמע מרמב"ם שם הט"ז]. א"כ כשיטהרו אז הכהן עבור הנגע הא' ויעש הצפרים ויגלח ויטבול. אף שלא נרפא עדיין הנגע הב'. מותר לכנוס לעירו. דהרי עדיין לא טימאו הכהן עבור נגע הב':

סעיף יג
אין מסגירין את המוחלט

כשנולד בהחליטו נגע אחר שצריך הסגר. והנ"מ שכשנרפא נגע קמא ולא בתרא צריך נגע הב' הסגר ראשון. א"נ כשנרפאו שניהן תוך ז' ימים משנולד נגע הב' פוטרו מיד. הא אם היה מסגירו עבור נגע הב' אע"ג שנרפא הנגע הב' תוך ז"י הסגירו אינו פוטרו עדין עד כלות ז"י הסגרו:

סעיף יד
ולא מחליטין את המוסגר

דאם תוך שבועת ההסגר של נגע א' נולד לו נגע ב' שראוי להחליט אותה מיד או שתוך שבועת ההסגר של נגע נולד באותה נגע שהסגיר סימן טומאה ובסוף שבועת ההסגר עבר הסימן טומאה מזו או מזו. א"צ צפרים וקרבנות כבכל נגע מוחלטת שנרפאה. דהכא לא הוחלטה מהכהן עדיין:

סעיף טו
אבל בתחלה בסוף שבוע

ר"ל בנולד נגע ב' בתחלה. דהיינו קודם שנסגר עבור נגע א'. או בנולד נגע ב' בסוף שבוע א' או בסוף שבוע ב' של נגע א' קודם שנפסק דינה של נגע א' אז המסגיר וכו':

סעיף טז
והמחליט מחליט

ר"ל מיד כשמסגירו עבור נגע א' אומר לו הינך מוסגר גם עבור נגע ב'. וכ"כ מיד כשמחליטו עבור נגע א'. רשאי מיד להחליטו גם עבור נגע ב':

סעיף יז
מסגיר ופוטר

ר"ל אם ראה שנגע א' ראוי להסגיר והאחרת ראויה לפטור ועושה כן לשניהן ביחד:

סעיף יח
מחליט ופוטר

מחליט עבור נגע א' ופוטר עבור נגע ב' הכל בשעה א'. וה"ה דמסגיר ומחליט או איפכא. וכ"ש דפוטר ומסגיר או פוטר ומחליט. דהרי כשנפטר מנגע קמא לגמרי פשיטא דבודק הב' [ויש נ"מ בכולהו גווני בין שיזדקק לנגע ב' או לא. והמסגיר מסגיר. הרי אילו לא הסגירו מיד לנגע ב' כשיפטור מנגע א' יהיה צריך שוב הסגר לנגע ב'. אבל השתא דהמסגיר מסגיר. הסגר א' עולה לב' הנגעים. והמחליט מחליט. אילו לא החליטו מיד גם עבור נגע ב'. הרי כשיתרפא מנגע א' שהוחלט והוא במועד וכדומה. רשאי להתטהר בצפרים וקרבנות. וליכנוס למקדש ולאכול קדשים. אף שלא נרפא עדיין נגע ב'. עכ"פ לא החליטו הכהן עדיין עבור נגע הב'. אבל השתא שהחליט הכהן ב' הנגעים ביחד. א"א שיתטהר עד שיתרפאו שניהן. ומסגיר ופוטר או מחליט ופוטר. יש ג"כ נ"מ בב' האופנים דאילו לא היה פוטר נגע הב' מיד אחר שהסגיר או החליט הא' הרי אם תוך ההסגר או ההחלט של א'. היה פורח בכולו היה טהור. אבל השתא דתיכף כשהחליט

או הסגיר הא' פטר גם הב' הרי אם תוך ההסגר או ההחלט של נגע א' פרח בכולו. ולא נתייחדו הנגע הטהור והטמא יחד קודם שפרח בכולהו היה טמא כדמוכח לקמן [פ"ח מ"ו]. ומסגיר ומחליט נמי יש נ"מ. דאילו לא היה מחליט נגע ב' מיד כשהסגיר א' הרי אם נרפא נגע ב' תוך ימי הסגר נגע א' לא היה צריך קרבנות לנגע ב'. אבל השתא שהחליטו כשיתרפא צריך קרבנות. ובמחליט ובמסגיר נמי יש נ"מ. דאילו לא הסגירו עבור נגע ב' מיד כשהחליט נגע א'. הרי כשיתרפא נגע א' היה צריך שוב ב' הסגרות לנגע ב'. אבל השתא שהסגירו מיד כשהחליטו ימי חלוטו עולה לו לימי הסגרו. ופוטר ומסגיר. או פוטר ומחליט. או מסגיר ופוטר בכולהו ג' גווני יש נ"מ לענין פרח בכולהו וכלעיל. ודו"ק]:

סעיף יט

נותנין לו שבעת ימי המשתה

ואין הכהן פוסק דיט אז. אבל אדם אחר כופין אותו להראות נגעו לכהן. דמ"ש מכל מצות עשה. דכשלא יקיימו מכין אותו עד שתצא נפשו או עד שיקיימו [כתובות דפ"ו א']. ואת"ל מאן יימר דהכא מצוה. ת"ל והובא אל הכהן משמע על כרחו:

סעיף כ

לו ולביתו ולכסותו

כשנולד נגע בא' מהן:

סעיף כא

ובן ברגל

כשנולד בא' מהנך נגע ברגל לשום אדם:

סעיף כב

עור הבשר

שנולד בו נגע:

סעיף כג

מיטמא בשני שבועות

ר"ל בעמד הנגע בעיניו בלי סימן טומ' אפ"ה צריך עכ"פ ב' הסגרות. ויהי' עכ"פ טמא ב' שבועות:

סעיף כד
ובשלשה סימנין

דאם נולד בהנגע א' מג' סימני טומאה. הר"ז מוחלט. ואלו הן הג' סימני טומאה בשער וכו':

סעיף כה
בשער לבן ובמחיה ובפסיון

או או קתני. והשתא מפרש תנא מתי כל א' מטמא. בשער וכו':

סעיף כו
בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני לאחר הפטור

או או קתני. הא בתחילה אין פשיון מטמא [כפ"א מ"ג]:

סעיף כז
ומיטמא בשני שבועות שהן שלשה עשר יום

דיום ז' עולה לכאן ולכאן:

סעיף כח
השחין והמכוה

שחין היינו שנפסד העור ע"י הכאה או ע"י חולי שבגוף. ומכוה היינו שנפסד העור ע"י אש. או ע"י רותחין שנפלו על בשרו. ושניהן כשהן עדיין מורדין. דהיינו שיש במקום החבורה ליחה. אינן מטמאין בנגעים. וכשנתרפאו לגמרי ונעשו צלקת. אז הנגע שנולד שם דינו כשאר נגע שבעור הבשר. אבל כשנתרפאו רק קצת. ועלה עליהן קרום כקליפת השום. אז הנגע שנולד על הקרום. זהו שנקרא שחין או מכוה:

סעיף כט
מיטמאין בשבוע אחד

ר"ל אף בלא סי' טומאה צריך לסגרו עכ"פ שבוע א'. וכשלא ימצא בו בסוף השבוע סי' טומאה פוטרו אבל בשאר נגעים שבאדם בעמד בעיניו שבוע א' אינו מטהרו עד שחוזר ומסגירו עוד שבוע ב':

סעיף ל
שהוא שבעת ימים

פשוט ששבוע א' הוא ז'י. רק אפ"ה נקט הכי איידי אינך. א"נ קמ"ל דאף שלא מצא בה בסוף שבוע סי' טומ'. אפ"ה טמא כל יום הז'. שהרי צריך טבילה והע"ש:

סעיף לא
הנתקין

נתק הוא שנשרו שער הראש או הזקן על שטח שרחב כגריס אע"ג שאין שם נגע כלל מטמא בכל המראות [עי' רפ"י]:

סעיף לב
הקרחת והגבחת

כשנשרו שער הראש שלפניו נקרא גבחת. ואם מלאחריו נק' קרחת. ובכה"ג זו"ז טהורים לגמרי. דדוקא כשיש גידול שער סביב המקום שנשרו משם השערות נק' נתק. אבל קרחת וגבחת אין שער מקיף הקריחה סביב. אולם אם במקום שנשרו השערות בהקרחת והגבחת. נולד נגע באחד מד' מראות הרי דינו כשאר נגע שבעור הבשר. רק שאין בו טומ' שער לבן כשגדל שם [ודלא כמשמע לכאורה מהר"ב. וערתוי"ט פ"י מ"י ד"ה במחי']:

סעיף לג
הבגדים מיטמאים בשני שבועות

ר"ל נגעי בגדים. והם כתמים שנתהוו בבגד לבן של צמר או של פשתן. או בשתי או בערב של זה או של זה כשהן לבנים. או כתם שנתהווה בכל כלי עור אפילו צבוע בידי שמים:

סעיף לד
ובשלשה סימנין

ואלו הן הג' סימנים שכשנתהוו בבגד יטמא. בירקרק וכו':

סעיף לה
בירקרק ובאדמדם

בהי' הכתם ההוא כגריס ומראהו ירוק מאד גרין בל"א ככנף טווס פוי בל"א. או שהי' הכתם כגריס אדום מאד כארמעזין בל"א אלו הם ב' סימני טומאה להחליט ולשרוף כל הבגד כשיעמוד כשיעור גריס ב' שבועות. משא"כ ד' מראית שבנגעי אדם. אפילו עמדו במראיתן ושיעורן כמה שנים. כל שלא נולד בהם א' מג' סימני טומ'. שער לבן. פסיון. מחי'. אחר ב' שבועות של הסגר נפטרו. ומה"ט גמי לא קרי תנא לעיל להנך ב' מראות סימן טומ' כדקרי הכא להב' מראית של נגעי בגדים:

סעיף לו
בתחלה

להסגיר. דכשמוצא בהבגד נגע כגריס בא' מב' מראות אלו מסגירו. ואין בתחלה זה כמו בתחלה שנזכר לעיל בנגעי אדם דהתם היינו להחליט:

סעיף לז
בסוף שבוע ראשון

ג"כ להסגיר שוב שבוע ב'. דאחר הסגר שבוע ראשונה דוקא בב' לריעותא דהיינו שעמד במראיתו. וכ"ש כשהוסיף באותה מראה. וגם פשה. אז מחליטו מיד אחר הסגר א'. ובב' לטיבותא שכהה ממראיתה דהיינו שנעשה מירקרק ירוק. ומאדמדם אדום. וכש"כ כשנתהפך לגמרי למראה כשירה לגמרי. או עברה לגמרי. והרי בכל הנך אופנים ג"כ לא פשתה הנגע מכבסו ומטבילו וטהור. אבל בחדא לטיבותא כגון שעמד במראיתו או הוסיף בה אבל לא פשה. או שפשה אבל כהה ממראיתה שנתהווה מירקרק ירוק. ומאדמדם אדום. מכבסו ומסגירו שבוע שנית. [דאע"ג דבתחלה א"צ להסגיר ירוק ואדום. הכא שכבר נזקק לטומ' מסגיר גם אירוק ואדום לחוד. ועי' רמב"ם [פי"ב מטו"צ ורכ"מ שם]:

סעיף לח
ובסוף שבוע שני

דבסוף שבוע ב' דוקא שנשתנה למראה שאין בה כלל ירקות או אדמימות. אף שנשאר הכתם בגדלו או גם פשה מכבסו ומטבילו וטהור. הא אם עמד בעיניו וכ"ש כשהוסיף במראיתו ואף שלא פשה. או שפשה אף שהוכהה ממראיתו שנתהווה מירקרק ירוק ומאדמדם אדום. שורף כל הבגד. אבל כשנשתנה למראה אחרת פסולה. שנעשה מירקרק אדמדם. או איפכא בין שפשה או לא. קורע מקום הנגע ושורפו. ושאר הבגד מכבסו ומטבילו וטהור [הא בסוף שבוע א' בכה"ג אינו קורעו דהו"ל כעמד בעינו ולא פשה ומכבס הבגד וסוגרו]:

סעיף לט
לאחר הפטור

אם בסוף שבוע שנייה כהה הנגע שבהבגד למראה כשירה ופטרו הכהן. ולאחר כמה ימים חזר למראה פסולה. ואפילו מראה פסולה אחרת. או שבסוף שבוע ב' נעשה מירקרק אדום או איפכא. וקרע מקום הנגע. וטיהר שאר הבגד ולאחר כמה ימים חזר ונראה בהבגד א' מב' המראות. בב' אופנים אלו שורף הבגד מיד. ואף שלא פשה הנגע בגדלו מבתחלה. וכ"ש אם בסוף שבוע א' או ב' נתמעט מכגריס או עבר לגמרי ופטרו הכהן. והשתא חזרה הנגע בפשיון שיהיה שיעור גריס עכ"פ שורף כל הבגד:

סעיף מ
ובפשיון בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור

בכל הני שלשה אופני פשיון שורף הבגד מיד:

סעיף מא
הבתים מיטמאין

נגעי בתים. דהיינו שנתהוו כתמים בכותלי הבית בפנים. ואפילו כותלי הבית צבועים בידי אדם [עי' לקמן פי"א מ"ג]:

סעיף מב
בשלשה שבועות

במצא בהקיר כתם בגודל ב' גריסין או יותר במראה ירקרק או אדמדם כלעיל ציון ל"ה הן ב' סימני טומ' שבבתים שכשיעמוד הכתם במראיתו וגדלו ב' שבועות צריך לחלוץ האבנים שעליהן הנגע. ולהחזיר ולהביא שם אבנים אחרים ולטוח עליהם טיט חדש וחוזר וסוגרו שבוע שלישית. שאם לא תחזור אז. מטהר הבית. ועכ"פ נמצא שהבית טמא ג' שבועות:

סעיף מג
בירקרק ובאדמדם בתחלה

ר"ל כשיראה בו בתחלה נגע כב' גריסין או יותר בא' מב' מראות אלו. או כב' גריסין מהב' מראות ביחד סוגרו ז"י:

סעיף מד
בסוף שבוע ראשון

דאם בסוף שבוע ראשון ימצא שכהה ממראה הנגע למראה כשירה או ימצאנה שנתמעטה משיעור ב' גריסין. קולף מקום הנגע ומטהר הבית לגמרי. אבל במצא שעמדה במראיתה ובשיעורה חוזר ומסגיר הבית שבוע שנית [וכ"כ במצאה בסוף שבוע א' שפשתה יותר מבתחלה חולץ וקוצה וטח כלעיל וסוגר שנית. אלא דבבבא זו לא איירי בפשיון]:

סעיף מה
בסוף שבוע שני

אם לאחר שקצה חלץ וטח בסוף שבוע א' מצא השתא בסוף שבוע ב' שחזר ונתהווה נגע בהבית. הר"ז נותץ כל הבית. ואם עמדה בעינה בסוף שבוע א' שדינה לחזור ולהסגירה ובסוף שבוע ב' מצאה שכהה מראיתה או נתמעט מכשיעור. קולף מקום הנגע ומטהר

הבית בצפרים. אבל אם בסוף שבוע א' ואח"כ גם בסוף שבוע ב' עמדה הנגע במראיתה ובשיעורה. וכ"ש כשעמדה בראשון ופשתה בשני חולץ וקוצה וטח כלעיל ומסגיר שוב שבוע שלישית:

סעיף מו
בסוף שבוע שלישי

דכשימצא בסוף שבוע ג' שחזרה נגע לבית כשיעור ב' גריסין במראה טמא נותץ כל הבית:

סעיף מז
לאחר הפטור

דאם לאחר כמה ימים משחלץ וקצה וטח ופטר הבית. חזר הנגע להבית. במראה ושיעור טומאה. אם הביא כבר צפרים על הנגע הראשונה. ידון זו כנגע חדשה. ואם קודם עשיית הצפרים. אז נותץ הבית:

סעיף מח
ובפשיון

דבפשה בסוף שבוע א' טפי מבתחלה חולץ וקוצה וטח [הג"ה וצ"ע דמה בין פשיון לירקרק ואדמדם] וסוגר שבוע שנית [וכמש"ל]:

סעיף מט
בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני

דבעמד בעינו בסוף שבוע א' ופשה בסוף שבוע ב'. חולץ וקוצה וטח. וסוגרו שוב שבוע שלישית. ואע"ג דכבר שמעינן דאפילו בעמד בעיניו עד סוף שבוע ב' דחולץ וכו'. אפ"ה קמ"ל דאע"ג שפשה אינו נותצו ודלא כבבגד [לעיל סי' ל"ח]:

סעיף נ
בסוף שבוע שלישי

פשיון ממש בסוף שבוע שלישית לא משכח"ל. דהרי אינו סוגר שלישית רק אחר שחלץ קצה וטח. אלא לכל חזרת נגע לביתו. קרי לה תנא נמי פשיון. ור"ל הכא. דכשמצא בסוף שבוע שלישית שחזרה בשיעור ב' גריסין במראה טמא. נותץ כל הבית:

סעיף נא
לאחר הפטור

כאן נמי קרי תנא לחזרת נגע לבית בשם פשיון. ור"ל אם לאחר כמה ימים שפטרו חזרה

הנגע להבית. אם לאחר שעשה הצפרים עבור נגע הראשונה אז ידין זו כנגע חדשה. ואם קודם עשיית הצפרים חזרה נותץ כל הבית וכמש"ל:

סעיף נב
ומיטמאין בשלשה שבועות

שיהי' חייב להסגירן ולפוטרן אח"כ אף שרק עמדה בעינה [ולא כהה] ולא נתמעט שיעורה:

סעיף נג
אין בנגעים פחות משבוע אחד

דהיינו בשחין מכוה:

סעיף נד
ולא יותר על שלשה שבועות

דהיינו בנגעי בתים:

פרק ד

סעיף א
יש בשער לבן

חומרות. וכן כל יש ויש שבפרקן חומרות נקט [ודו"ק]:

סעיף ב
ששער לבן מטמא בתחלה

כשבא בתחלה לפני הכהן. ומצא בבהרתו ב' שערות לבנות מחליטו מיד ואפילו ספק אם קדם בהרת לש"ל [כסוף פרקן. ונל"פ דגם המנוגע עצמו נאמן שהש"ל קדם. ככל ע"א שנאמן באיסורין] אבל פשיון בתחילה אף שהכהן רואה שהנגע פושה והולך לפניו בשעה שמסגירו אפ"ה אינו מחליטו רק מסגירו [ועי' מראה כהן סי' י']:

סעיף ג
ומטמא בכל מראה לובן

אפילו למטה מקרום ביצה. משא"כ פסיון אמ"ט רק בא' מד' מראות לבן שנזכרו בריש מכילתין:

סעיף ד
ואין בו סימן טהרה

דאפילו נתמלא כל הגוף עם שערות לבנות. לא הו"ל כפרח בכולו דגבי נגע [כ"כ הרא"ש].

ול"מ נ"ל דר"ל דאפילו זקן שכבר כל שערותיו לבנות. והשתא צמחו בבהרתו ב' שערות לבנות נחשבת לו לסי' טומאה. ואינן סי' טהרה בנתק. ולא אמרינן דשערות לבנות של זקן נדונות כשחורות שברך בשנים. משא"כ פסיון אפשר שיהי' סימן טהרה כשיפשה כולו מתוך הסגר או מתוך החלט. ולא מתוך הפטור [תוספתא שהביא הר"ש ספ"י]:

סעיף ה

יש בפשיון שהפשיון מטמא בכל שהוא

אבל שער לבן צריך שיעור ב"ש. וגם כל אחת צריכה שתהיה גדולה כדי לקרוץ בזוג [כנדה פ"ו מי"ב]:

סעיף ו

ומטמא בכל הננעים

בכל נגעי אדם. בגדים. ובתים. אבל שער לבן אינו סי' טומאה רק בנגעי עור ובשר ובשחין ומכוה:

סעיף ז

חוץ לנגע

ר"ל דוקא שפשתה הנגע לצד חוץ סמוך ותכוף להנגע. אבל שער לבן אינו סימן טומאה רק כשנתהווה תוך הנגע ולא סמוך להנגע מבחוץ [והא דלא נקט החומרא גבי ש"ל איפכא דמטמא רק תוך הנגע. משא"כ פשיון אין פושה לתוכו וכ"כ ק' במשנה ב' בפשיון ומחי'. י"ל משום דסתם נגע אין מצוי שיהיה ריוח באמצעו ול"ש בו פושה לתוכו. א"נ כל סתם משנה ר"מ היא והרי ס"ל [פ"י מ"ג] דפושה לתוכה]:

סעיף ח

ומטמא בכל מראה

חוץ ממראה לבן. אפילו שנמוך הרבה מד' מראות לובן נמצא שאינה בהרת. אפ"ה כל שהמחיה לבן. בוהק הוא וטהור. דאין שם מחי' עליו [וע"ר תוס' יו"ט פ"י מ"ו ד"ה הי']. ולהר"ש והרא"ש צריך עכ"פ במחיה שתהיה כמראה הבשר של המנוגע. אם כושי שחור. ואם גיחר אדום. ואם לבקן לבן. ואם גרמני אודם עם מעט לובן [ועי' בכורות פ"ז מ"ו]. אבל פסיון אינו מטמא רק בא' מד' מראות הפסולות:

סעיף ט

שהפשיון מטמא בכל שהוא

אבל מחיה צריך עכ"פ גדולה כעדשה:

סעיף י
ומטמא בכל הנגעים

אבל מחיה אמ"ט רק בנגעי עור ובשר או בקרחת וגבחת:

סעיף יא
חוץ לנגע

ומחיה צריך שיקיפה הנגע סביב. שבכל צד יהיה רוחב ב"ש נגע סביבה:

סעיף יב
ששער לבן מטמא בשחין ובמכוה

ר"ל בעור ובשר. וגם בשחין ומכוה. אבל מחיה אינה שוה לשער לבן לטמא. רק בעור ובשר:

סעיף יג
במכונס ובמפוזר

ר"ל כשגדילים בהנגע סמוכים זל"ז או שאחת גדילה בקצה א' של הנגע. ושער האחר גדילה בקצה האחרת של הנגע. אבל מחיה צריך שתהיה כעדשה במקום א':

סעיף יד
במבוצר

שהנגע מתפשטת מתחת הב' שערות ומקיפתן חוצה לה סביב:

סעיף טו
ושלא במבוצר

שעומדין תוך הנגע על קצה שלה. משא"כ מחיה אינה מטמאה רק כשהיא מבוצרת. דהיינו שתהיה המחיה בתוך הנגע שמקיף להמחיה. כמבצר שמקיף לעיר:

סעיף טז
שהמחיה מטמא בקרחת ובגבחת

משא"כ שער לבן אמ"ט בקרחת וגבחת. אבל בעור ובשר שניהן מטמאין. ובנתק שניהן אמ"ט:

סעיף יז
הפוכה ושלא הפוכה

ר"ל בין שהבהרת קדמה. ואח"כ נהפך קצת ממנה למחיה. ובין שהמחיה קדמה והנגע נתהווה סביב לה. משא"כ שער לבן. אם קדמו הב' שערות לבנות להנגע. אינן סי' טומאה:

סעיף יח
ומעכבת את ההופך כולו לבן

כשהוחלט הנגע במחיה ואח"כ כסה הנגע כל הגוף חוץ מהמחיה אי שכסה הנגע כל הגוף ונטהר. ואח"כ נתגלה ממנו מחיה כעדשה טמא. [והר"ש והר"ב לא נקטו רק גוונא קמא. ונ"ל דרבותינו רק לרבותא נקטי הא. וכ"ש גוונא ב' דמפורש בקרא]. אבל שער לבן בין שנולד בהנגע ואח"כ פרח בכולו. ובין שפרח בכולו ואח"כ נולד השער לבן טהור. מיהו הבא בתחלה כולו הפך לבן ובו שער לבן או מחיה טמא. וכ"כ הבא בתחלה כולו הפך לבן בלי שום סי' טומאה שצריך הסגר ובסוף ההסגר נמצא בו סי' טומאה זה או זה טמא [רמב"ם פ"ד מטו"צ ה"ב וג']:

סעיף יט
ומטמא בכל מראה

שאע"ג ששער לבן ג"כ מטמא בכל לובן. אף שדיהה הרבה מקרום ביצה. עכ"פ רק במראה לובן מטמא ולא בשאר מראות:

סעיף כ
שתי שערות

שהן בנגע:

סעיף כא
עקרן משחיר וראשן מלבין

דרך ראשן לבן אבל סמוך לעיקרן הן שחורות:

סעיף כב
טהור

דכתיב ושער בנגע הפך לבן. ר"ל עיקר השער שהוא סמוך להנגע צריך שיהיה הפוך לבן:

סעיף כג
כמה יהא בלבנונית

ר"ל עד היכן בגובה השער צריך שיהיה לבן:

סעיף כד
ר' שמעון אומר כדי לקרוץ בזוג

ר"ל במספרים ולרבנן בכל דהו לבן סמוך לעיקרן סגי. אבל בגודל השער כולו. לכ"ע צריך שיהיה כדי לקרוץ בזוג וכדקיי"ל כר"ע [נדה פ"ו מי"ב]:

סעיף כה
והיא נראית כשתים

שהי' רק שער א' בהנגע ונחלקה לשנים:

סעיף כו
טהור

נ"ל דיליף הכי מדכתיב ושער בנגע הפך לבן. דמלת שער היינו ב"ש. צריך שיהיה ב' בנגע. דהיינו למטה. ולא בשנסדק השער למעלה:

סעיף כז
בהרת

לאו דוקא בהרת. אלא ה"ה כל נגע שבגוף אדם שטומאתו מחמת לובן נקרא בכל מכילתן בשם בהרת. והיינו על שם פסולו שהוא משום בהירותו [ולאפוקי נתק שמטמא בכל המראות. ועי' מראה כהן סי' יט]. ור"ל הכא אם בא לפני הכהן נגע שגדולה כגריס מצומצמת:

סעיף כח
אין חוששין שמא מיעט מקום שער שחור את הבהרת

ר"ל שיש בהנגע ב"ש לבנות או יותר. אבל גם שער שחור. והרי ע"י מקום השער יתמעט השיעור גריס שבנגע:

סעיף כט
מפני שאין בו ממש

ולהכי יחליטו. ונ"ל דאפילו יש הרבה שערות שחורות או לבנות. עכ"פ כל א' שרשה אין בה ממש. וכן משמע מפי' הרמב"ם כאן:

סעיף ל
ולפסיון

דאם הי' באותו חוט ב"ש לבנות. או שפשה אותו חוט משהו לצד חוץ טמא:

סעיף לא
אבל לא למחיה

דכשנולד באמצע החוט מחיה. טהור. דהרי מחיה צריך שיהי' ארכה ורחבה ב"ש על ב"ש. והנגע שמקיף המחיה סביב. לא תהיה בשום צד פחות מרוחב ב' שערות והרי כל רוחב חוט זה אינו רק רוחב ב"ש. ונ"ל דה"ה אם היה רוחב החוט כרוחב ג' או ד' או ה' שערות. כל שאינו רחב כו' שערות א"א בו מחיה. ורק נקט רוחב ב"ש להחוט.

משום שער לבן ופסיון. דכשהחוט פחות מב' שערות אינו חשוב כנגע. ואין שער לבן ופסיון פוסלים בו. מדהו"ל כרחוקים מגוף הנגע. מיהו כשרוחב החוט ו' שערות שפיר גם מחיה אפשר בו לטמא מדיש שיעור גריס בעיקר הנגע. ואע"ג שרוחב הנגע בצד א' של המחיה הוא יותר מבצד האחר. אפ"ה טמא [ודלא כמשמע לכאורה מלשון הר"ב שהמחיה צריכה שתהיה באמצע הנגע ממש]. ועוד נל"פ דאע"ג דכל שאין בהחוט רוחב ב"ש. אין הפסיון פוסל בו. עכ"פ החוט בעצמו אף שרחב כ"ש מחשב פסיון כשנולד בימי ההסגר:

סעיף לב
מצרפן

ונדונין כנגע א':

סעיף לג
ואם לאו אין מצרפן

ונדונין כב' נגעים. ויש נ"מ כגון שכל א' חצי גריס. או שיש שער לבן א' בזו וא' בזו מצטרפין. ונקט רישא לרבותא דמצטרפין. וסיפא לרבותא דאין מצטרפין ודו"ק:

סעיף לד
בהרת בגריס

ר"ל שהיה הבהרת כגריס מלבד מקום המחיה דהיינו שהיה הנגע בעצמה ברוחב ט' עדשות שמקיפות את המחיה שהיא כעדשה:

סעיף לה
ושער לבן בתוך המחיה

ומיירי אף במסופק איזה מהן קדם. ואפ"ה אף בתחלה טמא כסוף פרקן. ואפ"ה הכא לא הי' נטמא הבהרת על ידן מדאינן תוך הבהרת בעצמה. אבל נטמא הבהרת משום המחיה. והוחלט:

סעיף לו
הלכה המחיה

שאחר שהוחלט משום המחיה התפשטה הנגע במקום המחיה:

סעיף לז
טמאה מפני שער לבן

דהרי השתא השער לבן הוא תוך הנגע. ואע"ג דבמקומן הי' השער לבן קודמין להבהרת.

אפ"ה מחיה כגוף הנגע דמי לענין קדימה אף שבתחלה לא נטמא הנגע עבורן. אבל משום פסיון לא נטמא דהרי אין הנגע פושה לתוכה [כפ"ו מ"ג]:

סעיף לח

הלך שער לבן

שנשרו מעצמן או השחירו. אבל לא הלכה המחי':

סעיף לט

טמא מפני המחיה

ר"ל טמא עדיין משום מחיה דמקודם:

סעיף מ

ר"ש מטהר

אהלכה מחיה קאי:

סעיף מא

מפני שלא הפכתו הבהרת

דר"ש ס"ל דמחיה לא חשיב כגוף הנגע. ולהכי אף שבזמן קדמה הנגע להשער לבן. שנתהווה קודם שהי' השער לבן. אפ"ה כיון שבמקומן קדמו הש"ל להבהרת להכי טהור:

סעיף מב

בהרת היא ומחיתה כגריס

וסגי בהכי דלטמא ע"י המחיה. ואפ"ה נקט ברישא שהי' הבהרת כגריס מלבד המחיה היינו לרבותא דר"ש. דאע"ג שהיתה כגריס קודם שבא הש"ל לתוכה. אפ"ה מטהר ר"ש משום דהש"ל תוך המחיה. והכא בסיפא נקט לרבותא דרבנן דאע"ג שבעוד שלא היתה הבהרת כגריס כבר הי' בתוכה הש"ל. ורק אח"כ כשהתפשטה למקום המחיה נתהווה כגריס. וסד"א דלא עדיף האי גוונא משער פקודה לחכמים [לקמן פ"ה מ"ג]. דמדנשארו הב"ש בנגע שפחות מגריס מטהרי רבנן. וה"נ הכא. קמ"ל דאפ"ה מטמאי' חכמים משום דהש"ל תוך הבהרת:

סעיף מג

ושער לבן בתוך הבהרת

הכא ג"כ מיירי שלא קדמו הב"ש לבהרת והמחיה:

סעיף מד

הלכה המחיה טמאה מפני שער לבן

דאע"ג דמעיקרא לא הי' טמא מפני השער לבן. דהרי הש"ל צריך שיהי' בבהרת כגריס.

והרי זו הבהרת כבר הי' בה הש"ל קודם שהיתה כגריס. ולא הוה חשבינן המחיה כגוף הבהרת לענין שתתטמא הבהרת מהב' שערות. אפ"ה לענין הקדמה שנחשוב שקדמה הבהרת לש"ל חשבינן להמחיה כגוף הנגע. והרי הבהרת והמחיה נתהוו ביחד עם הב"ש. והרי כבר שמעינן לעיל בריש פרקן [סימן א'] דכשבא בתחלה בהרת עם ש"ל ביחד טמא. דמשמע ודאי אף שנתהוו כאחת. ולא דמי להא דתנן בפרקן [לקמן מ"י]. דבהרת כחצי גריס ובה ב' שערות. ופשתה עוד חצי גריס. דאינה נחלטת בשביל הב' שערות. התם שאני דחצי גריס הראשון הי' נידון כאילו אין כאן עדיין נגע כלל והרי אז כבר הי' שם הב' שערות. ולפיכך שפיר הו"ל כאילו קדמו הש"ל לבהרת. משא"כ הכא הפחות מגריס של הנגע שהי' מקודם שעברה המחיה. כבר היתה נדונת כנגע. אף דנימא שלא היתה טמאה אז גם משום הש"ל. ודו"ק:

סעיף מה

ר' שמעון מטהר

דעכ"פ המחיה לא מחשבה כנגע. ונמצא הש"ל קדם להבהרת כגריס. ולרבנן אף דלענין שיעור הבהרת לטמאה משום ב' שערות. לא חשבינן המחיה כגוף הבהרת. ולהכי בין שהי' בהבהרת לבד כגריס. או שהבהרת עם המחיה יחד כגריס אין הבהרת טמאה רק משום המחיה אבל לא משום הש"ל. אפ"ה לענין קדומי שלא נחשב הש"ל כאילו קדמו לשיעור גריס של בהרת חשבינן המחיה כגוף הנגע. והו"ל כלא קדמה הש"ל. [מיהו מלעיל פ"א מ"ה דנקט רק ש"ל שבמחית שחין ומכוה. וכ"כ מהרמב"ם [צרעת פ"ב ה"ד] משמע דגם ש"ל במחיה טמאה הבהרת משום ש"ל. וא"כ צ"ל דר"ש פליג בהא וס"ל דבתחלה היה טמא רק משום מחיה ולא משום הש"ל דאל"כ ק' טומאה שבהן להיכן הלכה. ועוד ולאו ק"ו הוא]:

סעיף מו

ומודה שאם יש במקום שער לבן כגריס שהוא טמא

קמ"ל אף שמסופק איזה מהן קודם אפ"ה בש"ל טמא. ונ"ל דהיינו אפילו לר' יהושע בשלהי פרקן דס"ל דבמסופק בקדימתן טהור. הכא שאני דאיכא להאי גברא חזקת טומאה מהמחיה אף דהשתא הלכה לה. בכה"ג לכ"ע טמא [ומצינו דוגמתה [חולין ד"ט א'] דכל ספק בשחיטה אסור מחזקת אבמה"ח ודו"ק וכ"כ במכילתן פ"ה מ"ד. וזה דלא כרתוי"ט הכא]:

סעיף מז
בהרת

כגריס או יותר והסגירה. דאי לא הסגירה לא היתה מתטמא אח"כ משום פסיון. דאין פסיון מטמא בתחלה:

סעיף מח
ובה מחיה ופסיון

דבסוף שבוע א' או ב' מצא בה מחיה ופסיון:

סעיף מט
הלך הפסיון טמאה מפני המחיה

פשיטא. ונ"ל דמשום הלך המחיה טמא משום פסיון נקט לה. דסד"א דכיון דבכה"ג נשתנה תואר הנגע. דמעיקרא הי' תארה כטבעת סביב המחיה. ואח"כ כשהלכה המחיה נתמלא כל חללה שבאמצע. הרי פנים חדשות בא לכאן ונגע חדש הוא. ולא תתטמא משום פסיון. והרי נגע בתאר זה לא פשתה. ומה שכסתה על פני המחיה. פשיון לתוכה הי' דאמ"ט. קמ"ל ואגב הך בבא נקט נמי אינך בבי. עוי"ל דמיירי הכא שלא החליטו הכהן רק עבור הסיט"ו שעבר אח"כ. וקמ"ל דאע"ג שלא החליטו עבור סיט"ו הנשאר עדיין אפ"ה כל דיני מוחלט עליו:

סעיף נ
וכן בשער לבן ובפסיון

דבהלך הא' טמא מפני הב':

סעיף נא
הלכה וחזרה בסוף שבוע

מלת בסוף שבוע רק אחזרה קאי. וכגון בהרת כגריס שסגרה והלכה הבהרת או נתמעטה מכגריס בתוך ימי ההסגר. ובסוף שבועת ההסגר כשראהו הכהן מצאו שחזרה הנגע למקומה הראשון. או שבסוף השבוע מצא הכהן שנתמעטה. וקודם שפטרו ראה שחזרה למקומה הראשון. אינה כנגע חדש. [וכן מוכרח דגם בהלכה וחזרה שניהן בסוף הסגר לעיני הכהן ג"כ אינו כנגע חדש מדלא אשכחן בסיפא גוונא שתראה בתחלה רק אחר שפטרו ממש. ולא ידענא למה השמיט הרב ז"ל מלהביא גם הך גוונא]:

סעיף נב
הרי היא כמות שהיתה

לפיכך אם הוא בסוף שבוע א' נדון כעמד בעיניו וחוזר ומסגירו רק שבוע א'. ואם אירע

כך בסוף שבוע ב' פוטרו לגמרי. מיהו דוקא בחזרה למקומה הראשון. דאי חזרה בשנוי מקום אפילו בחזרה קודם פטור. זו נגע אחרת היא [משא"כ בבגדים ובבתים. כשחזרה אפילו שלא במקומה הראשון כנגע הראשון דיינינן לה]:

סעיף נג
לאחר הפטור

אם כבר פטרו הכהן מחמת שעמדה בעיניה ב' שבועות או משום שנתמעט מכגריס בסוף שבוע א' או ב'. ולאחר הפטור חזרה ונתמעטה וחזרה ונתגדלה לכגריס במקומה הראשון:

סעיף נד
תראה כתחלה

וצריכה ב' הסגרות. מיהו כשפטרו הכהן בסוף שבוע ב' מדעמדה בעיני' ב' שבועות ולא נתמעטה ולאחר הפטור פשתה. לכ"ע דינה כנגע הראשונה. והרי כל פשיון שלאחר פטור טמא מיד:

סעיף נה
ונעשית כהה

כשהסגירה היתה במראה טמא עז. ובסוף השבוע מצאה במראה טמא כהה מראשונה. אבל עדיין היא בא' מד' מראות. או איפכא:

סעיף נו
הרי היא כמו שהיתה

דמדנשאר שיעור גודל הנגע וגם שיעור לבנונית. כפי הראוי לטמא. עדיין לא נתבטל שמה הראשון והו"ל כעמדה בעינה [ונ"ל דמדלא מחלק הכא בין שאירע כך קודם שפטרו או אחר שפטרו. משמע דגם באירע כך לאחר שפטרו נשאר בפטורו כבתחילה. אף שנשתנה מראית הנגע. וזה דלא כהר"ב דדייק וכתב שאירע כך בסוף שבוע ראשון. והרי מוכח כדברינו. מדקאמר בסיפא ובלבד שלא תתמעט מד' מראות. והר"ז ודאי מיירי שפטרו מדכהה. ואחר הפטור נעשה עז. וק' ל"ל דנקט שכהה מד' מראות בפטור הרי גם בפטרו במראה טמא כהה וחזר למראה טמא עז. נמי תראה בתחלה. אע"כ דכל שנוי ממראה טמא למראה טמא אפילו לאחר הפטור. היא כמו שהיתה. ועונ"ל דבנתהוו ב' שנויים ביחד שהלכה כהה. וחזרה עזה. ואפילו אירע כך בין ההסגרים אפ"ה תראה בתחלה. דאי"ל דהיתה עזה דקאמר תנא. ר"ל אותה שהלכה וחזרה דנקט ברישא. ליתא דמי גרע הלכה במראה כהה. מנתמעטה מד' מראות בסיפא דאמרינן שכשתחזור במראה

טמא תטמא בתחלה. וא"כ ה"נ כשהלכה הרי ודאי לא גרע מכהה מד' מראות. רק י"ל התם בכהה מד' מראות ופטרו משא"כ הכא שאירע כך בין ההסגרים ודו"ק):

סעיף נז

ובלבד שלא תתמעט מד' מראות

דכשפטרו מדנתמעט נמוך מד' מראות. הו"ל כהלכה לגמרי וזו שנתהוו אח"כ נגע חדש הוא. ונל"פ דבאירע כך בסוף הסגר קודם שפטרו הכהן בפירוש. לא עדיף כהה מד' מראות. מהלכה לגמרי וחזרה בסוף ההסגר לעיני הכהן. דכל שלא פטרו בפירוש אמרינן דהיא היא:

סעיף נח

פשתה וכנסה

נ"ל דמדנקט לעיל לשון הלכה וחזרה. והכא נקט לשון כנס ופשה. ע"כ ה"ט משום דברישא. סתמא בבהרת כגריס מיירי להכי נקט גבה לשון הלכה. דמשמע שעברה לגמרי. או שנתמעטה מכגריס דהו"ל כהלכה לגמרי. אבל הכא הרי ע"כ מיירי שהיא יותר מכגריס. דאי הכא בכגריס שנתמעט מיירי היינו הלכה וחזרה דרישא. וכן מוכח נמי מדאיצטריך למנקט במשנה ה' בהרת כגריס. ש"מ משום דבבא זו שלפני' ביתר מכגריס מיירי להכי אצטריך לפרש בבבא שלאחרי' דמיירי בכגריס. וא"כ מדמיירי הכא ביותר מכגריס. שפיר נקט כנס ופשה. ר"ל שבסוף ראשון מצא שכנסה עד כגריס. ומדנשאר כגריס. חזר והסגיר שבוע ב' ובסוף שבוע ב' מצא שחזרה ופשתה כאותו שיעור המקצת שכנסה בסוף שבוע א'. או שבסוף שבוע א' או ב' מצא שפשתה הנגע שהסגיר וטמאו הכהן. ואח"כ כנסה אותו פסיון. ונשארת כמו שהיתה קודם ההסגר. ונ"ל עוד דמדלא מחלק הכא כברישא. בין שנולד בשנוי בסוף הסגר. או שנשתנה אחר הפטור. ש"מ דגם לאחר הפטור מיירי כנס ופשה. וכגון שבסוף שבוע ב' מצא שכנסה עד כגריס ופטרה. דהרי אפילו היתה עומדת בעיני' בסוף שבוע ב' הי' פוטרו. אבל זו כנסה ופטרו. ואחר הפטור חזרה ופשתה אותה מקצת שכנסה סוף שבוע ב':

סעיף נט

ר' עקיבא מטמא

שכיון שמצא בסוף שבוע ב' שפשתה הנגע שבו יותר מהשיעור שסגרו עליו בתחלת שבוע ב'. הרי פשה. וכ"כ כשפטרו בסוף שבוע ב' מדכנס עד כגריס כיון דפשתה על השיעור שפטרו בה. מחשב פשיון וטמא. וכ"כ בפשה וטימאו. ואח"כ כינס ונשאר

כגריס. ס"ל לר"ע כיון שטימאו. ועדיין נשאר שיעור נגע הרי הוא בטומאתו עד שיתמעט הנגע מכגריס:

סעיף ס
וחכמים מטהרין

דס"ל דדוקא ברישא בהלכה וחזרה. דלא נשאר כגריס מנגע הישן. הו"ל הראשונה כליתא. וזו נגע חדש הוא. משא"כ הכא. שאחר שכנסה נשאר כגריס מנגע הראשונה. להכי כשכנס אח"כ בסוף הסגר ראשון. וחזר ופשתה בסוף הסגר ב' לשיעורה בתחלה. דייניגן לה כנגע הראשונה וכיון שלא פשתה על שיעורה שבתחלה טהורה. וכ"כ כשכנסה בסוף שבוע ב' עד כגריס ופטרה. ולאחר הפטור חזרה ופשתה כשיעור כניסתה ולא יותר. נשארה בטהרתה. דהרי אם בסוף שבוע ב'. הי' מוצאה בזה השיעור שמצאה השתא. ג"כ הי' מטהרה. כדין עמדה בעיני' ב' שבועות. וכ"כ בפשתה בסוף שבוע א' או ב' וטימאה ואח"כ כנסה אותו פסיון. אע"ג שנשארה כגריס. טהור מדעבר הסימן טומאה:

סעיף סא
בהרת כגריס

והסגירה:

סעיף סב
והלך מן האום בחצי גריס

ר"ל שבסוף שבוע א' או ב' מצא שפשתה הנגע חצי גריס [או פחות או יותר מעט] מצד א'. רק דכאותו שיעור שפשה. הלך מעיקר הנגע מצד אחר:

סעיף סג
רבי עקיבא אומר תראה בתחלה

דס"ל דכיון שמצא החסרון והפסיון ביחד. הרי לא פטרו עדיין משום החסרון לא חשבינן להחצי הגריס שנשאר מהאום כליתא ומצטרף להדי חצי גריס החדש. ולהכי תראה בתחלה כאילו הוא נגע חדש דגררינן החצי גריס מהישנה לגבי חצי גריס החדש כאילו כולה חדשה:

סעיף סד
חכמים מטהרין

דס"ל כיון שלא נשאר מהאום רק כחצי גריס. חשבינן לזה החצי גריס כליתא כלל. וא"כ אין כאן רק חצי גריס חדש וטהור לגמרי. מיהו אם הלך מהאום חצי גריס ופטר'. ואח"כ

פשה ממנה חצי גריס בצד השני. גם ר"ע מודה דהחצי גריס שפטרו בו תו כליתא דמי ולא מצטרף בהדי חצי גריס החדש:

סעיף סה

והלך מן האום כחצי גריס

שבסוף הסגר א' או ב'. מצא שפשתה כח"ג ועוד. אבל הלך מהאום חצי גריס מצד אחר א"כ יש לפני הכהן השתא משניהן יחד כגריס ועוד:

סעיף סו

רבי עקיבא מטמא

לטעמי' אזיל דס"ל לעיל דכל שלא פטרו עדיין בשביל הח"ג שהלך מהאום. מצטרף הנשאר להדי הפסיון. והרי יש כאן הועוד יותר ממה שהי' קודם הסגר א'. וטמא:

סעיף סז

וחכמים מטהרין

גם הם אזלי לטעמייהו. דס"ל לעיל דכשלא נשאר מהאום כגריס חשבינן ליה לגמרי כליתא וא"כ ליכא מהחדש כגריס. ולפיכך טהור לגמרי [ולי"א הנ"ל דמשנה ח' לאחר פטור מיירי. א"כ ה"נ מיירי הכא. ואזל כל חד לשטתי' וכדאמרן]:

סעיף סח

והלכה לה האום

לגמרי. ור"ל דבסוף הסגר א' או ב'. מצא בו ב' שנויים הללו:

סעיף סט

ר' עקיבא מטמא

ה"נ אזיל לשיטתיה דלעיל. דהועוד של הפשיון מכריע גם להגריס של הפשיון לחשבו כאילו הוא אום והרי פשה ועוד. ולפיכך יוחלט ולא אצטריך בבא דלעיל רק לרבנן. דשם מטהרין לגמרי:

סעיף ע

וחכמים אומרים תראה בתחלה

ג"כ לשטתייהו דלעיל אזלי. וכ"ש הכא מהתם דמה התם דנשאר ח"ג מהישנה אפ"ה חשבינן לה כליתא. כ"ש הכא שלא נשאר מהישנה כלום. רק הכא מדיש בהחדש שיעור נגע תראה בתחלה. מיהו בהלך אום כגריס ונשאר פסיון כגריס. גם לר"ע תראה בתחלה מדליכא ועוד שיכריע להחדש לעשותו כישן. דממ"נ דבין שתדינו כחדש או כישן הרי א"א להחליטו [ולי"א הנ"ל גם הכא לאחר הפטור מיירי וכדאמרן]:

סעיף עא
בהרת כגריס ופשתה כגריס

בסוף הסגר והחליטה:

סעיף עב
או שער לבן

נ"ל דמדלא קאמר ובפסיון מחיה או ש"ל. ש"מ דמיירי הכא שהי' לידה מפסקת בין פשיון למחיה וש"ל. ור"ל דאחר שהוחלט בפשיון. נולד בהפסיון מחיה או ש"ל. דדוקא בכה"ג אמרו רבנן תראה בתחלה. אבל בנתהווה הפסיון עם חד מהנך סימן טומאה ביחד. ואח"כ הלכה האום. גם לרבנן נשאר בטומאתו הישנה משום דדוקא בשהחליטו תחלה בפסיון לבד. ואח"כ נולד בהפסיון מחיה או ש"ל. הרי אין מחליטין את המוחלט [כפ"ג מ"א]. א"כ לא מחשבי הנך סי' טומאה ורק הפשיון הוא סימן טומאה. ולפיכך כשיעבור אח"כ האום. ולא יהיה תו טמא משום הפסיון. אין הפסיון עדיין טמא משום הסימי טומאה החדש שנולד בתוכו עד שיטמאנו הכהן. להכי קאמרי רבנן שפיר תראה בתחלה. ולא דמי להא דלקמן [פ"ה מ"ב] דבהרת שעבר סי' טומאה שבו. ובא אחר תחתיו דא"צ הכהן לטמא מחדש. אלא נשאר בחלוטו. התם שאני דנשאר האום. אבל הכא דעבר כל האום. ונשאר רק הפסיון זה הפסיון נגע חדש הוא והסי' טומאה החדש שבו. לא נידון כסימן טומאה עד שיטמאנו הכהן. אבל כשנולדו הפסיון וא' מב' סימני טומאה הללו ביחד. ע"כ כשיראנו הכהן יטמא הנגע משום כל או"א מהסימנים שבו. דהי מינייהו מפקת. ולפיכך אף כשיעבור סי' טומאה אחד עדיין טמא מפני השני. ועד כאן לא אמרינן לעיל [פ"ג מ"א]. אלא דאין רואין ב' נגעים כאחד משמע וודאי. דהא ב' סימני טומאה רואין כאחד. וכן אמרינן כמה פעמים בפרקן. הלך זה טמא מפני זה. דפשטותא דלישנא וודאי משמע. דטמא ממילא גם בלי ראיית כהן. והיינו משום שכבר ראה הכהן שניהן ביחד וטימא עבורם. וא"כ ה"נ כשראה הכהן בתחלה הפשיון והסי' טומאה שבו ביחד. כבר טימא כל הנגע עם הפשיון משום ב' הסימני טומאה שבה. וא"כ בכה"ג אף כשיעבור אח"כ הפסיון. לא הוו קאמרי רבנן תראה בתחלה. דהרי כבר טימא כל הנגע שבכללה הפשיון משום הסי' טומאה שבה. אלא דהכא מיירי דאחר שטימא הנגע משום הפסיון. נולד בהפסיון מחיה או ש"ל. וכשנולדו א"א שישוב הכהן לטמא גם עבורן מדאין מחליטין המוחלט:

סעיף עג
והלך לה האום

ונשאר הפסיון כגריס והסימן טומאה שבה:

סעיף עד
רבי עקיבא מטמא

לטעמיה במשנה ט' אזל דחשבינן להפסיון הנשאר כאילו הוא הנגע הראשונה. והרי אם נשאר האום ועבר הסי' טומאה שהי' בה. ואחר כך בא אחר תחתיו אמרינן לקמן [פ"ה מ"ב] שא"צ הכהן לטמאו מחדש. רק הוא כבתחלה. מכ"ש הכא שכבר הי' הסי' טומאה השני קודם שעבר סי' טומאה הראשון דנשאר בהחלוטו כבתחלה:

סעיף עה
וחכמים אומרים תראה בתחלה

ג"כ אזלי לשיטתייהו דחשבינן להפסיון אחר שעברה האום כנגע חדש לפיכך הא נמי תראה בתחלה. ואע"ג דגם כשיראנו השתא בתחלה יטמאו משום הסי"ט שבה. אפ"ה נ"מ כשחל השתא רגל. דלרבנן זו נגע חדש הוא. ויכול להתטהר בצפרים עבור נגע הראשונים. ויהיה טהור לכה"פ עד אחר הרגל. שיחזור אז הכהן ויראנו ויחליטנו. ואם יתרפא ביני ביני ישאר בטהרתו [ועי' בכורות ל"ד ב']. ולר"ע מחשב כאילו עדיין הנגע הראשונה במקומה עומדת. ואיך יתטהר כשעוד הנגע הטמא בו. [ולר"ש והר"ב נ"מ דלר"ע דחשבינן לה כנגע הראשונה א"כ כשיתטהר לבסוף מב' הסימני טומאה א"צ רק קרבן א'. ולרבנן חשבינן לפסיון זה לאחר שעברה האום כנגע חדש. ולכשיתטהר גם ממנה צריך בסוף ב' קרבנות [ועמ"ש בס"ד לעיל פ"ג סי' י"ב בבועז סי' ג']:

סעיף עו
בהרת כחצי גריס ואין בה כלום

מלת כלום משמע דאפילו חצי סי' טומאה דהיינו אפילו שער א' אין בו. וקתני הכי משום סיפא. לאשמעינן לא זו אף זו:

סעיף עז
נולדה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת

וח"ג החדש הוא תכוף לח"ג הישן. והא דלא קאמר פשתה כח"ג ובה וכו'. ה"ט משום דלא שייך פסיון רק בנגע כגריס:

סעיף עח
הרי זו להסגיר

פשיטא. ותו נולד למה לי ולא הול"ל אלא בהרת כגריס. ובה שער א' הר"ז להסגיר. ונ"ל דקמ"ל אפי' ראהו הכהן לח"ג הראשון ופטרו. סד"א דכיון שפטרו הכהן הו"ל כליתא. ולא מצטרף להח"ג שנתוסף בצדו אח"כ כלעיל [סי' ס"ז]. קמ"ל דדוקא התם דכבר הי' כגריס וזקוק לכהן אמרינן דכשנתמעט חשבינן לי' כליתא. משא"כ הכא שלא הי' הנגע עדיין כגריס ולא היה זקוק לכהן עדיין. להכי אע"ג שראהו הכהן ופטרו. מחשב' כאילו לא ראהו תחלה כלל. ולהכי כשיתוסף אח"כ לכגריס מצטרף. והא דנקט ובה שער א'. היינו רק משום סיפא לאשמעינן ל"ז אף זו וכדאמרן. א"נ נ"ל דהרי זו להסגיר דקתני לאו אבהרת לחוד קאי רק גם אשער א' שכבר יש בה. ולפי"ז שפיר אצטריך למנקט הי' בה שער א' הרי זו השער להסגיר. שאם יולד בה עוד שער א' יחליטנו. וקמ"ל מתניתין שפיר. דאע"ג שלא נולדו הב' שערות ביחד. אפ"ה יחליטנו הכהן:

סעיף עט
הרי זו להסגיר

דאע"ג דהשתא יש בבהרת כגריס ב"ש. עכ"פ שער א' מהן קדמה לבהרת כגריס:

סעיף פ
נולדה בהרת כחצי גריס ובה שערה אחת

לרבותא נקט שער א' דאפ"ה דינה רק להסגיר. וכדמסיק:

סעיף פא
הרי זו להסגיר

מדלא קדמה בהרת כגריס לב"ש. והרי זו דקאמר גם אשער קאי:

סעיף פב
הרי זו להחליט

אע"ג שאין קדימת חלקי הנגע להב"ש שוה. שמקצת הראשון של הנגע קדם ממש לב' השערות. ומקצת הב' של הנגע. נתהווה עם הב"ש ביחד. דמחשב כאילו קדם להן. אפ"ה אמרינן דמדח"ג הראשון קדים לש"ל בידוע שגם ח"ג השני קדם להש"ל ומצטרפי כאילו וודאי כולה קדמה. ולהכי בהא גם ר' יהושע דסיפא מודה:

סעיף פג
טהור

ר"ל בקדם ש"ל לבהרת אין הש"ל סי' טומאה. ועכ"פ צריך הנגע הסגר:

סעיף פד

טמא

אף שלא נזקק לטומאה עדיין [ודלא כר"ת בסנהדרין דף"ז ב'] אף דבכה"ג איכא שפיר חזקת טהרה להגוף. והרי אשכחן לר"ג ור"א בעלי פלוגתא דר' יהושע. דאזלינן בתר חזקה דגופא אף דאיכא חזקת ממון כנגדה [ככתובות פ"א מ"ו וז'] והכי קיי"ל. וא"כ כ"ש הכא דליכא שום חזקה נגד חזקת טהרה של הגוף. דהול"ל דבספק טהור. י"ל הכא שאני דמסתבר טפי דמחמת הנגע שהי' בו מקודם התלבנו השערות [כתוס' נדה די"ט א']. והרי תולין במצוי בין להקל בין להחמיר. כדתלינן במשגרן כרעא לאחורי' בשגרונא דשכיח טפי מנפסק חוט השדרה [כחולין נ"א א']. ולפיכך כיון שאין כאן ספק שקול. נראה דלחכמים טמא מדאורייתא ושורפין על מגעו תרומה וקדשים גם אחר הסגרו. וכשיכנס למקדש בשוגג חייב קרבן וכ"כ כשיאכל קדשים. ולכשיתטהר רשאי להביא קרבנותיו. ואין כאן חשש חולין בעזרה. וכן מוכח מש"ס [סנהדרין פ"ז ב']. אמנם הרמב"ם [ספ"ב מטו"צ] כתב דטמא רק מספק. וא"כ מגעו בתרומה וקדשים תלויין. ולכשיכנס למקדש פטור מקרבן. ואין לו תקנה להתטהר. רק כשיולד לו נגע אחר שיטמא בה וודאי. ואח"כ יתטהר ממנה. או כשיפרח בכולו [כלקמן פ"ז מ"ד]. ואי נימא דקיי"ל דאין האשם שלו מעכב כפרתו. יש לו עוד תקנה שיכתוב כל נכסי' לאחרי'. ויביא קרבן עני. דהיינו חטאת העוף הבאה על הספק שאינה נאכלת [ועי' רמב"ם פ"ה ממחוכ"פ ה"י]:

סעיף פה

ורבי יהושע קיהה

מלשון מקהי אקהייתא [עי' רש"י ותוס' יבמות דק"י ב'] דהוא לשון אסיפה. ור"ל אסף חכמים להסכים עמו לטהר בכה"ג. וכן פי' בערוך. ולרמב"ם ר"ל כמו מלתא דקיוהא [כתובות ס"א א'] ור"ל הכא שקיהה בשניו כאוכל בוסר. שאינו יכול ללעוס אחר כך בשניו. כך הקשה ר' יהושע כמה קושיות על שטימאו חכמים ספק זה:

פרק ה

סעיף א

כל ספק נגעים טהור

אליבא דכולי עלמא היכא דליכא חזקה לטהרה ולטומאה:

סעיף ב
חוץ מזה

דסוף פ"ד דמדמסתבר טפי לטומ' אית בה פלוגתא:

סעיף ג
ספק שהיא היא

ופשתה וראוי להחליט:

סעיף ד
ספק שאחרת באה תחתיה טמא

באין לו מקום להסתפק. פשיטא שהרי התורה אמרה והסגיר וגו' וראה הכהן ביום הז'. ומהיכי תיתי נחזיק שזו נגע חדשה היא. אלא מירי אף שכמדומה לו שזו אחרת היא והמנוגע בעצמו מסופק בכה"ג אמרינן הכא. דאפ"ה טמא וודאי מדאורייתא. דאם אמרינן קבר שאבד הוא קבר שנמצא אף לקולא [כפסחים ד"י ע"א] דסתמא דהתם משמע אף שכמדומה לו שזה קבר אחר הוא. מכ"ש דנימא הכא דהיא היא לחומר'. ואף דיש לחלק ולומר דהכא שאני דדרך נגע להתרפאו' ביני ביני. אפ"ה אין ספק חדשה מוציא מידי וודאי ישנה [כפסחים ד"ט א' ונדה ד"ט א'] ולהכי לכו"ע טמא. [וכך נוטין גם דברי רב"א]. ואפי' לקולא. כגון שמצאה כגריס. כמו שהניחה. וודאי דלא חיישינן שנגע חדש הוא להחמיר עליו דהרי כל ספק נגעים כל שלא הוחלט טהור [כסוף פרקן] כ"ש כה"ג דאי נחזיקנו בטומאה. היינו רק מחמת נגע הישן א"כ אין כאן נגע חדש. והרי אין ספק חדש מוציא מידי וודאי ישן:

סעיף ה
הלך שער לבן

שאח"כ נשרו אותן ש"ל שהחליטו בהן:

סעיף ו
וחזר שער לבן

שקודם שטיהרו הכהן. צמח ש"ל אחר תחתיו:

סעיף ז
וכן במחיה ובפשיון

ר"ל או שמחי' או פסיון בא תחת הש"ל שנשר:

סעיף ח
בתחלה ובסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטור

ר"ל בין שהי' ההחלטה שהחליטו בהשער לבן קודם שנשר. בתחלה או בסוף שבוע א' או ב' או אחר הפטור. ואחר שהחליטו באחד מהאופנים חזר ונשר:

סעיף ט
הרי היא כמו שהיתה

וא"צ הכהן לטמאו מחדש עבור הסי' טומאה החדש. דמ"ש סי' טומאה זה או זה [כך נ"ל דרק טרחת הכהן קמ"ל דא"צ. אבל לענין שישאר בטומאתו פשיטא דהרי לא טיהרו הכהן עדיין אחר שעבר הסימן טומאה הראשון. ואי מיירי בשנולד הסי' טומאה השני אחר שטיהרו מהראשון. פשיטא שצריך לטמאו מחדש ואינו מטמא למפרע הטהרה שהתעסק בהו ביני ביני. עוי"ל דנ"מ דאם אירע כך ברגל א"א שיטהרנו הכהן מסיט"ו שעבר ולא יטמאנו עבור הסיט"ו החדש עד אחר יו"ט]. ואף דבפסיון אין מחליטין בתחלה. זה הפשיון שאני שנולד אחר שהחליטו בש"ל:

סעיף י
והלכה המחיה

שהתפשטה הנגע במקום המחיה:

סעיף יא
ובפשיון

שזה או זה בא תחת המחיה שהלכה לה:

סעיף יב
הלך הפשיון וחזר הפשיון

נ"ל דלהכי לא נקט הכא שהלך הפשיון ובא מחיה תחתיו. משום דדוקא בהי' בהנגע מחיה ופשיון ביחד. אז כשהלך הא' טמא מפני הב' [כפ"ד מ"ז]. אבל כשנולד המחיה אחרי שעבר הפשיון הרי זה כולל נמי שמהאום שהיתה כשיעור גריס הלך ממנה באמצע כשיעור הפסיון שפשתה הנגע בצד האחר. ונשאר מהאום ומהפסיון יחד כגריס. דהרי לכו"ע זה נמי הו"ל כעבר הפשיון [כפ"ד מ"ח] וכשנתהווה עי"ז מחיה באמצע הנשאר. אז בין לר"ע ובין לרבנן התם. לא יהי' הדין כבמשנתינו שתהי' כמו שהיתה דהיינו דאף קודם שיטמאו הכהן יהי' טמא. הא ליתא דהרי לרבנן התם כל שלא נשאר מהאום רק פחות מגריס חשבינן להנשאר כליתא. וא"כ אין כאן נגע כגריס ולא מחיה באמצעה וטהור לגמרי. ואפי' לר"ע התם דס"ל דמצטרפין הנשאר מהאום ופסיון הנשאר. עכ"פ מודה

דכיון שלא נשאר מהאום כגריס. דיינינן להנשאר לפנינו מהאום ולהפשיון ביחד כנגע מחדש. דאע"ג שיש בנגע זו מחיה. עכ"פ כל עוד שלא יטמאו הכהן. כבר נתבטל טומאה ראשונה שבו [ואם פגע בו רגל רשאי להביא צפרים ולהתטהר מטומ' נגע הראשונה]. וכדקאמר התם בפירוש תראה בתחלה. ובמשנתינו הרי קאמר שנשאר בטומאתו. וא"כ אי הוה נקט תנא שהלך הפשיון ובא מחיה תחתיו. היה צריך לפרש דהיינו רק בהלך אותו פסיון בעצמו שפשה תחלה. ונשאר האום כגריס. ונולד בהאום מחיה. דאז לכ"ע. מדנשאר כגריס מהנגע הראשונה ונולד בה מחיה. הרי הוא בטומאתה כבתחילה. ומדהי' צריך להאריך בפירושו כאן להכי שביק לי' לגמרי. מדממילא שמעינן לה:

סעיף יג

שער פקודה

לשון פקדון ולקמן במשנה מפרש מהו:

סעיף יד

הלכה הבהרת והניחה לשער לבן במקומו

והיינו פקדון. שהבהרת הפקידה את השער לבן על עור הבשר עד שתחזור אלי' והלכה לה ביני ביני:

סעיף טו

וחזרה

שאח"כ חזרה הבהרת למקום הש"ל כבתחלה:

סעיף טז

עקביא בן מהללאל מטמא

דמדנשארו הש"ל במקומן והבהרת חזרה אליהן. ש"מ דכשהלכה הבהר'. עדיין לא נתרפאה מעיקרא יפה. והיא היא שחזרה. ונמצא שקדמה הבהרת לש"ל:

סעיף יז

וחכמים מטהרין

ר"ל אינו מוחלט דחשבינן לה כקדמו הש"ל לבהרת. מיהו עכ"פ לא גרע מהלכה וחזרה [פ"ד מ"ז] ותראה בתחלה. [ונ"ל דמדנקט סתמא משמע דבכל גוונא מטהרי רבנן דהיינו בין שהי' ב' השנויים אלו דהיינו ביאת הבהרת עם ש"ל. והליכת שוב הבהרת וחזרתה אח"כ. הכל קודם שראהו הכהן. או שבא בבהרת ובה ש"ל והחליטו הכהן וחזרה והלכה הבהרת. וטיהרו הכהן. וחזרה שוב הבהרת למקומה [כרמב"ם טו"צ ס"ב ה"ח]. או שבא בבהרת עם ש"ל והחליטו הכהן. ושוב הלכה הבהרת ולא הספיק הכהן לטהרו עד

שחזרה הבהרת שוב למקומה ובכל ג' האופנים נשארו הב"ש עד לבסוף. בכולהו גווני מטהרי רבנן. דס"ל בהרת השניי' נגע חדש הוא. דאע"ג דלעיל פ"ד מ"ז אמרינן דכשהלכה וחזרה קודם הפטור היא היא. שאני ש"ל דכתיב בה והיא הפכה ולא שהפכתה חבירתה [כת"כ] אלמא דצריך אותה נגע ממש שהי' בתחלה. מיהו נ"ל באינך סי' טומאה כגון שהי' נגע ופשיון והוחלט. או שהי' בהרת ומחיה והוחלט אז דוקא בעבר הסיט"ו ונשארה הנגע. אם חזר אח"כ סיט"ו להנגע. הרי היא כמו שהיתה [כלעיל מ"ב] אבל בהלכה הנגע ונשארה הפסיון או המחיה ואח"כ חזרה הנגע להסיט"ו. גם לעקביא תראה בתחלה. דדוקא בש"ל שנשאר תמונת סיט"ו ס"ל לעקביא שתמונתו מעיד שלא עברה הנגע הראשונה עדיין. אבל פשיון או מחיה שנשארו אחר שעברה הנגע לא פשיון שמיה ולא מחיה שמיה. דאין עליהן תמונת סיט"ו כלל. וגם לא גרע מהך דלעיל [פ"ד מ"ט]]:

סעיף יח

אמר דבי עקיבא מודה אני בזה שהוא טהור

ודלא כעקביא:

סעיף יט

איזה הוא שער פקודה

כלומר בשער פקודה מודו רבנן לעקביא דטמא. אלא דכשהלכה כל הבהרת. הרי אינה בעולם. והיאך נקראנה שער פקודה. דהרי לא שייך גבה לומר שהפקידה הש"ל עד שתשוב. והרי עצמה חמק עברה ולא תשוב עוד. אבל איזה פקוד' דמודו רבנן שטמא מדחשבינן לה כפקדון מבהרת שקדמה לה. מדהיא היא שחזרה. ושפיר שייך גבה לשון פקדון:

סעיף כ

והניחו לשער לבן במקום הבהרת וחזר

דמדנשאר קצת מהראשונה וודאי מסתבר דהיא היא שחזרה:

סעיף כא

אמרו לו כשם שבטלו

כשם שבטלת גרסינן [רכ"א]:

סעיף כב

את דברי עקביא אף דבריך אינן מקוימין

דח"ג ג"כ כליתא דמי ואזלי תרווייהו לטעמייהו [פ"ד מ"ט] דלר"ע כמו דס"ל התם דע"י הועוד הנשאר מהפסיון מוכיח דהיא הישנה. כ"כ הכא השער פקוד' מוכיח דהיא

היא [ועמ"ש שם בס"ד סימן ס"ו] ולרבנן נמי כמו דס"ל התם דמדלא נשאר מהישנה רק ח"ג כליתא דמי ואין הועוד הוכחה שהיא היא שחזרה. כ"כ ה"נ הש"ל שנשאר בהח"ג כליתנהו דמי ואין מוכיחין שהחזרה תחשב כהישנה:

סעיף כג

טהור עד שלא נזקק לטומאה

ר"ל עד שלא הוחלט וכדמסיק:

סעיף כד

כיצד

נ"ל דהא דקאמר כיצד היינו מדבעי לאשמעינן דהוחזק לטומאה דקאמר היינו שהוחלט. ולא בשהוסגר. א"נ נקט כיצד בלא הוחזק לאשמעינן דאף דבגוונא דנקט אין גם א' מהם שטהור גמור דלכה"פ טמא מוסגר. אפ"ה שניהן טהורים לגמרי. והדר נקט כיצד בהוחזקו לטומאה. אע"ג דאחד מהן טהור לגמרי. אפ"ה שניהן טמאין:

סעיף כה

שנים

ב' נגעים:

סעיף כו

ואינו ידוע

לשום אדם:

סעיף כז

בין באיש אחד

דב' הנגעים באיש א'. והרי בכה"ג ממ"נ טמא מאחת רק דלא ידעינן מאיזה נגע נטמא. ועוד דלכה"פ מוסגר מא' מהן:

סעיף כח

בין בשני אנשים

אף דאין בהן א' שטהור גמור:

סעיף כט

טהור

ר"ל שניהן טהורין לגמרי. דאע"ג דלכל חד יש ספיקא דאורייתא. וגם לכה"פ טמא מוסגר. אפ"ה גזיה"כ הוא שבכה"ג טהורים. דכתיב ואם פשה תפשה הנגע וטימא הכהן אותו דמלת אותו אפשיון וודאי קאי לאשמעי' דפשיון וודאי מטמא ולא פשיון ספק. ולא

עוד אלא אפי' אם אח"כ [מ"ש כאן בהרא"ש בסוף שבוע ב'. לפע"ד ט"ס] פשה כ"א מהן עד כסלע ועוד והרי בכה"ג וודאי שניהן פשו. אפ"ה שניהן טהורין מדלא ידעי' איזה מהם יוחלט מפשיונו שבסו' שבוע א' ואיזה יוחלט מפשיונו דהשתא [עי' רא"ש]. ונקט הקרא וגם התנא הספק בפשיון מדהוא סיט"ו המצוי. מיהו ה"ה ביש ספק בשאר סימני טומאה וכגון שהי' באחד מהב' ש"ל קודם להבהרת ובהשני בהרת בלי ש"ל. ולאחר הסגר בסוף שבוע מצא בכל א' ש"ל. ומסופק באיזה מהן בא הש"ל תוך ההסגר:

סעיף ל

שניהן טמאין

דהרי שניהן וודאי פשו. אלא דלא ידעינן בכל חד כמה פשה וזה א"צ שידע:

סעיף לא

אף על פי שחזרו להיות כסלע וכסלע שניהן טמאין

אף דאותו שהי' נגעו בתחלה כסלע וודאי עבר פשיון שלו אפ"ה שניהן טמאים מדהוחזקו לטומאה:

סעיף לב

עד שיחזרו להיות כגריס

דהרי אז וודאי שניהן טהורין. מדנתמעטו שניהן ממה שהי' בתחלה:

סעיף לג

זה הוא שאמרו

נ"ל דהכא נמי קאמר מלת זהו למעוטי [כדקאמר כה"ג ביבמות פ"ג מ"ה]. והיינו דדוקא בהוחזקו שניהן לטומאה. וכגונא דנקט תנא. הא בהוחזק רק א'. ולא ידעינן מנו. וכגון שחתכו שניהן נגען. ובאחד מהן הי' סיט"ו. ולא ידעינן איזהו. בספק נגעים כזה שניהם טהורין [ונ"ל דבכולהו גווני בין לקולא ובין לחומרא. ע"א נאמן להעיד. אף הבע"ד עצמו נאמן על עצמו. דמ"ש משאר אסורים דנאמן אדם גם על של עצמו. ולא אמרי' דהכא שאני דבראיית וידיעת כהן תליא מלתא. וכן מצאתי ת"ל בתוספת' [בספ"א]]:

פרק ו

סעיף א

כגריס

הוא חצי פול:

סעיף ב
הקלקי

שם מקום שגדלים שם פולין גדולים [ובתוספתא דמכילתן פ"ב מוכח דגריס של נגעים הוא גדול יותר מרוחב ראש אגודל ועי' בפירקן סי' ל"ז. והא דאמרו גריס דהיינו חצי פול. אין ר"ל שנחלק אורך או רוחב הפול. רק ר"ל שנחלק עביו של פול וזה משום שהפול מעוגל בב' שטחי' למעלה ולמטה ומשו"ה א"א למדוד בו בצמצום כשהוא שלם רק כשמחלקו באמצע עביו ומודד באמצעיתו דשם הוא פשוט וחלק ונוח למדוד בו יפה]:

סעיף ג
מרובע

נ"ל דמשום דכל גריס ארכו יותר על רחבו. וגם ב' ראשיו הם עגולים. להכי נקט מרובעת. לומר שיהיה רוחב הנגע וגם ארכו. כל א' כאורך הפול. וגם צריך למלא הקרנות כדי שיהי' רבוע אמתי. דאי"ל דמשערין ארכה ורחבה של נגע כרוחב הגריס. דא"כ הו"ל לחומרא. ולא הו"ל לסתום אלא לפרש. גם אי"ל דלעולם משערין האורך והרוחב כאורך ורוחב הגריס ממש. ואפ"ה נקט מרובע רק משום הקרנות שצריך למלא. ליתא דהרי נקט ג' על ג' עדשים והיינו ריבוע אמתי ממש. אבל בעדשה שארכה כרחבה. אע"ג שעכ"פ גם היא צריכה כשיעור עדשה מרובעת הקרנות [כפ"א מ"ה]. אפ"ה כיון שעגלילותה קטן אין חסרון קרנותיה רק מעט מזעיר. לא חש תנא להזכיר שתהיה מרובעת. ואם אין הנגע בתמונת מרובע צריך עכ"פ אורך הנגע ורחבו כל א' כאורך הפול. דאל"כ אפילו ארוך אמה כיון שאין ברחבו כאורך הגריס טהור [רמב"ם טו"צ פ"א ה"ח]. ודע שיש חילוק בין גריס של נגעים לגריס של כתמי אשה [נדה פ"ח] דבנגעים כגריס טמא. ובכתם מדהוא מדרבנן רק ביתר מגריס טמא ואפ"ה יש חומרא בכתם טפי מבנגע. דבנגע צריך ארכו ורחבו כל א' כאורך גריס וכדאמרן. משא"כ בכתם שבא מדבר לח כדם. לפיכך אפילו הוא רק חוט ארוך ויש בכולו כשעור גריס ועוד טמא. וגם סגי כשארכו כאורך גריס ורחבו כרוחב גריס [ודו"ק]:

סעיף ד
מקום עדשה ארבעה שערות

דהיינו ב' על ב' שערות בריבוע. דהיינו כהרווח שביניהן כשגדלין בעור האדם:

סעיף ה
נמצאו שלשים ושש שערות

נ"ל דנקט כל הנך סימנים גריס ועדשה ושערות משום שיש מקום שמצוין שם הנך ולא

הנך [ועמ"ש הר"ב כלים פי"ז מי"ב]. עוי"ל דנקט ט' עדשים דהיינו מרובע אמיתי. כדי שלא נטעה לומר כאורך ורוחב הפול. אבל משום דבפולים ועדשים יש במינם גדולים וקטנים להכי נקט נמי סי' דשערות ולא הסתפק למנקט סי' דשערות לחוד. משום דפולין ועדשים שהן דבר המטולטל אפשר לכוון על ידן השיעור יפה. והא דכלל לבסוף וקאמר נמצא ל"ו שערות. ה"ט דסד"א דג' עדשים צפופות יחד קאמר. והרי כל עדשה שיעורו כגידול ב' שערות על ב' שערות וא"כ לא יהיה כל הגריס רק ד' על ד' שערות. שהן בין הכל רק ט"ז שערות. קמ"ל שצריך שיהיה כל השיעור כמקום גידול ל"ו שערות. וא"כ ג' עדשים דקאמר ברישא היינו בשמרוחק כל עדשה מחבירתה כרווח עדשה. [א"כ י"ל דמה"ט נמי צריך למנקט סי' דשערות]:

סעיף ו

בהרת כגריס

בכל דוכתא במכילתן דנקט כי הך לישנא. משמע שיש בבהרת כגריס מלבד המחיה [כלעיל פ"ד מ"ו]. ואע"ג דלטמא המנוגע סגי כשהיא ומחיתה כגריס [כמבואר שם בסיפא]. אפ"ה נקט הכא בגוונא שהבהרת בלי המחיה כגריס מדבעי למנקט בסיפא רבתה המחיה טמא' [וע"ש] וה"ז א"א רק כשהבהרת לבד מהמחיה כגריס. ומיירי הכא שהביאה לפני הכהן כך וטימא אותו:

סעיף ז

ובה מחיה כעדשה רבתה הבהרת

לצד חוץ:

סעיף ח

טמאה

משום פסיון. ונ"מ דאף אם הלך אח"כ המחיה טמא משום פסיון. ואת"ל פשיטא. י"ל דסד"א דרק אחר הסגר או לאחר הפטור מטמא הפסיון [עיין פ"ה מ"ב]. אבל בנגע מוחלטת בלא"ה. הו"א כיון שא"צ לפשיון אז הו"ל אח"כ כשהלכה המחיה. כנגע שהיא גדולה מתחילתה קמ"ל [הרא"ש. ולפע"ד גם הא כבר שמעינן בפ"ה מ"ב בבבא דהלכה המחיה ודו"ק]:

סעיף ט

נתמעטה טהורה

מיירי שנתמעטה עד שלא נשאר כרוחב ב' שערות סביב להמחיה:

סעיף י
רבתה המחיה טמאה

ודוקא בנשאר רוחב הבהרת סביב להמחיה כעדשה. דאז עכ"פ הנגע עם המחיה שבאמצע הם יחד יתר מכגריס:

סעיף יא
נתמעטה טהורה

לגמרי. ובלא החליטו הכהן עדיין משום המחיה. נדונת כעמדה בעינה:

סעיף יב
בהרת כגריס ובה מחיה פחותה מכעדשה

והסגירה:

סעיף יג
נתמעטה טהורה

דהרי אפילו הי' בה המחיה כעדשה. נמי בנתמעט הבהרת מכגריס טהורה כלעיל סי' ט'. ולא נקט הך בבא רק משום סיפא.

סעיף יד
רבתה המחיה

עד כעדשה לא פחות ולא יותר:

סעיף טו
נתמעטה

ע"י שפשתה הבהרת לתוכה:

סעיף טז
ר' מאיר מטמא

ובמשנה ב' לא פליג ר"מ. התם מדמחיה כעדשה סי' טומאה הוא א"כ כשפושה לתוכה. נראה שנתרפא הסי' טומאה. אבל הכא מחיה פחות מכעדשה אינה סי' טומאה והפשיון לתוכה ריעותא דנגע הוא. [רב"א]. ולפעד"נ דדוקא התם מודה ר"מ דאינו פושה לתוכה משום דכל מחיה כעדשה מצטרף להנגע. ומחשב כמותה. והו"ל שפיר פושה לתוכה וטהור. אבל הכא דמיירי דאין בהמחיה כעדשה. לפיכך כיון דמחי' כזו אינו מצטרף לשיעור הנגע. לא מחשב כהנגע עצמו. והו"ל שפיר כשאר עור ובשר שהנגע פושה לשם:

סעיף יז
וחכמים מטהרים

מיהו דוקא כשאירע כן בסוף שבוע ב'. אבל בסוף שבוע א' הרי לא עדיף מעמדה בעינה וצריך עכ"פ הסגר ב':

סעיף יח
ובלבד שלא יתמעטו מכשיעור

מחיה מכעדשה. ובהרת ישאר סביבת המחיה לכל צד כרוחב עדשה:

סעיף יט
וחוץ למחיה בהרת

שבהרת החיצון מקפת את המחיה. והמחיה מקפת את הבהרת הפנימית כזה ? והבהרת החיצונה והמחי' כ"א רחב כעדשה:

סעיף כ
והחיצונה להחליט

דחיצונה דינה להחליט. מדיש מחיה באמצעה ולהכי פוסק הכהן דינה של א'. ואח"כ הדין של האחרת [כלעיל פ"ג מ"א] והנ"מ שאינו יכול להתטהר אפי' הגיע הרגל אף שיתרפא מהמוחלטת עד שגם לא יוולד ביני ביני סימן טומאה להפנימית:

סעיף כא
אמר ר' יוסי אין המחיה סימן טומאה לחיצונה

דבעינן מחיה מבוצרת דהיינו בין ממזרח למערב ובין מצפון לדרום. יהי' מן הקצה אל הקצה. נגע. מחיה. ונגע. אבל הכא יש מקצה אל הקצה נגע מחיה ונגע ומחיה ונגע. ולהכי לדידי' אין כאן להחליט אלא יסגיר שניהן. ואם בסוף שבוע א' יעמוד כך. שוב יסגירן שנית. ואם גם אז יעמוד כך יפטור שניהן:

סעיף כב
נתמעטה והלכה לה

ר"ל ואם אח"כ נתמעטה המחיה או הלכה לה:

סעיף כג
והחיצונה טהור

דהרי כלה מחיתה. ואפילו נגע פשיון זה גם בהחיצונה. הרי אין נגע פושה לתוכה. ולפיכך מדעבר סי' טומאה שבה אחר שהוחלט. טהור לגמרי:

סעיף כד
החיצונה טהורה

דעכ"פ כלה מחיתה וגם אינה פושה לתוכה:

סעיף כה
והפנימית להסגיר

אם לא נגע בה פשיון של חיצונה אפילו בכשער א' [עי' פ"ד מ"ה ודו"ק]. ואם בסוף שבוע ב' הוא עומד. גם היא טהורה:

סעיף כו
טהורה

ר"ל כשם שכשפשתה חיצונה אינו פסיון. כך כשפשתה פנימית. כיון דעכ"פ חיצונה מקיפתה הו"ל כפשתה לתוכה. להכי אם בסוף שבוע א' מצא כך. פנימי' לסגור. דמדלא הי' בה סי' טומאה עדיין הו"ל כעמדה בעיני' שבוע א'. שצריכה עכ"פ עוד הסגר ב'. והחיצונה שכבר הי' בה סי' טומאה והלך ממנה הסי' טו'. להכי טהורה לגמרי. אולם אם בסוף שבוע ב' אירע כך. גם פנימי' טהורה:

סעיף כז
אמר רבי שמעון אימתי

אדר"ע קאי. וה"ק אימתי אמרינן שבין שפשתה חיצונה או פנימי' אין בשניהן סי' טו':

סעיף כח
בזמן שהיא כעדשה מובאת

כשהמחיה היא כעדשה מצומצמת:

סעיף כט
היתה

המחי':

סעיף ל
המותר סימן פשיון לפנימית

דבפשתה פנימי' על המותר טמא. וכר"ג לעיל. משום דרק כשהמחי' מצומצמת בשיעורה. דכולה מצטרפת לנגע וכנגע דמי. להכי ס"ל כר"ע דדינה כפישה לתוכה. אבל כל שהמחיה יתירה מכעדשה. אותו מותר. לא שייך כלל להחיצונה. רק דאותו מותר הו"ל כשאר עור הבשר שהפנימית פושה עלי' [הרא"ש]. הא בפשתה חיצונה על המותר. לכ"ע חיצונה טמאה ופנימי' להסגיר:

סעיף לא
והחיצונה טמאה

ר"ל אף שפשתה פנימי' אפ"ה אפשר שתשאר החיצונה טמאה. והיינו כשפשתה פנימי' רק על המותר ונשאר מחיה כעדשה להחיצונה. אבל אם היתה המחיה מצומצמת אז אם פשתה פנימית נטהרה החיצונה מדלא נשאר לה מחיה כעדשה:

סעיף לב
היה

ר"ל שהיו בוהק מפסיק בין חיצונה לפנימית:

סעיף לג
בהק

הוא כתם שבעור אדם למטה מד' מראות:

סעיף לד
פחות מכעדשה

ר"ל שהבהק המקיף הפנימית אינו רחב כעדשה:

סעיף לה
סימן פשיון לפנימית

דכשפשתה פנימית לתוך הבוהק ההוא. טמאה. דפשיון די בכל שהוא:

סעיף לו
ואין סימן פשיון לחיצונה

מדהו"ל פושה לתוכה:

סעיף לז
שאינן מיטמאין משום מחיה

נ"ל דמדלא קאמר אינן מטמאין משום בהרת כלקמן במשנה. ותו מדלא כללם יחד רק חלקם במלת אלו מאלו ש"מ דמשנתינו מיירי דוקא כשיש שם בהרת ומחיה בתוכה. אין המחיה שם סי' טומאה. והיינו מדכתיב וראהו הכהן לשון יחיד. משמע שצריך שיהיה הכהן יכול לראות כל הנגע כולו כאחת. ולפיכך כשיש מחיה בראשי אברים ובהרת מקיפתה. המחיה מפסקת בין חלקי הבהרת שמשתפעין לכאן ולכאן. ולהכי א"א שיראה הכהן כל הנגע כולה כאחת. אבל ביש נגע בא' מראשי אבריו בלי מחיה באמצע. ויש בהנגע זו שער לבן או פסיון. הרי מדאין עור הבשר מפסיק בין חלקי הנגע שפיר יכול הכהן לראותה מהקצה אל הקצה. וטמא'. מיהו אם הבהרת שם באדם שראשי אצבעותיו

גסי' ועבי' כשיעור גריס גם משום מחי' מטמאין שם. דהרי יכול הכהן שפיר לראות כל הנגע בהבטה אחת [תוספתא]:

סעיף לח

ראשי אצבעות ידים ורגלים

הרי כ':

סעיף לט

וראשי אזנים

היינו כל שפת האוזן סביב. ומשום דב' האזנים שוין בתואר. חשבן תנא לאחד. אבל אין כל האצבעות שוות ממש בתואר אחד. וכ"כ בדדים לקמן. מדשוין בתואר חשבן תנא לא':

סעיף מ

וראש החוטם וראש הגויה

הוא ערות הזכר [ונ"ל דנקט גוי' מלשון מן גו יגורשו [איוב ל] דהיינו מקום פנימי וסתר וה"נ הערוה הוא אבר שראוי להסתירו בצניעות. והתורה אמרה לא תגלה ערותה דערוה היינו דבר שנתגלה מהסתר שראוי לו]:

סעיף מא

ר' יהודה אומר אף של איש

ות"ק ס"ל מדאין בולטין כ"כ אין זה שפוע:

סעיף מב

ר' אליעזר אומר אף היבלות

ר"ל אם המחיה היא בראש ווארצע בולטת:

סעיף מג

והדלדולין

דהיינו שהיא בראש געוויכס חד:

סעיף מד

אינן מיטמאין משום מחיה

ומפורש בתוספתא דגם הנך שרחבים כגריס. לכ"ע מטמאין משום מחיה. ורק בשאין רחבים כגריס פליגי. א"כ צ"ל דטעמייהו דרבנן. דס"ל דדוקא בעור הבשר המורגל כתיב וראה הכהן שצריך שיוכל לראותו כולו כאחד דוקא. אבל בהנך גם המשונה נידון כמורגל [כלעיל רפ"ב]:

סעיף מה
אלו מקומות באדם שאינן מיטמאין בבהרת

דכל ו' מיני נגע שבאדם אין מטמאין שם. יש מדהו"ל ביהס"ת. ויש מדלא נחשב שם עור הבשר. [ונ"ל דבמלות אין מטמאין בבהרת כלל כל הנהו דתני לבסוף לאחר שפרט מניין המקומות שאמ"ט שם נגע. ותנא והדר מפרש. דאמ"ט בבהרת היינו שאמ"ט בנגעים ואין מצטרפין וכו'. אלא מדלא רצה התנא להפסיק הרבה בין מה דפתח אלו שאמ"ט וכו' למנין המקומות. להכי לא הזכיר כל הנך דיני הטומאה מיד בתחלה אלא כללם ברישא ומפרש להו בסוף]:

סעיף מו
תוך החטם

כולהו לאו עור הבשר נינהו. ותוך עין בל"ז הוא לבן:

סעיף מז
תוך הפה

ואודם שפתיים נמי נידון כתוך הפה. מדנסתר כשאינו מדבר ששפתי' נושקות זב"ז:

סעיף מח
הקמטין

שבאדם שמן. והן בכל מקום שבגוף:

סעיף מט
והקמטין שבצואר

בכל אדם:

סעיף נ
תחת הדד

באשה הוא מה שאין נראה ממנה כשמניקה בנה [כלעיל פ"ב מ"ד. ונ"ל דלהכי לא הזכיר כאן של אשה כלעיל ברא"ב. היינו משום דרק ברא"ב הוצרך לפרוע דרק באשה מקרי ראש דדה רא"ב. אבל לא בראש דדי האיש. אף דגם דדו יש לו ראש. אבל הכא מדקתני תחת הדד כבר ידעינן דבאשה מיירי דהרי באיש איו דדו מדולדל למטה שיהיה לו תחת. א"נ נ"ל דלהכי הכא בדד נקט סתמא משום דכלל נמי דד איש אם הוא מדולדל ולא גרע מקמט של אדם שמן דמקרי ביהס"ת]:

סעיף נא
ובית השחי

נ"ל דמדלא חשיב הכא בין ביהס"ת גם בין הרגלים כלעיל [פ"ב מ"ד]. ש"מ דגם בין הרגלים מקרי בית השחי. דכל חלק שבגוף ששוחה ומסתיר חלק אחר שבגוף. נקרא בית השחי. וכל הנך דחשיב אינן מטמאים בנגעים מדהו"ל ביהס"ת וכתיב בנגעים לכל מראה עיני הכהן [ועי' הר"ש פ"ב מ"ד]. ואע"ג דבהנך דחשיב הכא יש מהן שנראין לפעמים. עכ"פ מדכתיב כמה פעמים עור הבשר משמע שיהי' לכל מראה הכהן גלוי תמיד כשאר עור הבשר:

סעיף נב
כף הרגל

היינו מה שתחת קערורית העקב דמדדורך עלי' ברוב פעמים הו"ל ביהס"ת. אבל שאר תחתית הרגל כשהולך אין דורך עליו בחוזק. ולהכי לא מחשב ביהס"ת. אולם נראין טפי דברי הרא"ש שכתב דטעם דכף הרגל. היינו מדעורו קשה. דינו כצפורן דלא מקרי עור הבשר. א"כ י"ל דשאר תחתית פס הרגל. ששם אין עור קשה כ"כ. שפיר מטמא בנגעים:

סעיף נג
והצפורן

דאינו עור הבשר. והא דלא חשיב לכף רגל וצפורן בהדי הנך דלעיל דלא מחשבי כעור הבשר. נ"ל דה"ט מדבעי למנקט יחד תחלה כל המקומות שעורן רך רוגמת עור הבשר כתוך העין. ואפ"ה לא יחשבו כעור ובשר. והדר נקט עקב וצפורן שעורן קשה:

סעיף נד
והזקן

כשלא נקרחו דאז אין שם טומ' בהרת. וכ"ש נתק וקרו"ג:

סעיף נה
השחין

שחין הוא מכה הנתהווה ע"י ליחה בוערת שבתוך עור האדם דשחין לשון חמום הוא. ענטצונדע בל"א. וכמו אם שחונה [יומא נ"ג ב']:

סעיף נו
והמכוה

פערברענען בל"א. והוא חבורה שנתהווה ע"י שנכווה מאש ממש:

סעיף נז
והקדח

כך נקרא שחין שנתהוה באדם שלא מאליו. רק ע"י שלקה בעץ או באבן וכדומה. שע"י הכאה זו נכבש הדם שבמקום ההוא ונתחמם ונתהווה עי"ז השחין בעורו. וכך נקרא ג"כ כל מכוה שלא נתהוה ע"י אש ממש רק ע"י תולדות האש. כברזל חם או גחלת ורמץ מוקדין. או ע"י מים רותחין וסיד רותח וכדומה ונקרא פעעברוהען בל"א. ושחין שע"י מכוה כזו רבתה תורה שיהא דינן כשחין ומכוה ממש. מדכפלה תורה מלת שחין ומלת מכוה כ"פ. לומר לך דהיינו בכל גוונא. [ולרמב"ם להכי נקרא חבורה שע"י הכאה או שע"י תולדת האש בשם קדח. מדהוא לשון הבערה. כמו כי אש קדחה באפי. ול"מ הי' נ"ל שהוא לשון מקדח דהיינו שכח ההכאה או הנגיעה בהמוקדין עקץ כמקדח לתוך פנימיות העור במהירות כמקדח]:

סעיף נח
המורדין

מלת המורדין אכולהו תלתא קאי. דכל הג' כל זמן שהן מורדין. דהיינו שאין עור הנגע שלם. רק מוריד משם ונוזל ליחה. נמצא שלא התחילו עדיין להעלות קרום ברפואתן אז אין מטמאי' בנגעים. [ואפשר דמורדין הוא לשון מורד ההר [כאהלות פי"ז מ"א]. והיינו משום שכל זמן שהמכה מזיל ליחה יהיה מקומו צבה וגבוה כהר מדמלא ליחה]:

סעיף נט
אינן מיטמאין בנגעים

ר"ל אם יש שם נגע א"צ להסגירו ואפילו יש בה סי' טומאה טהור מדלא מחשבה נגע:

סעיף ס
ואינן מצטרפים בנגעים

אפילו אם רוב הנגע בשאר העור. ומיעוטו הוא באלו המקומות. אמ"צ לכגריס:

סעיף סא
ואין הנגע פושה לתוכן

ובכולהו ה"ט. מדאינן עור הבשר [הר"ש] אבל נגע שבראשי אברים [כמ"ז]. מדמחשב. עור הבשר מטמאים בנגעים. וכ"ש שמצטרפים בנגעים. וגם הנגע פושה לתוכן. [אולם הר"ב כ' דלהכי הנך דמשנתינו אין נגע פושה לתוכן דמדא"א שם אום. להכי גם אין פושה לתוכן. ואילה"ק לדבריו. הרי בוהק דאינו מטמא באום ואפ"ה פושה נגע לתוכן הא בורכא דמדפשה לתוכו הרי נשתנה למראה בהרת. ובכה"ג גם באום מטמא. גם

אילה"ק הרי ראשי אברין דלראב"ד אינן באום ואפ"ה ישנן בפשיון [כפ"ח מ"ה]. י"ל הר"ב לשיטתיה ריש משנה ז' אזיל דס"ל דגם באום ישנן]:

סעיף סב

ואינן מיטמאין משום מחיה

אם הם באמצע הנגע. דמה שטימאה תורה מחיה. היינו כשהיא בבשר חי ובריא. משא"כ הנך יש שאינן בשר כלל. ויש שהן בשר. אבל אינן בשר בריא:

סעיף סג

ואין מעכבין את ההופך כולו לבן

דאם הפך כולו לבן. ונשאר א' ממקומות הללו שלא נתהפך ללבן אפ"ה טהור. אבל ראשי אבריו. יש מהן שמעכב ההופך כולו לבן [כפ"ח מ"ד]:

סעיף סד

ונקרחו

דאז הנגע שיתהווה במקום שנקרח. דינו כנגע שבעור הבשר. רק שאמ"ט שם בשער לבן:

סעיף סה

השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבת

שעלה עליהן קרום כמו שמורגל בכל מכה כשיתחיל להתרפאות. וכ"ש כשחי' לגמרי. דהו"ל כשאר עור הבשר. ומלת צרבת. לשון צמוק הוא. צוזאממען שרומפפען בל"א. כי כך דרך המכה שכשתתחיל להתרפא. יצמוק במקומה העור יחד. וקאמר הכא שנולד נגע במקום שנצטמק. וה"ה אדם שמן שהיו בו קמטים. ואח"כ הוכחש ונתפשט הקמט. ונולד נגע במקום שנתפשט הקמט:

סעיף סו

הרי אלו מיטמאין בנגעים

אם יש שם נגע בא' מד' מראות. מיהו אם הי' בו הנגע כבר בשעה שהי' מורדין או קודם שנתפשט. וכשנתפשט עדיין הנגע במקומה טהור [כפ"ז מ"א]:

סעיף סז

ואינן מצטרפין בנגעים

דכשיש בראש או בזקן יחד כגריס. או שהנגע בעור הבשר ובראש יחד כגריס. או שהנגע בזקן ובעור הבשר יחד כגריס. אז אף שנקרמו הראש והזקן. אפ"ה אמ"צ אהדדי ולא עם עור הבשר. וה"ה ח"ג שחין וח"ג מכוה סמוכין אמ"צ לכגריס. והיינו משום דכל

הנך חילקן הכתוב ופירש דין כל א' לבד. אף שהי' יכול לכללן מדדינן שוה. אלא לומר לך שאמ"צ:

סעיף סח

ואין הנגע פושה לתוכן

דכשיש נגע בעור הבשר. והסגירו ובסוף ההסגר מצא שפשתה הנגע לתוך נתק הראש. או לתוך נתק הזקן או לתוך השחין או המכוה. לא מחשב פשיון מדאינן עור הבשר:

סעיף סט

ואינן מיטמאין משום מחיה

נתק שחין מכוה [וסימנך נשם] אין בהם המחי' סי' טומאה. מיהו קרחת וגבחת. כשיש במקומן נגע. וודאי המחי' סי' טומ' בהן [כספ"י]. ואפ"ה כלל הכא התנא קרחת וגבחת בהדי אינך שאמ"ט במחיה. נ"ל דה"ט דכשיש נגע בעור הבשר סביב הראש שנקרח כולו. לא מחשב מקום הראש הקרוח כמחי':

סעיף ע

אבל מעכבין את ההופך כולו לבן

דכשהפך כולו לבן חוץ מהראש והזקן. או חוץ ממקום השחין והמכוה. לא נטהר. מיהו זהו דוקא כשנקרחו הראש והזקן ונתרפאו קצת השחין והמכוה בצרבת. דאל"כ הרי כבר אמרינן לעיל דאינן מעכבי' להופך כולו לבן:

סעיף עא

הראש והזקן עד שלא העלו שער

כגון ילד שכשנולד אין שער בראשו ובזקנו. וכ"כ נער רך בשנים שאין שער בזקנו:

סעיף עב

והדלדולין שבראש ושבזקן

י"א דר"ל געוויכס שבראש או בזקן. והיינו דלדול בשר שם שאין בו שער. וי"א דר"ל רבוי שער שיש לפעמים בהפנים או בהצואר סמוך לראש או לזקן. אבל לא במקום הקדקד או הזקן ממש. ומפורש בתוספתא. דמן קצה הפרק של לחי ולמעלה. זה מחשב ראש. ומקצה פרק של לחי ולמטה. זהו זקן. דרק בב' מקומות אלו מחשב נגע להטמא בראש או בזקן:

סעיף עג

נדונים כעור הבשר

לכל דבר דהיינו לטמא שם בהרת כבשאר בשר. וגם מעכב שם הפריחה. וגם הנגע

פושה לתוכן. ומצטרפין לענין נגע כגריס שבבשר סמוך להן וגם מטמא שם הנגע בד' מראות. ובמחי' ובשער לבן. ואמ"ט שם בשער צהוב:

פרק ז

סעיף א
אלו בהרות טהורות

אפילו נולד בהן סיט"ו בשעה שראויין להטמא בנגע. ואפילו בשנולד בשעת החיוב פשיון לנגע זו. דינו כשאר סיט"ו. ולא אמרינן דמדנשתנה תואר הנגע. נגע חדש הוא ותראה בתחלה [ועיין לעיל פ"ד מ"ח ובתוספתא ספ"ב]:

סעיף ב
שהיו בו קודם למתן תורה

ק' מה דהוה הוה. ומה נפ"מ בזה [כחגיגה די"א ותענית ד"ה ב']. י"ל משום דכל הנהו אינך דחשיב תנא. כולהו רק מהך ילפינן. מדאמרה תורה כי יהי' בו נגע דמשמע להבא. ור"ל שיתהווה בו הנגע משעת הצווי ואילך דמאז מתחיל שעת חיוב. ולאפוקי כשבשעת הצווי כבר הי' בו הנגע שנולדה בו בשעת הפטור. אמ"ט. ומינה ילפינן דה"ה אינך דחשיב תנא דגם הם נולדו בשעת פטור. אע"ג שנתקיימו עד אחר שעת חיוב אפ"ה אמ"ט בנגעים ומדכולהו מנגע שקודם מ"ת נפקא להכי אקדים תנא למנקט להמלמד ברישא:

סעיף ג
בקמט

דהו"ל ביהס"ת שאמ"ט בנגעים [כפ"ו מ"ח]:

סעיף ד
בראש ובזקן

שאמ"ט רק בנתק ולא בבהרת:

סעיף ה
בשחין ובמכוה וקדח ובמורדין

כולם מפורשים לעיל [פ"ו מסי' נ"ה ואילך]:

סעיף ו
חזר הראש והזקן ונקרחו

ר"ל אע"ג שאחר שנתהווה הנגע במקום פטור. חזר הראש וכו':

סעיף ז
השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת

והרי השתא שייך בהו בהרת [כפ"ו סי' ס"ו]:

סעיף ח
טהורים

משום דלידת הנגע במקום פטור הי':

סעיף ט
עד שלא העלו שער

נתהווה שם בהרת. והרי אז זמן חיוב הי' דהרי אז מטמא כשאר עור הבשר [כסוף פ"ו]:

סעיף י
השחין והמכוה והקדח עד שלא נעשו

ר"ל קודם שנתהווה השחין והמכוה והקדח. כבר הי' שם בהרת בעור הבשר. ואח"כ בא על הבהרת שחין וכו' ועדיין הבהרת שם:

סעיף יא
צרבת

ל"ג מלת צרבת:

סעיף יב
נעשו צרבת

ר"ל ואחר שנולד במקום הבהרת שחין וכו'. ונטהרה הנגע. חזר השחין ונעשה צלקת. דהיינו שהעלה קרום בהתחלת רפואת השחין והמכוה. ועדיין הנגע קיימת שם. והרי השתא שעת חיוב הוא. דהנגע שיוולד שם השתא טמא:

סעיף יג
וחיו

נ"ל דלרבותא נקט חיו. ור"ל ואפילו נתרפאו לגמרי דהו"ל השתא מקום הנגע עור ובשר ממש כבתחלה. אפ"ה מטהרי רבנן. ומכ"ש כשנשאר במקומה צרבת. דהרי אז שם שחין עדיין על מקום ההוא. שהרי אז אמ"צ בנגעים. וגם אין הנגע פושה לתוכן אז. נמצא שאז אינן עדיין כשאר בשר שבתחלה [כפ"ו סוף מ"ח]. בכה"ג וודאי מטהרי רבנן:

סעיף יד
ר' אליעזר בן יעקב מטמא

האי מטמא ר"ל נידון כנגע. בין להסגיר כשאין בו סיט"ו ובין להחליט כשיש בו סיט"ו:

סעיף טו
וחכמים מטהרים

לגמרי. דס"ל דכל נגע צריך שתהיה בזמן חיוב ובמקום חיוב מתחלה ועד סופה בלי הפסק. הא כשהפסיק זמן או מקום פטור. לאו שמה נגע כלל בין להסגיר או להחליט. ונ"ל דמדסתם תנא. משמע בין שהיה כל הב' שנויים הללו קודם שבא לפני הכהן. ובא השתא לפני הכהן כשהנגע כבר בזמן ומקום חיוב [והרי המנוגע נאמן על עצמו כתוספתא ספ"א]. ובין שבא עם נגע הראשונה בזמן חיוב לפני הכהן והסגירו. ובתוך ימי ההסגר נתהווה הנגע במקום פטור. ובסוף ההסגר מצא הכהן שחזר ונתהווה מקומה מקום חיוב. וכ"כ כשהסגירו הכהן כשהיתה במקום חיוב ובסוף ההסגר מצא הכהן במקום פטור. ופטרו. ואחר הפטור חזרה למקום חיוב. או שכשהיתה במקום חיוב בתחלה. הי' בה סיט"ו. וראהו הכהן והחליטו. ואחר ההחלט נתהוות במקום פטור. וטיהרו או לא טיהרו עדיין הכהן. ואח"כ חזרה להיות במקום חיוב. ועדיין הסיט"ו במקום הנגע. או עבר הסיט"ו מהנגע. בכל האופנים דייניגן לראב"י להנגע בתרא כשאר נגע. ולרבנן לא שמה נגע כלל. וטהור לגמרי. ונ"ל עוד דלא פליג ראב"י רק במה דס"ל דשמה נגע. אבל מודה דבנתהווה בזמן חיוב. וחזרה להתהוות במקום פטור. ואח"כ שוב חזרה להתהוות במקום חיוב לא גרע מהלכה וחזרה בינתיים שיש בה חילוק. בין שהי' השנויי' בסוף שבוע דאז אמרינן דהיא היא הראשונה. ואם נתהווה השנויים לאחר הפטור או לאחר ההחלט תראה בתחלה [כפ"ד מ"ז]:

סעיף טז
נשתנו מראיהן

ר"ל אם נגעי' הנ"ל דאמרינן שהן טהורין נשתנה מראיתן בסוף בזמן חיוב להיות מראה אחרת מאותה המראה שהי' בה בתחלה. [ונ"ל דבהלכה וחזרה ביני ביני לכ"ע תראה בתחלה]:

סעיף יז
בין להקל

שהוכהה לבנוניתן נמוך מבתחלה:

סעיף יח
בין להחמיר

שהתלבנו השתא טפי מבתחלה:

סעיף יט
היתה כשלג

בזמן פטור. והוא היותר עז שבלובן:

סעיף כ
ונעשה כסיד ההיכל

בזמן חיוב. והוא תולדת שלג. וכהה ממנו:

סעיף כא
וכקרום ביצה

ר"ל או שמראה שלג שהי' לה בזמן פטור. נתהפך השתא בזמן חיוב למראה צמר או למראה קרום. והרי כולן כהין משלג:

סעיף כב
או מספחת עזה

א"א לומר דה"ק תנא. שמספחת נעשת שאת. או מספחת עזה. ליתא. דהרי התנא להקל רצה לפרש. וגם קשה עלינו לומר דה"ק. שאת שהוא כצמר לבן. נעשת מספחת שהיא כקרום ביצה. או שנגע עזה דהיינו כשלג. נעשת כמספחת שלה. דהיינו כסיד. ג"כ ליתא. דמלבד שא"כ יהיה בבא זו יתר כנטול דכבר תני לה ברישא [ומ"ש הר"ב דתני והדר מפרש. במחכ"ר איפכא הול"ל. דמפרש והדר תני]. קשיא נמי שהלשון מסורס. אלא נ"ל דה"ק או שעזה כשלג נעשת כשאר מספחת של שאת. דהיינו שכהה טפי מצמר לבן ועז יותר מקרום. או שעזה כשלג נעשת כשאר מספחת של עזה. שכהה משלג ועז מסיד. ולרבותא דר"ע נקט הכי דאע"ג דנשתנה רק קצת ממראיתו שבתחילה. ועדיין לא הגיע למראה האחרת. או אפי' נשתנה רק למראה שאינה מד' מראות שמנו חכמים. אפ"ה מחשב שנוי ותראה בתחלה [ורבינו רב"א זצוק"ל עוררני לזה הפירוש]. ונקט כל השנויים במראה שלג. מדהיא המראה הראשונה והיותר עזה שמנו חכמים. וה"ה בסיד וצמר שהוכההו לבנינותן:

סעיף כג
היתה כקרום ביצה ונעשה כצמר לבן

שבזמן חיוב נתהפכה לכצמר לבן שהוא עז טפי מקרום והוא אב לקרום:

סעיף כד
כסיד ההיכל וכשלג

ר"ל או שמראה קרום שהי' לה בזמן פטור. נתהפך השתא בזמן חיוב למראה סיד או

למראה שלג. והרי כולן עזין הם מקרום. וה"ה בנשתנה מספחת לשאת. או מספחת לבהרת וכלעיל. אלא חד אופן מהשינויים נקט ואינך מרישא שמעינן להו. וגם מה"ט לא נקט תנא בהשינויים להחמיר רק בנגע כקרום. שהוא היותר כהה שבד' מראות. וממילא שמעינן דה"ה בצמר וסיד שהועז לבנינותן:

סעיף כה

רבי אלעזר בן עזריה מטהר

דס"ל דאע"ג דנשתנה מראיתו. והול"ל דנגע חדש הוא. אפ"ה כל שהוא ממראה חיוב למראה חיוב. אמרינן דהיא היא. מיהו בהוכהה לנמוך מקרום. לכ"ע נידון כעברה לגמרי. וכששוב נתהפכה תראה בתחלה:

סעיף כו

ר' אלעזר חסמא אומר להקל טהור

אם בזמן החיוב הוכהה מראיתה מבתחלה אע"ג דגם מראה כהה זו מין חיוב הוא:

סעיף כז

ולהחמיר

ר"ל ואם בזמן החיוב נתחזק לבנינותה טפי מבתחלה:

סעיף כח

תראה בתחלה

דלבנונית כהה היא בכלל עזה. ולהכי נדונת כאילו היא היא. אבל אין עזה דהשתא בכלל כהה דמעיקרא ולהכי הו"ל השתא כנגע חדש:

סעיף כט

תראה בתחלה

דס"ל דבין כהה או עזה אין א' בכלל חבירו. וכל שנשתנה מזה לזה נדונת כנגע חדש:

סעיף ל

בהרת

שהיא כגריס שבא לפני הכהן:

סעיף לא

ואין בה כלום

שאין בה אפילו קצת מסיט"ו. דהיינו שער א' לבן או חצי עדשה מחיה. וקמ"ל דאף דאין רגליי' כלל שיוולד סיט"ו אפ"ה יסגיר:

סעיף לב
בסוף שבוע ראשון

ר"ל בין בזה או בזה:

סעיף לג
יפטור

אפילו נשתנה ביני ביני ממראה למראה [הרא"ש]:

סעיף לד
ופוטר

ר"ל ואם בעודו עוסק להסגירו או לפוטרו רק שלא אמר עדיין בפירוש דינו. נולדו וכו':

סעיף לה
ונולדו לו סימני טומאה

כגון ש"ל או מחיה. בין שאירע כך בשעה שעוסק להסגירו בתחלה. ובין שאירע כך או נתהווה הפסיון בשעה שעוסק להסגירו בתחלת שבוע ב'. או שאירע כך בסוף שבוע ב' בשעה שעוסק לפטרו:

סעיף לו
יחליט

אבל אם נולדו בו סיט"ו תוך שבועת ההסגר. הא תנן לעיל [פ"ג מ"א] אין מחליטין את המוסגר [הרא"ש]:

סעיף לז
יחליט

אפילו בתחלה. חוץ מפסיון שהרי אמ"ט בתחלה:

סעיף לח
בתחלה בסוף שבוע ראשון יסגיר

דלא גרע מעמד בעינו. אבל כשעברו סיט"ו אחר שהחליטו בהן פוטרו אע"ג שעדיין הנגע גדולה כגריס ויותר. מיהו הכא מיירי רק בנגע שבעור הבשר. או שבקרחת וגבחת. או שבנתק. דאילו שבשחין ומכוה. אם בתחילה יסגיר ואם בסוף שבוע א' פטרו לגמרי דבהנך א"צ הסגר רק שבוע א':

סעיף לט
בסוף שבוע שני לאחר הפטור יפטור

אבל סיט"ו שנולד תוך ימי ההסגר. בין ששוב עבר או לא עבר תוך ימי ההסגר ישאר

בהסגרו עד סוף השבוע [הרא"ש]. ונ"ל דה"ה אפילו עברה כל הנגע תוך ימי ההסגר צריך להשאר בהסגרו עד סוף שבוע:

סעיף מ
התולש סימני טומאה

שתלש ש"ל שבנגע שבעור הבשר או השער צהוב שבנתק:

סעיף מא
והכווה את המחיה

דאע"ג דמכוה נמי דין נגע יש בה. עכ"פ ביטל שם מחיה ממנה. וכ"ש בחצץ כל הבהרת לגמרי:

סעיף מב
עובר בלא תעשה

בין בנגעי אדם. בגדים. או בתים. בין בתחלה קודם שראהו הכהן. ובין בתוך ימי הסגרו. או בתוך ימי חלוטו. או גם לאחר הפטור. אפילו לא הי' בו אז סיט"ו. ואפילו קצץ נגע טהור כגון בהק או פרח בכולו [ערש"י שבת קל"ב ב' וערמל"מ פ"י מטו"צ ה"א] ואפילו לא תלש רק מקצת סיט"ו. כגון שהקציר גובה הש"ל לפחות מכשיעור. או שתלש רק שער א' מב'. או ב' מג'. בכולהו גווני חייב. אבל בלא הועילו מעשיו. כגון שתלש א' מג'. או ב' מד'. וכ"ש בקצץ נגע טהורה לגמרי וכלעיל. אע"ג שבכולן עובר בל"ת. אפ"ה אינו לוקה. כיון שבין כך ובין כך נשאר בטהרתו [עי' רמב"ם פ"י מטו"צ] ודמיא הך לאונס שגירש ראה ישראל הוא דלא הועילו מעשיו מחזיר ואינו לוקה [כתמורה ד"ה א']:

סעיף מג
ולטהרה

ר"ל ולענין טהרה מה דינו:

סעיף מד
עד שלא בא אצל הכהן

אם אז תלשן:

סעיף מה
טמא

נ"ל דר"ל נשאר בטומ' מוחלט לענין פריעה ופרימה ולכל שאר מילי:

סעיף מו
אמר רבי עקיבא שאלתי את רבן גמליאל

הוא רבן גמליאל השני בן רשב"ג שנהרג בזמן החורבן. וזה ר"ג היה נשיא אחר ריב"ז. ור' יהושע היה תלמיד ריב"ז [עי' מ"ש אבות פ"ב מ"ח]. ומנוהו לר' יהושע זה לאב"ד בזמן ר"ג זה [כב"ק דע"ד ב'] ושניהן היו אחר החורבן [ועי' מ"ש בס"ד אבות פ"ב סי' ס"ז]:

סעיף מז
הולכין לגדוד

אי גדוד גרסי' וודאי שם מקום הוא וקמ"ל בזה דגם בנסעם בדרך תמיד היה כל תורת ד' בפיהם אבל אי גרסינן לגדוד. וכיש ספרים [וכן נראה שהי' גירסא זו לפני הר"ב רק שדחה אותה בב' ידים]. נ"ל דהיינו בהלכם למלחמה במלחמת בן כוזיב' שהיה בימיהם נ"ב שנה אחר החורבן. והי' ר"ע נושא כליו של בן כוזיבא הנ"ל [כרמב"ם פי"א ממלכי']. וכשראה ר"ע את בן כוזיבא אמר דין הוא מלכא משיחא [כירושלמי תענית פ"ד ה"ג]. ואם כך הוא. וודאי קמ"ל טובא דאפילו בעת צאתם לקראת נשק. ונפשם בכפם תמיד. אפ"ה הי' לבם קשור בהקב"ה ותורתו כשלהבת בגחלת:

סעיף מח
בתוך הסגירו

וראה הכהן שראוי להחליטו. אבל עדיין לא החליטו בפירוש:

סעיף מט
התחלתי מביא להם ראיות

ובמשנתינו אין מפורשים הראיות. אבל מפורשים בתוספתא [פ"ג] וז"ל התחלתי מביא להם ראיות. מפני מה עד שלא בא לפני הכהן טהור. לא מפני שלא ראה הכהן סיט"ו שבו אף תוך הסגרו עד שלא ראה הכהן סיט"ו שבו. אמרו לו יפה אמרת. קצצה מתכוין וכו' [עכ"ל התוספא]:

סעיף נ
עד שיטמאנו הכהן

ר"ל אינו טמא רק כשתלש הסיט"ו אחר שטימאו הכהן בפירוש. בכה"ג לבד נשאר בטומאתו. אבל באינך גווני טהור. ואעפ"כ יש חילוק בינייהו. דבתולש הסיט"ו קודם שבא לפני הכהן או תוך ימי הסגר א' או ב'. קודם שחרץ הכהן משפטו. הרי לא עדיף זה מאילו עמד בעינו בלי סיט"ו ולפיכך צריך עכ"פ להשאר בהסגרו כפי הזמן שחייב

להסגר עוד. וצריך ג"כ לטבול אחר כלות ימי הסגרו ככל הנפטר מתוך ההסגר. אבל אם אחר הפטור נולד לו סיט"ו ותלשו. נשאר בטהרתו וא"צ טבילה:

סעיף נא

מאימתי היא טהרתו

של התולש סיט"ו שבו אחר שהוחלט:

סעיף נב

ר' אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר

נ"ל דמדנקט עד שיולד לו נגע אחר ולא קאמר עד שיוחלט בנגע אחר. ש"מ דס"ל דגם כשנטהר רק מתוך הסגר מהני. וכן משמע נמי מש"ס [בכורות ל"ד ב]. והיינו משום דמדחסו עליו מן השמים שהתרפא מנגע השניי' אמרינן דאם היתה עדיין בו הראשונה גם היא היתה נתרפאת. וה"ה בפרח בכולו או שנתמעט בהרתו מכגריס. אף שלא נתרפא לגמרי אפ"ה מהני לר"א. דבהנך מודה לרבנן רק איהו רבותא נקט. דאפילו הוכחה שמנגע אחרת ס"ל דמהני. מיהו דוקא בשהיתה האחרת צריכה עכ"פ הסגר. אבל בהי' בו בוהק או ח"ג בהרת. ונתרפא ממנה. גם לר"א לא ס"ד שיתטהר עי"ז מהנגע שתלש סיט"ו שבו. מתוך דחזינן דחסו עלי' משמים. כמו דלא ס"ד שנטהרנו מנגעו אם הוחלה ונסתכן וחזר והבריא. או כשנעשה לו שאר נס. דנימא דמדחסו עלי' משמים גם אנחנו נחוס עלי' לומר שאם היתה נגעו עדיין קיימת ג"כ היה מתרפא. דבעינן שנראה שחסו עלי' משמים בענין טומאת נגע:

סעיף נג

או עד שתתמעט בהרתו מכגריס

ונל"פ דה"ה בנקצצה מעצמה. לא גרע מנתמעטה מעצמה בטבע. וכבר אמרנו דבהנך גם ר"א מודה רק רבנן פליגי עלי' בהוכחה שמנגע אחרת על נגע הטמאה. וכן משמע נמי מדקאמר רבנן מלת עד. ש"מ דרבנן מחמרי טפי מר"א. מיהו דוקא בשנטמאה הראשונה בש"ל או בפשיון. ותלש הסיט"ו. ואח"כ פרח בכולו. נטהר. דהרי אפילו הי' נשאר בו הסיט"ו הי' נטהר השתא כשפרח בכולו [כפ"ח מ"ג]. אבל בכווה המחיה שבנגע הראשונה. או קעקע המחיה. ואח"כ פרח בכולו. ואפילו פרח גם על מקום המחי' לא נטהר. דמאן יימר שאם היתה המחיה קיימת שהי' פורח גם עלי':

סעיף נד

מי שהיתה בו בהרת

אפילו אם גם כבר הוחלט בסיט"ו:

סעיף נה
ונקצצה

וה"ה בנשרו הש"ל מעצמן. או שנקצץ או נכווה הפסיון. או המחיה מעצמה. רק נקט שנקצצה הבהרת. משום סיפא דפליגי בה:

סעיף נו
ר' אליעזר אומר לכשיולד לו נגע אחר ויטהר ממנו

לכאורה הי' נל"פ דגם משנה זי מיירי בנגע שהחליטה הכהן כבר בא' מג' סימני טומאה. דמ"ש מתולש סיט"ו לעיל. דקיי"ל כר"ע לעיל דאינו טמא רק בשהחליטו הכהן כבר. אולם מרש"י [בכורות דל"ד ב' ד"ה או עד] לא משמע כן. ושאר רבותינו שרים עצרו במילין ולא פירשו לנו. וגם הרמב"ם [בפ"י מטו"צ] כתב סתם ואי נימא דכולהו כרש"י ס"ל. ע"כ צ"ל דבקצץ הבהרת כולו החמירו טפי מבתולש סיט"ו. מדהתאכזר ע"ע כל כך כדי להשמט מדין הטומאה שגזרה תורה עלי' לפיכך אפילו קצצה בלי סיט"ו טמא. ואפשר דמה"ט אפילו קודם שבא לפני הכהן. או אחר שפטרו הכהן נמי קנסינן ליה:

סעיף נז
וחכמים אומרים עד שתפרח בכולו

ולא קתני עד שתתמעט מכגריס וכלעיל. דהתם רק תלש הסיט"ו והשאיר הבהרת. שפיר שייך לומר שתתמעט הבהרת מכגריס. אבל הכא שנקצצה כולה. הרי ממועטת ועומדת היא:

סעיף נח
היתה בראש הערלה ימול

ואפילו מילה שלא בזמנה דלא דחי שבת. אפ"ה כל עשה דחי לא תעשה:

פרק ח

סעיף א
הפורח מן הטמא

כגון שהוחלט בנגעו. או אפילו הי' רק טמא מוסגר. ובסוף ההסגר ראהו הכהן שפרח בכולו:

סעיף ב
חזרו בו ראשי אברים

ר"ל ואם לאחר שפרח בכולו. חזר ונתגלה בו אפילו רק א' מכ"ד ראשי אברים. אע"ג

שהכ"ד ראשי אברים אין מטמאין משום מחיה [כלעיל פ"ו מ"ז]. היינו רק בבהרת קטנה. אבל בבהרת גדולה. דהיינו שכולו הפך לבן. לא די שמעכב הפריחה בתחלה. אלא אפילו אחר שנטהר ע"י שהפך לבן. אם לאחר הפטור חזרו בו ראשי אברים. הר"ז מוחלט. לא משום פסיון. דהיינו מדפשה מתחלה עד סמוך לרא"ב. ליתא. דכיון שהנגע התחיל מבחוץ להרא"ב לכסות הגוף. אפילו פשה אח"כ עד סמוך לרא"ב. לא יוחלט ע"י פשיון כזה. מדאין נגע פושה לתוכה. אלא משום מחיה מטמא אותו שחזרו בו הרא"ב דגזה"כ הוא. דבפרח בכולו אז גם הרא"ב יטמאו משום מחיה וכדכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא מכל מקום דאל"כ מיותר לגמרי דכבר כ' ברישא דמחי' מטמא. ומה"ט אמ"ט רק כשנתגלה מהרא"ב כעדש' כדין מחיה בשאר מקום שבגוף. ורק בתחילת הפריחה. אפי' משהו שנשאר מגולה ברא"ב וכ"ש בשאר מקום שבגוף מעכב הפריחה [ועי' הר"ב במ"ה ולקמן סי' נ"ט]. מיהו אין חזרת רא"ב מטמא רק כשעכבו בתחילת הפריחה. וחזרו ונתכסו ונטהר. וחזרו ונתגלו [וכלקמן סי' כ"ו]:

סעיף ג

עד שתתמעט בהרתו מכגריס

ר"ל אם בתחלה קודם שפרח הוחלט בש"ל או מחיה אינו נטהר השתא כשעדיין הסיט"ו בנגעו. רק כשנתמעט הנגע מכגרים. ואם מתחלה קודם שפרח הי' מוסגר. ופרח אח"כ בכולו מהסגרו ונטהר ואח"כ חזרו בו רא"ב ונטמא משום מחיה. אז אפילו תתמעט הבהרת עצמו מכגריס. עכ"פ כיון שהבהרת עם המחיה שבאמצעה הם יחד כגריס נשאר בטומאתו עד שיתמעט שניהן יחד מכגריס:

סעיף ד

מן הטהור

אי"ל שהי' טהור גמור. ובא לפני הכהן פורח בכולו. א"כ היכא קאמר הכא טמא הרי א"צ אלא סגירה [וכמשנה ז'] ותו האיך קאמר בסוף עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה. הרי לא היתה עדיין כלל. אלא הכא מיירי בבא לפני כהן בנגע כגריס. ועמדה בעינה ב' שבועות ונטהר עי"ז. או שהוחלט בא' מסיט"ו ועברו ונטהר ולאחר שאירע זה או זה פרח בכולו:

סעיף ה

טמא

מוחלט משום פסיון:

סעיף ו
חזרו בו ראשי אברים

לאחר שהוחלט מדפרח מתוך טהרה:

סעיף ז
טמא

ר"ל נשאר בטומאתו:

סעיף ח
עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה

קודם פריחה:

סעיף ט
ובה מחיה כעדשה

והחליטו. דאל"כ כשפרח אח"כ טמא. דכל השנויים שנתהוו בהנגע קודם שחרץ הכהן משפטו. אינן נחשבי' לשנוי. והו"ל כבא בתחלה הפך לבן דצריך הסגר [כמשנה ז']:

סעיף י
פרחה בכולו

ונשארה המחיה. ולא הראה כך להכהן:

סעיף יא
ואחר כך הלכה לה המחיה

ונתכסה גם היא מהנגע ואז הראוה להכהן:

סעיף יב
ואחר כך פרחה בכולו

דכשעבר המחיה קודם שהספיק לטהרו. פרח בכולו. דאי פרח בכולו לאחר שטהרו מהמחיה הרי פרח מתוך הטהרה [ומ"ש רכ"מ [פ"ז מטו"צ ה"ג] דמיירי שפרח בכולו קודם שהראה להכהן שהלכה המחיה. נ"ל דלאו דוקא דאפילו ראהו כל שלא חרץ משפטו עדיין הו"ל כאילו לא ראהו עדיין [כפ"ז סי' ל"ד וסי' מ"ח]:

סעיף יג
טהור

וקמ"ל רישא אע"ג דפרח בכולו ואח"כ הלכה המחיה. אע"ג דבכה"ג לא פרח רק אחת לאחת. אפ"ה טהור. וקמ"ל סיפא דאע"ג דהלכה המחיה שהוא סי' טהרה לא אמרינן

דכשפרח אח"כ בכולו הו"ל כפרח מתוך הטהרה. עכ"פ מדלא חרץ הכהן משפטו עדיין לטהרו. לא מחשב כפרח מתוך הטהרה:

סעיף יד

נולדה לו מחיה

אחר שפרח בכולו:

סעיף טו

טמא

פשיטא. אלא משום סיפא נקט לה. דר' יהושע מטמא גם בנולד בו ש"ל אחר שפרח בכולו. דמדמי להו למחי':

סעיף טז

ר' יהושע מטמא

דיליף לה במה מצינו ממחיה:

סעיף יז

וחכמים מטהרין

דס"ל דדוקא במחיה גלי קרא דכתיב וביום הראות בו בשר חי יטמא. וודאי משמע מינה דסיט"ו אחר לא:

סעיף יח

אף על פי ששער לבן במקומו

וכ"ש בנשרו אחר שפרח בכולו או אפילו בנשרו מקודם. רק שלא הספיק לטהרו עד שפרח בכולו דיינינן לי' כפרח מטומא':

סעיף יט

טהור

בהא גם ר' יהושע מודה. מדטיהרתו פריחה שבא' אחריו:

סעיף כ

פרחה בכולו טהור

קמ"ל דאע"ג דפסיון גרע משאר סיט"ו. דהרי הפך לבן ג"כ רק פסיון הוא. ואיך יבטל פסיון לפסיון אפ"ה טהור:

סעיף כא
וכולן

ר"ל כל הטהורים שבהפך לבן דלעיל. בין בהפך לבן אחר מחיה שנזכר לעיל במשנה ב' ובין בהפך לבן אחר שער לבן. או אחר פסיון שנזכר במשנה ג':

סעיף כב
שחזרו בהן ראשי אברים הרי אלו טמאין

מדקאי אכולהו ג' נקט טמאים לשון רבים. משא"כ בכל הנהו דלעיל:

סעיף כג
פרחה במקצתו טמא

קמ"ל אפילו לא נשאר כעדשה:

סעיף כד
פרחה בכולו טהור

קמ"ל אף שהפך מעט מעט הרבה פעמים:

סעיף כה
כל פריחת ראשי אברים שבפריחתן טהרו טמא

שהי' טמא מקודם ע"י א' מג' סימני טומאה או שהוחרץ דינו להסגיר. וע"י שפרחה בכולו ונתכסו הרא"ב שהיה מגולים מקודם. נטהר:

סעיף כו
כשיחזרו טמאים

נ"ל דפרושי קמפרש תנא למשנה א' וה"ק הא דאמרינן שם דבחזר א' מראשי אברים אחר שנטהר ע"י פריחה טמא היינו דוקא כשאחד מראשי אברים הי' מעכב הפריחה בתחילה. וכגון שהי' בו נגע קטנה והסגירו. ומצא בסוף הסגר א' או ב' שפשה על כל גופו חוץ מראשי אברים או יותר והוחלט עי"ז מדפשה ואח"כ נתכסו גם הרא"ב שהי' מגולין תחלה. הרי בפריחתן זה טיהרו את הטמא להכי כשחזר א' מהן ונתגלה חוזר לטומאתו [ועי' רב"א]. וכ"כ אם בסוף הסגר א' או ב' פרח בכולו ונתכסו גם רא"ב ונטהר. ואח"כ חזרו רא"ב. הרי בפריחתן בסוף ההסגר טיהרו את הטמא. דאילו הי' נשארים מגולים אז הי' נשאר בטומאתו להכי כשחזרו השתא אחר שנתכסו טמא. וכ"כ בבא בתחלה פרח בכולו חוץ מרא"ב שדינו להסגיר ובסוף ההסגר ראשון נתכסו גם הרא"ב ונפטר. מדהפך כולו לבן מתוך הסגר. ואח"כ חזרו ונתגלו בו הרא"ב. דלכאורה הי' ראוי לטהרו משום דהרא"ב לא עכבו בתחלה הפריחה. דהרי אפילו אילו הי' בא בתחלה כולו הפך

לבן ומכוסי' בו גם הרא"ב. אפ"ה היה צריך הסגר [כרמב"ם פ"ז מטו"צ ה"א]. אפ"ה כיון שאילו בסוף הסגר א' לא היו מתכסין רא"ב הי' צריך הסגר ב'. א"כ בפריחתן בסוף הסגר א' טיהרו את הטמא. לפיכך כשחזרו ונתגלו אחר שנתכסו טמא. אבל בבא בתחלה כולו הפך לבן וגם הרא"ב שצריך סגירה. וכשעמד כך בעינו ב' שבועות נטהר. ואח"כ חזרו בו ראשי אברים. נשאר בטהרתו. והיינו משום דהרי פריחתן שבתחלה לא טיהרו את הטמא. דהרי בין שהיו נשארים מכוסים אחר הסגר ראשון או שהיו חוזרים ונתגלו אז. הי' צריך הסגר שני. וכ"כ בסוף הסגר ב' בין שמצאן אז מכוסים או מגולים הי' פוטרו. לפיכך כשחזרו ונתגלו אחר שנפטר. נשאר בטהרתו. ולא עוד אלא אפילו בא בתחלה פרח בכולו חוץ מרא"ב. ועמד בעינו בסוף שבוע א'. ובסוף שבוע ב' נתכסו גם הרא"ב ונטהר. ואח"כ חזרו ונתגלו הרא"ב נשאר בטהרתו. דאע"ג שהרא"ב עכבו טהרתו בסוף שבוע א'. דהרי אלו נתכסו אז הי' מטהרו לאלתר. עכ"פ כיון דבסוף הסגר ב' לא הועיל פריחתן כלום. דהרי אילו גם לא הי' מכוסי' אז. ג"כ היה מטהרו. ככל העומד בעיני' ב' שבועות. א"כ פריחתן בסיף הסגר ב'. לא טיהר הטמא. לפיכך כשחזרו ונתגלו אחר שנתכסו נשאר בטהרתו. וכ"כ בבא בתחלה פרח בכולו חוץ מראשי אברים. והי' בו אז מחיה או ש"ל. והוחלט. ואח"כ נתכסו המחיה ועבר הש"ל. וגם הרא"ב נתכסו ונטהר. ואח"כ חזרו בו רא"ב נשאר בטהרתו. דהרי פריחת הרא"ב לא טיהרו את הטמא. דהרי גם אילו לא נתכסו אז. הי' נטהר מדעברו הסיט"ו. להכי גם השתא נשאר בטהרתו:

סעיף כז

כל חזירת ראשי אברים שבחזירתם טימאו טהור

כגון שבפריחתן טיהרו תחלה הטמא. וכדאמרן:

סעיף כח

נתגלו טמא

נ"ל דנתגלו טמא קמ"ל. דאי מרישא סד"א דדוקא בהפיכה ראשונה אמרינן דכשטיהרו בפריחתן את הטמא אז אם אח"כ חזרו ונתגלו חוזר לטומאתו. אבל בפריחה שנייה. וכגון שבתחלה בפריחה ראשונה טיהרו הרא"ב את הטמא מדנתכסו ונטהר. ואח"כ נולד לו מחיה במקום אחר בהגוף והוחלט. וחזרה המחיה ונתכסה. הרי בפריחה שנייה זו לא טיהר כיסויין את הפריחה. דהרי הרא"ב נשארו מכוסין. ואעפ"כ הי' טמא מחמת המחי' וסד"א דלהכי כשחזרו ונתגלו הרא"ב אחר פריחה שניי' זו לא יחזור לטומאתו. קמ"ל דעכ"פ כיון דבפריחה ראשונה טיהר פריחת הרא"ב את הטמא. לפיכך גם חזרתן לאחר פריחה שנייה מחזירתו לטומאתו:

סעיף כט
אפילו מאה פעמים

ר"ל אפילו פרח וחזר ק' פעמים. ובכולן לא טיהר פריחת רא"ב את הטמא רק בפעם הראשון. אפ"ה אם אח"כ חזר ופרח בכולה ונטהר ואח"כ חזרו רא"ב. חוזר לטומאתו:

סעיף ל
כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת

דהיינו כל עור הבשר. ואפילו רא"ב דאמ"ט במחיה. עכ"פ כשיש שם בהרת עם ש"ל או פסיון טמא [כפ"ו סי' ל"ז] ואפילו להראב"ד שהבאנו שם דס"ל דרא"ב אפילו בש"ל או פסיון אמ"ט. עכ"פ נגע שחוצה להן פושה לתוכן. ושפיר שייך גבייהו דמטמא בבהרת. [ומהר"ב כאן מוכח דס"ל כהראב"ד. ואולם לעיל [פ"ו מ"ז] משמע דס"ל כהרמב"ם דרק במחי' אמ"ט וצ"ע]:

סעיף לא
מעכב את הפריחה

דאם נשתייר ממנו מקצת שלא פרח עלי'. ואפילו פחות מכעדשה. לא נטהר:

סעיף לב
כל שאינו ראוי ליטמא בנגע הבהרת

כגון ראש וזקן ואינך דנקט לקמן במשנה:

סעיף לג
אינו מעכב את הפריחה

דבפרח בכולהו. אפילו נשתיירו הנהו שלא פרח בהן. אפ"ה טהור:

סעיף לד
כיצד

נ"ל דאצטריך למתני כיצד. היינו משום דאמרינן לעיל דבכל שאינו ראוי דקאמר בסיפא נכלל נמי ראש וזקן. ולפיכך סד"א דאפילו אם בשעת פריחה כבר היה נקרחו הראש והזקן. וראויין להטמא בנגע [כלעיל פ"ו מ"ח]. אפ"ה כיון דפעם אחד דהיינו קודם שנקרחו לא היה ראויין להטמא בנגע. גם השתא לא יעכבו הפריחה. להכי קמ"ל כיצד. דדוקא כשפרח בכולהו ואח"כ נקרחו אינן מעכבין. אבל בנקרח ואח"כ פרח מעכבין הפריחה [וכפ"ו סמ"ח]:

סעיף לה

פרחה בכולו אבל לא בראש ובזקן בשחין במכוה ובקדח המורדין

והיה זה מתוך הסגר או חלט. ומדלא עכבו הנך אז הפריחה [כפ"ז סי' ה'] להכי טיהרו אז הכהן. ונל"פ דה"ה תוך העין ואינך [דפ"ו מ"ח]. אלא מדבעי למנקט וחזר וכו'. והרי בעין ואינך ל"ש וחזר. להכי לא נקט להו:

סעיף לו

השחין והמכוה והקדח ונעשו צרבת

דלאחר שפרח בכולו חוץ מהנך ונטהר. חזרו אלו להתהוות ראויין להטמא בנגע. ונל"פ דה"ה בנרפא מקום השחין והמכוה לגמרי דראוין אז לבהרת ממש. אפ"ה מדבתחלה לא עיכב גם השתא אינו מעכב הפריחה. רק נקט צרבת משום סיפא דהא בתחילת הפריחה. אפילו כשהי' רק צרבת. שאמ"ט בבהרת ממש רק בשחין ומכוה. אפ"ה מעכבין הפריחה כיון דעכ"פ אפשר שיתטמא שם במין נגע. [ואע"ג דא"כ ראש וזקן גם כשלא נקרחו. הרי אפשר שיתטמא שם בנתק ואי"ל הרי לא ניתק שם השער עדיין ליתא דהרי ה"נ אין כאן נגע שחין ומכוה עדיין. ואפ"ה חשבית למקומו ראוי לנגע. י"ל שחין ומכוה שאני דפוסל רק בד' מראות כשאר בהרת שבעור הבשר רק שהתורה גזרה שיטמא רק בשבוע א' ובב' סימנים [כרפי"ז] אבל עכ"פ מין בהרת הוא. אבל נתק דפוסל בכל המראות אינו מין בהרת כלל]:

סעיף לז

טהורים

ר"ל נשארו בטהרתן דאף דהשתא ראויין להטמא בבהרת. עכ"פ כיון דבתחלת הפריחה לא עכבו טהרתו גם השתא אין מעכבין. וכבר"ב לעיל סי' כ"ו. וג"ל דלא מיירי בפרח בכולו מתוך הסגר ונטהר. ואח"כ נקרח הראש. ליתא דא"כ פשיטא דטהור דהרי משום מחיה אין לטמא [כפ"ו סי' ס"ט] וכיון שכן וכי משום שנתמעט הנגע מגרע גרע. דהרי גם זה נתמעט נגעו דתחלה הי' כולו הפך לבן. והשתא ע"י שנקרח הראש תו אינו כולו הפך לבן. אלא מיירי שהי' הפך לבן מתוך החלט. וכגון שהוחלט ע"י ש"ל או פשיון. ואח"כ פרח בכולו חוץ מראוז"ק ונטהר. וחזרו תו ראוז"ק ונקרחו. ולהכי סד"א כיון דהשתא שנקרחו ואין דינו כהפך כולו לבן. והסיט"ו עדיין במקומו חזר לטומאתו קמ"ל:

סעיף לח

אבל לא בכחצי עדשה הסמוך לראש ולזקן לשחין למכוה ולקרח

וא"כ לא הי' טהור עדיין דהרי בתחלה גם פחות מכעדשה מעכב הפריחה. ולרמב"ם

[פ"ז מטו"צ ה"ו] גם חצי עדשה שסמוך לראש וזקן אינו מעכב הפריחה. א"כ אופן דנקט תנא מירי אפי' טיהרו הכהן בפריחה זו:

סעיף לט

השחין והמכוה והקרח ונעשו צרבת

וא"כ בין לדידן שלא נטהר עדיין קודם שנקרח ובין להרמב"ם הנ"ל דס"ל דמשום שהחצי העדש' לא עיכב הפריחה לפיכך קודם שנקרח טהור הי'. עכ"פ השתא שנקרח הראש והזקן. והשחין והמכוה נעשו צרבת. הרי הן עצמן מעכבין הפריחה ודינו השתא כנגע קטנה. וכשהי' בו ש"ל מקודם או נולדו לו ש"ל השתא נטמא:

סעיף מ

בהרת

ר"ל אע"ג שאחר שנקרחו ועשו צרבת. נתפשטה הבהרת גם על החצי עדשה שהי' נשאר תחלה סמוך להראש והזקן ולא נשאר מגולה מבהרת רק הראש והזקן שנקרחו והשחין והמכוה שנעשו צרבת. והרי אלו לבד לא הי' מעכבין הפריחה בתחילה:

סעיף מא

טמא

לא משום דחשבינן להקרחת והצרבת כמחיה. דהרי אמ"ט משום מחיה [כפ"ו סי' ס"ט]. וגם אי"ל דמדנתכסה החצי עדשה יטמא משום פסיון. ליתא דהרי אין נגע פושה לתוכו. אלא ר"ל שכשיוולד בו ש"ל טמא. ואין דינו כש"ל שנולד בפרח בכולו דטהור. וא"ת לדידן דגרסינן לעיל סי' ל"ז טהורים. א"כ מ"ש הכא מהתם. י"ל התם מעיקרא הוה פרח בכולהו. משא"כ הכא מעיקרא והשתא לא פרח כל הראוי לפרוח. [ופשוט דלרמב"ם הנ"ל א"צ לחלוק בכה"ג. דהרי לדידי' גם לעיל גרסינן טמאים. רק קמ"ל בהך בבא דגם חצי עדשה שסמוך להראש וזקן וכו' דינן כראש וזקן וכל זמן שאינו מעכבין גם הוא אינו מעכב]:

סעיף מב

עד שתפרח בכולו

ר"ל עד שתפרח הנגע ותתפשט גם על הקריחה ועל הצרבת:

סעיף מג

שתי בהרות אחת טמאה

שהוחלט או הוסגר על ידה:

סעיף מד
ואחת טהורה

שעמדה בעיני' ב' שבועות ופטרה:

סעיף מה
פרחה מזו לזו

אפילו מהטהור להטמא:

סעיף מו
ואח"כ פרחה בכולו טהור

דאף שהתחיל לפרוח מהטהורה. עכ"פ מיד כשפרח מזו לזו ונתחברו. נתבטלה הטהורה בטמאה. ולא איפכא. מדאין כח הטהורה חזק כל כך ככח הטמאה. דטהורה אין מטהרת את האדם והטמאה מטמאתו. ולפיכך היא טפילה לגבי טמאה. ומדנתבטלה הו"ל ככולה טמאה וכפרח אח"כ מטמאה דיינינן לה וטהורה. ולרמב"ם [פ"ז מטו"צ ה"ו] ה"ט דטהור דאע"ג דפרח מהטהורה. עכ"פ כיון דכל הגיף מוחלט הי'. הו"ל הטהורה כליתא. והו"ל כאילו פרח מהטמאה:

סעיף מז
בשפתו התחתונה

אריש קאי ור"ל שהי' בו ב' נגעים א' כאן וא' כאן. אחת טהורה ואחת טמאה. אע"ג שב' השפתות מפורדין זמ"ז שא"א לומר כברישא שנתבטל הטהורה בטמאה:

סעיף מח
בשתי אצבעותיו

ר"ל לא מבעי' השפתות שברוב הפעמים הם מותאמים יחד ונוגעים זב"ז. אלא אפילו באצבעות שברוב פעמים אינן תכופים וסמוכין כל כך יחד כהשפתות:

סעיף מט
בשני ריסי עיניו

אע"ג שברוב הפעמים העין פתוח ועומדין הריסין מרוחקים זמ"ז גם יותר מהאצבעות:

סעיף נ
והם נראים כאחד

ר"ל אם רק נראין כנגע א':

סעיף נא
טהור

אפילו התחיל הפריחה מהטהורה. ורבותא קמ"ל בהך בבא. דלא מבעיא ברישא שפרח מזל"ז תחלה. אפי' התחיל הפריחה שמזל"ז מהטהורה. עכ"פ תיכף כשהגיע הפריחה שמזל"ז להטמאה. י"ל דפקע כח הטהורה. וכשפרח אח"כ בכולה הו"ל כפרח מהטמאה אלא אפילו בהנך. דרק כשמדובקין זל"ז נראין כא' אבל באמת הן מופרשין זמ"ז הפרש רב. וא"א לומר שנתבטלה הטהורה בטמאה קודם שפרח כולו. אפ"ה מדעכ"פ נראין כנגע א' אם פרח אח"כ בכולו. אפילו התחיל הפריחה מהטהורה מחשב כאילו פרח מהטמאה:

סעיף נב
פרחה בכולו אבל לא בבוהק

שהי' לו נגע קטנה והוסגר על ידה. ובסוף הסגר מצא שפרח בכולו רק שנשאר בהק או שהוחלט בנגע קטנה ע"י סיט"ו ואח"כ פרח בכולו רק שנשאר בהק ובוהק היינו כתם שלמטה מד' מראות. שאין דינו כבהרת:

סעיף נג
טמא

דאע"ג דבוהק אמ"ט משום מחיה [כפ"ו סימן ל"ו] עכ"פ מעכב הוא את הפריחה בתחלה. ולהכי אם מתוך הסגר פשה הרי הוא טמא משום פשיון. ואם מתוך החלט פרח לא מחשב פריחה לטהרו. אבל אי"ל דמירי הכא בבא בתחלה פרח בכולו חוץ מבהק. או שפרח כך אחר שנפטר בנגע קטנה. ליתא דא"כ אפילו יהי' דינו כפרח בכולו ממש. אפ"ה אם בתחלה צריך הסגר ב' שבועות. ואם לאחר הפטור הו"ל פרח מתוך הטהרה ויוחלט:

סעיף נד
חזרו בו ראשי אברים כמין בוהק

שפרח בכולו וטיהרו הכהן. ואח"כ חזרו בו רא"ב ובמקום החזרה הי' שם בהק:

סעיף נה
טהור

וק' למה נקט הכא תרתי. בהק שבראשי [אברים] הרי גם בהק לבד החוזר אינו מעכב וטהור. וכדדרשינן בת"כ [שהביא הר"ש ותוי"ט] ובהראות בו בשר חי יטמא ולא בהראות בו בהק. ונ"ל דה"ט דהרי על כרחך הכא מירי בשעיכבו רא"ב בתחלת הפריחה דאל"כ

גם הם לבד בלי בהק אין מעכבין בסוף לפיכך אי הוה נקט בהק לחוד סד"א דדוקא בהק בשאר עור הבשר אינו מעכב בסוף. אבל בהק ברא"ב. כיון דרא"ב חמירי שכשיש בהק כעדשה ברא"ב מעכבין בתחלה [כרמב"ם פ"ז מטו"צ ה"ז] להכי יעכבו גם בסיף. קמ"ל דאע"ג שעכב בתחלה אפילו הכי מדאיכא תרתי לטיבותא בהק ברא"ב בסוף אין מעכבין וטהור:

סעיף נו

חזרו בו ראשי אברים פחות מכעדשה

דהו"ל נמי ב' לטיבותא:

סעיף נז

ר' מאיר מטמא

דלא דמי לבהק ברא"ב דמודה ר"מ דאינו מעכב בסוף. די"ל בהק קיל מפחות מכעדשה. דבהק מצ"ע אינו מטמא כבהרת. משא"כ פחות מכעדשה רק מצד שיעורו אמ"ט דעכ"פ עור הבשר הוא. וראוי להטמא בבהרת כשאר עור הבשר. ולפיכך ס"ל לר"מ דכיון דהך פחות מכעדשה ברא"ב עיכב בתחלה הפריחה. להכי מעכב גם בסוף:

סעיף נח

סימן טומאה בתחלה

בתחילת הפריחה בין א' מהן לבד בין שניהן יחד מעכבין הפריחה:

סעיף נט

ואין סימן טומאה בסוף

דכמו כן בסוף בין א' מהן בין שניהן יחד אין מעכבין הפריחה. ותמוה דטענו חיטין והודו לו בשעורין. דר"מ קאמר דינו ברא"ב פחות מכעדשה דמעכב. ורבנן השיבו לו מבהק פחות מכעדשה דאינו מעכב. ולכן נ"ל גירסת הראב"ד [פ"ז מטו"צ ה"ה] היא עיקר. דגרס במשנתינו בהק ופחות מכעדשה. וא"כ ה"ק רבנן לר"מ. הרי בהק ופחות מכעדשה דינן שוה. דשניהן סיט"ו בתחלה ואינן סיט"ו בסוף. וא"כ כמו דמודית לן בבוהק ברא"ב בסוף שאינן מעכבין. ה"נ בפחות מכעדשה ברא"ב בסוף אף שעכב בתחלה אינו מעכב בסוף דהרי בשניהן יש ב' לטיבותא. ולפי"ז ג' חלוקים יש בחזרה. עור הבשר. בהק. ראשי אברים. בתחלה כל השלשה אפילו בפחות מכעדשה מעכב. דבפרח בכולה חוץ מפחית מכעדשה בא' מאלו הג'. לא מקרי פרח בכולה. אבל בסוף יש חילוק. (א) דבעור הבשר דוקא בכעדשה מעכב. (ב) ב ה ק אפילו בכעדשה אינו מעכב. אפי' עכב מתחלה הפריחה. (ג) ראשי אברים. צריך בסוף תרתי לריעותא. שיהי' כעדשה. ושכבר עיכב שם

בתחילת הפריחה אבל בחדא לריעותא אינו מעכב. ר"ל בפחות מכעדשה. אפילו בעיכב בתחלה. או בכעדשה בסוף ולא עיכב בתחלה. אין מעכב בסוף. וכ"כ בוהק ברא"ב אע"ג דבתחלה עיכב. אפ"ה בסוף אינו מעכב הפריחה. והיינו נמי מדהו"ל תרתי לטיבותא [ועי' היטב לעיל פ"ו מ"י. ופ"ח מ"ה ודו"ק]:

סעיף ס

הבא

ר"ל הבא בתחלה לפני כהן:

סעיף סא

כולו לבן יסגיר

ב' שבועות ככל בהרת. שבאם יוולד לו ביני ביני מחי' או ש"ל. יחליט ובאם לאו יפטרנו:

סעיף סב

נולד לו

בסוף הסגר א' או ב' של הבא בתחלה כולו הפך לבן:

סעיף סג

שער לבן

וכ"ש מחי'. דהרי אפילו הפך לבן מתוך הטומאה ונטהר. ואח"כ נולד לו מחיה טמא. רק נקט ש"ל לרבותא. דאע"ג דבכל הפך לבן מתוך הטומאה שטהור. אף שנולד לו אח"כ ש"ל נשאר בטהרתו. אפ"ה הבא בתחלה הפך לבן שצריך הסגר. אם נולד לו ש"ל אח"כ טמא. ונקט תנא שנולד בו הסיט"ו בסוף הסגר וכ"ש בבא בתחלה מיד הפך לבן עם סיט"ו שמחליטו הכהן מיד [כהרמב"ם רפ"ז מט"צ]:

סעיף סד

השחירו שתיהם או אחת מהן

אחר שהוחלט בש"ל:

סעיף סה

הקצירו שתיהן

או הקצירו וכו'. וכן כולהו או או קתני:

סעיף סו

נסמך

או או:

סעיף סז
השחין את שתיהן או את אחת מהן

וא"כ אין השערות בהבהרת:

סעיף סח
או חלקן

שנולד שחין בין ב' השערות:

סעיף סט
המכוה ומחית המכוח והבוהק

והרי כל א' מהני לטהר הש"ל שבבהרת קטנה [כלעיל סוף פ"א]. והכא בפרח בכולו מיירי שאחר שנולד לו א' מהשנויים הללו טיהרו הכהן ואח"כ נולד לו וכו':

סעיף ע
או שער לבן טמא

אע"ג דכל ש"ל שנולד אחר שנטהר בפריחה אמ"ט [כלעיל מ"ב סי' י"ז] והרי הכא נמי בשטיהרו כהן אחר שעבר ש"ל מיירי וכמש"ל [וכ"כ רתוי"ט ד"ה נולד]. י"ל התם מיירי בשפרח מתוך הטומאה דנטהר משום הפיכה. אז דוקא ש"ל שנולד בו אח"כ אמ"ט. אבל הכא שבא בתחלה בהפיכה. דלא משום הפיכה נטהר רק מדעברו הש"ל להכי כשחזרו טמא:

סעיף עא
ולא שער לבן טהור

ג"ל דקמ"ל דאף שהש"ל שהוחלט בהן מקודם שעברו. נולדו לו בסוף שבוע א'. והרי אפי' לא הי' נולדים לו הש"ל הי' מחויב להסגר עוד שבוע א'. וכי משום שנולד לו ש"ל והוחלט ואח"כ עבר הש"ל. ירוויח השתא לבלי להסגר עוד השבוע שהי' חייב. קמ"ל דכיון שהוחלט ביני ביני. עבר חיובו דמעיקרא. ולפיכך כשעבר הסיט"ו נפטר לגמרי. והך משנה הוה ממש דוגמת משנה ה' בפרק א'. רק קמ"ל הכא. דבהרת גדולה. דהיינו פרח בכולו בתחלה. דינו כבהרת קטנה התם. שהיתה תחלה רק על מקצת גופו. דכשם בבהרת קטנה התם יסגיר שבוע א' וב'. ואם נולד ביני ביני ש"ל או מחיה או פסיון טמא. ה"נ בבהרת גדולה הכא. אף דפסיון לא שייך בה. דהרי כולו מכוסה. עכ"פ. בנולד לו ש"ל או מחיה יחליט. וכשם שהתם בבהרת קטנה. אם עבר אח"כ הסי"ט. פטור מההסגר של שבוע ב' שהי' חייב מתחלה ה"נ בבהרת גדולה:

סעיף עב
וכולן

נ"ל דמלת וכולן אכולה ג' אופני נגע שנזכרו לעיל במשנה קאי. דאם בא בתחלה כולו הפך לבן. שדינו להסגיר. אם בסוף הסגר א' או ב' חזרו בו ראב"ב לא אמרינן דנגע חדש הוא. ויסגירו מבתחלה. אלא הרי הוא כמו שהי' ויסגירו רק עוד שבוע אחד. אם עומד בסוף שבוע א'. ואם בסוף שבוע ב' יפטרנו. ואם הפרח בכולו בסוף הסגר א' הוחלט בש"ל. ובעודן בו חזרו בו ראב"ב. אין אומרים הראשון עברה השתא מדחזרו בו ראב"ב. ואין זה צורת נגע הראשונה. וזו השתא נגע חדש הוא ויחליטנו מחדש עם הש"ל שבה [כלעיל פ"ד מ"א]. וגם אם היתה הראשונה נטמא במחיה. ועדיין היא שם סד"א דנימא דזו נגע חדש הוא. ואת"ל מה נ"מ הרי גם נגע חדש יוחלט בהמחיה. י"ל דנ"מ כשהשתא יו"ט הוא שיכול הכהן לטהרו עבור הנגע הראשונה [ועי' לעיל פ"ג סי' י"ב]. קמ"ל דהרי הוא בהחלטו כבתחלה. ואם השחירו הש"ל וכו'. שדינו לטהרו וחזרו בו ראב"ב. לא אמרינן זו נגע חדש הוא ויסגירו מחדש. אלא הרי הוא בטהרתו כבתחלה. והיינו טעמא כיון דתחלת תחלתו לא הי' הראב"ב בנגע זו מעכבין הפריחה. גם השתא כשחזרו הראב"ב בסוף לא מעלה ולא מוריד [כלעיל כ"ו. ומכאן נ"ל ראי' ברורה לדברינו שם דכל ראב"ב שלא עכבו תחלה הפריחה גם בסוף אינן מעכבין. דהרי הכא שחזרו ראב"ב לאחר הפטור נשאר בטהרתו. וזה לפע"ד פי' הברייתא שהביא רתוי"ט הכא בד"ה הרי אלו וז"ל יכול הבא כולו לבן וחזרו בו ראב"ב. מתוך הפטור יהיה טמא וכו' אלא טהור. ר"ל הבא כולו לבן שלא עכבו הראב"ב הפריחה בתחלה]:

סעיף עג
פרחה במקצתו

אריש קאי דקאמר דבחזרו בו ראב"ב הרי הוא בכל הג' אופנים כמו שהי'. ועלה קאמר הכא. דאם לאחר שחזרו ראב"ב ונידן כמו שהי'. חזר ופרח לתוך מקצת ראש האבר:

סעיף עד
טמא

משום פשיון דאע"ג דכל שהנגע מקפת המחיה אמרינן שכשכסתה הנגע את המחי' טהור. דאין נגע פושה לתוכה [כפ"ו מ"ב]. היינו בשהנגע והמחי' שניהן עומדין בשטח שוה שבגוף. ולא בשהמחיה בראב"ב:

סעיף עה
פרחה בכולו

ר"ל אם לאחר שפרח במקצת ראש האבר ונטמא. חזר ופרח בכולו:

סעיף עו
הרי הוא טהור

דהרי פרח מתוך הטומאה. והא דתנן ברישא פרחה במקצתה טמא ה"ה בפרח בכולו בבת אחת נמי טמא מדפרח בכולו מתוך הטהרה [וכמפורש במשנה ח]. ואפ"ה נקט ברישא פרח במקצת. מדבעי למתני בסיפא אחרי' פרח בכולו טהור. דהיינו שהי' פרח במקצת ונטמא. דבכה"ג הו"ל השתא פרח מן הטמא. שהוא טהור:

סעיף עז
אם בכולו פרחה כאחת מתוך הטהרה טמא ומתוך הטומאה טהור

אי אפשר לומר דהך בבא מיירי בכל נגע קטנה שנטהר או נטמא. ועלה קאמר הכא דבפרח אח"כ בכולה כאחת אם מתוך הטהרה טמא. ומתוך הטומאה טהור. ליתא דא"כ מה לשון כולו כאחת דקאמר הרי כיון שכבר הי' שם נגע קטנה מקודם. א"כ לא פרחה כולו כאחת ותו הא כבר תנא הך דינא בריש פרקן. אלא נ"ל דפרח כולו כאחת דקתני. לאו אכל הגוף קאי. רק אכל רא"ב. ומשנתינו סיומא דמשנה ז' היא דקתני התם ג' מיני הפך לבן דהיינו שהוסגר או הוחלט או נטהר עמה. ואם אחר א' מג' אלו אירע בו ג' חזרות. דהיינו שחזרו ונתגלו רא"ב הרי הוא כמו שהי' ואם אחר שנתגלו חזר ונתכסה קצתן. טמא משום פסיון. ואם אחר שנתכסה קצתן חזר ונתכסה כולן טהור. ועלה קאמר הכא. דאם לאחר חזרתו רא"ב הראשונה שהי' דינו כמו שהי'. חזרו ונתכסו הרא"ב כאחת ר"ל לא שנתכסו במקצת וחזרו ונתכסו כולן. רק נתכסו כל הרא"ב בבת אחת. אם מתוך הטהרה. ר"ל אם אירע זה אחר שחזרו הרא"ב מתוך הטהרה וכגון הפך לבן שבו ש"ל והושחרו ונטהר וכשחזרו הרא"ב ונתגלו והרי הוא כמו שהי' ונשאר בטהרתו. חזר השתא ונתכסו בבת אחת הר"ז טמא. ואם מתוך הטומאה. ר"ל ואם אחר שחזרו הרא"ב אחר ההסגר או אחר ההחלט של ההפך לבן. חזר השתא ונתכסו הרא"ב בבת אחת. הר"ז טהור. ואע"ג דכבר שמעינן מריש פרקן החילוק שבין פרח בכולו מתוך טומאה או מתוך טהרה. התם שמעינן רק בבהרת קטנה. והכא אשמעינן דגם בבהרת גדולה כך הוא הדין:

סעיף עח
ומן הפרימה

רישא דקרא נקט דכתיב במוחלט בגדיו יהיו פרומים וראשו יהי' פרוע. ועל שפם יעטה. וטמא טמא יקרא. וקאמר הכא דמכולן פטור המוסגר:

סעיף עט
ומן הצפרים

כשיפטור לגמרי מההסגר:

סעיף פ
מתוך החלט חייב בכולן

הכא נמי פירושי' כברישא דהיינו שחייב כל א' בזמן הראוי לו. דהיינו בפריעה ופרימה. עטוי. וקריאת טמא טמא כל ימי חלוטו. ובתגלחת וצפרים כשיפטור מחלוטו:

סעיף פא
זה וזה מטמאים בביאה

ר"ל בין מוסגר או מוחלט שבא לבית נטמא כל אשר בבית ונעשה ראשון לטומאה. [ועי' מ"ש במראה כהן סי' יד]. וה"ה דשניהן שוין לענין שלוח למחוץ לעיר המוקף חומה בא"י:

סעיף פב
ובו מחיה כעדשה

נ"ל דמדלא קאמר ונולד בו מחיה. ש"מ דר' ישמעאל מיירי אפילו בבא בתחלה פרח בכולו ובו אז מחיה והוחלט עי"ז. דמחיה או ש"ל מטמאין בתחלה [כלעיל פ"ד מ"ב] אפ"ה ס"ל לר' ישמעאל דדין חזרת ראשי אברים שבו. הוא כאילו חזרו בבהרת גדולה:

סעיף פג
פרחה בכולו

ר"ל ואחר שהוחלט ע"י המחי'. פרח בכולו עד שנתכסה המחיה ג"כ ונטהר מדפרח מתוך הטומאה [וכלעיל מ"ח]:

סעיף פד
ואחר כך חזרו בו ראשי אברים

והרי ראשי אברים אינן מטמאים משום מחיה [וכלעיל פ"ז מ"ז]:

סעיף פה

רבי ישמעאל אומר כחזירת ראשי אברים בבהרת גדולה

ר"ל אע"ג דתחלה באמת לא היה בו בהרת גדולה. דהיינו פרח בכולו. דהרי הי' נשאר בו מחיה בתחלה. אפ"ה דיינינן ליה כאילו היה בו אז בתחלה בהרת גדולה. שהי' אז דינו. שאם לאחר שהוסגר על ידו ונטהר היה חוזרים בו ראי"ב. היה נשאר בטהרתו מדלא עכבו בו הרא"ב בתחלה הפריחה [כלעיל סי' ע"ב]. כ"כ זה שבשעה שהי' בו הרא"ב מכוסי' בתחלה. לא עכבו בו הפריחה. דהרי מכוסים הי' ואפ"ה הי' טמא משום המחי' שהביא עמו. ואפילו אם בשעה שנתכסת המחיה אח"כ הי' מתגלים עמה מיד הרא"ב עם הפריחה ג"כ הי' טהור. מדעברה המחיה. נמצא שבפריחתו לא טיהרו הטמא. דהרי אפילו אם נתגלו אז הי' טהור מדעברה המחיה. לפיכך כשחזרו ונתגלו השתא נשאר בטהרתו [והיינו כמ"ש לעיל סי' כ"ו]. ונ"ל עוד דמדלא קאמר ר' ישמעאל טהור וראב"ע טמא ש"מ דבהא לא פליגי. דלתרווייהו טהור הוא. דוכי משום שחזרו ראי"ב ונתקטנה הנגע נטמאו. ואי משום שנתכסה המחיה ופשה. הרי אין הנגע פושה לתוכה. אלא בהא פליגי דלר' ישמעאל דינו השתא כנגע גדולה. וכשיגדלו בה ב"ש ישאר בטהרתו. ולראב"ע דינו כבהרת קטנה. דאע"ג דמטהרין אותה השתא עכ"פ כשיוולדו בה בש"ל יטמא:

סעיף פו

ר' אלעזר בן עזריה אומר כחזירת ראשי אברים בבהרת קטנה

דס"ל דמדהי' בו מחיה בתחלה. להכי דינו כאילו הי' בא בתחלה עם הבהרת קטנה ובה מחיה והוחלט. שאם אח"כ פרח בכולו ונטהר ואח"כ חזרו בו ראי"ב. הרי דינו כנגע קטנה. דאם יולד בה ש"ל טמא. ה"נ הכא שכשחזרו בו ראי"ב ויוולד בו שער לבן טמא ככל ש"ל שבנגע קטנה [ולפי מ"ש לעיל סי' ב' כדעת מהר"ם דבתחלה ברא"ב רק בכעדשה מעכב ומטמא משום מחיה א"כ ה"נ לר"י טהור מדלא עיכב בתחלה ולראב"ע טמא משום מחי']:

סעיף פז

יש מראה נגעו לכהן ונשכר

ע"י שנזדרז להראותה לכהן מקודם. ומלת מראה לאו דוקא דאפילו ראהו. כל שלא חרץ משפטו הו"ל כלא ראהו [וכדמוכח לעיל פ"ז מ"ג ומ"ק ד"ז ב']:

סעיף פח

כיצד

מראה ומפסיד קמפרש. מדסליק מיני' [כרתוי"ט ריש שבת]:

סעיף פט
מי שהיה מוחלט

על א' מג' סי' שבבהרתו:

סעיף צ
והלכו להן סימני טומאה

בכל האופנים המפורשים לעיל [פ"א מ"ה]:

סעיף צא
לא הספיק להראותה לכהן

שעבר הסיט"ו:

סעיף צב
עד שפרחה בכולו טהור

מדפרח מתוך החלט:

סעיף צג
שאילו הראה לכהן

שעבר הסיט"ו והי' אומר שהוא טהור:

סעיף צד
היה טמא

הרי הי' אז פורח מתוך הטהרה. והרי שע"י זריזותו להראות נגעו מקודם הי' מפסיד:

סעיף צה
לא הספיק להראותה לכהן עד שפרחה בכולו טמא

ר"ל מסגירו ככל הבא בתחלה כולו הפך לבן:

סעיף צו
שאילו הראה לכהן

בעודה בהרת קטנה. והי' הכהן משגירו. והי' מוצא בסוף הסגר שפרח בכולו:

סעיף צז
היה טהור

דהרי פרח מתוך ההסגר. הרי שע"י זריזתו להראות נגעו הי' מרוויח. ואע"ג דכבר אשמעינן תנא כה"ג כבר לעיל [פ"ז מ"ג]. קמ"ל נמי הכא. דגם לענין פריחה אין אנו משגיחים על השנויים שהי' בהנגע קודם שהובאה לפני הכהן:

פרק ט

סעיף א
השחין

כשנשחת העור ועלה במקומו בועא נקרא שחין:

סעיף ב
והמכוה

כשנכווה העור ע"י אש או ע"י גוף קשה או לח שנתחמם מאש. ועלה במקומו בועא. נקרא מכוה. וכלקמן במשנה. ושחין ומכוה. כל עוד שהן מכה טרייה. אמ"ט בנגעים כלל. וכשנעשו צלקת. ר"ל שנרפאו רפוי גמור. אף שאין מקומן חלק כשאר העור. דין הנגע שם כנגע שבשאר עור הבשר. ומטמא גם במחיה. אבל מדכתיב שחין ונרפא היינו שהוא שחין ונרפא קצת. וכמו כן כתוב מחית המכוה. היינו שחיתה המכוה קצת. ור"ל שקרם על שניהן קרום כקליפת השום. ונראה על הקרום הזה א' מד' מראות דריש מכילתן. דהיינו שלג. סיד. צמר לבן. קרום ביצה [ועי' במראה כהן סי' ג וסי' ו] ובכה"ג מיירי הכא:

סעיף ג
מיטמאין בשבוע אחת

ר"ל כשיש בשחין או מכוה הנ"ל בהרת כגריס. מתטמא לכה"פ שבוע א' שמסגירו. וכשלא יראה בו בסוף שבוע של הסגר סיט"ו נפטר:

סעיף ד
בשער לבן ובפשיון

דכשיראה בו פשיון בסוף ההסגר או אפילו אחר שנפטר או שער לבן אפילו בתחלה יוחלט:

סעיף ה
איזה הוא השחין לקה בעץ או באבן או בגפת או במי טבריא

מלת לקה בכ"מ. אינו דוקא לשון הכאה ממש. אלא לשון קלקול והפסד. וגם אינו לשון פועל אלא לשון פעול. כמו כמה לקו באצבע. וה"נ ר"ל שנלקה ונפסד עורו ע"י עץ וכו' שהוכה בו או שנדחף אלי' וכדומה ומה דקאמר לקה בגפת. ר"ל משום דגפת שהוא פסולת הזיתים אחר שנכבש שמנן כשמונח זמן רב צבור מתחמם ומתבער מאלי' ונגע

בו אדם ונכווה בשרו עי"ז ונתקלקל עורו. ורבותא קמ"ל דאע"ג שנכווה. אפ"ה מדאין חמימות הגפת מכח אש רק מטבעו. לא מחשב מכוה. רק שחין מקרי:

סעיף ו

כל שאינו מחמת האש

לאתויי עופרת במקום מחפורת שלו שכשמתגלה לאויר. מיד הוא מתחמם מעצמו. וכ"ש בעלה שחין בעור האדם מעצמו ע"י חמימות ארס שבתוך גוף האדם. אלא דזהו שחין ממש והתנא נקט הנך לרבותא. וכ"כ במכוה לא נקט התנא נכוה באש. דזה מכוה ממש היא ואין צריך לאשמעינן:

סעיף ז

נכוה בגחלת או ברמץ

אפר חם. ונ"ל דגחלת דומיא דרמץ קתני. דשניהן מיירי אע"ג שאין בהם עוד שום נצוץ אש. רק שהן מוקדין עדיין מהאש שהי' בהם:

סעיף ח

כל שהוא מחמת האש

לאתויי כל דבר גוש או לח שנתחמם באש:

סעיף ט

אין מצטרפין זה עם זה

אם סמוכין יחד חצי גריס מכל א' אמ"צ להסגיר:

סעיף י

ואין פושין מזה לזה

כשסמוכים יחד גריס מכל א'. ופשה א' מהן לתוך חבירו לא מחשב פשיון לטמאו:

סעיף יא

ואין פושין לעור הבשר

דכשפשה א' מהן לעור הבשר שסמוך להן. לא מחשב פשיון. אלא צריך שיפשה כל א' על הצרבת שיש תחתי':

סעיף יב

ולא עור הבשר פושה לתוכן

ר"ל נגע שבעור הבשר אין פושה לתוכן:

סעיף יג
היו מורדין

ר"ל ואם השחין או המכוה מוציאין ליחה [עי' פ"ו סי' נ"ח]:

סעיף יד
טהורין

ר"ל אם יש אז עליהן נגע בא' מד' מראות. טהורה לגמרי:

סעיף טו
זו היא צרבת השחין האמורה בתורה

דרק אז מטמא בא' הסימני' כבריש פרקן. דמה שאמרה תורה. ואם תחתיה תעמוד הבהרת לא פשתה. צרבת השחין היא וטיהרו הכהן. ה"פ דמפני שצרבת השחין היא. לכן כשעמד בעינו שבוע א' יטהרו הכהן ולא יסגירו שוב הסגר ב' כבהרת שבעור הבשר:

סעיף טז
אף על פי שמקומן צלקת

נארבע בל"א. והוא עור עב שניכר שהי' שם מכה:

סעיף יז
נדונין כעור הבשר

דכשיולד שם נגע דינה כשאר נגע שבעור הבשר:

סעיף יח
ומקומה צרבת שחין

ר"ל שהבהרת שיש שם ע"ג צרבת השחין הי' הצרבת והבהרת כל א' מהן גדול כסלע. מה דינה. וה"ה שהי' יכולין לשאל שאלה כזו במכוה רק נקטו שחין שמצוי טפי דאדם שומר א"ע שלא יכוה:

סעיף יט
לגדל שער לבן אינה ראויה

דתוך כף היד אין מגדל שער:

סעיף כ
ולפשיון אינה פושה

דבהרת שבשחין ומכוה אינו פושה רק על הצרבת שתחתיו. וזו הרי גדולה כהצרבת שתחתיו:

סעיף כא

ולמחיה אינה מטמא

דמחיה אמ"ט בשחין ומכוה רק כשמקימה צלקת. ובשלמא בשאר עור הבשר שיש שם שחין ומכוה כה"ג. י"ל שמסגירו אולי יולד שם ש"ל. אבל תוך היד הרי גם לש"ל אין לחוש. ולמה יסגירו:

סעיף כב

אמר להן שמא תכנוס ותפשה

אי"ל דה"ק שמא משתעמוד בעיניה בסוף ההסגר ויפטרנה ותחזור לאחר הפטור ותכנס לכגריס ותחזור ותפשה. ליתא דמשום פשיון כזה לא יחליטנו הכהן. מדעכ"פ לא פשתה על הגודל שהי' לה בשעה שפטרו מההסגר. דהרי בשני הזמנים הי' רק כסלע. והרי אפילו אם תוך ימי ההסגר נתמעטה עד כגריס. ובסוף השבוע מצא שחזר עד כסלע כבתחלת ההסגר טהור. וכ"ש כשפטרו מדעמד בעיני'. ולאחר הפטור כנס לכגריס וחזר ופשה לכסלע מכ"ש שנשאר בטהרתו. אלא ה"ק שמא בסוף שבועת ההסגר ימצא הכהן שנתמעטה עד כגריס. ויפטרנה דהרי אפילו היתה עומדת בעינה עד אז. הי' פוטרו. וכ"ש כשנתמעטה עד כגריס. ומדפטרו בשיעור גריס. כל זמן שתפשה אפילו מיד אחר שפטרו בכגריס מחשב פשיון ויוחלט. הא אילו לא הי' מסגירו השתא כשהיא כסלע. רק היה ממתין עד שיהי' כגריס. והי' מסגירו אז מדאפשר בפסיון. אז אפילו יפשה תוך שבועת ההסגר לא הי' הכהן מחליטו עדיין. עד שיראה בו הפסיון בסוף שבועת ההסגר:

סעיף כג

אמרו לו והלא מקומה כגריס

ר"ל והלא מקומה בתורה שכתוב וכי יהי' בעורו שחין. מקובל לנו שהיא כגריס. ועלי' אמרה תורה להסגירו ז' ימים [ומתורץ בזה קושיא ו' שהקשינו בבועז]. ואי אמרת שגם על נגע שתוך ידו. שגדולה כהצרבת שתחתי'. גם על זה נאמרה הפרשה שתסגר. הרי באופן כזה א"א שתפשה לבסוף וגם א"א לומר שמסגירו מחשש שבסוף ההסגר. ימצא שכנסה עד לפתות מכגריס ויפטרנו. ואח"כ תחזור ותפשה. ליתא. דכיון דפטרו בפחות מכגריס. הו"ל הנגע הראשונה כליתא. וכשיראנו הכהן אח"כ בפסיון. נגע חדש הוא. ואינו מחליטו עדיין עבור שהיא גדולה יותר מהנגע הראשון שפטרו בה [ועי' פ"ד משנה ז' משא"כ לעיל הרי מיירי שפטרו הכהן ע"י שנתהווה הנגע כגריס רק שאח"כ פשה לכסלע מחשב שפיר פסיון]:

סעיף כד
להן לא שמעתי

ר"ל אמת שכדבריכם כך הוא. דגם בכה"ג אמרה תורה שיסגיר. אבל אני לא שמעתי טעם בדבר. ומדכך קבלתי שגם בזה יסגיר. אולי כאן גזיה"כ הוא שיסגירו אף שא"א שיבוא לידי החלט. ואף שמסיים בו הפרשה שאפשר שיחליטו הכהן. עכ"פ כך קבלתי דלא בעינן בזה כולה קרא כדכתיב. והא דלא אמר טעם להסגר זה מכח סברא. כתלמידו ריב"ב בסיפא. ה"ט משום שהי' נזהר מלומר דבר בתורה מכח סברת עצמו אם לא שמע כן מרבו [כסוכה כ"ח א]:

סעיף כה
אמר לו רבי יהודה בן בתירא אלמד בו

לשון שאלה הוא דשאל רשות מרבו לומר דעתו בזה:

סעיף כו
אמר לו שמא יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו

הבהרת שבשחין א' יפשה לתוך הצרבת שבשחין האחר שסמוך לו שנולד מחדש:

סעיף כז
אמר לו חכם גדול אתה שקיימת דברי חכמים

דבהטעם שאמרת נתת קיום וחיזוק לדברי חכמים שקבלתי מהן להסגיר נגע כזו. והי' כמלתא בלי טעמא. ועי"ז אפשר שהי' משתכח לבסוף ככל דבר בלי טעם. אבל ע"י דבריך נתת להם חיזוק [ומתורץ בזה גם קושיא ז' שהקשינו בבועז]:

פרק י

סעיף א
הנתקים

נ"ל דהא דנקט בשחין ומכוה לעיל לשון יחיד. והכא נקט נתקין לשון רבים. משום דשחין ומכוה הן בכל מקום בגוף בלי חילוק מקומות. משא"כ נתקין יש כמה מקומות חלוקות בגוף ששייך בהן נתק. דהיינו בראש או בזקן ואין מצטרפין מזל"ז ואין פושין מזל"ז [וכמשנה ט] ומדאירי בשניהם נקט לשון רבים. אמנם נתק הוא מקום שבראש או בזקן שנשרו משם השערות. באורך ורוחב כגריס. ומטמא בשיהיה בו שום מראה שבעולם. ואף שאינו מהד' מראות. ובת"כ משמע שגם שינוי בעור א"צ כלל. ורק בתוספתא משמע שצריך שינוי בעור [ועי' במראה כהן סי' ח]:

סעיף ב
מיטמאין בשני שבועות

נ"ל דר"ל כל נתק אפילו אין בו סיט"ו. אפ"ה טמא עכ"פ טומ' הסגר ב' שבועות ככל בהרת שבעיר הבשר:

סעיף ג
ובשני סימנים בשער צהוב

ר"ל שער במראה זהב והוא דק:

סעיף ד
דק ובפשיון

דכשנראה בו זה או זה בסוף שבוע א' או ב' או לאחר הפטור. ושער צהוב אפילו כשנראה בו בתחלה, יחליטנו הכהן:

סעיף ה
בשער צהוב דק לקוי קצר

ר"ל מ"ש תורה שצריך שיהי' השער צהוב דק, היינו שיהי' השער לקוי בקצרות. שיהי' השער צהוב שתוך הנתק קצר משאר שערותיו. ואע"ג שהוא עב כמותן. מיהו מודה דעכ"פ צריך שיהי' השער צהוב זה ארוך כדי לנטלו בזוג [ורב"א כתב דר"ע דרש מלת דק בנוטריקון "דק "קצר]:

סעיף ו
ר' יוחנן בן נורי אומר אפילו ארוך

דס"ל דמשמעות מלת דק היינו שנלקה בעובי', אף שארוך כשאר שערות:

סעיף ז
א"ר יוחנן בן נורי מה הלשון אומרים

ר"ל מה כוונת המדבר כשאומר דק וכו':

סעיף ח
דק מקל זה דק קנה זה דק לקוי קצר או דק לקוי ארוך

רק שדק בעובי':

סעיף ט
אמר לו ר"ע עד שאנו למדים מן הקנה

כשאומרים דק וכו':

סעיף י
נלמד מן השער

אלא כשאומרים מלת דק גבי שער משמעותו באופן אחר ממלת דק שבמקל וקנה וכדומה:

סעיף יא
שער

ר"ל ב"ש צהובות דקות האמורים בנתק:

סעיף יב
צהוב דק מטמא מכונס

ר"ל שב' השע"צ עומדים סמוכים זל"ז:

סעיף יג
ומפוזר

ששער א' עומדת במזרח הנתק וא' במערבה או בשאר צד מרוחקת ממנה בהנתק:

סעיף יד
ומבוצר

שרוחב הנתק מקיף להב' שע"צ. ברוחב ב"ש לכל צד:

סעיף טו
הפוך

שקדם הנתק להשע"צ:

סעיף טז
ושלא הפוך

שקדמו הש"צ להנתק או באו עמה ביחד:

סעיף יז
מה אם שער לבן שאין שער אחר מציל מידו

כלעיל פ"ד מ"ג:

סעיף יח
שער צהוב דק ששער אחר מציל מידו

דאפילו כשיש בהנתק ב' שע"צ אם יש עמהן ב"ש שחורות טהור:

סעיף יט
ר' יהודה אומר

נ"ל דאף דר"ש ק"ו קאמר. והרי כל ק"ו אדם דן מעצמו אף שלא קבלו מרבו [כרש"י סוכה ל"א א'] ? אפ"ה הכא שאני דגלי קרא ההפך. דמדקאמר קרא ושע"צ לא היה בו. הו"ל כאלו פי' דמטמא אפילו אינו הפוך:

סעיף כ
הצומח

ר"ל ב"ש שחורות שצמחו בהנתק אחר שנולד:

סעיף כא
מציל מיד השער צהוב ומיד הפשיון

ר"ל אפי' הוחלט הנתק על ידי זה או זה. אפ"ה כשצמחו בו ב"ש שחורות אח"כ טהור:

סעיף כב
מכונס

ר"ל בין שהב"ש שחורות עומדים סמוכים זל"ז. או מפוזרים א' בצד זה וא' בצד אחר:

סעיף כג
ומפוזר מבוצר

ר"ל בין שיש מהנתק כרוחב ב"ש חוצה להן סביב או לא:

סעיף כד
והמשואר

שקודם שנולד הנתק כבר הי' במקום הנתק ב"ש שחורות אלו. ונשארו בו גם אח"כ:

סעיף כה
ואינו מציל מן הצד

כשאין מהנתק כרוחב ב"ש חוצה להן. דבשלמא בצומח י"ל דמדצמחו מחדש מוכח שכבר התחילה הנגע להתרפאות. להכי גם באינן מבוצרות מצילו'. אבל במשואר כלומר במבוצרות י"ל מדיש נגע מכל הצדדים ואפ"ה נשארו אלו באמצע. מוכח שעדיין לא גדל כח הנגע לבלוע גם הב"ש שבאמצען. אבל בנשארו מן הצד. מאן יימר שזהו מדהוחלש כח הנגע במקומה. דלמא הנך מן הקמה נינהו שלא הגיע כח הנגע לשם. ואיך יצילו:?

סעיף כו
עד שיהא רחוק מן הקמה

ר"ל עד שיהי' הב"ש שחורות שבנתק רחוקות משאר השערות שמקיפות הנתק:

סעיף כז
אחת צהובה

ר"ל ואם נשארו בהנתק ב"ש א' צהובה וא' שחורה. ששניהן קדמו להנתק. וקמ"ל דאע"ג דשע"צ שקדם לנתק אמ"ט אפ"ה אמ"צ להציל. והיינו כראב"י במשנה ד'. והו"ל סתם ואח"כ מחלוקת: מיהו י"ל דגם כר' יהודה דפליג אראב"י אתיא. דאע"ג דס"ל דשע"צ גם באינו הפוך מטמא אפ"ה אצטריך הכא לאשמועינן. מדי"ל דדוקא בשיש ב' שע"צ שקדמו לנתק. אבל בשנשאר רק א' והרי היא עצמה אמ"ט וסד"א שתצטרף עם שער שחור להציל מפשיון. קמ"ל:

סעיף כח
ואחת שחורה אחת צהובה ואחת לבנה

דגם לבנות מצילות. ושחור דקרא לאו דוקא. רק אורחא דמילתא נקט קרא. דרוב ישראל שחורי ראש הן. וכמבואר בת"כ שהביאו הר"ש והרא"ש:

סעיף כט
שער צהוב שקדם את הנתק טהור

תמוה דהא כבר תנא לה לעיל [מ"ב] דפליגי בה ר"י ור"ש? ואי משום דבעי לאשמועינן הכא דינן בהצלה. דלא הוה מצי תני לה לעיל במשנה ב'. מדכלל שם מבוצר ושאינו מבוצר והרי באינו מבוצר כו"ע מודו דאינו מציל. להכי הדר נקט לה הכא לאשמעינן דרק ראב"י מכריע ואמר דאמ"ט ואמ"צ: עכ"פ ק' כיון דלענין טומאה מודה ראב"י לר"ש דאמ"ט. א"כ לעיל במשנה ב' דמיירי רק לענין טומאה. הו"ל שם למימר ראב"י ור"ש אומרים שאינו הפוך אמ"ט? ותו דת"ק הכא דס"ל טהור. מ"ט שתיק מיני' לעיל במשנה ב' ? אמנם לולא מסתפינא מרבותי היה נ"ל. דלא לחנם נקט לעיל לשון "שאינו הפוך" והכא נקט בלשון אחר שער צהוב שקדם את הנתק. ואי שניהן בדבור א' נאמרו למה שני תנא בלישני' ? אע"כ לא ראי זה כראי זה. דשאינו הפוך דנקט לעיל היינו שלא נולד השע"צ אחר הנתק. אלא שנולד ביחד עם הנתק. אבל הכא דנקט מלת קדם היינו שנולד באמת השע"צ קודם הנתק. וא"כ הא דנקט לעיל לא הפוך היינו לרבותא דר"ש. דלא לבד בשנולד השע"צ קודם הנתק. אלא אפילו רק לא הפך. דהיינו שנולד עם הנתק ביחד. נמי מטהר ר"ש. והכא נקט קדם לרבותא דר' יהודה. דאפילו בקדם השע"צ להנתק אפ"ה מטמא ר"י. ות"ק דמטהר. וכ"כ ראב"י דמפרש דברי הת"ק וקאמר דאמ"ט ואמ"ל. רק דקדם השע"צ להנתק מטהר. אבל לעיל בנולדו שניהן ביחד. י"ל דס"ל כר"י דטמא ואינו מציל. וי"ל דס"ל כר"ש דטהור ומציל:

סעיף ל
רש"א

מפרש לדברי הת"ק:

סעיף לא
כל

נ"ל דבמלת כל מרבה שער לבן או אדום. או גם צהוב שאינו דק:

סעיף לב
כיצד מגלחין

דבעמד בעינו בסוף שבוע א' של ההסגר בלי פשיון או שע"צ. הר"ז מגלחו ומסגירו עוד שבוע ב'. ושואל כאן כיצד מגלחו:

סעיף לג
מגלח חוצה לו

נ"ל דפשטותא דקרא מדסתם משמע ודאי דלא לבד סביב הנתק. רק כל השער שבאותו אבר. והא דלא קאמר קרא כל שערו. כדקאמר בגלוח טהרת המצורע ? היינו רק משום דרק התם צריך לגלח כל שער שבגופו. אפילו של גבות עיניו. עד שיראה כדלעת חלקה [כדלקמן פי"ד ורמב"ם פי"א מטו"צ]. אבל גלוח זה שאחר ההסגר. א"צ לגלח רק כל החלק שבו הנתק. דהיינו כל הראש או כל הזקן. מיהו גילוח זה כשר בכל אדם. ואפילו שלא בתער. ואינו מעכב [תוספתא דנגעים פ"ד]:

סעיף לד
ומניח שתי שערות סמוך לו

סמוך להנתק סביב:

סעיף לה
כדי שיהא ניכר אם פשה

דבשלמא בהסגר ראשון הי' יכול שפיר לידע אם פשה. ע"י שימדוד הנתק בתחלה וסוף ההסגר כמו שפשוט שבכל נגע היה הכהן צריך לעשות כן לידע אם פשה. אבל בנתק אחר סגירה א' שהי' הכהן צריך לגלח כל שערות המנוגע. והרי כל סימני הנתק הוא שנשרו שערותיו. וא"כ אם לא יניח גבול סביב לנתק. האיך יהי' יכול לידע בסוף הסגר ב' אם פשה הנתק או לא ? להכי מניח ב' שערות בגבולו סביב [ועיין במראה כהן סי' י"ט שהוכחנו שהפשיון של נתק הוא לכה"פ בסוף שבוע ב' בשיעור רוחב ב"ש. דאל"כ הרי היה די לסימן פשיון רוחב שער א' סביב כשיראה בסוף שנשר א' מהן. והנה בהר"ש

כאן [מ"ז ד"ה כמה תהא]. נראה ברור דאפילו פסיון של שבוע ראשונה של נתק. ג"כ שיעורו כרוחב ב"ש. ול"מ הי' נ"ל דבכל נגע צריך שיהיה רוחב הפסיון כשיעור זה. דהיינו כפי הרוחב שבין שער לחבירו במקום גדולו. דאילו כרוחב שער א' א"א לאדם לשער. ורק בנתק אין הוכחה מזה. דהרי הוכחה גדולה יש שפשה אף שלא ינשר רק שער א': ולכאורה משנה זו איו כאן מקומה. להפסיק בין דיני טומאת נתק עצמו וסימני'. אלא מדבעי למנקט במתני' דלקמן ענין פשיון. דאכתי לא שמעינן לה דפוסל בנתק להכי נקט מקמי הכי דין גלוח שיהא ניכר אם פשה]:

סעיף לו

החליטו בשער צהוב

משנה זו נשנית כאן בנתק דוגמת הס"ט שנשנו בבהרת [פ"ה מ"ב]:

סעיף לז

וכן בפשיון

ר"ל שאחר שנשר השע"צ שהחליטו בו בא פשיון בהנתק:

סעיף לח

בתחלה

ר"ל בין שהי' התחלפות הזה אחר שהחליטו בשע"צ. בתחלה. או בסוף שבוע א' או ב' או אחר הפטור:

סעיף לט

הרי הוא כמות שהיה

וטמא אף שלא החליטו הכהן עדיין בשביל הס"ט החדש. דמ"ש ס"ט זה או זה:

סעיף מ

והלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער צהוב

שאחר שעבר הפסיון שהחליטו בו צמח בו שע"צ:

סעיף מא

בסוף שבוע ראשון

ר"ל בין שנתהווה התחלפות הזה אחר שהוחלט בפשיון בסוף שבוע א' או ב' או אחר הפטור. ולא תני הכא מלת בתחלה. דהרי פשיון אינו מחליט בתחלה:

סעיף מב

שני נתקים

כל א' כגריס או יותר:

סעיף מג
זה בצד זה ושטה של שער

ואע"ג דכל שחור מציל בעומד סמוך מאד להנתק ואפילו בעומד חוץ להנתק ? י"ל דהכא מיירי שב"ש השחורו' היו כבר קודם שנולדו ב' הנתקים. והרי כל שער משואר אינו מציל רק כשהוא מבוצר. דהיינו שיהיה רוחב ב"ש נתק סביב לכל צד מהשערות [כמ"ג]:

סעיף מד
נפרץ

שיטת השער שבין ב' הנתקין:

סעיף מה
ממקום אחד טמא

האדם טמא מוחלט. שהרי א' מב' הנתקין פשתה:

סעיף מו
משני מקומות

שאותה שיטת השער נפרצה מנתק לנתק בב' מקומות וכל פרצה רחבה כב' שערות:

סעיף מז
טהור

דהרי מדנפרצה בב' צדדים. נעשו שניהן כנגע א'. והרי יש באמצע ב' הפרצות ב"ש שחורות שמצילות טומאת הפשיון [וכמ"ג]:

סעיף מח
כמה תהא הפרצה

שיחשב הכל כנגע א'. ויתטהר ע"י השערות שבאמצע [ומהר"ש [במ"ז] נראה. דגם ארישא. דהיינו בשנפרצה במקום א'. שואל התנא כמה תהא הפרצה שיחשב פשיון. ולא ידענו מנ"ל לרבינו כן. ואפשר שהוכחתו כן מדמצריכינן בגלוח של נתק להניח ב"ש סביב לנתק. ועיין מ"ש בס"ד על זה לעיל סי' י"א.]:

סעיף מט
מקום שתי שערות

בכל פרצה. וכ"ש ביותר. וטעמו של דבר. דהרי השערות השחורות שנשארו בהשורה הרי משוארות הן. וכל שער משואר אמ"צ רק כשיהיה מבוצר [וכמ"ג]. וא"כ רק כשיהי' רוחב כל פרצה כשיעור רוחב ב"ש. יהי' הב"ש שבאמצע מבוצרות:

סעיף נ
נפרץ ממקום א' כגריס

ר"ל אפילו כרוחב גריס:

סעיף נא
טמא

נ"ל דהא דאצטריך לאשמועינן. מדסד"א דדוקא בנפרצה מצ"א בכב' שערות מחשב פשיון ויוחלט. אבל בנפרץ במקום א' כגריס. הו"א דלא גרע מנפרץ מב' רוחות בכל צד ברוחב ב"ש. דאמרינן דנידון הכל כנגע א'. ה"נ וכ"ש בנפרץ מרוח א' כגריס יהי' הכל נידון כנגע א' חדשה ויוסגר. קמ"ל:

סעיף נב
ושטה של שער מפסקת ביניהן

וא"כ החיצון טהור. דהרי השער שחור שבתוכה אע"ג שהוא משואר. הרי הוא מבוצר מהנתק החיצון מכל צד ומצלת אפילו יהי' בהחיצון שע"צ וכ"ש זה החיצון שאין בו שע"צ. אבל הפנימית הרי השער שחור שבצדה מדהוא משואר אינה מצלת להפנימי מדאין השער מבוצר ממנה. ולהכי צריכה הסגר. והסגירה:

סעיף נג
טמא

ר"ל האדם טמא מדפשה הנתק הפנימי. והשער שחור המשואר הרי הוא רק בצדו ולא מבוצר. אבל החיצון נשאר בטהרתו. דהרי השער שחור המשואר הוא מבוצר בתוכו ומציל. ואפילו נימא דכיון דנתק הפנימי מפסיק בין השערות לצד השני של נתק החיצון. יהי' דין הב"ש שחורות אלו כדין מחי' כה"ג. דאינה סיט"ו [כפ"ו מ"ה]. וה"נ נימא דמדמפסיק פנימי בין השערות לצד א' של חיצונה. א"כ אינן לה מבוצרת. ולא יציל. עכ"פ הרי אין פושה לתוכה [מיהו אילה"ק דהא תינח לפי' הר"ש שם דפנימי' טמא משום פשיון. אלא להרמב"ם ור"ב שם דלר"ע דקיי"ל כוותי'. גם פנימי' טהורה מדמחשב הפשיון לה כפושה לתוכה א"כ ה"נ אמאי נתק פנימי טמא. דהרי גם נתק אין פושה לתוכו [וכהתוי"ט הכא]. י"ל דשאני התם דאין המחי' סי' טהרה לחיצונה. והו"ל שפיר כפושה לתוכה. אבל הכא הב"ש הן סימן טהרה להחיצונה. והו"ל החיצונה כליתא. ושפיר מחשב כאלו פשה הפנימי לתוך שער שבחוץ להפנימי]:

סעיף נד
טהור

דהו"ל שניהן בנתק א'. והרי שער שחור מבוצר לה באמצע ומציל:

סעיף נה
כמה תהא הפרצה

נ"ל דקמ"ל הכא דלא תימא דווקא לעיל שב' הנתקים זה בצד זה לא מחשבו כנתק א' רק בשנפרץ בכל פרצה ברוחב ב"ש. אבל הכא שמקיפות זו את זו סד"א דגם בנפרץ ברוחב שער אחד סגי דלחשב כנתק אחד. קמ"ל:

סעיף נו
טהור

דמדמוקף הו"ל בנפרץ כגריס הכל כנתק א'. והרי שער שחור המשואר מציל בו מדהוא מבוצר. ומשום פשיון אין לטמאו דמדנידון כולו כנתק א' אין פושה לתוכו [ועיין פ"ו מ"ד]. מיהו אם נפרצה פנימי בכל גבולו סביב להחיצון. ונעשו כולם נגע א' ממש. יש חילוק. דאם אחר שנפרץ שיטת השער מב' מקומות ונטהר מהב"ש המבוצרות. נתהוו אח"כ שניהן כגע א' ממש. הכי הוא כמו שהי'. אף שהלך כעת השער שחור [כלקמן מ"ש]. ומשום פשיון אמ"ט. דאין נגע פושה לתוכו. אבל בסוף הסגר ראשון או ב' מצא שנתחברו שניהן והיו לנתק א'. ועבר השטה של שער שהי' באמצע. היינו פלוגתא [דפ"ו מ"ה] אם יחשב פשיון לפנימי. או נימא דהכא שאני דנתהווה לנגע א' ממש ופנים חדשות בא לכאן ובעי הסגר כנגע חדש:

סעיף נז
טמא

דשע"צ מטמא אפילו בתחלה כמו ש"ל. וכ"ש בסוף שבוע א' חו ב' או לאחר הפטור:

סעיף נח
נולד לו שער שחור טהור

אף שנשאר השע"צ:

סעיף נט
אע"פ שהלך לו שער שחור

ונשאר הצהוב. ונ"ל דל"ד הלך השעש"ח מעצמו. אלא דכ"ש בנתקו בכוונה. או דאורחא דמילתא נקט:

סעיף ס
כל נתק שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם

וקמ"ל דמדנקט ת"ק רק בשע"צ משמע הא בפשיון שטהרו השער שחור. אם נשר השער שחור אח"כ חוזר לטומאתו. וכ"ש בפשה וכנס ופשה. וקודם פשיון הב' נשר השער שחור. להכי פליג ר"ש וקאמר כל וכו'. דאפילו כשבא שע"צ או פשיון חדש. אחר שנשר השער שחור אפ"ה מדנטהר בשער שחור פ"א א"א שיטמא עוד נתק זה לעולם. ואע"ג דאמר לעיל [מ"ה] החליטו בשע"צ הלך שע"צ וחזר שע"צ וכן פשיון טמא. הכא שאני דקאמר נטהר. ור"ל שעדיין הסי"טו בו ונטהר. אבל התם לא נטהר. רק מדנעלם. וכיון שחזר הרי חזר ונתגלה. ודו"ק [והר"ש כתב דבאמת פליג רשב"י אדהתם]:

סעיף סא
רש"א כל שער צהוב שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם

אפילו הלך השע"ש ואח"כ בא שע"צ אחר אפ"ה נשאר טהור. אבל אינו מציל מין אחר שלא הצילו בתחלה. כגון שע"ש שהציל מצהוב אינו מציל מפשיון שאח"כ. וכ"כ שע"ש שהציל מפסיון שאינו מציל רק מפסיון שיולד אח"כ ולא לשע"צ שיולד אח"כ. ולת"ק אפילו באותו מין שכבר טיהר אמ"צ למה שיולד אח"כ ורק מה שכבר מציל אף שנשר השע"ש:

סעיף סב
וניתק כל ראשו

אפילו ניתק כולו אחר הפטור:

סעיף סג
טהור

ואפילו הוחלט בשע"צ וניתק אח"כ כולו. ועדיין השע"צ במקומו. אפ"ה טהור. כדין הבהרת שהוחלט בשע"ל. ופרח בכולו. והשע"ל נשאר ואפילו הכי טהור [כפ"ח מ"ז]. אבל הבא בתחלה מנותק כל ראשו. הרי זה נסגר דדינו ג"כ כבא בתחלה כולו הפך לבן [פ"ח מ"ז]. מיהו בניתק כולו מתוך טהרה. וכגון שעמד בעיניו ב' שבועות ונפטר. ואח"כ ניתק כל ראשו. לא אמרינן דנהוי דינו כפרח לבן בכולו מתוך טהרה דטמא [כפ"ח מ"ח]. דשאני הכא דרביי' קרא קרח הוא טהור הוא. [וא"ת הרי נתק מטמא בכל המראות. והרי מדקתני סתמא דבניתק כל ראשו טהור. משמע אפילו היה הנתק בא' מד' מראות ואם כן אמאי יהיה טהור. נדונו כבהרת בקרחת וגבחת. ונצטרך הסגר. ואת"ל הרי הכא ע"כ לא בבא בתחלה נתק כולו מיירי. דא"כ מי עדיף מבא בתחלה הפך לבן. והי' צריך הסגר.

אע"כ דמיירי דנתק כולו לאחר הסגר או אחר הפטור. וקאמר דטהור מפשיון נתק. אבל עכ"פ צריך הסגר חדש משום שבקרו"ג וכן משמע קצת לכאורה מהרמב"ם [פ"ח מטו"צ הי"ב וי"ג]. עכ"פ זה דוחק דטהור משמע טפי דטהור לגמרי. אלא י"ל דאע"ג דנתק וקרו"ג שניהן נקרחו אעפ"כ יש חילוק ביניהן כמ"ש בס"ד במראה כהן סי' ח']:

סעיף סד

הראש והזקן אין מעכבין זה את זה

דניתק א' כולו ולא חבירו. אפ"ה טהור:

סעיף סה

שיש דבר אחר מפסיק ביניהם

שער הלחי שמחבר שער הראש עם שער הזקן. נמצא שעור הפנים מופרד לגמרי מעור הבשר:

סעיף סו

מעכבין זה את זה

דבפרח הבהרת בכל הגוף ולא בפנים. הרי הוא טמא. ואינו נידון כפרח בכולו. והיינו משום דגם עור הפנים ראוי לטמא בבהרת. וכל כה"ג מעכב הוא הפריחה [כפ"ח מ"ה]:

סעיף סז

אינו דין שיעכבו זה את זה

ור"י ס"ל דשאני עור הפנים ועור הבשר דשניהן הרי מין א' הם. דהרי פשוט הוא דכשאין שיער בלחי. ואינו מפסיק בין הפנים לעור הבשר. מצטרפין ופושין מזל"ז [כפ"ו מ"ח]. משא"כ ראש וזקן אף שסמוכין יחד אמ"צ ואין פושין מזל"ז. ש"מ דב' מינין נינהו ואין מעכבין זא"ז:

סעיף סח

הראש והזקן אין מצטרפין זה עם זה

כשיש חצי גריס בכל א':

סעיף סט

ואין פושין מזה לזה

כשיש גריס נתק בא' מהם. ופשה לתוך חבירו. אינו פשיון:

סעיף ע

איזה הוא זקן מן הפרק של לחי

מקצה העליון של לחי שהוא תחת האוזן. ממנו ולמטה עד וכו':

סעיף עא
עד פיקה של גרגרת

הוא שפוע כובע שבולט תחת הגרון. וכל שלמטה מגבול זה לצד הפנים הוא זקן:

סעיף עב
הקרחת והגבחת

הוא ג"כ שנמרט שער ראשו ומפורשים לקמן במשנה. אולם החילוק שיש ביניהן לנתק עי' במראה כהן סי' ה':

סעיף עג
מטמאות

אם יש שם בהרת כגריס בא' מד' מראות:

סעיף עד
בשני שבועות בשני סימנים

כשאר עור הבשר רק שש"ל אמ"ט שם:

סעיף עה
איזו היא קרחת

לאו דוקא הוא גם גבחת כך דינו:

סעיף עו
אכל נשם

נשם הוא מין עשב ששוחקין אותו לסם. או סוחטין אותו שמנו. והאוכל אותו או הסך בשמנו. שערותיו נושרות:

סעיף עז
סך נשם מכה שאינה ראויה לגדל שער

ר"ל או שהי' בראשו מכה שאינה ראויה לגדל שער. דהיינו שנעשה מקום המכה צלקת. שאין מגדל שם שער לעולם. ונקט הני וכ"ש בנשרו שערותיו מעצמן שם מחמת חולי או זקנה:

סעיף עח
איזו היא קרחת מן הקדקד

קדקד הוא נקודה האמצעי שבשטח העליון של גלגולת. שממנו משתפע הגלגולת לצד הפנים ונגד העורף. ופיקה של צואר דקאמר תנא. נ"ל דאינה החוליא עליונה של שדרה. דא"כ יהי' בכלל זה כל השערות שלמעלה מחוליא זו בכל אורך הצואר. בכלל קרחת.

וזה לא מסתבר שיהיו השערות שבכל אחורי הצואר בכלל קרחת. אלא נ"ל דפיקה זו היא חוליא עליונה מאותן ה' חוליות שבצואר [כספ"א דאהלות]. והוא המקום שמחובר הגלגולת להצואר:

סעיף עט

עד כנגד שער מלמעלן

דהיינו כשנשרו כל השערות מנקודה האמצעי שבגלגולת הנ"ל בכל חצי הגלגולת שלצד הפנים מאוזן לאוזן. עד אותן השערות שלמעלה מהמצח. ושמזה ומזה מצדדי המצח. כל שלצד הפנים זהו נקרא גבחת:

פרק יא

סעיף א

כל הבגדים

כל בגדים שהן מצמר או פשתן או מעור. ולא משאר מינין [ועיין במראה כהן סי' כ"ב]. וכל לאתויי בגדי גר תושב אע"ג דאמ"ט בנגעו אדם. וכ"ש בגדי נשים עבדים וקטנים. דהרי כל הג' גם בנגעי אדם טמאים [ועיין רפ"ג]:

סעיף ב

הלוקח בגדים מן העכו"ם יראו בתחלה

ר"ל אם בשעה שקנה מהן הבגדים. מצא בהן נגע שכבר הוא בהן. נחשבי' כאילו השתא הוא תחלה שלהן. דהיינו כאילו נולדו השתא כשהן של ישראל:

סעיף ג

ועורות הים

לאו דוקא. אלא הוא שם כולל נכל מימי הארץ. ור"ל עורות של דגים. או של שאר בריות שמדורן במים [וכן בכל דוכתא במשנה. קורא התנא. גם נהרות בשם ים [ככלים פ"י מ"א. ופסחים דכ"ח א'. והוא לה"כ ולמקוה המים קרא ימים. חוץ מהיכא דמוכח שלים ממש מתכוון [כפרה פ"ח מ"ח ומקוואות פ"ה מ"ד]:

סעיף ד

אינן מטמאין בנגעים

דעור דקרא אתקש לצמר ופשאן וששניהן גדילים מהארץ וגדוליו. הא דגים ובריות הים אינן נזונין מגדולי ארץ. ואע"ג שיש כמה דגים שאוכלים עשבים. אעפ"כ קים להו לרבנן שיוכלו להתקיים ממים לבד:

סעיף ה
חיבר להם

לעורות חית הים:

סעיף ו
מן הגדל בארץ

בגד מצמר ופשתן או מעור. אע"ג שעשויין רק כמשיחה דהיינו באנדכען בל"א. ואע"ג דחוט ומשיחה אמק"טו נגעים. מדאין בהם ג' על ג' אצבעות. וגם בל"ז הרי כל זה אפילו רוחב גריס אין בו וא"א בו נגע כלל. אפילו הכי רבי' קרא דכשחיברן עם עורות הים בתפירה או קשר של קיימא. סגי כשחיברן רק עם מין שמקט"ו:

סעיף ז
אפילו חוט אפי' משיחה דבר שהוא מקבל טומאה

ר"ל אפילו החוט והמשיחה הן מדבר שמקבל רק שאר טומאות ולא טומאת נגעים. כגון שאינו מצמר ופשתן. רק משאר דבר הגדל מארץ [עיין רב"א וביבקש דעת סי' מ"ד]:

סעיף ח
טמא

אפילו כשהנגע הוא במקום הפטור. ודיקא נמי. דהרי אפילו במחובר בחוט קתני. וחוט אפילו רוחב גריס אין בו. וא"א בו נגע כלל? וכ"ש לרב"א הנ"ל סימן ו'. אבל בכל גוונא צריך שיהיו מחוברין יחד בחיבור של קיימא:

סעיף ט
צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן

ר"ל ערבן יחד זב"ז. וטוון יחד. ועשה מהן בגד. או שטוה חוטין מתערובות הזה ולא עשה מהן בגד:

סעיף י
אם רוב מן הגמלים אינם מיטמאין בנגעים

דצמר הרחלים נתבטל ברוב:

סעיף יא
מהצה למחצה מיטמאין בנגעים

לא משום ספיקא דאורייתא. דניחוש שמא צמר הרחלים הוא מעט יותר מצמר הגמלים. ליתא. חדא דקיי"ל דבידי אדם אפשר לצמצם [כתוס' עירובין ד"ה ב']. ותו הרי קיי"ל דספק נגעים עד שלא נזקק לטומאה טהור [ועיין בתוספתא רפ"ה. דר"י באמת מה"ט

מטהר במחעמ"ח. ונ"ל דר"י דהתם כריה"ג ס"ל דגם בידי אדם א"א לצמצם. וגם רבן גמליאל ע"כ הכי ס"ל [כלים פ"ב מ"ח]. אלא ה"ט דמקט"ו נגעים. דמדלא נתבטל הצמר רחלים ברוב והו"ל כחיבר להם חוט ומשיחה לעיל. שג"כ לא נתבטל. ונתרבה בת"כ מאו בגד [וערמל"מ פ"א מכלים ה"ג]. ולהכי התם והכא מקט"ו. רק הכא מדמעורב אזלינן בתר רובא. משא"כ התם אינו מעורב. ולכן מקט"ו נגעים [ובזה יתיישב מה דקשה לכאורה אמאי במחעמ"ח מקבט"ו נגעים. הרי מדמטורף אין מקום גריס הנגע כולו על מין החיוב. וא"כ איך יצטרף. וי"ל כיון דמין הפטור מחובר למין החיוב. לפיכך אפילו אם הנגע כולו במקום מין הפטור הוא טמא. וכדחזינן בעור הים שמחובר לחוט ומשיחה. דע"כ שהנגע בעור. דחוט ומשיחה אין בהן שיעור נגע. וכ"ה צ"ל כה"ג בבגד ששתיו צבוע וערבו לבן דאזלינן בתר הנראה [וכמ"ד] ודו"ק]:

סעיף יב

וכן הפשתן והקנבוס

מלת קנבוס הוא לשון רומי ובל"א נקרא האנף. והוא דומה לפשתן. ומשום הכי נקט לי' תנא לרבותא דאע"ג דדומין זה לזה. אפ"ה לא דיינינן לי' כמין במינו דלא בטיל לר' יהודה [כמנחות כ"ב ב']. די"ל דהכא שאני דהו"ל יבש ביבש. ובכה"ג גם לר"י בטל [כתוס' מנחות כ"ב ב' ד"ה מכאן]. מיהו כשלא טרפן יחד. רק שהשתי הוא משי והערב צמר או פשתן. או איפכא. אמרינן בתוספתא [פ"ה] דאמ"ט כלל בנגעים. והרמב"ם [פי"ג מצרעת ה"ג] כתב דגם בשהשתי או הערב הוא קנבוס. וחבירו הוא למר ופשתן נמי אמ"ט בנגעים. וגראה דמדאמרינן דאפילו בהערב הוא מין חיוב. והרי הערב כפול מהשתי [ככתובות ס"ד ב']. ש"מ דאפילו שכשמין החיוב מרובה ממין הפטור. אפ"ה אמ"ט בנגע. [וא"ת למה לא ניזל בכה"ג בתר הנראה. וכמשנה ד'. י"ל דבאמת כתב הגאון רב"א זצוק"ל בזר זהב שם דכל שא' מהן משי מקפידין שיהא הוא נראה מפני חשיבותו. ולהרמב"ם שכתב דה"ה פשתן וקנבוס. צ"ל דגם קנבוס יקר מפשתן ומקפידין שיראו חוטין ולא של צו"פ. ועימ"ש בס"ד בבועז בפרקין סי' ז']:

סעיף יג

העורות והבגדים הצבועים

אפילו בטבע:

סעיף יד

אין מיטמאין בנגעים

דב"פ הוקש בקרא צמר לפשתן. כדי להקישו בב' דברים. מה פשתן כברייתו. [ר"ל

שהרוב ממנו משתמש שאינו צבוע. אלא בצבע שנברא בו הפשתן. כך נ"ל פי' הרמב"ם]. כך צמר דוקא כשהיא כברייתו. דהיינו שאינו צבוע. ומה פשתן לבן. דהרי בטבעו הוא בצבע רק לבן. אף צמר רק כשהוא לבן מטמא בנגעים. ומדהוקש תו בגדים לעורות דכתיב בבגד או בעור ילפינן דגם בעורות דוקא בלבן ממש מטמא בנגעים [ונ"ל דר"ל לבנונית הטבעי המורגל בעור. אבל לא שיהא העור לבן כשלג. דזה א"א בעור רק על ידי אומנות מיוחדת שנעשה בעבוד ונקרא ווייסגערבעריי. ואע"ג דגם פשתן אינו לבן בטבע עד שילבנוהו בחמימות. הליבון שבעור הוא ע"י סממנים שיערבו במי עבודו. ולהכי עור המלובן כך באומנות באמת לפע"ד אמ"ט בנגעים. מדהוה כצבוע]:

סעיף טו

הבתים בין צבועים

אפילו בידי אדם:

סעיף טז

רבי יהודה אומר העורות כבתים

אפילו בצבועים ע"י אדם מטמאים גם עורות בנגעים. דס"ל דאע"ג דהוקשו בקרא בבגד או בעור האי או אתא לחלק דינן לגמרי מהדדי:

סעיף יז

ר' שמעון אומר הצבועים

ר"ל עורות הצבועות:

סעיף יח

ובידי אדם אינן מיטמאין

דס"ל דאהני הקישא לצבועים בידי אדם דלא לטמאו. יאהני או לחלק דצבועות בידי שמים לטמאו נגעים בעורות. והכי קיי"ל:

סעיף יט

בגד ששתיו

חוטי שתי שלו:

סעיף כ

צבוע וערבו

דחוטי ערב שלו לבנים:

סעיף כא
הכל הולך אחר הנראה

אע"ג דאידך רובא. אפ"ה מראה חשוב טפי מממשותו. והבגד נקרא ע"ש מראהו. ואע"ג שבמורגל בכל הבגדים השתי והערב נראין? אפ"ה יש מין אריגה שחוטי השתי או חוטי הערב נדחקין יחד מאד. כדי לעשות הבגד עב וחזק ככרים וכסתות. וע"י כך אין חבירו נראה כלל. וכש"כ כשהחוטין הם מצמר. ששערותיו מכסין החוטי שתי והערב יחד. דייניגן אחר השערות של השתי או של ערב אם השערות נראות צבועות אמ"ט בנגעים. ונ"ל דבשניהם נראין. לא אזלינן בתר רובא. דמדכל א' מהן נראה לא שייך גבי' ביטול. אלא הו"ל כשו"ע שא' מהם מין פטור [לעיל סי' ז']. ואמ"ט כלל בנגעים [עיין לקמן סימן ל"ד]:

סעיף כב
הבגדים מיטמאין בירקרק שבירוקים

ר"ל ירוק גרין מאד כמראה כנף טווס. פפויא בל"א [ולר"א בתוספתא היינו כשעוה וחלמון ביצה]:

סעיף כג
ובאדמדם שבאדומים

ר"ל אדום מאד כמראה קארמעזין ראטה בל"ז [ומ"ש בתוספתא שהיא זהורית שבים. נ"ל דר"ל אותה צבע מביאין אותה ממדה"י] וב' אלו המראות מצטרפות לכגריס [כך מפורש בתוספתא וכ"פ הרמב"ם רפי"ב מצרעת]:

סעיף כד
היה ירקרק

כגריס והסגירו:

סעיף כה
ופשה

דבסוף השבוע מצא שפשה. והפשיון הוא במראה אחרת ממראה האום שאצלו:

סעיף כו
נשתנה ופשה

שבתחלת ההסגר היה במראה א' פסולה כגריס. ובסוף שבוע מצאה כסלע. אבל במראה אחרת פסולה:

סעיף כז
נשתנה ולא פשה

ר"ל או שבתחלת וסוף ההסגר הי' גודל הנגע שוה. אבל נשתנה מראהו מבתחלה [והנה לא מנה התנא רק ב' מיני צירוף. דהיינו (א) אום ופשיון. (ב) אום שהשתנה בין שבוע לשבוע. ולא מנה הצירוף הג' דהיינו (ג) אום כגריס מב' מראות. וכמ"ש לעיל סי' י"א. ונ"ל משום דכ"ש הוא מצירוף ב']:

סעיף כח
כאילו לא נשתנה

דבפשה בהסגר הזה שורף הבגד. ובלא פשה יכבסו ומסגירו שנית. וכשאירע כך בסוף שבוע ב'. להראב"ד ישרף הבגד. ולהרמב"ם רק קורע מהבגד רק מקום המנוגע ושורפו:

סעיף כט
ר' יהודה אומר יראה בתחלה

משום דס"ל דמדנשתנה הו"ל כנגע חדש:

סעיף ל
העומד בראשון

ר"ל אם בסוף שבועת הסגר ראשון מצא הכהן שהנגע שבהבגד עמד בשיעורו כמו שהי' בתחלה. ולא פשה וגם לא כהה מראהו:

סעיף לא
יכבס

ר"ל סגי בשיכבס הבגד במקום הנגע וקצת מסביב לו. במים ובז' הסממנים [שנמנו בפ"ט דנדה מ"ו]. ואם יעבור הנגע בהכביסה. טהור מיד וכמפורש בקרא בסוף הפרשה. דכתיב והנגע אשר תכבם וסר הנגע. וכובס שנית וטהור. וכיבוס שני זה היינו טבילה. כמ"ש רש"י בחומש [וכך כתב נמי רב"א]. אולם כשלא עבר הנגע בהכביסה. אז חוזר ומסגירו. דמדכתיב בסוף הסגר ב' שכשעמד בעיניו ישרף. דייקינן הא בעמד בעינו בסוף הסגר א' סגי בכבוס והסגר שני:

סעיף לב
העומד בשני ישרף

כל הבגד:

סעיף לג
הפושה בזה ובזה

ר"ל בסוף הסגר א' או ב':

סעיף לד
ישרף הכהה בתחלה

דמיד כשהובא בתחלה לפני הכהן היה כגריס במראה ירקרק או אדמדם חזק. וקודם שהסגירו נתהפך למראה פסול בינוני. שכהה קצת נמוך מבתחלה. כגון מירקרק לירוק ומאדמדם לאדום:

סעיף לה
ר' ישמעאל אומר יכבס ויסגיר

כאילו אירע כך בסוף שבוע א'. אבל בנתהפך בתחלה מיד למראה כשרה. לכ"ע טהור:

סעיף לו
וחכ"א אינו זקוק לו

ופוטרו וטהור לגמרי:

סעיף לז
הכהה בראשון

ר"ל אם בסוף שבוע א' של הסגר מצא שנתהפכה ממראה פסולה חזקה למראה פסול בינוני מאותו מין:

סעיף לח
יכבס ויסגיר

דאע"ג דאילו בא בתחלה במראה פסול בינוני. היה מטהרו לגמרי. אפ"ה כיון שהוסגר כבר במראה פסול חזקה. אינו נפטר במראה פסול בינוני אלא צריך סגירה שנית. שכשיחזור בסוף סגירה ב' למראה פסול חזק. ישרוף הבגד. וכשימצא בסוף הסגר הב' שנשאר עומד במראה הבינוני. אפילו יפשה טובלו וטהור [הר"ש]. וכן מוכח מקרא. דהרי בסוף סגירה א' לא כתיב והנה לא הפך הנגע את עינו. כדכתיב בסוף סגירה ב'. ש"מ דבסוף סגירה א'. אפילו הפך עינו. דהיינו שהוכהה מראה פסול חזק למראה פסול בינוני. נמי מסגירו שנית:

סעיף לט
הכהה בשני

שעמד בעינו בסוף הסגר א'. ובהסגר ב' הוכהה למראה פסול בינוני:

סעיף מ
קורעו ושורף מה שקרע

דמדלא הוכהה עד סוף סגירה ב' צריך לשרוף מקום הנגע:

סעיף מא
וצריך מטלית

ר"ל חייב לתפור מטלית על הנקב שנעשה בהבגד ע"י שקרע ממנו מקום הנגע. ומטלית ילפינן מדכתיב בתר סגירה ב' זו. ואם תראה עוד. משמעותו גם במקומה תחלה. והר"ז א"א רק בשיתפור במקומו מטלית. [מיהו נ"ל דרק מדרבנן חייב לתפור שם מטלית. דמהאי אם ליכא למילף חיובא. דאפילו אי הוה כתיב ואם יתפור שם מטלית. הרי כל אם שבתורה רשות חוץ מג'. אם מזבח אבנים. אם כסף תלוה. ואם תקריב מנחת בכורים [כרש"י שמות כ' פכ"א]. ואפילו תימא אין למדין מהכללות. אפילו כשנאמר בהן חוץ [כעירובין כ"ז א']. עכ"פ האי אם דהכא ודאי רק כמלת וכאשר הוא. דוכי מחוייב שתראה בו עוד נגע. וא"כ חיוב הטלת מטלית מנ"ל. דהאי עוד מצריכינן דלצטרך גם לבסוף כגריס]:

סעיף מב
חזר נגע לבגד

לבגד דוקא. ולא על המטלית. רק על מקור אחר בהבגד. אחר שתפר עליו מטלית אחר הסגר הב':

סעיף מג
מציל את המטלית

אצ"ל דשורף הבגד. רק קמ"ל דמציל המטלית שתפר על הקרע:

סעיף מד
חזר למטלית שורף את הבגד

ולא נקט הכא דמציל המטלית. מדבאמת אינו ניצול לגמרי. דכשיש בו ג' על ג' אצבעות. דהיינו שיעור בגד. דאז ראוי להטמא בנגעים. מסגירו מחדש. ככל בגד שנולד בו נגע. וכשאין בו גע"ג אצבעות. הרי אינו שוה לכלום ולמה יצילו. אבל באמת א"צ לשרפו:

סעיף מה
הטולה מן המוסגר

נ"ל דר"ל מן המוסגר הנ"ל. דהיינו שלקח מטלית מבגד הנ"ל אחר הסגר ב'. ותפרו בבגד אחר שטהור לגמרי. אבל אי"ל דממוסגר ממש תוך ימי הסגר מיירי. ליתא דא"כ מה

חזר נגע לבגד דקאמר. אכתי לא אפיקתי' עיילתי'. אלא דבאחר הסגר ב' מיירי. שקרע מקום המנוגע. ושפיר קאמר וחזר. מיהו ודאי גם בלקח תוך ימי הסגר מטלית מהבגד ובסוף ההסגר מצא שפשה ויוחלט הבגד. צריך ג"כ לשרוף המטלית. רק רבותא קמ"ל דאפילו בלקח המטלית מהבגד לאחר שנפטר מהסגר. אפילו הכי עדיין חיוב שרפתו תלוי' על כולו:

סעיף מו

חזר נגע לבגד

ר"ל להבגד שקרע ממנו מקום המנוגע. והא דלא פי' התנא בגד הראשון. וכדמפרש בסיפא. ה"ט משום דהכא ממילא שמעינן כן. מדקאמר חזר:

סעיף מז

שורף את המטלית

כדין הבגד עצמו שנטלו משם. משום דכבר היה זקוק לו להיות נידון כדינו להכי לא מהני מה שחתכו ממנו ביני ביני. וכ"ש דבנראה נגע בבגד הב'. הו"ל לגבי מטלית כאילו חזר בו הנגע. וטעון המטלית שרפה. מדמחובר למקום המנוגע [אבל הבגד הראשון הרי הוא כמו שהי']. רק רבותא קמ"ל דאפילו חזר נגע להבגד הראשון. והמטלית כבר הוסר ממנו ונתחבר לבגד טהור. אפ"ה לא נתבטל זקוקו של מטלית להבגד הראשון. ונידון כאלו עדיין מחובר בו. מיהו א"צ תנא לאשמעינן דין ב' הבגדים. דפשיטא דבגד הראשון שחזר בו הנגע ישרף. והבגד הב' טובלו. מדנגע בהמטלית הטמא וטהור. דהרי אין לו שום זיקוק עם הבגד הראשון שחזר בו הנגע:

סעיף מח

חזר למטלית

דמסגיר המטלית עם הבגד הב' שמחובר בו. כאלו הנגע בבגד הב'. וכשיטהר הבגד הב' בהסגר. שורף אח"כ המטלית. וקמ"ל בבבא זו דכשחזר נגע להמטלית. ארכבי' למטלית אחרי רכשי. דדייניגן להמטלית כאילו מחובר עדיין לבגד הראשון. וחייב לשרוף הבגד. ודייניגן נמי להמטלית כאילו הוא גוף א' עם הבגד הב' שחייב להסגירו עמו:

סעיף מט

קייטא

בגד לקיץ מלבד שהוא דק ומרווח. הוא ג"כ מיופה בציורים וקוין מצבעים שונים. טפי מבגד שלובשין בימות הגשמים [ועיין כתובות ס"ד ב']:

סעיף נ
שיש בה פספסים

כך רגילין לעשותו מנומר מצבעין הרבה. קוין קוין. כל קו ברוחב פס יד לארכו מצבע אחרת:

סעיף נא
פושין מזה לזה

מלבן ללבן. אף שהצבוע מפסוק. דלא דמי לנגעי אדם שכשמפסיק בהק או שאר דבר שאינו מטמא בנגעים בין אום לפסיון. לא מקרי פסיון. בגד שאני שאפילו פסיון רחוק מטמא [וכלקמן במשנה]. וכמו כן יש חומר בבגד יותר מבאדם. דבחזרה הנגע לאחר שעברה. מטמא רק בבגד ולא באדם. ופשוט שכשיפשה מלבן ללבן ויוחלט. צריך לשרוף גם הפספסין הצבועין. דלא דמי לאימרא הצבוע ארגמן שניצל [כמשנה י']. דהתם שאני דרביי' קרא. משא"כ הכא שהפספסין הצבועין הן גוף הבגד. ופשוט גם כן שפשיון זה שמלבן ללבן לא עדיף מאילו היה כולו לבן והיה בו פשיון רחוק. דשיעור הפסיון כגריס. וכמפורש בסיפא. ולפ"ז מדאין דין ב' הפספסין הלבנים כקרובים. פשוט ג"כ שאין ב' ח"ג שבזה ובזה מצטרפין:

סעיף נב
והרי הוא פספס יחיד

ר"ל ואם יש בהבגד הצבוע כולו רק פספס א' לבן. וכולו מנוגע למה יסגירנו:

סעיף נג
אמר להן לא שמעתי

כלומר לא שמעתי מרבותי דינו. ואף דמסתבר דצריך הסגר מדסתם קרא. אפ"ה לא ידעתי טעם בדבר למה יסגירו. א"נ ה"ק וודאי שמעתי מרבותי בזה שצריך הסגר. אבל לא שמעתי טעם בדבר. והוא לא היה אומר דבר בתורה אפילו רק טעם הדין כשלא שמעו מרבו [ועיין ספ"ט]:

סעיף נד
אמר לו ר' יהודה בן בתירא

אין זה ריב"ב שהיה הוא ואחיו ר' יהושע ב"ב נשיאים קודם הלל [כפסחים ס"ו א'] רק תלמיד ר"א היה. ולהכי בקש ממנו רשות להורות בו בפניו. ולפמ"ש לעיל דהדין כבר הוחרץ מר"א שצריך להסגירו. וא"כ לא היה תלמיד זה מורה הלכה לפני רבו. רק טעם

הדין אמר ? אפילו הכי היה צריך ליטול רשות מרבו. כדי שלא יהא נראה כמתרברב לפני רבו שהיה נראה כאילו לא ידע הטעם:

סעיף נה

אלמד בו אמר לו אם לקיים דברי חכמים הן

לתת טעם לדבריהן שאמרו להסגיר. או ר"ל לתת טעם לדבריהם שלא אמרו שלא להסגיר בכה"ג:

סעיף נו

אמר לו חכם גדול אתה שקיימת דברי חכמים

שמצאתי טעם עמוק הצפון שבדבריהם. [ונ"ל דאע"ג דוודאי מדאורייתא צריך הסגר אפ"ה קרא לה מדבריהן מדאינו מפורש בתורה כך. וכך כ' רכ"מ ריש הלכות אישות דכל דבר שאינו מפורש בתורה קרי לה הרמב"ם ד"ס. ונ"ל ראי' לזה מדאמרינן [זבחים ע"ט א'] אמרו רבנן בטעמא. והוא מדאורייתא וכמ"ש תוס' שם]:

סעיף נז

הפשיון הסמוך

להאום:

סעיף נח

הרחוק

שרחוק מהאום אפילו הרבה. [כך פי' רתוי"ט ע"ד הר"ש והר"ב. ול"מ היה נ"ל איפכא. דהרי הא שיהי' גם פשיון רחוק מטמא. כבר שמעינן לה מקייט' לעיל. ורק מה דאצריך הך בבא לאשמועינן. היינו שפשיון רחוק צריך כגריס. א"כ איפכא הול"ל אפילו אינו רחוק הרבה. ורק כשערה מפסיק ביניהן צריך כגריס]. ודוקא בשהאום והפשיון הם יחד בעבר א' מהבגד. אבל כשהן מעבר לעבר שכנגדו. אפילו אם הפשיון הוא סמוך להאום לא מיקרי פשיון רק בעורות:

סעיף נט

כגריס והחוזר

אם אחר שכהה הנגע בסוף הסגר ב'. וקרע מקום הנגע מהבגד. וטבל הבגד כדינו [דהיינו כיבוס שכתבה בו תורה] חזרה אח"כ הנגע להבגד. והא דלא כללם תנא יחד. והכי הול"ל הרחוק והחוזר כגריס. ה"ט כדי שלא תטעה לומר דחדא קאמר. דדוקא כשחוזר והוא רחוק צריך כגריס. הא בחזר במקומו סגי בפחות קמ"ל:

סעיף ס
השתי והערב

של צמר או של פשתן [רמב"ם פי"ג מצרעת ה"ח וכן פירש"י שבת כ"ז ב']:

סעיף סא
מיטמאים בנגעים מיד

ר"ל מיד כשנטוו. אף שלא נתלבנו עדיין מחשב נגמר מלאכתן. ומקט"ו נגעים. ומשערין הגריס בחוטין המונחין יחד. ואף שהן גופין נפרדין וגם אינן דחוקים זב"ז [וכסמ"ט]. ואל תתמה דהרי אשכחן דכוותה לעיל [פ"ח מ"י] בנגעי אדם [ועיימש"ש בבועז סי' י']. וע"ע בפרקין לקמן סי' ע"ג:

סעיף סב
רבי יהודה אומר השתי משישלק

דרגילין היו לבשל השתי של צמר. כדי שיתלבן יפה. מדהוא הנראה בחוץ ע"ג הערב שטווין בין חוטי פשתן בפנים. וס"ל דרק אחר שנתלבן ע"י הבשול נחשב נגמר מלאכתו [ובש"ס שבת כ"ז ב' גרסינן עד שישלה. ר"ל עד שישלה וימשוך אותו מהיורה שנשלק שם]:

סעיף סג
והערב מיד

דהערב מדבאין בין חוטי השתי שמונחין דחוקים יחד על הערב. הרי מכסין אותו בב' צדדין. וכדאמרן. ומדאינו נראה אין מקפידין כ"כ על ליבונו:

סעיף סד
והאונין של פשתן

פשתן דדייק ונפיץ ולא נטוה [רש"י שבת כ"ו ס"א א' ודכ"ז ב.']. ולפ"ז גם האי מילתא דר"י היא. ובתרתי פליג את"ק. דלת"ק בין צמר ובין פשתן רק ש"ו שבהן מקט"ו. ושניהן א"צ לבון כלל. ולר"י בצמר מחלקינן בין הנראה לדערב שאינו נראה. ובפשתן לא מחלקינן בין שתי לערב. משום דרק בצמר מונחים חוטי השתי דחוקים יחד על הערב ויכסוהו. לכן אין מקפידין על ליבון הערב. אבל בפשתן כמעט חוטי השתי והערב דומין בעבין. ואינן ניכרין רק לגרדי האומן דמתוך שעוסק בהן תדיר והן מלאכתו בקי הוא להכירן יפה [כע"ז י"ז ב']. ומדגם חוטין שלהם וגם הבגד שנארג מהן שניהן דקין. לפיכך חוטי השוה"ע שניהן נראין בהדבר הנארג. ומשום הכי מקפידין ללבן שניהם יפה. ומשום כך מלבנין הפשתן גם קודם טווי'. ועוד נ"ל דמשום שהפשתן בטבעו אינו לבן כל כך

כצמר. והלכך לא סגי ליה כצמר שיבשלוהו ושיצא ממנו הלכלוך בהבישול. וגם מה"ט סגי להצמר שיבשלוהו אחר שנטווה. אבל פשתן שאינו לבן בטבע. לפיכך נותנין האונין בהבל חם של תנור שיתלבנו עי"ז. וכדי שיתלבן גם פנימיות החוט יפה. לפיכך מלבנין הפשתן קודם טווי'. [ונ"ל דר"י יליף דצמר ופשתן גם קודם טווי'. אם רק נגמר מלאכתן מקט"ו נגעים מדכתיב בבגד צמר או בבגד פשתים או בשתי או בערב לפשתן או לצמר. והאי לפשתן או לצמר ל"ל. והרי הוה סגי למכתב או בשתיין או בערבן. וכמו כן כתוב בתר הכי בהשרפה ושרף או את השתי או את הערב בצמר או בפשתים. דג"כ מלוח צמר ופשתים מיותר. אלא אתא לאשמועינן דגם צו"פ שאינו שתי או ערב. דהיינו אף שלא נטווה עדיין. אפ"ה כל שנגמר מלאכתו מקט"ו נגעים. ולפיכך רק אונין שכבר נתלבנו. מקט"ו נגעים. וכן פירש"י לעיל [שבת י"ז ב'] וכפי הנראה מתוס' שם מודו לרש"י דאונין היינו פשתן שלא נטווה עדיין ע"ש. אבל גזי צמר מדאין מלבנין אותן עד אחר טווי'. לפיכך לא נגמ"ל אמקט"ו עד שיהי' נטווה זה לשתי וזה לערב. כל זה כתבנו ע"ד רש"י דפשתן גם קודם שנטווה היינו אונין דמתניתין ומקט"ו לר"י. אבל תוס' [שבת כ"ז ב' ד"ה אונין ובסוכה י"ב ב'] הרבו להקשות ע"ז האיך יעלה על דעת שום תנא שיהא פשתן סרוק קודם שנטווה מקט"ו נגעים מכדי רק שו"ע כתיב. ולפיכך פירשו דאונין היינו חוטי פשתן שנטוו בין של שתי בין של ערב. ושו"ע דנקט ברישא. היינו רק בצמר. דניכר בהן איזהו שתי ואיזהו ערב. אבל חוטי פשתן שאין ניכר בהן איזהו שתי ואיזהו ערב. שניהן נקראין אונין. וכתבו עוד שגם בערוך פי' כן. ואני חפשתי ולא מצאתי בהערוך שורש אונין. ואם כוונת רבעתוס' למלת אניצו שהביא הערוך שכפי הנראה מדברי רש"י [סוכה י"ב ב'] אניצי ואונין היא היא. אבל הרי גם בשורש אניצי כתב הערוך דאניצי היינו פשתן דדייק ונפיץ ועומד לטווי'. הרי שכתב להיפך מרבעתרס'. אולם מה שכתבו דשו"ע שהזכיר ר"י ברישא היינו רק בשל צמר, הרי לפי שכתבנו לעיל גם רש"י צ"ל כן. דגם רש"י מודה דבפשתן אינו ניכר בין שתי לערב וכמש"ל. ולפיכך ילבנו כל הפשתן הסרוק שממנו יעשו השתי והערב. ומ"ש רש"י [נדרים נ"ה ב'] דאניצי היינו דדייק ולא נפיץ. כמדומה שט"ס היא. אלא כצ"ל דדייק ונפיץ. וכמ"ש רש"י בעצמו סוכה הנ"ל. אמנם מ"ש הר"ב דשו"ע דת"ק היינו רק בצמר. כפי הנראה מפירושו זה ס"ל להר"ב דאונין דסיפא נמי דברי הכל היא. ואין כן שום דעת מרבותינו כך. וכמו שביררנו לעיל. וגם הרמב"ם בפירושו ובחיבורו. וגם הר"ש והרא"ש כאן. וגם רש"י ותוס' בסוגיא דשבת הנ"ל כולם פה א' דשתי וערב דת"ק היינו בין בצמר ובין בפשתן]:

סעיף סה
כמה יהא בפקעת

הוא חוט א' שכרוך יחד בכדור קנויעל בל"א:

סעיף סו
כדי לארוג ממנה שלש על שלש

משערין בגדלו כגודל כדור שכרוכין בו חוט שתי וגם חוט ערב כפי הצריך מהן לארוג בגד של גע"ג אצבעות. ואם הכדור גדול כל כך. אז מצטרף גריס הנגע שבכל החוטין המונחים יחד ונראין בשטח החיצון של הכדור:

סעיף סז
אפי' כולה שתי אפי' כולה ערב

ר"ל אע"ג שאילו הכדור משתי לבד והיה אורג משתי לבד גע"ג אצבעות לא היה לריך שיהיה הכדור גדול כל כך. ואם הכדור כולו של ערב. הרי אילו היה אורג מערב הזה געגא"צ היה צריך שיהיה הכדור גדול הרבה מזה. אפ"ה בין כך ובין כך אין משערין רק בפקעת שחציו שתי וחציו ערב כפי הצריך מהם לאריגת געגא"צ:

סעיף סח
היתה פסיקות

שכל הפקעת כרוך יחד רק מחוטים קצרים. ואינן קשורים יחד. אבל כשהן כולן קשורים יחד. ודאי הו"ל כולן חיבור ונחשבין כחוט א'. ורק באינן קשורים יחד. אז אפילו יש בחוט הפקעת שיעור כפי הראוי לארוג געגא"צ ולא נפסק רק במקום א' אין הפקעת מטמא בנגעים:

סעיף סט
ר' יהודה אומר אפי' פסיקה אחת

ס"ל דבנפסק החוט אפילו רק במקום א'. ואפילו חזר וקשרו. אמ"ט בנגעים:

סעיף ע
המעלה מן הפקעת לחברתה

שהתחיל לכרוך חוט של פקעת א' לפקעת אחרת נמצא שב' הפקועות מחוברין יחד ע"י החוט שבאמצע שמחברן:

סעיף עא
מן הסליל

סליל הוא קנה דק שבראשו א' מחובר בו קנה אחרת ממזרח למערב. ובראשו השני

מחובר בו שוב קנה אחרת מצפון לדרום. ונקרא בלשון המשנה גם בשם דיוסטר [ככלים פ"כ מ"ג] והוא נוטריקון דיו סטר. ר"ל שיש בו ב' צדדים מתנגדיים. בב' קצות הקנה האמצעי לרחבו. ועליהן כורכין המטווה:

סעיף עב

מן הכובד עליונה לכובד התחתונה

הן ב' קורות עגולות שקבועין לרוחב כסא האריגה. ובקורה העליון כרוכים חוטי השתי העומדין לארוג. והן מחוברין למה שנארג כבר מהחוטי שתי הנ"ל. שכרוך על כובד התחתון [ועיין בקופת רוכלין צד כ"ה] ומפרש הכא האיך יהיה הדין אם נראה נגע במה שכרוך על א' מהן. מה יהיה דינו של השני שמחובר לו:

סעיף עג

וכן שני דפי חלוק

הן ב' חתיכות בגד שמובדלין לגמרי. אלא שכשירצו ללבשן. עונבין אותן יחד ממעל למקום הכתפות. כדי שיתכסו בהן האדם. בא' לפניו. ובהשני לאחריו. ומדהן מחולקי' מהדדי נקרא בשם חלק. א"נ מיירי הכא בשעדיין לא נתקנו כראוי לעונבן יחד בראשן וכדאמרן. אלא מיירי בשעדיין הן בהתואר שהובא מבית האורג. שאורג ב' הדפין יחד. ורק משום שהקונה אותן יקדיר נקב באמצע. כדי להכניס שם ראשו. להכי כדי שלא להפסיד הבגד ע"י הנקב הזה שיעשה הקונה. להכי אין האורו משליך הערב באמצע ב' הדפין במקום הנקב שיעשה הקונה ונמצא ב' הדפין מחוברין שם יחד רק בחוטי השתי. והקונה אותן יחתוך הדפין זמ"ז. ויעשה לו כתפין מזה ומזה:

סעיף עד

שנראה נגע באחד מהן

בא' מב' החלקים בשעה שהן מחוברין יחד והרי עתיד להפרידן זמ"ז. דאילו בתפורים יחד אפילו כולן מטלניות פחותים מגע"ג מצטרפין [כרמב"ם פי"ב מצרעת הי"ב]:

סעיף עה

בנפש המסכת

מסכת הוא אריג של שו"ע יחד [כשופטים ט"ז פ"ג]. והיינו שלאחר שהשליך חוט הערב בין חוטי השתי. וכבר הכה עליו האורג בכלי הנקרא בלשון משנה בשם קירוס [וע"ש בס"ד שבת פי"ג מ"ב] ושעל ידי הכאה זו נדחק חוט הערב שהושלך אל מה שנארג כבר ומתיישב במקומו יפה. אבל כל שעדיין לא הכו עליו עדיין בהקירוס ליישבו יפה

אז נקרא חוט הערב נפש המסכת מדעומד בפנים כנפש בהגוף. ונותן חיזוק להאריג כנפש בהגוף:

סעיף עו

ובשתי העומד

הן חוטי שתי העומדים לארוג. בין אותן חוטי שתי המתוחין בכסא האורג בין כובד עליון לתחתון. שהן מונחים רצופין זה אצל זה. ובין אותן חוטי השתי שכרוכין על כובד העליון. שהן אינן מונחים מסודרים רצופים כראוי. אפילו הכי הנגע שבכל פני החוטים הסמוכים מצטרף:

סעיף עז

הרי אלו מיטמאין בנגעים מיד

ר"ל מיד אף קודם שהתחיל לארוג כלל. אפ"ה מצטרף הנגע שבכל פני החוטים הסמוכים יחד. ונ"ל דבנפש המסכת קמ"ל דאע"ג דאין חוט הערב מונח עדיין במקומו הראוי לו אפ"ה מצטרף נגע כגריס שעליו ושעל השתי יחד. ובחוטי שתי העומד קמ"ל דאע"ג דאין החוטין מתוחין רצופין זא"ז. רק כרוכים על כובד העליון הילך והילך. אפ"ה כל שהחוטים השתא סמוכים הרי נגע שעליהן מצטרף לכגריס:

סעיף עח

ר"ש אומר השתי אם היה רצוף

דס"ל דדוקא אותן חוטי שתי שמתוחין בין כובד עליון לתחתון. ששם מונחים רצופים זא"צ כפי הראוי לארגן יחד מצטרף נגע שעליהן. אבל אותן חוטי שתי שכרוכין עדיין על כובד העליון. שאינן מונחין יחד כפי הראוי לסמיכתן באריג אלא מונחין מבולבלין. אין מצטרף נגע שעליהן. ונ"ל דפקעת וסליל דלעיל. דמשמע דהא דנגע שבחוטי פקעת וסליל עצמו מצטרף. היינו דלא כר"ש:

סעיף עט

נראה

הנגע:

סעיף פ

בשתי העומד

העומדים לארוג. והן החוטין הכרוכים על כובד העליון ומתוחין ממנו לכובד התחתון. ומחוברים להבגד שכבר נארג וכרוך סביב לכובד התחתון. וא"ת הרי כבר תני הכא לעיל דמכובד עליון לתחתון חינו חיבור והרי ה"נ השתי העומד הוא בכובד העליון והארוג

הוא בכובד התחתון. ול"ל למכפל ולמתני. ואת"ל דאי מהתם סד"א דוקא בעתיד לקצצן אינן חיבור להכי נקט הכא שתי העומד. דהיינו שעומד לארגו יחד עם הבגד שבכובד התחתון שכבר נארג. ליתא דהרי הר"ש כ' דמתוספתא מוכח דמשנתנו מיירי רק בעתיד לקוץ השתי העומד מהאריג. וכן מוכח לפע"ד גם ממשנתנו גופה. דאי בעתיד לארוג השתי להבגד. א"כ מי גרע הא מבגד ונימין בסיפא. שהנימין אינן שייכים כ"כ להבגד. אפ"ה כשנגע בהבגד ישרף הנימין. מכ"ש שכשהנגע בהאריג שישרף השתי המחובר בו וצריך לו. אע"כ דהכא בעתיד לקצצו מיירי. ועוד דקאמר היינו שעומד ומתוח עדיין בכסא האריגה להאריג. אלא נ"ל דכובד עליון ותחתון דלעיל. כולו בשתי שלא נארג מיירי. והיינו שכשירצה האורג למתוח חוטי השתי בכסא האריגה. כורכם יחד בכובד העליון ומחבר קצוות החוטין הללו סביב לכובד התחתון. ועל החוטין הללו שכרוכין סביב לכובד התחתון. קאמר תנא לעיל דאינן חיבור להשתי שבכובד עליון והיינו משום דהשתי שבכובד התחתון אינו עתיד לארגו כלל. ורק כדי לחזק חוטי השתי בכובד התחתון כרכן שם סביבו. א"נ הכא קמ"ל דאפילו השתי והאריג שניהן על כובד א' אפ"ה אמ"צ:

סעיף פא

נראה בסדין שורף את הנימין

הן חוטין שעושין בקצוות הטלית לנוי. פראניען בל"א. מיהו אינן חיבור רק עד שיעור ארכן המפורש [כלים פכ"ט מ"א]:

סעיף פב

נראה בנימין הסדין טהור

דבגד אינו טפל להנימין:

סעיף פג

חלוק שנראה בו נגע מציל את האומריות

הן שפתות הבגד שעושין אותן מחוטי' עבין לנוי או שלא יקרע. ובהנך גזירת הכתוב הוא שא"צ לשרפו. מיהו מדקתני סתמא משמע אף שהאימרא לבנה אפ"ה ניצל. והא דמסיים תנא ואפילו הן ארגמן. אורחא דמילתא נקט [כך כ' רכ"מ פי"ג מטו"צ ה"י]. ונ"ל דהא דקאמר אפילו ארגמן. לאו למימרא דכ"ש לבן. דאדרבה מדהוא ארגמן הו"ל צבוע. ואין טומאת נגעים חלה עליו. ואי לגבי שאר לבעים קאמר אפילו קשה דאדרבה ארגמן דחשיב טפי משאר צבעים [ככלים פכ"א מ"א ופכ"ט מ"ד] מסתבר גבי' טפי דלא בטיל לגבי בגד המנוגע. אלא משום שכשהאימרא הוא משאר צבעים רגילין לחתכו מהבגד

כדי ליפות הבגד עי"ז [כמשנה סוף ב"ק]. להכי שפיר קאמר מלת אפילו ארגמן. דאף בארגמן שמפני יקרותו מאד גם בשפת הבגד לא יחתכו ממנו אלא יניחו בו לקישוט. ולהכי סד"א דבטל לגבי בגד וישרפנו עמו. קמ"ל. א"נ נקט אפילו ארגמן. אע"ג דרגילין לעשותו מצמר שמטמא בנגעים. ומכ"ש משי וקנבוס. וכן משמע בת"כ שהביא הר"ש. להך רבותא נקט ארגמן:

סעיף פד

כל הראוי ליטמא טמא מת

ר"ל כל כלי צמר ופשתן ועור שראוי לקט"ו ממת ושרץ וכדומה. וכגון שהוא געגא"צ:

סעיף פה

אע"פ שאינו ראוי ליטמא מדרס

אע"ג שאינו ראוי לקט"ו מדרס. כגון שאינו גע"ג טפחים [ככלים פכ"ז מ"ב. וע"ש]. או באומרים להיושב עליו עמוד ונעשה מלאכתנו כהנך דמני לקמן במתניתין. והך כל דנקט תנא. רק אשיעורא ותמונת הכלי קאי. וכדמסיק. אבל במיני לא אפשר דמיירי תנא. דהרי צמר גמלים ומשי וקנבוס וכדומה מטמאו בכל הטומאות ואפ"ה אמ"ט בנגעים. ואפ"ה נקט כל סתמא. משום דאצמר ופשתן דתני לעיל מינה קאי:

סעיף פו

כגון קלע

הוא כעין וילון גדול שפורסין ומחזקין התורן שבספינה כדי להוליך על ידו הספינה כשינשב הרוח לתוך הוילון. וזה הוילון מקט"ו מת ולא מדרס [כתוספתא ב"מ דכלים פ"ו]. ואע"ג דכל ספינה אינו מקט"ו [כשבת פ"ט מ"ב]. והרי קיי"ל כל המחובר לטהור טהור [ככלים פי"ב מ"ב]. י"ל דהיינו רק בלא חזי הדבר הנתחבר לתשמיש לבד. אבל קלע של ספינה לא עדיף מסדין שמחובר לפתח הבית. והרי גם הבית אמקט"ו וכל העשוי לחברו בקרקע אפילו קודם שחברו אמקט"ו [ככלים פי"א מ"ב]. ואפ"ה מקט"ו הסדין משום שהשמש מתחמם בו [כביצה די"ד ב'] ה"נ הספנים מתחממין בהוילון:

סעיף פז

של ספינה ווילון

מסך של פתח. ומיירי אחר שקשר בו לולאות [ככלים פ"כ מ"י ופכ"ד מי"ג]. ונ"ל דקמ"ל הנך תרתי. דאע"ג שע"י שעשה המסך לספינה או לפתח פרח מהן טומאה דלשעבר [ככלים פכ"ז מ"ט ובתוספתא הנ"ל]. אפ"ה מדמקבל עכ"פ טומאת מת דלהבא יש בו טומאת נגעים [ומתורץ בזה קו' רתוי"ט]:

סעיף פח
ושביס של סבכה

שלייער בל"א שקשור בסבכה היא הויבע בל"א. והצעיף משולשל על פני האשה. והא דלא נקט תנא סבכה גופה. ה"ט מדיש בה חילוק בין של ילדה לזקנה ושל זונה [ככלים פכ"ד מט"ז] ולא רצה תנא להאריך. אבל קמ"ל שביס בין של ילדה בין של זקנה דמקפדת לבלי לישב עליו. או משום שמתגנה כשיראה השביס על פני' מקומט. או שכשישב אדם עליו ויתקמט לא תוכל להציץ מתחתיו יפה לחוץ. להכי אמקט"ו מדרס רק טומאת מת:

סעיף פט
ומטפחות של ספרים

לכרכן בהן ומיירי בשאינן מצויירים [ככלים פכ"ח]:

סעיף צ
וגלגלון

חגורה:

סעיף צא
ורצועות מנעל וסנדל שיש בהן רוחב כגריס

ר"ל שיש בהחגורה או בהרצועה רוחב כגריס. ואע"ג דא"כ אין בהן השיעור לקט"ו [ככלים פכ"ו מ"ט ופכ"ז מ"ב]. אפ"ה ביש בהן צורת כלי מקט"ו [כהר"ש כלים פכ"ד מי"ב ורמב"ם מכלים פכ"ז הי"ג]. ואע"ג דא"א לפשות ברוחב מצי פשה באורך. או גם מאחוריו מדהוא עור [עיין לעיל מ"ז ולקמן סי' ע"ד]:

סעיף צב
הרי אלו מיטמאין בנגעים

אף שכולן מקבלין רק שאר טומאות ולא טומאת מדרס. יש מדאין בהן כשיעור למדרס. ויש מדאומרים להיושב עמוד ונעשה מלאכתנו. ותנא ושייר בגד שאינו גע"ג טפחים או כל בגד או עור שאינו עשוי לישיבה. דשייך גבי' לומר עמוד ונמ"ל. או אינך דחשיב בכלים [פכ"ה]. שכולן מטמאין רק בשאר טומאות ולא טומאת מדרס:

סעיף צג
סגוס

פליש בל"א והוא בגד צמר עב מאד. ושערותיו בולטות על כל פניו. ונקרא ג"כ קאלמוק בל"א:

סעיף צד

ר"א בן יעקב אומר עד שיראה באריג

ר"ל שיראה גם בחוטי האריג שתחת השערות הבולטות:

סעיף צה

ובמוכין

הן השערות הבולטות הנ"ל. דצריך שיהיה הנגע בשניהן יחד. והיינו קרחתו וגבחתו האמור בתורה. דקרחתו הוא גוף האריג. שכשיתישן הבגד וינשרו שערותיו הבולטות. ישאר גוף האריג שתחתיו קרוח. וגבחתו היינו גבהותו [בהתחלפות ה' בח']. ור"ל השערות הגבוהות שבולטות על פני הבגד [ואונקלוס תרגם בשחקותי' וחדתותי' היינו שיהא מקט"ו נגעים כשיתישן ויקרחו השערות שעל פניו. וגבחתי' היינו כשהבגד חדש. ופני הבגד נראין גבוהין עדיין מהשערות שעל פניו]:

סעיף צו

החמת

נוד עור שלויכע בל"א:

סעיף צז

והתורמל

כיס עור של רועה והוא גדול כדי להניח בתוכו מזונו וכל כליו הצריכים לו כל היום בשבתו בשדה לרעות צאנו:

סעיף צח

נראין כדרכן

ר"ל הכהן בודק נגע שבזה או בזה. כדרכו של הכלי. ר"ל כפי שרגיל הכים להיות ששנציו מונחין סמוכין ותכופין זל"ז יחד. דכשהנגע בין השנצין הו"ל ביהס"ת. ואין מטמא שם נגע [רמב"ם ורא"ש]. וג"ל דמיירי דשנצי הכיסין אינן נפתחי' לעולם. דאל"כ היכי ס"ד דמשום דכשהכיס סגור עומדין השנצין תכופין יחשב הנגע שבין השנצין כביהס"ת לענין קבלת טומאת נגע. הרי כל שעה פותחו וסוגרו והיכי ס"ד דנימא בכה"ג בהס"ת [ועיין כלים פכ"ו מ"א וב'. ובמכילתין פ"ב מ"ד]. ול"מ הי' נ"ל דלחומרא קאמר דנראין כדרכן דאם הנגע כגריס ממעל להשנצין מצטרף לכגרים משנץ לשנץ. דלא גרע מחוטי שתי כשמונחין יחד [כלעיל סי' ע']. והרי גם באדם ס"ל להר"ש דנגע שבב' אצבעות סמוכות מצטרף לכגריס [כפ"ח מ"ו]:

סעיף צט
ופושה מתוכו לאחוריו ומאחוריו לתוכו

דאם הנגע בעבר הא' ופשה בעבר השני טמא. ודוקא בעור אבל בבגד לא מחשב פשיון:

סעיף ק
בגד המוסגר

משכח"ל דכהה בראשון שנתערב בכמה בגדים שכולן כהה בהן נגע בתחלה דאז אין זקוק לה [וכמ"ה]. ובמוחלט נמי משכח"ל שיתערב בלי שיכירנו. כגון שחזר נגע להמטלית שלקח מהעומד בעינו. דאז שורף הבגד [כמ"ו]. ונתערב אותו בגד המוטלה על בגדים טהורים מוטלים. א"ג מיירי שצבע כולן. ועי"ז לא ניכר הנגע או דצבע כולן ולא עברה הנגע מהבגד המנוגע ע"י שנצבע. אבל בבגדים האחרים שנתערב זה בהן. ג"כ נולד בהן נגעים הנכרים גם השתא. ואפ"ה טהורים. מדנולדו בהבגד אחר שנצבעו [וכמ"ג]. א"נ דמיירי שאחר שקרע הנגע מהבגד בסוף שבוע השני [וכמ"ה]. נתערב בבגדים אחרים שנקובים כמוה:

סעיף קא
כולן טהורים

דהרי בכל א' מזה התערובות ליכא רק ספק טומאה. וכיון דבגד מוסגר הוא לא הוחזק עדיין לטומאה. ובכה"ג כל ספקו טהור בנגעי אדם [כלעיל פ"ה מ"ז]. וה"ה בנגעי בגדים. דהרי הוקשו כל הנגעים זל"ז [כרמב"ם ספי"ג מטו"צ הי"ד. וא"ת א"כ למה נקט שנתערב באחרים דהיינו ספק ורוב. הרי אפילו נתערב חד בחד נמי לשתרי מה"ת. י"ל דאין ה"נ. אלא דאז היה אסור ללבשן ביחד דוודאי א' מהן טמא. אבל כשיש רוב חשבינן להמיעוט כליתא. וגם משום סיפא בעי למנקט אחרי' דבמוחלט אפילו ברוב לא בטיל]:

סעיף קב
קצצו

קצצו ר"ל שקצץ כל הבגד המוסגר למטלניות שכל א' מהן פחות מגעגא"צ שאמקט"ו [כסוכה דט"ז]. ואפילו נשארו המטלניות מעורות יחד נתבטל מהן הטומאה שהיה בהן מקודם [כזבחים דצ"ד סוף ע"ב]:

סעיף קג
ועשאו מוכין

ועשאו מוכין היינו שקצץ כל הבגד עד שנעשה כצמר. ונקט קצצו לרבותא דמוסגר

דאפ"ה טהור. ונקט עשאו מוכין לרבותא דמוחלט. דאע"ג דנתבטל לגמרי ממש לאפר. אפ"ה הוא בטומאתו:

סעיף קד

טהור ומותר בהנייתו

נ"ל דקמ"ל מדסד"א דדוקא לענין טומאה מקילינן בהבגד מדלא הוחזק עדיין בטומאה. אבל לענין איסור הנאה כיון דאסורה היא והרי גם כשהי' עדיין מוסגר היה אסור גם כן בהנאה. להכי מדהיא אסורה ניזל בה לחומרא קמ"ל:

סעיף קה

והמוחלט שנתערב באחרים כולם טמאין

וא"ת ולבטל ברובא. דהרי גם לענין טומאה שייך ביטול ברוב. וכדאמרינן [נדה כ"ז ב'] משום ביטול ברוב נגעו בה. וכ"כ אמרינן [מנחות כ"ג א'] נבלה בטלה בשחוטה. וכן אמרינן בתוספתא [פ"ה דטהרות] דקחשיב התם כמה מיני טומאה שבטלין ברוב. וכן אשכחן טומאה בטלה ברוב בש"ס [זבחים ע"ט ב']. ואת"ל מדאמרינן בש"ס [בכורות כ"ג א'] דרק לענין מגע בטלה טומאה ברוב. אבל לענין משא. דהיינו כשנשא כל התערובות. בכה"ג לא שייך ביטול. דהרי עכ"פ נשא הטומאה בכלל התערובות וודאי וא"כ י"ל דה"נ הא דקאמר טמאים. היינו שנטמא במשא כשנשא כל הבגדים שנערבו. זהו דוחק. דוודאי מלת טמאים משמע כל טומאת בגדים מנוגעים. גם אי"ל דלהכי לא בטל הבגד המנוגע מדהוא דבר חשוב. וכגוונא דא תירצו רבעתוס' [מעילה כ"א ב' ד"ה פרוטה] דלהכי מטבע לא בטלה מדחשיבא. ליתא דהרי בגד שצבעו בקליפי ערלה בטלה [כרפ"ג דערלה] אלמא דבגד לא הוה דבר חשוב. ואי"ל התם אין הצבע דבר חשוב. דאע"ג דגם חזותא לא בטיל [כי"ד ק"ב ס"א וא"ח קי"ג ס"ג]. היינו לאו משום חשיבות רק משום שכל שניכר האיסור לא בטיל [י"ד סצ"ח ס"ד]. וכל שנתערב בבגדים צבועים כמותו לא ניכר האיסור. ואע"ג דהבגד דבר חשוב. הרי הבגד לא נאסר מצ"ע. ולפיכך לא גרע בגד מחתיכה הראוייה להתכבד שכשנאסרה רק מצד בלוע בטלה [כי"ד ק"א ס"ב]. אבל הכא הבגד אסור מצ"ע והוא דבר חשוב ולא בטל. ליתא דהרי בסיפא בקצצה ועשאה מוכין דוודאי אזלא לה חשיבותא ואפ"ה לא בטל. אמנם י"ל דצרעת שאני דהתורה אמרה גבי' ממארת היא תן בה מארה [כמ"ש הר"ש בשם ת"כ]. והיינו דלהוי כע"ג דלא בטלה ברוב. מדכתיב גבה לא ידבק בידך מן החרם. ולפ"ז גם אבן מבית מנוגע שנתערב באבנים אחרים אינו בטל מה"ט. עוד יש ליישב קושיא זו ע"פ מ"ש בס"ד במס' טהרות פ"ב [סי' י"ב] וע"ש. מיהו

בכל גוונא רק מדרבנן אינה בטלה ברוב דמדאורייתא כל האיסורים שבעולם ואפילו ע"ג בטלה ברוב [כפר"ח לי"ד סי' ק' סק"ג]:

סעיף קו
ואסור בהנייתו

דאע"ג שקצצו לא אמרינן דנתבטל ממנו שם בגד טמא. אלא גם מוכין שלו טמא ויש בו מצות שרפה. וגם חמיר משאר נשרפים שאפרן מותר בהנאה [ועתוס' ערכין ד"כ ע"ב]. אבל בגד מנוגע שנשרף אפרו אסור בהנאה. וכ"כ אמרינן בתוספתא דמכילתין [פ"ז] דעצים ואבנים מבית מנוגע ששרפן מטמאין בביאה. ונ"ל דכולהו טעמא מדכתיבא גבה ממארת וכמש"ל. ובזה יתורץ קושית רתוי"ט להר"ש והר"ב שכתבו דמשום הכי טמא ואסור בהנאה. דהא שרפה בעי. ר"ל דלא תימא כיון שקצצו למוכין נתבטל שם בגד מנוגע מעל המוכין. על זה כתבו דהרי שרפה בעי. כלומר הרי התורה אמרה שישרוף הבגד. ולא אמרה שיקרענה ויבטלו משם בגד. אלמא אף שיקרענו. עדיין שם בגד עליו. ולפיכך עדיין טומאתו עליו ואסור בהנאה [ועיין מ"ש בזה בס"ד פי"ג סי' י"ט]:

פרק יב

סעיף א
כל הבתים

שבא"י. וכל לאתויי בית של גר תושב. וכ"ש של נשים עבדים וקטנים [כלעיל פי"א סי' א']:

סעיף ב
חוץ משל עובדי כוכבים

בית ששייך לעכומ"ז בא"י:

סעיף ג
יראו בתחלה

כאילו נולד השתא [ועיין פי"א סי' קט"ו]:

סעיף ד
בית עגול

בלי זוית בפנים בין כותל לכותל:

סעיף ה
בית טריגון

טריגון. הוא בלשון יון ג' זויות. וכ"ש באין לו רק ב' זויות. וכגון שאין לו רק ג' כותלים ופתוח ברוח רביעי או שהבית הוא כדמות סמך כזה ס. מיהו ה"ה ביש לו טפי מד' זויות:

סעיף ו
בית הבנוי בספינה או באסקריא

י"א שהוא בית קטן שבנוי בראש התורן. וק' אם כן מאי אריא תורן שבמים. אפילו היה עומד התורן ביבשה נמי אמקט"ו נגע. מדבעינן שיהא מחובר לכה"פ בד' זויות בארץ. ודוחק לומר דסד"א דדוקא בארץ בעינן שיהיה מחובר בד' זויות. אבל בבנוי בים גם במחובר בעמוד א' סגי. או דמיירי הכא באמת שעומד על ד' תורנין. מיהו י"ל דאסקריא על ד' קורות חדא מלתא קאמר. דהיינו דהאסקריא עומדת על ד' עמודים. דגם עמוד קורה קרי לה [כאהלות פט"ו מ"ח]. וי"א דמיירי הכא בבית שבנוי על רפסודות הנקראין פלעסן בל"א. שהן קורות מחוברים זא"ז ביתידות שמשיטין אותן במים:

סעיף ז
על ארבע קורות

שבולטות מהעליי' כעין מלבן מרובע. ומניח על המלבן הזה קרשים. שיהי' כעין גזוזטרא לבני העליי'. ונקרא בל"א גאללעריע. או אלטאן בל"א. ומיירי הכא שבנה בית על גזוזטרא זו. נמצא שאויר שולט תחת כותלי הבית כולם:

סעיף ח
אינו מיטמא

משום דכל הנך אינן בנויין בארץ ממש. ולא קרינן בהו נגע שבבית ארץ אחוזתכם:

סעיף ט
ואם היה מרובע

תמוה וכי הנך דרישא לאו במרובע מיירי. והרי עגול פרטי' ברישא דרישא. ונ"ל דמלת ואם הי'. לאו אהבית קאי דאיהו ודאי צריך שיהיה מרובע. וכדקאמר ברישא. אלא אמלבן קאי. דהא דקאמינא דבית הבנוי על ד' קורות שהן גזוזטרא אמ"ט היינו רק כשמעמד הגזוזטרא במקום שנוגעת בארץ לא הי' מרובע. וכגון שהעמודים שהגזוזטרא נשענת עליו בארץ אין עומדין שניהן בב' זויותיו. אבל אם הגזוזטרא שיוצאת מצד א' מאמצע גובה כותל הבית נשענת בצד השני על ב' עמודים בב' זויותיו:

סעיף י
אפי' על ארבע עמודים

דהיינו שהתקרה שהבית בנוי עליו אינה בולטת כלל מכותל הבית. אלא כולה בנויה באויר. נמצא שהבית הזה שבנוי עליו אינו נוגע בארץ. רק במקום ד' העמודים שבזויות:

סעיף יא
מטמא

אף שרוב תחתית הבית אינו נוגע בארץ:

סעיף יב
בית שאחד מצדדיו מחופה בשיש

והרי שיש אינו ראוי לנגע. וכיון שכותל א' אינו ראוי לנגע. גם הכותל שבאותו בית שראוי לנגע אמ"ט בנגעים:

סעיף יג
אחד בסלע

מלת מחופה שזכר התנא ברישא. אכולהו קאי [ודלא כמשמע מהר"ב]. ור"ל או שא' מכותלי הבית בפנים מחופה בסלע. והוא צור שבולט מהארץ מבראשית:

סעיף יד
ואחד בלבנים

ר"ל או שא' מכותלי הבית מחופה בפנים בלבנים שג"כ אמ"ט בנגעים:

סעיף טו
ואחד בעפר

ר"ל או שא' מהכותלים מחופה בפנים בגושי עפר [כך כתב הר"ב גושי עפר. ויפה כתב דאי שטחו בעפר ודאי היה מטמא בנגעים. וכמו שכתוב הדר הוא ועפר אחר יקח וטח את הבית דוודאי משמע כולו]:

סעיף טז
טהור

דכל הנך דלעיל אמ"ט משום נגע. והן מפסיקין בין אויר הבית להכותל שחוצה להן. והו"ל כאין להבית ד' כותלים. וכ"ש כשאין כותל חוצה להן. ואינן חפוי. אלא חד מהנך הוא עצמו כותל הבית שאמ"ט משום נגע. ה"ה במסוייד בפנים. כל הבית אמ"ט בנגעים דסיד לא מקרי עפר [כפרקין מ"ו. וערמב"ם פט"ו מצרעת]. אבל במטוייט בטיט מבפנים. טיט ודאי מיקרי עפר. ואע"ג דמדטוייט כל הכותל בטיט. אין הנגע בהאבנים. אפ"ה כיון

שהטיט מטוייט ע"ג האבנים ומחובר להן. שפיר שייך גבי' וחלצו האבנים אשר בהן הנגע. דהטיט שמטוייט עליהן כגופן דמי:

סעיף יז

בית שלא היו בו אבנים ועצים ועפר

אפילו היה בהבית רק כותל א' שחסר בו א' מג' אלו:

סעיף יח

ונראה בו נגע

אפילו בהכותל שהיו בה שלשתן:

סעיף יט

ואח"כ הביאו בו אבנים ועצים ועפר

גם להכותל שהיו חסרים בו:

סעיף כ

טהור

משום דבעינן שיהי' בכל א' מכותלי הבית כל הג' מינין בשעה שנולדה הנגע:

סעיף כא

וכן בגד שלא ארג בו

ומיירי שדעתו להוסיף עליו ולגמרו. דאל"כ כבר מקט"ו כשרחבו כגריס. וכגלגלין [פי"א סי' ס"ו]:

סעיף כב

שלש על שלש ונראה בו נגע ואח"כ ארג בו שלש על שלש טהור

[כרפ"ז]:

סעיף כג

אין הבית מיטמא בנגעים עד שיהא בו אבנים ועצים ועפר

שלשתן בכל אחד מכותליו בשעה שנולדה הנגע:

סעיף כד

ר' ישמעאל אומר ארבע

א' לכל כותל:

סעיף כה
ר"ע אומר שמנה

ב' לכל כותל:

סעיף כו
או על אבן אחת

להכי סגי בשיש אבן אחד בכל כותל:

סעיף כז
לא על אבן אחת

לכאורה לא על אבן אחת מיותר. ונ"ל דצריכא. דאי מרישא סד"א דבעינן דוקא שיהיה אורך גריס על כל אבן. אבל כשיהיה א' ומחצה על אבן א' וחצי הגריס הנשאר על אבן השני לא יטמא. להכי מסיק לא על אבן אחת לאשמעינן דרק בהא קפדינן שלא יהיו כל ב' גריסי הנגע על אבן א'. אבל סגי בשיהי' משהו מהנגע על אבן הב':

סעיף כח
בשני כתלים בזויות

לפיכך לדידי' צריך שיהי' בכל כותל אבן א' בהזוית והשני האבנים שבב' הכותלים סמוכים יחד בזוית:

סעיף כט
ורחבו כגריס

נ"ל דהך בבא ד"ה היא. דאי משום פלוגתתן דלעיל. סד"א דסגי בשיהא כגריס נגע על כל אבן ואפילו לא יהי' כל הב' גריסין בהמשך א'. להכי קאמר הכא ארכה של נגע כב' גריסין. ותו אצטריך לאשמעינן גם ורחבה כגריס. מדסד"א דאע"ג דצריך שתהי' הנגע בב' אבנים. עכ"פ סגי בשהשני אבנים נוגעין זב"ז בקרנזול. והנגע מתפשטת בשניהן. להכי מסיים וגם רחבה כגריס. ואי בקרנזול הרי אין הנגע רחבה כגריס במקום נגיעת ב' האבנים:

סעיף ל
עצים

צריך לכל כותל וכן להלן גבי עפר:

סעיף לא
כדי ליתן תחת השקוף

ר"ל תחת המשקוף [רמב"ם פט"ו מטו"צ. ומצינו דוגמתו באהלות ספ"י]. ונ"ל שזהו

הקרש שנותנין וקובעין תחת המשקוף. והוא ארוך ככל רוחב הדלת. וקובעין הקרש הזה בתחתית המשקוף נגד אמצע עובי המשקוף. כדי שכשינעלו הדלת תהי' עליונה של דלת נוקש על עובי הקרש הזה. ויתעכב שלא תתנועע הדלת לפנים או לחוץ. וכשיעור קרש כזה צריך שיהי' לכה"פ בכל כותל:

סעיף לב

ר' יהודה אומר כדי לעשות סנדל לאחורי השקוף

היינו שכשהדלת גבוה יותר מחלל הפתח. דאז א"צ לקרש הנ"ל תחת המשקוף. דהרי בל"ז תתעכב הדלת להתנועע לפנים. משום שהמשקוף בעצמו יעכבנו. אבל משום דראש הדלת מגולה לאויר. להכי קובעין בצד החיצון של המשקוף ממעל לראש הדלת בכל רחבו קרש. כדי להגן ראש הדלת מגשם ומטר שלא יתרקב. וגם שלא יזולו הגשמים מתוך הסדק שבינו להמשקוף לתוך הבית. ושיעור זה הוא שפיר מהך דת"ק. דכדי לעכב תנועת הדלת לפנים סגי בחתיכת עץ קטן. בכדי רק שיעכב הדלת בסגרו. אבל שיעורי' דר"י נפיש. דכדי להגן על ראש הדלת צריך שיהיה ארוך ככל רוחב הדלת. ומה"ט נקרא הקרש ההוא סנדל. מדמגין על ראש הדלת כסנדל על ראש הרגל. ורב"א בפירושי' זר זהב שעל התוספתא. כתב שהוא כעין גג קטון שמחברין ממעל להפתח בחוץ בצד המשקוף כדי לעמוד תחתיו בזמן גשמים. וכעין שעושין בזמנינו ממעל לפתחי החנויות [עיין אהלות פי"ד מ"א]. ואולם גם לדברי רבינו אלה מקיל ר"י טפי מת"ק ומצריך שיעורא רבה:

סעיף לג

עפר כדי ליתן בין פצים

הר"ש והר"ב פירשו דפצים לשון בקע וסדק הוא. כמו הרעשתה ארץ פצמתה [תהלים ס' פ"ד] וכ"ה בלשון ערבי כמלת שבירה. ולכאורה קשה א"כ איך שייך לומר בין סדק לחבירו הרי בין סדק לחבירו שבכותל מונחים שורות אבנים או קורות שבכותל. ונ"ל דכמו דבמלת גזרו נקראים ב' החלקים שנתגזרו גזרים. וכ"כ בהפעל ויבתר נקראים ב' החלקים בתרים. וכן נקרא הסדק עצמו בקע. והב' חלקים שנבקעו זמ"ז נקראים בקיעים. וכ"כ מצינו גם לחז"ל שקראו לחלקי כלי שנשבר. בשם שברי כלי חרס. כמו כן נקראו החלקים שנעשו ע"י הפצימה בשם פצימין. והיינו חלקי כותל. ונ"ל דמה"ט נקראו גם המזוזות שמזה ומזה לפתח פצימין בלשון חז"ל. וכדאמרינן [ב"ב די"ב א'] פורץ את פצימיו. והיינו משום דבמקום הפתח אין להבית כותל שלם בכל המשך הבית. אלא חלק כותל מזה וחלק כותל מזה. וזהו שפי' גם הרמב"ם הכא. דפצימין היינו נדבכין.

משום שכשנבקע הבית. אין רגיל להתבקע רק בין שורה לשורה שבאבני הכותל. או בין קורה לקורה שמשוקעים בהכותל. וקאמר הכא שצריך שיהיה עפר בבית כשיעור שצריך לטוח בו הסדקים שבין שורת אבנים שמסודרין זה בצד זה וזה ע"ג זה בהבית. מיהו לא הזכיר התנא שיעור גודל האבנים כמו שזכר שיעור כמות העץ והעפר. ונ"ל דה"ט משום דלא צריך להזכיר שיעורן. דהרי צריך שיהיה הנגע דוקא בהן. או בהטוח שעל האבנים ממש. וכדמוכח במשנה ג'. וא"כ רוחב כל אבן גריס על גריס. [ורבותינו רצו לומר דשעור כל אבן הוא כמפורש בתוספתא [פ"ז] דרשב"א אומר גודל כל אבן כמשא ב' בנ"א. אולם לפע"ד מדלא הביא הרמב"ם להך תוספתא ש"מ דס"ל לרבינו דמסתמה מתניתין ולא תני בה שיעורא. על כרחך דרק רשב"א ס"ל הכי. ופליגי רבנן עלי'. ואפשר עוד דשיעור כל אבן היינו כמפורש ריש ב"ב בגויל וגזית. ולהכי לא היה צריך תנא לפרש]:

סעיף לד

קירו' האבוס

נ"ל דמדלא נקט תנא כותלי רפת ודיר. ש"מ דלאו משום מדור בהמה אמ"ט בנגעים דזה פשיטא. אלא קמ"ל דאפילו קיר שעשה בתוך חלול הבית שעשוי למדור אדם לתלות בו אבוס של בהמה. ג"כ אין הקיר ההוא מטמא בנגעים [ועל כרחך דמיירי בשהקיר ההוא עשוי באמצע חלול הבית דאי בעומדת סמוך ומחובר לכותלי הבית מבחוץ. הרי גם כותלי הבית בעצמן אמ"ט בנגעים מבחוץ [וכמ"ש בס"ד במראה כהן סי' כ"ט]. ועוד נ"ל דקיר שעשוי לתלות בו אבוס בהמה פשיטא שאמקט"ו נגעים. ורק הכא באבוס שלפני פועלים מיירי [כנדרים דמ"א]. ועומדת הקיר באמצע הבית. וה"ה בכל קיר שבאמצע רווח הבית שעשוי לשאר תשמיש. להניח עליו שום דבר וכיוצא בזה. רק אורחא דמילתא נקט. דכל כותל שאינו עשוי כשאר כותלי הבית להגן מזרם ומטר אמ"ט בנגעים. [ומתורץ בזה קו' רתוי"ט שתמה על שהקדים התנא צורך הבהמה לצורך האדם. מיהו גם בל"ז ל"ק. די"ל לא זו אף זו קתני]:

סעיף לה

וקירות המחיצה

נ"ל דקיר הוא כותל עב. כמו שרגילין לעשות למדור אדם. וככל קירות הבית שיש בהן אבנים ועצים ועפר. אבל מחיצה הוא רק דופן דק שעושין באמצע רווח הבית לחציצה בעלמא ולצניעות כדי לעשות לפנים ממנה דברים של הצנע וסתר. ולהכי עושין אותה רק דקה. מדסגי בכך להסתר [ועיין ריש ב"ב]. וקאמר הכא. דכשיש באמצע חלול הבית

מחיצה דקה כזו. שעשויי' רק לצניעות. אמ"ט בנגעים. רק דהכא הרי על כרחך מיירי שיש בהכותל אבנים ועצים ועפר. דאל"כ הרי גם קירות הבית בכה"ג אמ"ט בנגעים וכלעיל. אלא הכא מיירי שעשויי' מג' מינים הללו ואעפ"כ מדעשויי' רק לצניעות עשויי' דקה. להכי נקראת קירת המחיצה. קיר מדהיא עבה קצת. ומחיצה ע"ש צרכה. שעשויי' רק לחציצה בעלמא:

סעיף לו

ירושלים וחוצה לארץ

דבארץ אחוזתכם כתיב. וחו"ל לא נכלל בשם אחוזתכם. וירושלים נמי. אף שהוא בא"י לא נכללה בשם אחוזתכם. מדקיי"ל דלא נתחלקה לשבטים:

סעיף לז

כיצד ראיית הבית

כשנולד בו נגע:

סעיף לח

לא יגזור ויאמר

כדי לחלוק כבוד להכהן שיפסוק הוא את דינו. ואף שהכהן ע"ה. ויצטרך להודיעו הדין אח"כ. הרי גם אז לא יאמר להכהן נגע הוא. אלא יאמר לו אמור טמא [כרפ"ג]:

סעיף לט

ואפילו חבילי קנים

אף דבשאר דוכתי אקמט"ו. הכא גזרת המלך הוא שיתטמאו. דלא עדיפי מהבית עצמו שהוא מחובר שאקמט"ו בשום מקום. ואפילו ממת שהוא היותר טמא מכל הטומאות. ואפ"ה מתטמא בנגעים:

סעיף מ

ר"ש אומר עסק הוא לפנוי

פליג בהא אדר"י. דס"ל דלהכי מצריך קרא לפנות החבילי עצים וקנים כדי שלא יתטמאו ור"ש ס"ל דלא משום טומאה רק הקב"ה צוה שיתעסק ויטריח א"ע לפנותם וגזרת המלך הוא להטריחו בהן אף שלא יתטמאו [כך נוטין דברי רב"א זצוק"ל. והר"ש והרא"ש פירשו דלשון בתמיה קאמר. וכי מה תועלת יש בפנוי זה שצוה הכתוב להתעסק בו. אע"כ דלדרשא אתא וכדאמר ר"מ וכי מה מטמא וכו'. וא"כ לפ"ז מה שאמר במשנה אר"מ. אסוקי מילתא דר"ש היא שאמר משום ר"מ אולם לדברי הגאון רב"א. ר"מ אדר"ש ואדר"י פליג. דלדידהו חייב לפנות. ור"מ ס"ל דרק מדחס הקב"ה על הבעה"ב. א"כ אם

ברצונו לומר אי אפשי לטובה זו רשאי. אולם אין להביא ראיה לדברי הר"ש. דאי כהגר"א זצוק"ל דשלוש דעות יש בהמשנה. לא הו"ל להתנא להפסיק עם דברי ר"ש בין דברי ר"י לדברי ר"מ. דהרי ר"י ור"מ בדור אחד היו. דהיינו בהחבורה השלישי שאחר החורבן. משא"כ ר"ש בהחבורה הד' היה [וכמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לזרעים פ"ד]. והיכא אקדמה רבי לדברי ר"ש שהיה עמו בדורו [כהרמב"ם שם] לדברי ר"מ שהי' בדור שלפניהם. וכדקאמר רבי [עירובין י"ג ב'] האי דמחדידנא מחבראי. היינו מדחזיתא לקדלי' דר"מ מאחורי'. י"ל לעולם ר"מ פליג אתרוייהו. ואפ"ה בסדר המשנה אקדמה לדברי ר"ש מקמא דר"מ משום דר"ש רבי' דרבי הוה [כשבת קמ"ז ב'] ויקרא הוא דעביד לי' דאקדמה למילתי'. אמנם ל"מ מרבותי נ"ע היה נלפע"ד דאין שום מ"ד בעולם שאפשר שיאמר שיהא פנוי בית זה רשות. דהרי ק' בל"ז מ"ד [כתובות ד"מ ע"א] כי אמרה לא בעינא מי איתא לעשה כלל. וכ"כ בהחזרת גזל דאמרה תורה והשיב את הגזלה. בהשמטת כספים [ספ"י דשביעית] אם אמר הריני כאלו התקבלתי ליתא לעשה כלל. וא"כ למה בחוזרי מלחמה כשהשוטר מכריז כמה הכרזות ואומר פן ימות במלחמה. אמרינן דאם לא שמע לדברי השוטר ולא חזר כדי הוא שימות [כרש"י בחומש בשם ספרי] והרי גם בו רק לטובתו צותה תורה שיחזור מעורכי מלחמה. אע"כ דחוזרי מלחמה שאני. דמדלא אמרה כפשוטה דמי שארס אשה או נטע כרם וכו' יחזור. והכרזת שוטרים ל"ל. אע"כ דמדהצריכה תורה הכרזת שוטר וציוויו ש"מ דחיוב גמור הוא לשמוע בצוויו זה. א"כ ה"נ מדתליי' רחמנא פנוי הבית בציווי הכהן וכדכתיב וצוה הכהן ופנו את הבית. וודאי מצוה וחיוב גמור הוא לפנות כל מה שבבית. ואפילו חבילי עצים וקנים. וכן איתא נמי בת"כ שהביאו רמל"מ [רפי"ד מצרעת] דכתיב בטרם יבוא הכהן לראות הנגע. לראות את הפנוי. ור"ל דגזה"כ הוא שכשיכנס הכהן שם בתחלה. יהי' הכל פנוי שלא יהי' יכול לראות שם רק את הנגע. וא"כ פנוי הכל מהבית מצוה היא אליבא דכולהו. אבל פלוגתיי' דר"י ור"ש הוא רק בסיפא דקרא. דכתיב ולא יטמא כל אשר בבית. דר"י ס"ל דאם ע"י אונס או שכחה לא פינו הבית קודם כניסת הכהן. נטמא כל אשר בבית ואפילו חבילי עצים וקנים. וכדכתיב ולא יטמא כל אשר בבית ור"ש ס"ל דאע"ג דברישא דקרא נכלל גם חבילי קנים ועצים שחייב לפנותן. היינו רק משום דעסק הוא לפנוי. ויהי' מאיזה טעם שיהי' הקב"ה הצריכו לפנות הכל. אבל סיפא דקרא דקאמר ולא יטמא כל אשר בבית. היינו רק לאשמועינן דכשלא פינה נטמא כל מה שראוי לקט"ו בשאר טומאות. אבל חבילי עצים כשלא הוציאן לא נטמאו. ור"מ לא פליג על שום חד מיניהו. דאפשר שפיר דס"ל כר"י שיתטמאו גם החבילין או כר"ש שישארו בטהרתן. וכן מוכח דר"מ לאו

לאפלוגי קאתא. מדקאמר אמר ר"מ ולא ר"מ אומר. ואי דאתא לפלוגי אר"ש. הול"ל אמר לו ר"מ. אלא ר"מ מילתא אחריתא קאמר להודיע רחמיו ית' אפילו על חוטא. והוא ממש דוגמת המאמר [סנהדרין פ"ו מ"ה] דקאמר אר"מ בזמן שאדם שרוי בצער וכו'. ומשום דר"מ דרשן גדול הוה מביא התנא הכא והתם מה שדרש בענין. ולפי הצעה זו נסתרה קושיית הרכ"מ להרמב"ם [פי"ד מצרעת ה"ה] שהקשה האיך פסק הרמב"ם כר"י נגד ר"ש ור"מ דרבים נינהו. והרי לדברינו אין לר"מ חלק כלל במחלוקת זה. ולא פליגי בהא רק ר"י ור"ש. והרי קיי"ל דר"י ור"ש הלכה כר"י [כעירובין מ"ו ב']. גם מלבד זה פשטותא דקרא משמע טפי כר"י. מדכתיב ולא יטמא כל אשר בבית. במלת כל מרבה הכל. ולכן יפה פסק הרמב"ם כר"י. ואע"ג שלא פירש שיתטמאו החבילין כשלא יוציאן. ממילא משתמע מינה. מדסיים ואח"כ יכנס הכהן לראות הנגע. ואע"ג דלקמן [בפי"ג] לא מצינו שמטמא התנא רק אדם וכלים שנכנסו. היינו בשנכנסו אח"כ. אבל מה שהי' תוך הבית בשעה שראה הכהן הנגע בתחלה. גזירת הכתוב הוא שיתטמא אף מה שאקמט"ו במקום אחר. אבל אין להביא ראיה שיתטמאו עצים וקנים מדקאמר רבא שהוא מאמוראי בתראי [במ"ק ד"ז א']. דנגעי בתים חידוש הוא. דבשאר דוכתי אין עצים ואבנים מטמאין. והכא מטמא. ועי"ש. והרי א"א לומר. דעצים ואבנים דקאמר היינו עצי וכותלי הבית אחר שניתץ. דא"כ הול"ל טפי דבעלמא אין מחובר מקט"ו. אע"כ עצים ואבנים שמונחין תוך הבית קאמר דמטמא. וכן נוטה דעת רמל"מ הנ"ל להביא ראיה מזה לדעת זו. במח"כ ליתא. דתנור יוכיח דג"כ אף דמחובר הוא מקט"ו [כשבת קכ"ה א' ורמב"ם כלים פט"ו ה"ו]. גם מה שרצה רמל"מ להביא ראי' שם לאידך גיסא דחבילי עצים אמקט"ו כשמונחין שם תוך הבית מדקאמרינן בסוכה [די"ב] דחבילי עצים וקנים אין מסככין בהן. משום דלפעמים הניחם שם שלא לשם סכך. ואח"כ נמלך עליהן לסיכוך והו"ל תעשה ולא מן העשוי. ואי נימא דחבילי' נטמאו תוך בית המנוגע תיפוק לי' דכל דבר המקט"ו אין מסככין בו. במחכ"ר א"כ איזה סוכה תבנה לי שיהי' כשרה. הרי גם אם סככה בפסולת גורן ויקב. וכשיהי' עכ"פ בבית המנוגע יתטמאו. דמ"ש מחבילי עצים. אע"כ מה דאמרינן דדבר שמקט"ו אין מסככין בה. היינו דמקט"ו מחמת תמונתו מדהוא כלי או מאכל. משא"כ מה שנתטמא בבית המנוגע. דאין שם דבר שלא יתטמא התם וודאי לא אתמעט מבאספך. מדחידוש הוא]:

סעיף מא

על מה חסה התורה

דמדלא אמרה תורה בדרך החלטה. דכשיכנס הכהן ויאמר שהוא נגע. יהי' כל מה

שבבית טמא. ע"כ לא לאשמעינן הדין אמרה תורה כך כ"א כמזהרת לבעה"ב שלא יפסיד ממונו. ועל זה מקשה מה חשש הפסד יש בזה. דאי משום שכשלא יוציא כלי עציו ובגדיו וכו' יתטמאו. הרי אין כאן הפסד כשיתטמאו. דהרי אפשר להטבילן ויטהרו. ואפילו נימא כר' יהודה שגם החבילי עצים מטמאה. והנך אין להם טהרה במקוה. דלא אמרה תורה טבילה רק באדם וכלים. עכ"פ אין בהם הפסד דהרי יכול להסיקן תחת תבשילו מיד. ואי משום אוכלין ומשקין שבביתו. שכשיתטמאו ג"כ אין להם טהרה במקוה. אפ"ה אין כאן חשש הפסד. דיכול לשמרן לאכלן בימי טומאה שמצויי' לאדם בביתו בימי נדה וזיבה [אולם תמהני לרש"י [שבת דפ"ד ב'] דפשוטי כ"ע אין להן טהרה במקוה. וכמו כן לרמב"ם ריש הלכות מקואות מפץ אין לו טהרה במקוה. א"כ יש הפסד כשלא יוציא השלחנות והכסאות ומפצי המשכב שכולן פשוטי כלי עץ הן וכשלא יוציאן ויתטמאו אין להן טהרה במקוה. ואת"ל דהנך נמי משמרן לתשמיש אשתו בימי טומאתה. וכמ"ש לעיל באוכלין. ליתא. דא"כ בכלי חרס נמי דמסיק דעליהן קפיד רחמנא להפסדן. והרי גם בהן אין הפסד מדשמרן לתשמישי ימי טומאה. אע"כ דדוקא במאכל ומשקה. שבאכילתן מתבערים מהעולם. לא חיישינן שיבוא מהן לידי תקלה. אבל בכל כלי בתי קיום. כשהוא טמא אינו רשאי לקיימו בביתו. דאתא בה לידי תקלה לטמא טהרות שבביתו. וא"כ יש הפסד מרובה כשלא יוציא כל פשוטי כלי עץ הנ"ל וכדאמרן. י"ל דבאמת מה"ט קאמר ר"מ רק פך וטפיח שהן כלי חרס קטנים. והרי איכא נמי כ"ח גדולים כקדירות וקנקנים ותנור. אלא נקט רק כ"ח קטנים שאין הפסד כ"כ בשבירתן. חושש האדם שיבוא בהן לידי תקלה. ושוברן כשיתטמאו. אבל כל כלי גדול אין בו חשש כשיתטמא. דגונז אותו לתשמישיו בימי טומאה]:

סעיף מב

ועל פכו

הוא פך השמן. והוא כ"ח קטן כדאמרינן [ב"ק כ"ד ב'] ומהפכין קטנים שטהורים במשא הזב:

סעיף מג

ועל טפיו

הוא ג"כ כ"ח קטון שפיו צר מאד [כפרה פ"ו מ"ג]. והרי כל כ"ח כשנטמא אין לו טהרה במקוה. ומדיחוש שיבוא בהן לידי תקלה לטמא טהרותיו. יצטרך לשברן. להכי חס רחמנא עליהן שיוציאן קודם כניסת הכהן לשם:

סעיף מד
אם כך על של רשע

דנגעים באין לעונש על לה"ר:

סעיף מה
ק"ו על של צדיק

ולפיכך אם ח"ו יקרה לו דבר מה באלו. והוא אינו יודע לעצמו עון אשר חטא. יתנחם במחשבה זו דאו שהוא לנסיון כמ"ש ד' צדיק יבחן. ומי עדיף מאאע"ה שנתנסה בעשרה נסיונות קשות. או שיזוקק עי"ז מחטא שעשה ושכחו. דאל"כ וכי ח"ו חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא [כברכות ד"ה ב']. או שבאמת גם בעוה"ז יגולגללו טובה עי"ז לבסוף. או במקום שקצר עין האדם מלהשקיף הטובה. וכדאמרינן בר"ע ונחום איש גם זו שאמרו בכל מקריותיהן כל דעביד רחמנא לטב עביד [כברכות ד"ס ע"ב]:

סעיף מו
אינו הולך לתוך ביתו ומסגיר

משכח"ל ע"י חבל ארוך שבדלת שימשכהו בביתו ויסגור הדלת [כאאמ"ו הגאון זצוק"ל בשם רש"י חולין ד"י ב' והר"ן נדרים נ"ו ב']. או בשיצוה הכהן לשלוחו שילך לשם ויסגיר [כרש"י נדרים הנ"ל]. וג"ל דמדהצריכה תורה כהונה להסגר אפשר דצריך שיהי' גם השליח כהן בשמסגיר סמוך להבית. והיינו אף שלא ראה הוא הנגע רק המשלח. מיהו לפמ"ש רמל"מ [פי"ד מצרעת] דדין בית מנוגע כדין אדם ובגד מנוגעים. דבכולן א"צ לסגור הדלת בעדן. רק סגי בשיאמר הכהן שהוא מוסגר. א"כ הא דקאמר הכא שלא. ילך לביתו ויסגיר ר"ל שלא ימתין מלפסוק הדין עד שיבוא לביתו. אלא בעודו עומד סמוך להבית יפסוק דינו:

סעיף מז
ולא בתוך הבית שהנגע בתוכו ומסגיר

לרמל"מ הנ"ל שא"צ רק לומר שהבית מוסגר ולא שיסגירו ממש. משכח"ל שפיר שעומד הכהן תוך הבית המנוגע. ואומר כן. אבל לרש"י ור"ן הנ"ל דמדבריהם מוכח שצריך שיסגירנו ממש. לכאורה ק' האיך אפשר שיעמוד בתוך הבית ויסגיר מאין יצא הכהן וישוב להבית בסוף ז"י ההסגר. ואע"ג דבאמת גם על המפתן חוץ מהדלת אסור לעמוד. עכ"פ לא הו"ל להתנא למנקט הא בלשון תוך הבית דלא אפשר. ודוחק לומר דאתא לאפוקי שלא יצא הכהן אחר ההסגר דרך חלונות. או דרך פרצה. אלא נ"ל דגם לרש"י

ורמב"ם א"צ רק להסגיר הבית שיהי' מוסגר ברוב ז"י ההסגר. אבל עכ"פ רשאי לפתחו רגע ביני ביני:

סעיף מח

אלא עומד על פתח הבית

דצריך שיעמוד חוץ מהמפתן וסמוך לו ויסגיר. ואפילו על המפתן חוץ מהדלת אינו רשאי לעמוד בשעה שיסגיר: מיהו א"צ שיעמוד דוקא סמוך להמפתן ויסגיר דהרי לא ממעטינן ברישא רק הנך ב' דוכתי. תוך בית המנוגע או תוך בית אחר. אבל בדרך בלכתו לביתו מבית המנוגע רשאי להסגירו. רק לרבותא נקטינן סמוך למפתן. דגם שם רשאי להסגיר:

סעיף מט

ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית

ר"ל סמוך להמפתן מבחוץ. ובדיעבד גם בכל גוונא שהסגיר מהני:

סעיף נ

אינו נוטל אבנים

של כותל הבית:

סעיף נא

ולא סיד מכל מקום

ר"ל לא משום מקום. דסיד לא מיקרי עפר:

סעיף נב

אינו מביא לא אחת תחת שתים ולא שתים תחת אחת

לא דתסגי בשיחלוץ רק אבן אחת. דהרי צריך שיחלוץ שתים [וכרמב"ם פט"ו מטו"צ]. אלא ה"ק. לא יניח ב' אבנים במקום שהי' מונח בתחלה רק אבן א'. דדוקא כשחולץ ג' אבנים או יותר. מותר להניח תחתיהן מספר אבנים שירצה. אבל בחולץ רק ב' אסור להניח תחתיהן יותר מב':

סעיף נג

תחת שלש תחת ארבע

דמשתים ולמעלה יוכל לחלוץ כל כמה שירצה. ולהניח תחתיהן כל כמה שירצה:

סעיף נד
מכאן אמרו

לאו אדלעיל קאי אלא מלתא באנפי נפשי' היא. ור"ל מחליצת אבנים שבבית מנוגע למדו:

סעיף נה
אוי לרשע אוי לשכנו

אותו שנראה הנגע בתוך ביתו. וגם שכנו שדר בעבר השני של הכותל המשמשת לשניהן. שניהן חייבין להטפל בחילוץ האבנים:

סעיף נו
שניהן קוצעין

ר"ל משום שאחר שנחלצו האבנים שבהן הנגע צריך ג"כ לקלף הכותל סביב האבנים שחלץ. חייבין שניהן בקלוף זה. לא שהן עצמן חייבין בכל זה. אלא ר"ל טרחא זו מוטל על שניהן. וכשירצו ישכרו שניהן א' לעשות כל אלה:

סעיף נז
אבל הוא לבדו מביא את העפר

דאחר שחלץ וקצע צריך לטוח ב:טיט חדש כל כותלי הביח מבפנים. ואינו סדן בסיד [ועיין לעיל אות נ']:

סעיף נח
בא בסוף שבוע

של הסגר הב' אחר שחלץ וקצץ וטח. ישוב הכהן לראות פנימי' הבית:

סעיף נט
והוציא אל מחוץ לעיר

אפילו אינה מוקפת חומה:

סעיף ס
אל מקום טמא

ר"ל מקום שמחזיקין אותו בטומאה. וכגון בית הקברות:

סעיף סא
הפסיון הסמוך

ר"ל אם ראה הכהן שפשתה הנגע סמוך להאום:

סעיף סב
והרחוק

לאו דוקא רחוק. אלא כל שאינו מחובר להאום:

סעיף סג
כשני גריסין

כנגע בתים בתחלה. מיהו א"צ שתחזור הנגע לאותה כותל. אלא אפילו חזרה בכותל אחר כך הוא דינו:

פרק יג

סעיף א
עשרה בתים הן

ר"ל עשרה מיני בתים מנוגעין הן שחלוקין בדיניהן זמ"ז:

סעיף ב
הכהה בראשון

שבסוף שבוע א' של הסגרו. מצא שכהה הנגע ממראיתו הטמא שבתחלה. ונתהפכה למראה כשרה:

סעיף ג
וההולך לו

ר"ל או שבסוף הסגר א' מצא שהלכה ועברה הנגע לגמרי:

סעיף ד
קולפו

ר"ל בב' אופנים הללו קולף בפנים מקום הנגע לבד:

סעיף ה
והוא טהור

ונפטר מיד לגמרי. הרי ב' בתים:

סעיף ו
הכהה בשני

ר"ל ואם עמד בעינו בסוף שבוע א'. וחזר והסגירו. ובסוף הסגר שבוע ב' מצא שכהה למראה כשרה:

סעיף ז
והחולך לו

ר"ל או שבסוף שבוע שני עברה לגמרי:

סעיף ח
קולפו והוא טעון צפרים

ר"ל זה טעון צפרים לטהרתו כמ"ש בתורה. הרי ד' בתים:

סעיף ט
הפושה בראשון

ר"ל ואם בסוף שבוע א' מצא שפשתה הנגע:

סעיף י
חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע

ר"ל מסגירו עוד שבוע שנית:

סעיף יא
חזר ינתץ

כסוף פי"ב. הרי בית ה':

סעיף יב
לא חזר טעון צפרים

לטהרות ככתוב. הרי בית ו':

סעיף יג
עמד בראשון ופשה בשני

הרי בית ז':

סעיף יד
לא חזר טעון צפרים

לטהרו. הרי בית ח':

סעיף טו
עמד בזה ובזה

בסוף שבוע א' וב':

סעיף טז
ינתץ

דבחזר בסוף שבוע שלישי נותץ כל הבית כסוף פי"ב. הרי בית ט' [ועמ"ש בס"ד פ"א סי'

ל'. דבשהה הכהן ולא בדקו אף שמצאו עמד בעינו כבתחלה. אפילו שהה בינתיים כמה ימים ולא מחשבו כולהו רק כשבוע א'. ואם שהה שבוע א' וב' מלבדקו בינתיים. יש לו בזה קולא. ואם לא בדקו בין שבוע ב' לג' אין כאן קולא דהרי אפילו נחשבנו כבדקו הכהן בסוף שבוע ב' לא היה מחוייב השתא שעמד בעינו רק חליצה וקיצה]:

סעיף יז

לא חזר טעון צפרים

לטהרו. הרי בית י':

סעיף יח

אם עד שלא טהרו בצפרים

בכל מקום שהצרכנו לעיל צפרים. אפילו בסוף שבוע ב':

סעיף יט

ואם משטהרו בצפרים

דאז דינו כנגע חדש:

סעיף כ

האבן שבזוית

שבכל זוית רגילין להניח אבן גדולה כדי לאגד ב' הכותלים. וכמ"ש אבן מאסו הבונים [מפני כובדו] היתה לראש פנה. ואולם מחמת גדלו נראה בביתו ובבית שכנו. וה"ה שכל אבן שבכותל שנראה בבית המנוגע ובבית שכנו. ורק נקט בזוית. דשם רגיל בכך:

סעיף כא

ובזמן שהוא נותץ

את כל הבית:

סעיף כב

ומניח את של חבירו

דבחליצה כתיב וחלצו. משמע שניהן. אבל בנתיצה כתיב ונתץ את הבית את אבניו ואת עציו. משמע רק של א'. מיהו פשיטא דגם כשב' הבתים של אדם א' נמי דינא הכי. וכתקרה [במ"ג]. רק הכא אורחא דמילתא נקט:

סעיף כג

נמצא חומר

לאו אשכנו קאי שחמור לי' חליצה מנתיצה. שבחליצה גם השכן חייב להטריח. משא"כ בנתיצה ליתא דכל דין שבין גברי לא שייך חומרא וקולא. דמה שחמור לזה קל לזה. אלא

אאבן המנוגע בעצמו קאי. דכשהדין לחלוץ חולצו כולו. וכשהדין לנתץ. נותץ רק חצי האבן. דאף דהי' מסתבר שתהיה הנתיצה לכל הבית טמא מהירא מהחליצה. ולחידוש בעלמא נקט תנא הך בבא. ואפשר עוד דלאפוקי מדר"א לקמן אתא. דלר"א חליצה ונתיצה שוין:

סעיף כד

בית הבנוי ראש ופתין

ר"ל אם הבית בנוי באופן כך. ששורה א' מהאבנים שבכותל הם אבנים גדולות שנקראים ראש. וע"י גדלן כל א' מהם הוא עב כעובי החומה. ולפיכך נראה כל אבן שבשורה זו בב' הבתים. ועל שורה זו שוב מונח שורה ב' מאבנים קטנים ששנים מהן עוביין יחד כעובי החומה. נמצא שאבן הנראה בבית אחד לא נראה בהבית שבצדו. ומחמת קוטן האבנים נקראו פתין דהיינו כמו פתות אותה פתים. דר"ל חתיכות קטנות:

סעיף כה

נראה

ר"ל אם נראה הנגע באחד מהאבנים הגדולות:

סעיף כו

נוטל את כולו

בין כשמחוייב לחלוץ או לנתוץ. ומחמיר בהא טפי מבת"ק (רב"א):

סעיף כז

היתה עליה על גביו נותן את הקורות לעליה

ואם נותץ כותלי חדר התחתון אז תומך התקרה בעמודים שיעמיד תחת ד' זויות התקרה. סתמא דמתניתין משמע בין ששניהן שייכין לאדם א' או לב' בנ"א כך הוא הדין [ותמוה דמ"ש קורה מאבן שבכותל שבינו לבין חבירו. דאמרינן לעיל [במ"ב] דאפילו בראש נותץ את שלו ומניח של חבירו. ואי"ל דהכא כשיחלק הקורה ויתוץ רק את שלו לא יהיה חלק הנשאר לחבירו ראוי לקורה. ליתא דאטו מי לא איירי הכא גם בקורה עבה מאד. ואות"ל התם מיוחד כל חצי עובי אבן לתשמיש של כל א' לבד. להכי לא נטמא חלק של כל א'. דרק חלק האבן שמיוחד לתשמיש הבית המנוגע נטמא. אבל הכא התחתון והעליון שניהן צריכין להתקרה. נמצא ששניהן משותפין בכל התקרה. ולפיכך לא נטמאת התקרה. וכדממעטינן בת"כ בפירוש [והביאו הר"ש בפירקין] מדכתיב ונתץ את אבניו ואת עציו. דמשמע רק כשהן שלו לבד ולא כשחבירו משותף עמו. ליתא דהרי בפירוש תנינן [ב"מ פ"י מ"ב] דבין לת"ק ובין לר' יוסי התם. רק במעזיבה פליגי. דלת"ק

שייך לתחתון ולר' יוסי שייך לעליון. אבל בקורות מודו תרווייהו דשייכים לתחתון. וא"כ הכא כשהנגע בהבית למה לא יתוץ את הקורות. וי"ל דאע"ג דכל הקורה שייך להתחתון. עכ"פ משועבדת הקורה גם להעליון. ושפיר קרינן בי' את עצו ולא את עציהם. דהרי קיי"ל שעבודא דאורייתא [כקידושין י"ג ב']. מיהו מדלא נקט תנא נותן את הקורות ואת המעזיבה וכו' דהרי גם עפר של בית מנוגע אסור. ולאשמעינן דהכא אע"ג דשייכי גם מעזיבה להתחתון. וכהת"ק התם. עכ"נ. משום דגם היא משועבדת להעליון כמו הקורה. קרינן גם בה את עפרו ולא את עפרם. ש"מ קצת כי"א [בח"מ שי"ד] דס"ל כר' יוסי שם דמעזיבה וודאי לעליון שייכי. ולפיכך דוקא כשהנגע בעליי' מקעקע כל המעזיבה. וכיון דלר' יוסי מעזיבה רק אשוויי' גומות הוא ולא אחזוקי תקרה. אין להתחתון שעבודא עלה כלל. וקק"ל לפ"ז מהא דאמרינן [אהלות פ"ו מ"ד] לענין טומאת אהל המת. דכשהטומאה בחדר התחתון. בוקעת לתוך חצי עובי המעזיבה התחתון. וכשהטומאה בעליי' בוקעת הטומאה למטה עד תוך חצי התחתון. וכ"כ כשהטומאה במעזיבה עצמה. רק חצי עובי' העליון שייך להעליי'. וחצי עובי' התחתון שייך להבית. ואמאי נימא הכא דכל המעזיבה לעליון שייך. וי"ל קצת. דבשלמא הכא כיון דעליי' שייכא לתשמיש בית העליון שנתנגע. חשבינן לה כאילו המעזיבה הוא הכותל עצמו. וכשנתנגע חדר התחתון. הרי מדהמעזיבה שייכא כולה לתשמיש העליון. א"צ המעזיבה נתיצה. דהרי לא נתנגע המעזיבה כלל. אבל התם הרי רק על התפשטות הטומאה דייניגן. וכי משום דשייכא לכאן או לכאן לא תתפשט טומאה שבחבירו אליו. והרי אפילו דבר ששייך ממש לאדם אחר אפשר שתתפשט אליו הטומאה שברשות חבירו. ונתנו חכמים קצבה בדבר ואמרו שלא תתפשט הטומאה משם למקום אחר או ממקום אחר לשם רק עד חציו. ואפשר נמי דשעורא דהתם הלמ"מ היא ככל השיעורים]:

סעיף כח

ומציל על המלבנים

לבנים מרובעות שמניחין על הגג שלא יתרכך הטיט הטוח ברצפת הגג בהגשמים. והלבנים הללו אינן מחוברים בטיט בהגג. וו"א דמלבנין. היינו ד' קרשים שתוך חלול הפתחים והחלונות. סמוך למזוזות ותחת המשקוף. ועל המפתן. וגם בהנך מיירי שאינן מחוברין בטיט או ביתידות בגוף הבית. רק תקועים שם בחוזק. ומה"ט נצולין:

סעיף כט

ועל שריגי החלונות

גיטערווערק בל"א. ועושין אותן מגבעולין דקין שו"ע. ותוקעין אותן בחלונות להסתכל

מתוכן לחוץ. וגם שלא יפלו התינוקות מתוך החלון. וגם הנך מיירי שאונן מחוברים בהבית. ועשוי להוציאן משם. מיהו דלתות וחלונות אע"ג שמתנועעים אנה ואנה אפ"ה כיון שקבועים בצירים רהבית כגוף הבית דמי [כב"ב פ"ד מ"ג] ולפיכך נתצין עמו:

סעיף ל

ר' יהודה אומר מלבן

ר"ל ד' קורות שמניחין על ד' כותלי הבית שמחוברין כל הד' קורות יחד ברבוע נגד ד' זויות הבית. ונקראין מויער לאטטען בל"א. ועל המרובע הזה מניחין ראשי קורות הבית כדי לחבר כל הקורות יחד בהרבוע כדי שיחזק כל א' את חבירו. וקשה פשיטא. ואת"ל דקמ"ל דאפילו אין המלבן מחובר להבית אפ"ה כובדו קובעתו. אפ"ה פשיטא. דאם הקורות שמונחין על המלבן ניתצין. א"כ המלבן שתחת הקורות. שמונח על כותלי הבית ממש. מכ"ש ששייך לבית טפי וחייב לנתצו. ונ"ל דר"י מיירי שיש עליי' על גביו. דאז כשהנגע בחדר התחתון. אין התחתון נותץ את הקורות וכלעיל. וקאמר הכא דעכ"פ המלבן הזה שהקורות מונחין עליו. שייכים לחדר התחתון וניתץ עמו. ול"מ הי' נ"ל דר"י במלבן שמונח בשפתי הגג סביב כעין מעקה מיירי. וכמש"ל. וס"ל דכיון דכל גג חייב במעקה. להכי כגוף הבית דמי:

סעיף לא

אבניו ועציו ועפרו מטמאין בכזית

במגע ובמשא כמת. ודוקא כשיש בא' מהן כזית. וכ"כ בהוכנס מא' מהם כזית לבית נטמא כל אשר בבית [רמב"ם פט"ז מטו"צ]. וכ"כ בגד ועור המנוגעים. מטמאים במגע ובמשא ובביאה לבית [כרמב"ם פי"ג מטו"צ הי"ג]. [ותמוה שו"ע האיך אפשר שיטמאו במגע. הרי כל המנוגעים אינן מטמאין עד שיהי' בהן כזית [כפרקין מ"ח]. והרי כל החוטין אינן גוף א'. והרי מה"ט מלא תרווד רקב אמ"ט במגע מדאינו גוף א' [כחולין קכ"ה ב' ועיין רש"י שם]. ואת"ל לחלק דדוקא תרווד רקב שכולו קרטין קרטין קטנים מאד וא"א שיגע בכל א' וא'. להכי אמ"ט במגע. אבל חוטי שתי שהן חוטין ארוכים וגם עבים קצת מקרטני רקב. אפשר שפיר שיגע בכל החוטין שבה כזית והרי קיי"ל דמגע ומגע מצטרפין. וכמ"ש בס"ד בפירושינו [חולין ד"ט סי' נ"ז. וע"ש] להכי שפיר אמרינן דכזית ממנו מטמא במגע. ואפילו להרמב"ם [פ"א מטו"מ הי"ב] דפסק בנגע הב' חצאי זיתים התחובים בקיסוס לא נטמא. אלמא דגם בנגע בב' גופים גסים דאפשר ליגע בשניהן יחד. אפ"ה אמ"ט במגע. י"ל דבאמת ס"ל להרמב"ם מה"ט דחוטי שו"ע נמי אמ"ט במגע רק במשא ובהבאה לבית. וכך נוטין קצת דברי הרמב"ם [פי"ג מטו"צ הי"ג] למדייק שם.

א"נ דמיירי בשהחוט ארוך מאד עד שהוא בכללו כזית. עכ"פ ק' בעפר בית מנוגע שכתב הרמב"ם בפירוש [פט"ז מטו"צ ה"א] שעפרו מטמא במגע וכו'. ואמאי והרי העפר אינו גוף א'. אלא כולו הוא קרטין קרטין קטנים. ואיך יטמא במגע. וכ"כ קשה מדאמרינן [ע"ז פ"ג מ"ו] דעפר ע"ג מטמא במגע. וק' ואמאי. ומ"ש מתרווד רקב דאמ"ט במגע. ואין סברא כלל לומר דמיירי בנגע בגוש של עפר ההוא שהי' בכזית. ליתא. דמהיכן יהי' הגוש הזה. אי מקרקע של ביח המנוגע או של בית ע"ג. הרי קרקע עולם לא נאסרה ולא נטמאה בשום דוכתא [כע"ג פ"ג מ"ה. וסנהדרין פ"י מ"ו. וסוטה פ"ט מ"ו סנהדרין דמ"ז ב']. אע"כ דר"ל הגוש מהטיט שטח בין הנדבכין. הוא שנאסר ונטמא. וזאת העפר בשעה שטח בו היו פרורים קטנים. ורק האדם לשן יחד להיות גוש. והרי קיי"ל [רמב"ם פ"ד מטו"מ ה"ה] דחיבורי אדם אינו חיבור ולפיכך גם גוש מהעפר ההוא כמפורר דמי. ואיך יצטרפו לענין מגע. ואת"ל כיון דנתחברו ונתדבקו פרורי הטיט יחד בלישה ע"י מים שהוא א' מז' משקים. בכה"ג קיי"ל דחבורי אדם הוה חיבור [כהרמב"ם פ"ו מאוכלין הי"ג]. ליתא דהרי רבינו הרמב"ם בעצמו [פ"ב מטו"מ הי"א] כתב בשם התוספתא. דתרווד רקב אע"ג שלשו יחד במים אמ"ט במגע דחיבורי אדם אינו חיבור. וקשה והרי הוא בעצמו כתב דבנדבק יחד במים הוה חיבור. אע"כ דהא דבנילש ע"י א' מז' משקין הוה חיבור היינו רק במאכלים ולא בשאר מילי. וא"כ מ"ש עפר מתרווד רקב. ונ"ל דהא דאמרינן חבורי אדם אינו חיבור היינו רק בלאו אורחי' בכך. אבל בהכי אורחי' בכך אדרבה עדיפי שאר מילי ממיני מאכלים. דבמאכלים אינו חיבור רק בנלושין יחד ע"י א' מז' משקין אבל בשאר מילי אפילו בנדבקו יחד בשום דבר שבעולם הוה חיבור. תדע דאל"כ בגד האיך אפשר יקט"ו. הרי נתחבר יחד ע"י אדם שארג החוטים יחד. וכן כל כלי מחובר יחד מחלקים ע"י מעשה אדם [עיין כלים פ"ה מ"ט]. אע"כ דכל דאורחי' בהכי אמרינן גם בכלי ובכל דבר שאינו מאכל שגם בחבורו בכל דבר הוה חיבור. וא"כ י"ל דתרווד רקב דלאו אורחי' לגבלו יחד. ולפיכך גם בגבלו בא' מז' משקין לא הוה חיבור. דלאו בר גיבול הוא. אבל עפר וטיט דאורחא הוא לגבלו בביתו. והרי מה"ט קיי"ל [שבת די"ח א וביצה ל"ב ב'] דרק אפר אינו בר גיבול משא"כ עפר. לפיכך אפילו גבלו יחד שלא בא' מז' משקין הוה חיבור. ולפ"ז הא דאמרינן לעיל [ספי"א] דמוחלט שעשאו מוכין דמטמא. היינו דמטמא במשא ובביאה דבכה"ג אפילו קרטין קטנים מצטרפין לכשיעור [כרפ"ג דאהלות]. אבל במגע אמ"ט. וכתרווד רקב לעיל. א"נ דמיירי דבחזר ועשה מהמוכין חוט וארגם יחד עד שנעשה גוש א' כשיעור מטמא גם במגע [ועמ"ש בזה בס"ד בעוקצין פ"ג מ"ה]. ואעפ"כ

הנני עומד משתאה מחריש לדעת איך לא הוזכר במשנה וברמב"ם שעפר בית מנוגע ועפר בית שנעבד. רק גושיו שבכזית יטמאו במגעו:

סעיף לב

ר"א חסמא אומר במה שהן

ר"ל אם אבן שלם הוא מטמא בכל שהוא כאבר ממת שאין לו שיעור [כאהלות פ"א מ"ז] ולא קיי"ל כן:

סעיף לג

בית המוסגר מטמא מתוכו

בהושיט ידו לתוך הבית ונגע בכותליו בפנים אף שלא במקום הנגע. נטמא. וכ"ש בנכנס כולו לתוכו אפילו דרך אחוריו או ראשו ורובו כדרכו. ואפילו לא נגע בכותלי' טמא. אבל בנגע באחורי הבית אפילו באחורי האבנים המנוגעים בעצמן לא נטמא במגען כל זמן שמחוברין [ועיין רש"י יבמות ק"ג ב']. ולרמב"ם [פט"ז מטו"צ] מתוכו דקאמר הכא היינו בנכנס כולו לתוכו. ואפילו דרך אחוריו. אבל הנוגע בהאבן שבו הנגע בכל צד מצדדין ואפילו מאחוריו טמא. אבל שאר הכותל אפילו נגע בה בפנים טהור. ותוס' [ביבמות הנ"ל] מסתפקין אם מתוכו דקאמר הכא. היינו בנכנס כולו לתוכו כהרמב"ם. אבל במגע. אפילו האבן שבו הנגע. אפילו בנגע בו בפנים ובמקום הנגע אמ"ט. או דילמא מתוכו דקאמר היינו בנגע במקום הנגע שהוא מטמא במוסגר רק מבפנים ודו"ק:

סעיף לד

בין לרש"י ובין להרמב"ם הנ"ל הנוגע בו בכ"מ בין מתוכו ובין מאחוריו טמא:

סעיף לה

זה וזה מטמאין בביאה

כשבא לתוך הבית דרך ביאה. אז תיכף כשנכנס לשם ראשו ורובו אף שלא נגע בכותליו טמא וכן כשהכניס עץ או אבן או עפר המנוגעים לתוך הבית הטהור בין שהן מאותן שחלץ מהמוסגר או שהן מבית מוחלט ואפילו רק עברו בבית בלי שהוי נטמא כל אשר בבית באותה שעה [כמשנה ח']. דדוקא שתחת אלו שהאהיל מדהוא אהל בלי כותלי' צריך שהוי אבל בית המנוגע מדיש בו קרוי וכותלי' תיכף בשנכנס לתוכו [תוס' יבמות ק"ג א']. ול"מ מבבא זו משמע דרישא לא מיירי בכניסה והיינו דלא כרמב"ם. אלא רק במגע מיירי והיינו דבנגע בפנים בכל מקום טמא. והיינו דלא כרמב"ם ודלא כתוס' הנ"ל בב' הפירושים]:

סעיף לו
הבונה מן המוסגר

לאחר שחלץ וקצה יטח בסוף הסגר א' או ב'. לקח מהבית אבנים או וכו'. ובנאן בכותלי בית טהור:

סעיף לז
בטהור וחזר נגע לבית

לבית המוסגר שנטלן:

סעיף לח
חולץ את האבנים

שבנה מהמנוגע בהטהור צריך לחלצן. מדאין טמאין כהבית שנטלן משם שחזר אליו הנגע:

סעיף לט
חזר על האבנים

באותן האבנים שבנה אותן בתוך כותלי הבית השני:

סעיף מ
והאבנים ישמשו את הבית השני בסימנין

שממתין מלנתקן מהכותל עד שיסגור הבית השני עם הנגע שבהאבנים כדין כל בית שנראה בו נגע בתחלה. וכולה מתני' דמיא לבגד מנוגע [פי"א מ"ו]:

סעיף מא
בית שהוא מיסך

שהי' בית המנוגע בנוי באמצע בית אחר ותקרת החיצון מאהיל על גג הפנימי המוסגר או מוחלט:

סעיף מב
דברי ר' אלעזר בן עזריה

נ"ל דס"ל דדוקא בבא לתוכו. או בנגע בהאבן המנוגע אע"ג שעדוין במחובר נטמא. אבל בהאהיל דבר אחר עליו ועל הטהור. כל זמן שמחובר אמ"ט:

סעיף מג
מה אם אבן אחת ממנו

דהיינו אבן שחלצו ממוסגר או שנתצוהו ממוחלט:

סעיף מד
מטמא בביאה

דכשהכניסו כזית ממנו לתוך הבית נטמא כל אשר בבית:

סעיף מה
הוא עצמו

אע"ג שעדיין מחובר הוא. מיהו בעליי' שע"ג חדר [כלעיל מ"ג] ונתנגע חדר התחתון. אפשר דגם ר"א מודה דהנכנס לעליי' טהור ואע"ג דדמי ממש להך דהכא. דכמו דהכא תקרת הבית החיצון מאהיל על הפנימי. כמו כן התם תקרת העליי' מאהלת על חדר התחתון. אפ"ה יש לחלק. דהכא כיון דתקרת הפנימי אינה מחוברת להבית החיצון. וצריך גם הוא נתיצה. ולפיכך אינה חוצצת. אבל התם כיון דחדר התחתון והעליי' מחוברין יחד. נותנין התקרה להטחו' ואינו נתוץ [וכמבואר התם]. א"כ התקרה זו חוצצת בין החדר המנוגע להעליי'. אמנם דוקא בשהפנימי טמא והחיצון טהור ס"ל לר"א דהבא לתוך החיצון טמא. מדאין הפסק בין אויר הטמא לאויר הטהור של בית החיצון. אבל אי הוה איפכא שהחיצון טמא והפנימי טהור. אע"ג דאויר חיצון הטמא מקיף להפנימי סביב. אפ"ה כיון שמחיצת הפנימי הטהור מפסיק. ניצל כל מה שבפנימי. ולא עוד אלא אפילו אין לפנימי' תקרה ע"ג אפ"ה מה שבפנימי טהור. דלא גרע ממחיצה שאינה מגעת לתקרה דחוצצת [כלקמן בפרקין מי"ב]. מה אמרת. דהכא שאני שתקרה הטמאה של החיצון מאהיל על מה שתוך בית הפנימי. אבל הרי קיימא לן דכל דבר המנוגע מטמא רק במגע ומשא. וביאה לתוך רשות א' עם הטהורה. אבל בהאהיל הטומאה על הטהרה או איפכא טהור [כרמב"ם פט"ז ה"ד מטו"צ]. וקיי"ל כר"א:

סעיף מו
הטמא עומד

אדם מוסגר או מוחלט:

סעיף מז
טהור

ודמיא קצת לספק נגע בטומאה. דכשאין לטומאה מקום טהור [כטהרות פ"ד מ"ח]. אלא דהכא אפילו בוודאי ביאה טהור. מדכתיב בה ישיבה. ורישא רבותא קמ"ל דאע"ג שהטהור עובר טמא. וכ"ש כשהטהור ג"כ עומד. וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג שהטהור עומד. אפ"ה טהור דהכל תלוי בהטמא דמדכתיב מחוץ למחנה מושבו גלי לן קרא דדוקא בששהה מטמא. דמושב היינו שהוי כדכתיב ותשבו בקדש [כמגילה כ"א א'] ולהכי בין

עומד בין יושב או שוכב טמא [ועיין ברכות כ"ה א' דגרסינן התם כמשנתנו. ובקידושין דל"ג ב' גרסינן יושב. ואין חילוק בין הגירסות. דכולן דינן שוה]. מיהו כ"ש בשניהן עוברים דטהור:

סעיף מח

אם עמד טמא

גם הטמא ואפילו עמד רק משהו באמצע הלוכו. וכבר מרישא שמעינן כן. רק קמ"ל דלא תימא דרישא ה"ט מדאיכא תרתי לריעותא. שיש קביעות לטומאה. וגם קדמה טומאה לטהרה. להכי קמ"ל סיפא דאפילו קדמה טהרה. אפ"ה כשיש קביעות לטומאה טמא:

סעיף מט

וכן באבן המנוגעת

וה"ה בגד. שהי' זה או מוסגרים או מוחלטים ונשאן אדם ועבר תחת האילן שהי' הטהור עומד תחתיו:

סעיף נ

ואם הניחה הרי זה טמא

וה"ה בעמד הנושא. וכ"כ ברישא בהיתה אבן מונחת תחת האילן וטהור עובר טמא. וכשהטהור עומד תחת האילן. וזרקו האבן הטמא. ובזריקתו עבר תחת האילן שהטהור עומד תחתיו. טהור. והא דנקט שנשא אדם האבן. ולא שנזרק האבן. היינו רק לאשמעינן רבותא ברישא. דכשהנושא האבן עובר טהור. דאע"ג דהאבן נח ביד הנושא. אפ"ה מדקיי"ל עקירת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי [כשבת ד"ג א']. וכ"כ קיי"ל רכוב כמהלך דמי [קידושין ל"ג ב']. להכי גם הכא כאילו עבר האבן דמי. ואע"ג דמושב דכתיב דמינה ילפינן שתשהה הטומאה. רק גבי אדם מנוגע כתיב. עכ"פ הרי הוקשו כל המנוגעים זל"ז [כרמב"ם ספי"ג מטו"צ הי"ד]:

סעיף נא

טהור שהכניס ראשו ורובו

דבציר מהכי לא מקרי ביאה. מיהת דוקא בשנכנס כדרכו סגי בהכי. אע"ג דקיימא לן ביאה במקצת לא שמה ביאה [כיומא דל"א]. עכ"פ משהכניס ראשו ורובו ככולו דמי בשנכנס דרך ביאה. אבל בנכנס דרך אחוריו לבית מנוגנר. לא נטמא עד שיכנס כולו בלי שום שיור משהו מגופו בחוץ [כשבועות די"ז ב']:

סעיף נב
נטמא

אפילו נכנס דרך אחוריו סגי בהכי. מדלא כתיב גבי' ביאה [עיין רמב"ם ספ"י מטו"צ]:

סעיף נג
טלית טהורה שהכניס ממנה ג' על ג'

אצבעות:

סעיף נד
לבית טמא

מוסגר או מוחלט:

סעיף נה
וטמאה

בגד מוסגר או מוחלט:

סעיף נו
אף שאינה ג"ג אצבעות. מיהו בהכניס רוב הבגד א"צ געגא"צ ברישא ולא כזית בסיפא [רב"א]. וכל זה בטלית דכל גא"צ שבו חשובים בגד. אבל שאר כלי טהור שהכניס לבית המנוגע לא נטמא עד שהכניס רוב הכלי. ורק בכ"ח סגי בשהכניס קצת מאוירו [רמב"ם פט"ז מטו"צ]. ולתוס' [יבמות ק"ג ב'] הכא מדיש כותלי' סביב אפילו עבר הטמא בלי שהוי נטמא כל מה שבבית. דלא דמי למשנה ז'. דהתם אין להאויר שתחת האילן כותלי' סביב [ועיין לקמן מי"א]:

סעיף נז
וכליו על כתפו

שנשאן לשם מקופלין ולא לבשן:

סעיף נח
וסנדליו וטבעותיו בידיו

תוך פס ידו:

סעיף נט
הוא והן טמאין מיד

אפילו לא שהה. דמדאינו מלובש בהן אינן טפלין לו. וקרינן גם בהם והבא אל הבית יטמא:

סעיף ס
היה לבוש

דכשלובש בהן והם טפלין לו. אמרה תורה יכבס בגדיו. דהיינו שיטבלם מדנטמאו. ומדאמרה תורה כן רק באוכל ושוכב. ללמדנו בא. שכל שהן טפלים להנכנס. לא יתטמאו רק בשישהה בכדי אכילה כשהוא שוכב. דהיינו מיסב ואוכל. שיש קבע לאכילתו. ושיעור אכילתו הוא הלמ"מ שהוא כדי אכילת פרס. דהיינו כשיעור ד' ביצים לרש"י. וכג' ביצים להרמב"ם. דמלת פרס ר"ל חצי. דלחם שלם הוא כפול משעור זה [ועיין פ"ח דעירובין מש"ש סימן י']. ומדאינו רק ראשון. אדם וכלים אמקט"ו רק מאב. ולא טימאן בנגיעתו:

סעיף סא
פת חטין

שע"י שטעמו טוב נאכל מהרה:

סעיף סב
ולא פת שעורים

נ"ל דה"ה של מינים אחרים אין משערין בהם. רק נקט שעורים מדמצוי הוי רק ב' מיני פת אלו. וכ"ש שאר מיני מאכלים אפילו ערבים לחיך טפי מפת חטין. אין משערין בהן. דאין סעודה קרויה אלא על שם לחם כדכתיב עבד לחם רב. א"נ להכי נקט שעורי' לרבותא אע"ג שקמחן לבן כקמח חטין. אפ"ה מדאינו מוטעם כ"כ. לא נאכל מהר כשל חטין:

סעיף סג
מיסב

שקבע א"ע לאכילה ואינו פונה לדברים אחרים בשעה שאוכל. וממהר אכילתו להפרס הנ"ל:

סעיף סד
ואוכלן בלפתן

שגם עי"ז ממהר לאכול מדמוטעם לו טפי. והנך כולהו הלממ"ס נינהו. ולחומרא. דאפילו בשהוי מועטת כזו נטמאו בגדיו:

סעיף סה
היה עומד

אדם טהור:

סעיף סו
בפנים

בבית מוסגר או מוחלט:

סעיף סז
וטבעותיו בידיו

דרך מלבוש. דאל"כ טמאות מיד אף שלא היו כלל בפנים:

סעיף סח
טמאות

אפילו לא הכניסן כלל לבית המנוגע אפ"ה ידו בתר גופו גרירא:

סעיף סט
רבי יהודה מטמא מיד

דס"ל דדוקא בשנכנס ראשו ורובו לשם שנטמא האדם שלבשן. איכא למימר שהטבעות טפילין לגופו ויהיו טמאים רק כטומאת הגוף דהיינו בששהה שם בכדאכפ"ר. אבל הכא שלא הכניס רק מקצת גופו אע"ג דקיי"ל דביאה במקצת עכ"פ מדרבנן שמה ביאה [כרמב"ם פ"ג מביאת מקדש פי"ח. ולהראב"ד שם דאורייתא הוא. רק שאין חייב כרת על ביאה כזו]. היינו רק בטמא שנכנס למקדש. ומצד מעלה [ולראב"ד צ"ל דהתם שאני מדהוקש לנגיעה [כזבחים ל"ב ב'] אבל בטהור שנכנס לבית מנוגע אין כאן מעלה [ולא היקש] ואפילו מדרבנן לא נטמא גופו. לפיכך ליכא למימר שיהי' טפלה לו. והו"ל כהכניסן תוך פס ידו וטמאים מיד [ואי"ל דר"י ס"ל דכיון דידי' עכ"פ טמאים מיד [כרפ"ג דידים] א"כ טפלים הטבעות לידי'. שיהיו גם הם טמאים מיד. ליתא. דטומאת הידים מד"ס. וטומאת הטבעת מדאורייתא. וחייב עליהן כשהכניסן למקדש [כרמב"ם פ"ג מביאת מקדש]:

סעיף ע
וחכ"א עד שישהא כדי אכילת פרס

דס"ל דכל שנכנסו דרך מלבוש. אף שלא נטמא אדם הלובשן אינן טמאין עד שישהו כדאכפ"ר. מיהו מודו דידיו טמאות מיד מד"ס. וצריך לטבלן מדנעשו שניות [כרפ"ג דידים]:

סעיף עא
בזמן שאין כל גופו טמא

כגון בענינינו שעומד בחוץ והושיט ידו לבית המנוגע דמדאורייתא טהור גמור הוא.

וגם מדרבנן לא נטמאו רק ידיו. וכיון דבכה"ג אין כאן טומאה להלובש. מכ"ש דהול"ל שעכ"פ יוקל טומאת הלבושים הטפלים לגופו:

סעיף עב

אינו דין שלא יטמא את מה שעליו עד שישהה כדי אכילת פרס

ולר"י אדרבה כשהלובש טמא עדיף. דהרי ישראל כשהכניסן לבוש. שנטמא הוא. לא נטמא הכלי עד שישהה בכאכפ"ר. וכותי ובהמה שהכניסם לבוש. לא נטמאו גופן. וכלים שלבשו טמאים מיד. ולרבנן הנך א"א שיקט"ו כלל. משא"כ יד ישראל. הרי הוא גוף הראוי לקט"ו:

סעיף עג

מצורע

בין שהאדם מוסגר או מוחלט בשנכנס ראשו ורובו סגי אפילו בנכנס דרך אחוריו:

סעיף עד

כל הכלים

ה"ה אדם ומאכלים ומשקין [כלעיל מ"ז]. רק נקט כלים לאשמעינן עד הקורות. ואינך אינן מצויין רק למטה:

סעיף עה

אפי' עד הקורות

ר"ל ואפילו תלויין בכותלי' למעלה מגובה אדם מנוגע שנכנס לשם:

סעיף עו

רש"א עד ד' אמות

דהיינו כפי קומת אדם כשיפשוט ידיו ורגליו יפה. דלזה צריך ד' אמות [כב"ב פ"ד מ"ד] אבל כל שלמעלה מזה רשות אחר הוה:

סעיף עז

כלים

רב"א ל"ג כלים דהא בכלים איירינן. ולפע"ד שפיר גרסינן לה. דלדיוקא נקט כלים. לאשמעינן דרק בכלים פליג ר"י. הא באדם טהור שהוא שם. לכ"ע א"צ שישהה המצורע רגע. ונטמא הטהור מיד. ומשום שיש כותלים סביב [וכמש"ל סימן ל"ה]:

סעיף עח

מיד טמאין

וא"צ שהוי רגע:

סעיף עט

ר"י אומר אם שהה כדי הדלקת הנר

ואפילו בנכנס ביום משערין כך. דס"ל דדוקא בנכנס טהרה לבית טמא נטמא מיד [כלעיל משנה י']. אבל בנכנס טמא לבית טהור. דוקא בנכנס ברשות א"צ שהוי בשוש כותלים סביב. דמשום כשנכנס ברשות הו"ל מושבו ונטמא הכלי. ונכנס ברשות היינו בראהו בעה"ב נכנס ושתק. ורק כשהבעה"ב טרוד בעסקיו. ואפילו טרוד רק בהדלקת הנר שהיא מלאכה קלה שבבית. מצינן למימר דכנכנס שלא ברשות דמי. ואע"ג שלא א"ל בעה"ב שיצא היינו מדטרוד במלאכתו הי'. והיינו דקאמר הכא דמשערינן בכדי הדלקת הנר. דכששהה יותר מזה בבית חבירו ולא א"ל שיצא. הרי נכנס ברשות ונטמא כל אשר בבית. ומיהו משום לא פלוג גם בשנכנס ביום ושהה כך ולא א"ל שיצא נטמא הכל. וי"א דמשערין בזה משום לא פלוג מע"ש ביה"ש שטרוד בעה"ב אז בהדלקת נר של שבת שצריך לברך על הדלקתו. ולא הי' יכול לומר לו בשעת הדלקה צא טמא. אבל כששהה יותר מזה ושתק הבעה"ב הרי נכנס ברשות ונטמא הכל. מיהו כמו דפליגי הכא. פליגי נמי לעיל [במ"ח] בטמא שהכניס ראשו ורובו לבית טהור. דלר"י צריך שהוי כהדלקת הנר. רק דלעיל לא נחית תנא להודיע שיעור שהוי גם לת"ק. אבל במשנה ז' בעבר תחת אילן שאויר שתחתיו אינו רשות מיוחד. ולא שייך שם לומר שנכנס שלא ברשות. להכי לכ"ע סגי בשעמד:

סעיף פ

נכנס

ר"ל ואם רצה המוסגר או המוחלט לכנס לביהכ"נ:

סעיף פא

על רוחב ד' אמות

ולהכי מפנין לו מקום מרווח כזה. משום דכך הוא שיעור תפלה להשתחוות בפישוט ידים ורגלים [רש"י יומא דכ"א א' ד"ה משתחוים]. ולפ"ז י"ל דרק אורחא דמלתא נקט תנא. והוא הדין בפחות מזה. [ומרמב"ם משמע לכאורה דס"ל דכשאינו כשיעור הזה אינו מושב בפ"ע ובטל לגבי ביהכ"נ. ונטמאו הקהל. אבל א"א לומר כן דהרי אפילו בור ודות המגולים בבית והן צרכי הבית. ואפ"ה לא בטלי לגבי הבית כשנכנס המנוגע לתוכו [כסוף פרקין]. מיהו אע"ג דגם כשיש כותל גבוה י"ט שמפסיק. עכ"פ למעלה מהכותל ב' האוירים מעורבין. אפ"ה רשות בפ"ע מיקרי ולא נטמאו הקהל. ולפיכך גם כשיש פתח

פתוח מהביהכ"נ למושב המנוגע. אפ"ה עכ"פ מושב בפ"ע הוה ונשארו הקהל בטהרתן [ועיין בבמראה כהן סי' י"ד]:

סעיף פב

נכנס ראשון

היינו כשאין לחדרו פתח בפ"ע רק שפתוח לביהכ"נ. וכשרוצה לילך לחדרו צריך לילך לשם דרך ביהכ"נ:

סעיף פג

ויצא אחרון

דכשיכנס או יצא מחדרו דרך ביהכ"נ בעוד הקהל שם אף שילך דרך העברה יטמא הקהל מדיש כאן כותלי' א"צ שהוי. [אמנם מהרמב"ם והראב"ד [ספ"י מטו"צ] נראה דס"ל דאף רק בשאין כותלי' צריך שהוי אבל בבית שיש כותלי' א"צ שהוי. אפ"ה ביהכ"נ אע"ג שיש כותלי' רשאי לעבור בלי שהוי ולא יטמאו הקהל. ונ"ל טעמיי' משום דביהכ"נ דרשות לכל אדם לכנוס שם דמי לאילן לעיל שרשות לשניהן לכנס תחתיו. ועכ"פ צריך עמד. ורק לזהירות בעלמא שמא יגע באחד מהקהל בביהכ"נ בעברו או שמא יעמוד משהו. להכי נכנס ראשון ויוצא אחרון. אולם מדנקט לעיל [במ"ז] גוונא רק באילן. ובכולהו משניות אחרינהו נקט בית. נלפע"ד מוכרע כרב"א שיש חילוק בין יש כותלי' או לא]:

סעיף פד

כל המציל צמיד פתיל באהל המת

כפ"י דכלים. והיינו בין שהכלי אמקט"ו כלל ככלי אבנים וכו'. ובין שהוא כ"ח שאמקט"ו מגבו:

סעיף פה

וכל המציל מכוסה באהל המת

כגון בור ודות [כאהלות פ"ה מ"ו]:

סעיף פו

אפילו מגולה בבית המנוגע טהור

ולפיכך כשמונחין בתוכן כלים וטהרות בתוך הבור והדות המגולים בבית המוסגר או המוחלט. נשארו בטהרתן. דכרשות אחר דמי. והכי קיי"ל [רמב"ם פט"ז מטו"צ ס"ט]. ונל"פ דכ"ש בשנכנס מנוגע לבית טהור כך הוא הדין:

פרק יד

סעיף א
היה מביא פיילי

הוא מזרק בלשון ארמי. אבל נראה טפי שהוא לשון יוני או רומי שנקרא כך גביע קעלך בל"א שהוא כוס ארוך ועמוק טפי ממזרק. כדי לטבול בו האגודה והעוף. אולם גם בארמי מצינו שמשמעות פיילא יהי' כוס וכדמתרגמינן [ישעי' נ"א פי"ז] כוס התרעלה פיילא דלווטא:

סעיף ב
של חרש חדשה

הכי ילפינן מדהוקש כלי חרש למים חיים. דצריך שיהיו חדשים. דהיינו שלא נעשה בהן מלאכה [כסוטה דט"ו ב']:

סעיף ג
ונותן לתוכה רביעית מים חיים

ר"ל ממעין שאינו פוסק:

סעיף ד
ומביא שתי צפרים דרור

דרור לשון חפשית הוא. והוא מין צפור כשר. שהוא בטבעו פרא ואינו מקבל מרות. כמ"ש כדרור לעוף [משלי כ"ו]. ונ"ל שהוא שפערלינג בל"א. וכן תרגמו יעזעניוס. וערמל"מ רפי"א מטו"צ [וטעה המתרגם משניות בל"א שפירש הויזפאגעל. ולא ידעתי מאיזה בית לקח דרור זה. אולי נתכוון לתרנגול ולאווז שהן עופות בייתות ואולי לשון חז"ל הטעתו שאמרו [ביצה כ"ד א'] שנקראת דרור שדרה בבית כבשדה. ואיהו סבר דהיינו שהוא עוף בן תרבות ומתגדל בבית. ולא היא. דאיהו גופי' הי' כעטלף שלא ראה אור. דהרי במקומו הוא מוכרע. דשם אמרינן שאינה מקבלת מרות. וכן פירש"י התם שדרה בבית כבשדה. ר"ל שגם בבית יודעת להשמט בעופפה לשום זוית אילך ואילך]:

סעיף ה
שחט את אחת מהן

היינו הבריאה והיותר חזקה שבשניהן [ת"כ]. אבל מצותן שיהיו שניהן שוין במראה. ובקומה. ובדמים ולקיחתן כאחד [כלקמן מ"ה]:

סעיף ו
על כלי חרש

ר"ל בשעת שחיטה עצמה שחטו ממעל להכלי חרס הנ"ל שבו המים חיים. וממצה דמה היטב לתוך המים [רמב"ם רפי"א מטו"צ]:

סעיף ז
חפר וקוברה בפניו

צריכה קבורה. מדגם עפרה משנתרקבה אסור בהנאה [כתמורה דל"ג ב']. ויקברה מיד לפניו במקום ששחטה שלא יחשדוהו ששחטה לאכילה:

סעיף ח
נטל עץ ארז

היינו מקל מעץ ארז ארכו אמה. ועבי' כרביע מכרע מטה [כלקמן מ"ו]:

סעיף ט
ואזוב

והגבעול לא יהי' פחות מטפח [נדה כ"ו א']:

סעיף י
ושני תולעת

הוא צמר מסורק ארוך כתמונת לשון. וצבוע כקארמעזין. אמנם מדקאמר תנא מלת נטל ולא כלעיל הי' מביא. משמע שכל הג' מינין כבר הן לפניו וכן הוא הדין באמת. דבשחטה ולא היו כל הג' מינין מוכנים לפניו. פסולה [כקדושין נ"ז א'] וכן פסק הר"ש והרא"ש. גם מהרמב"ם [פי"א מצרעת ה"ז] יש קצת הכרע כן:

סעיף יא
וכרכן בשירי הלשון

שמניח אלו הג' מינים ביחד בידו. נמצא שהצמר הסרוק הוא ארוך יותר מכולן ואותו העודף נקרא שיורי הלשון. מדהוא משויר באורך יותר מכולן. ובאותו עודף שוב כורך כולן יחד:

סעיף יב
והקיף

ר"ל והסמיך להג' מינין שבהאגודה:

סעיף יג
להם ראשי אגפים וראש הזנב

נ"ל דר"ל שאחז הזנב עם ראשי הכנפים עם האגודה בידו ביחד משום ששם העוף דק. ונאות לאחזו שם עם האגודה ביחד. א"נ משו"ה אוחז העוף שם כדי שיוכל להטביל כל גוף העוף בהמים. ולא יחצוץ בידו בין גופו להמים:

סעיף יד
של שניה טבל

העוף והאגודה יחד בהמים שבכוס הנ"ל:

סעיף טו
והזה שבע פעמים לאחר ידו

ר"ל אחורי פס ידו. והיינו מדכתיב והזה על המתטהר. דמשמע חוצה להגוף:

סעיף טז
ויש אומרים על מצחו

נ"ל דר"ל ממעל למצחו. וכ"ע ס"ל דמדכתיב על המטהר. היינו על ממש [כסוכה ד"ז ב'. ועיין מנחות ס"ב א' ודו"ק]. רק דת"ק ס"ל דמדאפשר שמגביה ידו ממעל לראשו. להכי רק אחורי פס ידו הוא עליונו של מצורע טפי. וי"א ס"ל דעל המתטהר היינו עליונו של עיקר בנין הגוף דהיינו ממעל למצחו משמע:

סעיף יז
וכך היה מזין על השקוף שבבית

דכשמטהר בית מנוגע נמי עושה כלעיל. אבל ההזאות יהי' על צד חוץ של המשקוף. דהיינו ג"כ עליונו של בית. במקום שנראה לכל. משא"כ על הגג שם אינה נכרת ההזאה [ומה"ט נמי נ"ל דבהזאת אדם מנוגע ליכא למ"ד שיזה על הקדקד. רק בעליונו של מצח מקום שההזאה ניכרת. דמצח מקום היותר ניכר הוא כמ"ש [יחזקאל ט'] והתוית תיו על מצחות האנשים]. וכל המעשים הללו שבמשנתנו. בין בטהרת אדם או בית צריך שיעשה ע"י כהן [ת"כ]:

סעיף יח
בא לו

הכהן. ומדהי' שחיטת הצפור מחוץ לעיר במקום ישיבת המנוגע. והרי שליחת הצפור צריך שתהי' מתוך העיר. ולפיכך הי' צריך הכהן לכנוס לתוך העיר כדי לשלח הצפור. להכי שייך לשון בא לו. וכ"כ לקמן לאחר ששלח הצפור. כשרוצה לגלח אח"כ המצורע.

הי' צריך לצאת אליו למחוץ לעיר. שייך נמי לומר בא לו. דבשניה ר"ל שהלך לו ממקום שהוא שם למקום אחר:

סעיף יט

אינו הופך פניו לא לים

אם הים סמוך להעיר. אינו פונה א"ע לשם:

סעיף כ

ולא לעיר

דמשום דעומד השתא תוך העיר אבל מיד אצל השער. דהיינו סמוך למקום המצורע שהוא מחוץ להשער. להכי קאמר הכא שבשעת שלוח אינו פונה א"ע לצד העיר:

סעיף כא

ולא למדבר

אם מדבר סמוך לעיר:

סעיף כב

ושלח את הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה

דהכהן נכנס מהמצורע לתוך העיר. ובידו הצפור שטבל. ופונה א"ע לצד חוץ לעיר מקום שדות. ומשלח משם את הצפור לחוץ לחומה [כתוס' קידושין נ"ז ב']. וכ"ז מבואר בקרא. דכתיב ושלח הצפור החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה. ושדה היינו מקום הראוי לזריעה. לאפוקי ים ומדבר שאינן ראויין לזריעה:

סעיף כג

בא

ר"ל חזר ויצא מתוך העיר למקום המצורע שעומד מחוץ לעיר:

סעיף כד

העביר תער על כל בשרו

כל שער שבגוף. אפילו של בית השחי ושל בית הערוה [ובאשה מכסה מה שא"צ לראות כשמגלח. ועיין לעיל פ"ג סימן מ"ח]. וכ"ש של ראשו וזקנו וגבות עיניו חוץ מהשער שתוך החוטם. לא משום ביהס"ת. דהרי גם ביהס"ת מגלח. אלא מדאינו בכל אדם. אבל כל השאר מגלח בתער דוקא עד שיהי' כדלעת חלקה:

סעיף כה

וכבס בגדיו

נ"ל דגם המנוגע בעצמו רשאי לטבלן. דאע"ג דכשיאחזן בשעת טבילה. יטמאן במגעו.

עכ"פ הרי טבילה זו לא משום שאחר טבילת גופו יהי' יכול ללבשן בטהרה צוה הכתוב. דהרי גם אחר שיטבול טבילה זו עדיין הוא אהט"ו כשרץ. ויחזור ויטמא הבגדים שילבש ויעשה אותן ראשון לטומאה וא"כ מה מזיק כשיאחזן בשעת טבילה שיעשה אותן בנגיעתו רק ראשון. מיהו אעפ"כ צותה תורה לטבלן. כדי להקל טומאתן. דתחלה כשלבשן בימי חלוטו הי' אהט"ו כמדרס הזב. והשתא כשיטבלן. אף שיחזור וילבשן יהיו רק ראשון. מיהו אפשר שגם אם יהיו לו בגדים טהורים גזיה"כ הוא שיטבלן. [אמנם לא זכיתי לידע למה הפך התנא במשנתנו הסדר שנזכר בתורה. דבקרא כתיב כבס קודם גלוח ראשון. ורק בגלוח השני כתיב גלוח קודם הכיבוס. ובמשנתנו נזכר בב' הגלוחים הגלוח קודם הכיבוס. ועל מה זה. והיה בדעתי לומר דתנא אתא לאשמעינן דאין הסדר מעכב בו. אלא דא"כ קשה דהו"ל לאשמעינן רבותא טפי. דרשאי לטבול בגדיו גם אחר טבילת גופו. וביותר תמוהים דברי הרמב"ם [פי"א מטו"צ ה"א] אחר גלוח ראשון. קאמר. ואח"כ מכבס בגדיו. מדקאמר מלת ואח"כ. משמע דוקא אחר גלוח טובלן. וק' ואמאי והרי בתורה נזכר טבילתן מקודם. ואפרשה כפי אל ד' ואומר גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. כי אתה נרי ד' אלדי יגיה חשכי]:

סעיף כו

טהור מלטמא בביאה

אינו מטמא בית כשיכנס בה אחר שטבל:

סעיף כז

והרי הוא מטמא כשרץ

דהיינו שהוא אהט"ו כשרץ לטמא חדם וכלים במגע ולא במשא כשלא נגען. וגם הוא כשרץ שאינו עושה משכב ומושב מהשתא:

סעיף כח

ואסור

דהיינו ואסור וכו'. ורב"א כתב דתרי מילי נינהו דאף שמותר לכנוס להעיר המוקפת חומה. אפ"ה גזיה"כ הוא שעדיין יהי' מגורש מביתו ז"ל. ואסור נמי בתשמיש המטה [וכן משמע נמי לע"ד מת"כ שהביא הרא"ש. דכתיב וישב מחוץ שיהי' כמנודה [מביתו]. לאהלו מלמד שאסור בתשמיש]:

סעיף כט

כבס בגדיו וטבל טהור מלטמא כשרץ והרי הוא טבול יום

לפסול תרומה וקדשים במגעו:

סעיף ל
אוכל במעשר

מעשר שני:

סעיף לא
הביא כפרתו אוכל בקדשים

הם הקרבנות שמביא ביום הח' [כמשנה ז']:

סעיף לב
נמצאו ג' טהרות במצורע

דכשטבל ועלה אוכל במעשר. הרי טהרה א. העריב שמשו. אוכל בתרומה. הרי טהרה ב. הביא כפרתו אוכל בקדשים הרי טהרה ג. והא דלא חשיב דאחר טבילה ראשונה אמ"ט בביאה. ואינו עושה משכב ומושב. ונהוי ד' טהרות במצורע. היינו משום דגם אחר טבילה ראשונה עדיין טמא כשרץ. ולא שייך למקרי לטבילה ההיא בשם טהרה:

סעיף לג
וג' טהרות ביולדת

וה"ה בזב וזבה. דבכולן יש ג' חלוקי כפרה הנ"ל. רק נקט יולדת משום דבה מפורש כמו במצורע. וכפר עליו הכהן וטהרה. דהיינו לאכילת קדשים. ומינה ילפינן זב וזבה. ורב"א פי' דג' טהרות של מצורע. היינו (א) דאחר טבילה ראשונה טהור מלטמא בביאה [ומלעשות משכב ומושב]. (ב) דאחר טבילה שנייה והערב שמש מותר בתרומה. (ג) שאחר שהביא כפרתו מותר בקדשים. וג' טהרות של יולדת היינו (א) אחר טבילת ז' לזכר וי"ד לנקבה טהורה לבעלה. (ב) ואחר טבילה ב' של מ' לזכר ופ' לנקבה. אחר הערב שמש של זו או זו טהורה לתרומה. (ג) ואחר הבאת קרבנותיו ביום מ"א לזכר ופ"א לנקבה מותרת בקדשים [ולדברי רבינו ז"ל שנזיר לא נקט זב וזבה מדלא שייך גבייהו רק ב' טהרות. דבזב הרי לא שייך גבי' רק טהרה לתרומה וקדשים. ובזבה נמי או טבלה ביום ז' מז' נקיים שלה כי כך דינה [כפסחים ד"צ ע"ב]. הרי עכ"פ אסורה לבעלה עד הערב [כספ"י דנדה]. וא"כ טהרתה לבעלה ולתרומה בהדדי קאתו. ואע"ג שאם טבלה בליל ח' או ביום ח' מז"נ. מותרת לבעלה מיד אחר טבילה. ואפ"ה אסורה בתרומה עד אחר הע"ש. ובקדשים אסורה עד אחר הבאת קרבנותי' ביום ט' [עיין בפרקין מ"ז ורתוי"ט נזיר פ"ו מ"ו ד"ה ואינו]. נמצא שיש לה ג' טהרות. אפ"ה כיון דדינה לטבול בז' לא ניח"ל לתנא למנקט לה. דהרי כשטבלה כדינה יש לה רק ב' טהרות. וא"ת א"כ למה לא חשב נמי דזה וזה אחר טבילה ב' מיד הותר במעשר. ונהוי כל א' ד' טהרות. י"ל דס"ל לרבינו

דג' טהרות דנקט תנא היינו ג' פעולות שיעשה אדם לטהרתו. משא"כ הע"ש שמשא ממילא ערבא. ותו דטבילה והע"ש בהדי הדדי שייכא. ולהכי לא שייכי למקרי לחצי טהרה בשם טהרה שלמה]:

סעיף לד

והלוים

כשנתחנכו במדבר לעבודתן:

סעיף לה

מיהו משונה נזיר מב' חבריו. שמגלח רק שער ראשו. ומשונה מצורע מב' חבריו שב' גלוחי' צריך שיהי' דוקא ע"י כהן וכלעיל. וגם גלוחו מעכב [כראב"ד פי"א מטו"צ ה"ד]. משא"כ נזיר א"צ כהן לגלחו. וגלוחו אינו מעכב [כיומא ס"א ב']:

סעיף לו

שתי צפרים מצותן שיהו שוות במראה ובקומה ובדמים

שיהא סך דמי זה כזה. ואפשר נמי שיהיו שוין במין המעות שיתן בעד זה וזה. אם בזהב או כסף או נחושת. דבכל הג' ילפינן במה מצינו ב' צפרים מב' שעירי יו"כ דכתיב בהו ג"פ שני שיהיו שוין בג' אלו [ולא זכיתי לידע למה לא נילף נמי ביולדת ובמצורע ובזב וזבה. וכמו כן בכל קרבן עולה ויורד. דבכולהו נמי כתיב ב' תורים וב' בנ"י. ונימא שיהיו שוין בג' אלו. ועיין יומא [ס"ב ב'] וצ"ע]. ופשוט שאם לא לקחן. אלא נולדו אצלו יהי' עכ"פ דמי של זה כשל זה:

סעיף לז

ולקיחתן כאחת

כך אמרינן נמי בב' שעירי יוה"כ [יומא ס"ב ב']. וילפינן כך משום דהתם כתיב יקח שני והכא כתיב ולקח שני. מהא ילפינן דבתרווייהו צריך שיהי' גם זמן לקיחתו שוה [הרא"ש]. ונל"פ דבנולדו אצלו א"צ שיהיו נולדים כאחת. אלא סגי בשמיחדם להיות צפרי טהרתו בשעה אחת:

סעיף לח

אף על פי שאינם שוות

במראה קומה ודמים:

סעיף לט
לקח אחד היום ואחד למחר

לאו דוקא. אלא ר"ל אפילו לזמן מרובה ביניהן. דיש מחר שהוא לאחר זמן. וכמו וכי ישאלך בנך מחר [כרש"י שמות י"ג פי"ד]:

סעיף מ
יקח זוג לשניה

ואע"ג דא"כ לא יהי' זמן לקיחתו כאחד עכ"פ כיון דבדיעבד אפילו שלא כאחת כשרים. וכיון דקנה כבר זו הי"ל כדיעבד. מיהו כ"ש ינשנמצאת אחת מהן שאינה דרור. וקודם ששחטה שרשאי לקנות זוג לשנייי'. רק רבותא קמ"ל דאע"ג דקיי"ל דשחיטה קובעת [כקידושין נ"ז א'] וזו כבר נשחטה. עכ"פ כיון שנמצאת שאינה דרור. לא קבעתה שחיטה:

סעיף מא
הראשונה

ר"ל אותה ששחטה:

סעיף מב
מותרת באכילה

וה"ה דגם המשולחת מותרת דהרי לא הוקבעה בשחיטת חברתה שאינה ראוויה לטהרתו. רק אורחא דמלתא נקט שרגיל לזווגו לאחר. וקמ"ל נמי דמותר לזווגו לאחר. אף שלא יהי' לקיחתו כאחת:

סעיף מג
שחטה ונמצאת טרפה

לא זו אף זו קתני. דלא זו שמצאה שלא דרור דלא הוקבעה כלל בשחיטה. אלא אפילו שחטה ונמצאת טרפה. שהוא מין הראוי. ואפילו מצאה טרפה במעיה. שלא ידעו קודם שחיטה שהיא טרפה. אפ"ה לא נקבעה חברתה. וכ"ש בטרפות שהי' אפשר לידע קודם שחיטה. וה"ה בנתנבלה בשחיטה. דכיון דלא נשחטה כראוי. לא הוקבע שנייה. רק נקט טרפה לרבותא. דאע"ג דשחיטתה מהני לטהרה מטומאת נבלה [כחולין דע"ב ב']. אפ"ה כיון דנמצאת טרפה הרי מעיקרא לא הוה חזיא. ולא הוקבעה שנייי' בשחיטת זו:

סעיף מד
נשפך הדם

קודם שהוזה ממנו ז' הזאות [כלעיל מ"א]:

סעיף מה
תמות

ברעב. דמדנשחטה כראוי מיד הוקבעה חברתה לזווגה לזו ולא לאחרת. דכ"ש דשחוטה אסור בהנאה מה"ט:

סעיף מו
ישפך הדם

אבל במתה משולחת אחר הזאות הדם. שלוח אינו מעכב [כיומא ד"מ א' וראב"ד פי"א מצרעת ה"ד. ורלח"מ שם]:

סעיף מז
אחד לשנים

לכאורה מיותר. דמדקאמר דצריך כרביע כרע מטה. ל"ל תו לפרש האיך יחלקו לד' חלקים. ונ"ל דהא קמ"ל דמדסד"א דרביע כרע המטה. היינו שיחלק עובי הכרע לד' חלקים באורך או ברוחב שבעובי'. אלא דבכה"ג לא יהי' יכול לצמצם חלק הרביעי יפה. להכי קאמר א' לב' וכו' דע"י שיחלקום באופן זה מצי שפיר לצמצם יפה. דכל השיעורין הלממ"ס. והי' מדת כרע ידוע להם:

סעיף מח
ולא כל אזוב שיש לו שם לווי

ביינאמען. ונ"ל דאעפ"כ נקט כל הנך כנויים לדוגמא לאשמעינן דבין שהי' השם לווי ע"ש מדינה. כגון יוני. ובין שהי' על שם צבעו כגון כוחלי. דהיינו שמראהו הוא כמראה כחל. והוא מראה בלויא בל"א. ובין שהוא על שם עיר שמצוי שם. כמו רומי. ובין שהוא על שם הארץ שגדל שם. והיינו מדברי. הכל נקרא שם לווי. ואסור. [ועיין מ"ש בס"ד פי"א דפרה מ"ז]. א"נ נ"ל ממה דקיי"ל דטהרת מצורע נוהג אפילו בחו"ל ואפילו שלא בפה"ב [כרמב"ם פי"א מטו"צ ה"ו]. א"כ אי משום דתני דכל אזוב שיש לו שם לווי פסול. סד"א דרק בשמא קפיד קרא. לפיכך כשהוא בארץ יון או ברומי. דשם נקרא אזוב שלהן אזוב סתם. ולפיכך כשמתטהר המצורע ביון או ברומי. מותר להתטהר באזוב שלהן שנקרא במקומן בלי שם לווו. קמ"ל דאפ"ה הנך לעולם ובכ"מ פסולים. והא דלא תנא נמי מדות האזוב שיהיה ארכו טפח [כנדה כ"ו א']. וגם לא הזכיר שיהי' הלשון משקלו שקל [כיומא מ"ב א']. נ"ל דה"ט משום דכל המדות שמנה תנא במשנתנו היינו שלא יהי' פחות או יותר מזה. מדכך קבלנו מסיני. אבל אזוב ולשון וודאי רשאי להוסיף. ורק שלא יהיה האזוב פחות מטפח. והלשון לא יהיה פחות ממשקל שקל [ועיין יומא מ"ב ב']:

סעיף מט
ביום השמיני

תנא מיירי כשגלח וטבל ביום הז'. אבל כשיגלח וטבל ביום ח' או אחר כמה ימים מגלוח הראשון. טובל ומביא קרבנותיו למחרתו [רמב"ם פ"ד ממחוכ"פ ה"ב]:

סעיף נ
מביא ג' בהמות

דהיינו ב' כבשים זכרים א' לעולה וא' לאשם וכבשה א' נקבה לחטאת. והם כפרתו שנזכר במשנה ג':

סעיף נא
חטאת

אע"ג דסדר הקרבתו תחלה אשם [וכמשנה ז']. ואח"כ חטאת ועולה. אפ"ה לא רצה להפסיק בין זכרון החטאת בין האשם לעולה. משום דחטאת נקבה. אבל האשם והעולה שניהן זכרים. ולא עוד אלא שב' אלו צריך שיהיו שניהן שוין [כיומא ס"ב ב'. ותמוה שהרמב"ם לא הזכיר דין זה בחיבורו. וכ"כ לא הזכיר [בפ"ד מתמידין] שב' מוספי שבת צריך שיהיו שוין]. ואעפ"כ לא הזכיר תנא חטאת לבסוף. משום דחטאת קודמת לעולה בכ"מ [כנזיר פ"ו מ"ז]. ולא עוד אלא שהחטאת והאשם מעכבין הכפרה. אבל לא העולה [כרמב"ם פ"א ממחוסכ"פ] להכי אסמכינהו יחדו לחטאת ואשם:

סעיף נב
ועולת העוף

משא"כ לאשם גם הוא צריך כבש:

סעיף נג
בא לו

המצורע המתטהר. אחר שחזר וטבל היום [כלקמן מ"ח]:

סעיף נד
אצל האשם

שהאשם מקריב הכהן תחלה. והיינו שהכהן עומד בפנים אצל האשם שעומד בתוך חלול העזרה סמוך לשער נקנור. הוא עזרת ישראל. ובא המצורע לתוך חלול השער הזה שלא נתקדש [אף שכל חללי השערים נתקדשו. כפסחים פ"ה ב'] ומסמיך א"ע שם לאשמו שעומד בפנים:

סעיף נה
וסמך שתי ידיו עליו ושחטו

אמנם קודם לזה מכניס המצורע ב' ידיו לתוך חלול העזרה תחת האשם. והכהן משים ידיו תחת ידי המצורע. וכך מניפין שניהן את האשם חי עם לוג השמן שמביא עמו. ובאותה תנופה מוליך ומביא ומעלה ומוריד. ואח"כ סומך המצורע ב' ידיו שהכניס. על ראש האשם שעומד בפנים ומתוודה עליו החטאים שעליהן נגעים באין. ואח"כ מכניס הכהן האשם לצפון המזבח ושוחטו שם [כך פירשתי ע"ד התוספתא פ"ה מנגעים. וכך הוא דעת הראב"ד פ"ד ממחוסכ"פ וברכ"מ שם מועתקת התוספתא בשיבוש. ולפ"ז צ"ל דבמשנתנו לא נחית תנא לפרש דין התנופה שמפורש בקרא. אבל נקט סמיכה שאינו מפורש בענין. אולם להרמב"ם לא היה תנופה זו שקודם שחיטה רק ע"י כהן לבד]:

סעיף נו
וקבלו ב' כהנים

שכהן אחד מקבל דם בתוך כף ימין. ומערה מתוכה לתוך כף שמאל. דבין קבלה ובין נתינת הדם בבהונות צריך שיהיו בימין. ואם עשה בשמאל פסול. והא דצריך שיקבל הדם תוך הכף ממש. ילפינן כך בהיקש. מדכתיב ולקח ונתן. דמה נתינה ביד ממש אף לקיחה כן:

סעיף נז
וזה שקבל ביד בא לו

אחר שזרק חבירו הדם בקיר המזבח [רמב"ם פ"ד ממחוסכ"פ] בא לו הכהן ממקום המזבח לשער נקנור ששם עומד עדיין המצורע:

סעיף נח
והמצורע טבל בלשכת המצורעים

שהיתה בעזרת נשים בקרן צפונית מערבית:

סעיף נט
בא ועמד בשער ניקנור

ר"ל אחר שטבל בהלשכה היה בא ועמד בשער ניקנור והוא השער שנכנסין בו מעזרת נשים לעזרת ישראל. אולם לא שטובל השתא. דהרי כבר היה צריך לטבול קודם תנופה וסמיכה שהכניס ידיו לפנים. אלא נ"ל דאפ"ה נטר תנא מלפרש טבילתו עד הכא. כדי להסמיך כל פלוגתות דר"י ורבנן. דכמו דפליגי בטבילה כמו כן פליגי במתן בהונות [במ"ו]:

סעיף ס
רבי יהודה אומר לא היה צריך טבילה

מדכבר טבל מאתמול ולרבנן אמרינן מדהיה מורגל בטומאה בימי חלוטו. ולא היה משתמר בטהרה. חיישינן שמא גם השתא שכח ונגע בשרץ וכדומה ולא הוה אדעתי'. מיהו אע"ג דא"כ הו"ל טבו"י והאיך יכנוס לעזרת נשים שטבו"י אסור שם [כפ"ק דכלים מ"ח]. י"ל דכיון דטומאה זו רק מדרבנן היא. אף שהוא מחשש טומאה דאוריי' א"צ הע"ש [ועיין רמב"ם רפ"ט מאהט"ו]:

סעיף סא
הכניס ראשו

מתוך חלול שער נקנור שעומד שם המצורע. משם מכניס המצורע רק ראשו לתוך עזרת ישראל. דמדלא הקריבו עדיין אשמו וגם חטאתו. מחוסכ"פ הוא עדיין. ואסור לכנוס לעזרת ישראל. וגם הדם א"א הי' להוציא אליו לתוך חלול השער. דהרי יפסל ביוצא. להכי יעמוד המתטהר במקומו. ויכנים ג' אברים אלו לפנים להמתנות. ואע"ג דהא דקיי"ל ביאה במקצת ל"ש ביאה. היינו שהמכניס מקצתו לא יתחייב כרת בשהכניס מקצתו בטומאה. אבל לענין מלקות שמה ביאה [כזבחים ל"ג ב']. י"ל הכא דלא אפשר באופן אחר. אתי עשה ודחי הל"ת [כך נ"ל להראב"ד פ"ג מביאת מקדש. אמנם להרמב"ם שם. ביאה במקצת רק מד"ס שמה ביאה, ולוקין דקאמר הש"ס. היינו רק מכות מרדות]:

סעיף סב
ונתן

הכהן נותן מהדם שבתוך כף ידו:

סעיף סג
על תנוך

הוא הגדר האמצעי שבאוזן:

סעיף סד
ידו

על הכניס דרישא קאי. ור"ל ואח"כ מכניס המתטהר ידו:

סעיף סה
אין לו בהן יד

הוא האצבע העב ביותר דוימען בל"א:

סעיף סו
אין לו

שחסר לו זה או זה:

סעיף סז
טהרה עולמית

לר"ש והר"ב דוקא בנקטעו אחר שנזקק לטהרה. בעינן קרא כדכתיב. דילפינן מעדים. דבנקטע יד העדים קודם שנזקקו הן בעצמן להרוג המתחייב מיתה. דהיונו קודם שהעידו בב"ד לא אמרינן גבי' בעינן קרא כדכתיב [כסנהדרין מ"ה ב'] וגם רבותינו בעתוס' שם הכי ס"ל. רק כתבו דזקוק העדים הוא קודם לכן. דהיינו משראו העדות אף שלא העידו עדיין. וזקוק המצורע הוא משנזקק לטומאה. וכל שנקטע מקודם לא בעינן קרא כדכתיב. ולרמב"ם [פ"ד ממחוסכ"פ] במצורע אפילו נקטע מעיקרא אמרינן בעינן קרא כדכתיב ואין לו טהרה עולמית:

סעיף סח
רבי אליעזר אומר נותן הוא על מקומן

דס"ל לא בעינן קרא כדכתיב. רק מה דאפשר לקיים דהיינו המתנות יקיים. ומקום הימין עדיף מבהן שמאל:

סעיף סט
אם נתן על של שמאל יצא

ס"ל נמי כר"א דלא בעינן קרא כדכתיב. רק ס"ל דכיון דיש לו עכ"פ בהן. אע"פ שהוא בשמאל. אפ"ה הוא עדיף טפי ממקום בהן ימין. מדאין שם בהן כלל והתורה בהן קאמרה:

סעיף ע
נטל

הכהן נטל ביד ימינו:

סעיף עא
מלוג השמן

ר"ל מן השמן שבלוג שהניפו עם האשם. ולא יצק כולו לתוך היד. רק כפי השיעור הצריך להזאות ומתנות. והשאר מניחו בכלי שהוא בתוכו. ומתחלק לכהנים [כספ"י דזבחים]:

סעיף עב
ויצק לתוך כפו של חברו

לתוך כף שמאל של כהן חבירו:

סעיף עג
טבל

הכהן שיצק טובל אצבע ימינו הסמוך לאגודל. תוך השמן שבכף חבירו. והופך פניו לק"ק:

סעיף עד
שם הוא נותן את השמן

דהיינו על תנוך ועל בהן יד ועל בהן רגל. ואפילו נתקנח הדם ביני ביני אינו מעכב מדלא כתיב על דם. רק על מקום דם האשם:

סעיף עה
אם נתן

על ראשו:

סעיף עו
לא כפר

מדכתיב יתן על ראש המטהר וכפר. משמע שהנתינה מעכב כפרתו [רש"י זבחים ד"ו]:

סעיף עז
ומעלין עליו כאילו לא כפר

ר"ל דלא עשה מצוה מן המובחר:

סעיף עח
חסר הלוג עד שלא יצק

לתוך כף הכהן:

סעיף עט
ימלאנו

ולא אמרינן דכלי הלוג כששפכו לתוכו קבע לו שיפסול הנשאר כשחסר אח"כ. ואע"ג שהשמן שימלא בו החסרון לא הונף עם האשם. אפ"ה הרי קיי"ל דאם הניף השמן בפ"ע יצא [כרמב"ם פ"ד ממחוסכ"פ]. לפ"ז אחר שחזר ומילא הלוג צריך להניפו:

סעיף פ
משיצק

דהיונו אחר שהתחיל ויצק תוך כף הכהן עד אחר שנתן ג' מתנות הבהונות. ומשמע אפילו לא חסר השמן שיצק לתוך הכף. רק מהשמן שנשאר בהכלי אחר שיצק:

סעיף פא
יביא אחר

דיציקה קבעה לי' שכשיחסר אח"כ נפסל הנשאר. מיהו ההזאות ומתן הבהונות כל חד מצוה בפ"ע הוא. שכשנחסר אחר שיצק קודם שגמר ההזאות. מביא לוג אחר ומתחיל מתחלת ההזאות. אבל אם נחסר אח"כ. או קודם גמר מתן הבהונות. מביא לוג אחר ומתחיל רק מתחלת מתן הבהונות:

סעיף פב
עד שלא נתן

ר"ל עד שלא התחיל ליתן המתנות:

סעיף פג
משנתן

ר"ל משהתחיל ליתן מתן הבהונות וקודם גמרן [ודלא כהר"ב]:

סעיף פד
יביא אחר בתחלה

אבל א"צ שוב להתחיל מתחלת המתנות. רק ממקום שפסק שם הוא מתחיל:

סעיף פה
עני

דעני שאין לו בכדי לקנות ג' בהמות כנ"ל. מביא רק כבש א' אשם ולוג שמן. וב' תורים או ב' בני יונה א' לחטאת וא' לעולה. וזה הי' עני. והביא קצת מקרבן עני. דהיינו מהעופות. ונתעשר:

סעיף פו
או עשיר

ר"ל או עשיר שהביא קצת מקרבנות עשיר. דהיינו חטאת או עולה מבהמות. ונתעני:

סעיף פז
הכל הולך אחר חטאת

שלכתחלה צריך להביאו קודם להעולה. וכמין החטאת צריך שיהיה ג"כ בעולה.

וכשילהי קינין. וא"כ אם הי' אז עני. והביא אז חטאת העוף אחר שהקריב אשמו. ואח"כ נתעשר. מביא עולת העוף שחייב. כאלו עדיין הוא עני. ואם בשעת הבאת החטאת היה עשיר [והיינו שהי' לו כל כך מעות עכ"פ כדי לקנות ג' בהמות]. והביא האשם והחטאת בהמה. אע"ג שאח"כ נתעני. אין לו טהרה עד שיהי' לו מעות כל כך כדי שיוכל להביא עולת בהמה:

סעיף פח

אחר האשם

דבאשם עני ועשיר שוין. וגם הקרבת האשם הוא שמכשירו לאכול קדשים [כערכין י"ז ב']. ואף דגם החטאת מעכבו מלאכול בקדשים [כערכין כ"א א']. עכ"פ מהאשם ניתן ההזאות והמתנות. ועוד שממנו מתחיל ההכשר. והכי קיימא לן:

סעיף פט

מצורע עני שהביא קרבן עשיר

כגון שנתנו לו במתנה. או שהלוו לו:

סעיף צ

יצא

ואפילו לכתחלה שרי. רק איידי סיפא נקט נמי ברישא יצא:

סעיף צא

מביא אדם

ר"ל אדם עשיר רשאי להביא:

סעיף צב

על ידי בנו

אם היו מחוסכ"פ שצריכין קרבן לטהרתן. מביא עליהן קרבן עני. אע"פ שהוא עצמו עשיר. עכ"פ חשבינן לבני ביתו כעניים. מדאין להם רק מה שיתן להם הוא:

סעיף צג

אף על ידי

האי אף לאו אבנו ובתו וכו' דלעיל מינה קאי דהרי בהנך רשאי להביא קרבן עני. אלא ארישא קמהדר דקתני דעשיר שהביא קרבן עני לא יצא. קאמר ר' יהודה דאף באשתו חייב להביא קרבן עשיר. מדכגופו דמי. ואם הביא בעדה קרבן עני לא יצא:

סעיף צד

וכן כל קרבן שהיא חייבת

כגון זבה או יולדת. מביא עבורה קרבן עשיר. וה"ה שחייב להביא עבורה כל קרבן שהוא להכשירה ולהתירה בשום דבר. כגון קרבן נזירות [ומה שהזכיר הר"ש שגם קרבן סוטה חייב להביא. לא זכיתי להבין דזה אינו חיובא דידי' מדהוא בעלה. וכקרבנות נזיר. אלא התורה חייבתו בפירוש להביאן. ואם תרצה היא להביאן משלה לא יצא אם לא תזכה לו. משא"כ בקרבנות נזיר שלה. אם יש לה. תוכל להביאן משלה. כי חיובא דידי' הוא. וצ"ע]. אבל קרבנות שחייבת לכפרה בלבד. כגון שאכלה חלב או דם וכדומה להר"ש הכא. פטור הבעל מלהביאן. אבל להרמב"ם [פ"י משגגות] חייב הבעל להביאן. וממשנה שלנו יש קצת ראיה להרמב"ם מדקתני וכן כל קרבן. ואע"ג דמה שנתחייבה א"ע בנדר ונדבה לכ"ע הבעל פטור. אין על זה קושיא במה דאמרינן דקרבנות שנדרה היא פטורה. י"ל הרי ממקומו הוא מוכרע. דהרי מתני' בקרבנות שחייבת קאמר ור"ל אבל לא בקרבנות שהתחייבה היא א"ע בעצמה:

סעיף צה

אמר המחבר בזיעת אפי אכלתי לחם פי"ד משנה י"ג. כי משנה חמורה היא. ורבותינו מיניקנו בכל מקום ובכל עת. ופה השמיטו דדם מפי עוליהם. ואני העלוב מוטל על חצנם. יאמר נא ישראל אם אלה הענקים אומנינו אשר תמיד בחיקם ינשאנו ממעל לכל דרך לא סלולה. פה נטשונו כעטלף ערום מושלך על שפיים בכרם ד' צבאות. איה אמצא מנוח להציג כף רגלי החלש לפרש המשנה הקדושה. ומאין יבא עזרי. אם לא מד' עושה שמים וארץ מאין. דהנה ראו נא דבמשנתנו הנ"ל אמרינן שנים שנתערבו קרבנותיהם. וקרב קרבנו של א' מהן. ואנחנו נשמע קול ענות חלושה בשאלה. איזה מקרבנותיהן נתערבו. ואיזה קרבן של א' מהן שהוקרב. והנה אין גם אחד מרבותינו שענונו על ב' שאלות אלה. זולתי בעל הפיל. ה"נ רתוי"ט שנשמטה מלה משפתותיו שושנים נוטפות מור. הוא אמר ויהי. וז"ל שקרב קרבנו של א' מהן דהיינו החטאת. עכ"ל. וזה פשוט דבחטאת וודאי אירי. דיגיד עליו ריעו. דהיינו דמתשובת ר' יהושע וודאי מוכח. דהאלכסנדריי' עבור החטאת שאלו. שכבר הוקרב בעוד חבירו חי. ואין ידוע אם שלו או של חבירו הי'. אולם מדנשמע מדברי רבינו. שלא יוכלל במלת קרבנו רק חטאת. כפי הנראה דייק כן רבינו. משום דמלת קרבנו דקאמר תנא. רק חדא משמע. אולם אם לכך מתכווין רבינו אין הוכחתו מוכרחת. דהרי כבר מצינו בקרבן הנשיאים בפ' נשא. דכתיב גבי כל א' הקריב את קרבנו. וסופר ומונה אח"כ כ"א קרבנות שהקריב

כל א' מהן. אלמא דמלת קרבנו גם מובא משמע. ובל"ז יש לדקדק דאי מיירי שהקריב רק החטאת מי סני לי' להתנא למנקט מלת חטאת. ולמה לא נקט בפירוש והקריב חטאת של אחד מהן. ויהיה איך שיהי'. אכתי לא פי' לנו רבינו. מה נכלל במלת שנתערבו קרבנותיהן. אי נימא דמוקי לה כדמוקי למלת קרבנו דהיינו שנתערבו רק ב' החטאות. אבל האשם והעולה לא נתערבו להן. א"כ קשה מה מקשה הש"ס על זה [נדה ד"ע א'] והאיכא אשם. ומה קושיא. וכי מי מעכבו מלהקריבו. והרי האשם לא נתערב ויכול שפיר להקריבו. ותו מה משני שמואל שקרב אשמו. וכי מי מכריחנו לאוקמא שכבר קרב אשמו. הרי לא נתערבו האשמות. ויכול השתא להקריב אשמו. ואדרבה טפי הול"ל שלא קרב אשמו. ויקריבנו השתא אחר שיכתוב נכסיו לאחר. ובזה יסתור קושית רב ששת. דהרי באופן כזה קבעו האשם בעניות. ואי נימא לאידך גיסא דמדלא פי' רתוי"ט במלת שנתערבו קרבנותיהן. דהיינו שנתערבו חטאתיהן וילמד תחתון מעליון. דהיינו קרבנו דנקט תנא בתר הכי ממלת קרבנותיהן. דשניהן רק מחטאות מיירי. אלא ש"מ דס"ל לרתוי"ט. דנתערבו קרבנותיהן דמשנתנו. היינו שנתערבו כל הג' קרבנות שחייב כל א' בקרבנות של חבירו. עכ"פ קשה כיון דכל ספיקת אנשי אלכסנדריי' רק עבור החטאות הי'. וכדמוכח מתשובת ר' יהושע להם. למה הי להם לתאר השאלה שנתערבו להם גם שאר הקרבנות. טפי הו"ל למנקט שנתערבו חטאתיהן. ותו קשה א"כ ממ"נ היכי אייריי. אי שהי' האשם והעולה מפורשים דהיינו שפירש כל א' מהן איזה מהן יהי' אשם ואיזה עולה. ונתערבו אח"כ ג' המפורשים של א' בג' המפורשים של חבירו. ונמצא שיש בכל א' מהבהמות המעורבים ב' ספיקות. אחד אם הוא אשם או עולה. והספק הב' אם הוא שלו או של חבירו. ואף דגם ב' החטאות שלהן נתערבו. אפ"ה משום שהחטאת נקבה היא ולא הי' יכול להתערב עם אינך שהם זכרים. לפיכך לא הי' בב' החטאות רק ספק א'. היינו שלא ידעו של מי הוא. והיו יכולין שפיר להקריב מב' החטאות חטאת א' שתהי' לשם מי שהיא שלו. ואח"כ מת א' מהן. ונמצא שלא ידע החי אם הקריבו חטאתו אי לא. עכ"פ אכתי קשה מה מקשה הש"ס והאיכא אשם. ומה קו' הרי כיון שנתערבו האשמות והעולות המפורשות יחד. כולן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא מהדמים כל קרבן שנתערב. וכפי דמי היותר מובחר מאותן שהוממו [וכרמב"ם פ"ו מפסוהמ"ק הט"ו]. וא"כ ה"נ יכול לעשות כן ויקריב אשמו לשיוממו וגם אם לא ירצה להמתין כך יכול להקריב אשם אחד מיד דהרי כל התערובות נדחו לרעיא. רק לכשיוממו הנך יפול כל מעותיהן לנדבה [כרמב"ם שם הט"ו]. וא"כ מה זה קו' והאיכא אשם. ומה מתרץ שהקריב אשמו. והיכי אפשר כן והרי הכל מעורב. וגם טפי הו"ל

לתרוצי שלא הקריב אשמו וכלעיל. ואפילו נימא דמשנתנו מיירי. לא בנתערבו האשמות המפורשות בהעולות המפורשות. רק שנתערבו ב' האשמות לבד וב' העולות לבד כל א' מין במינו. ונמצא שאין בכל א' מהם רק ספק א' אם שלו או של חבירו הי'. אכתי ק' היכי קאמר והא איכא אשם. ומאי קושיא. הרי בין האשמות המעורבות יש א' מהן שמת בעליו. והרי בחטאת כה"ג בכלל חטאות המתות הוא [כתמורה כ"א ב']. וחטאות כזו שנתערב עם קרבנות אחרות כולן ימותו [כזבחים ד"ע ב']. וכל שבחטאות מתה. באשם כה"ג רועה [כתמורה די"ח א']. וא"כ ב' אשמות אלו ירעו עד שיסתאבו וכו' הכל כלעיל. ומה מקשה הש"ס והאיכא אשם. ואיך מתרץ שכבר הקריבו אשמו. וגם מי ומה מכריחו לאוקמא כן. ולהעמיס עלינו קו' רב ששת. ולא נוקמא טפי שנתערבו כולן יחד. ולא הקריב אשמו עדיין עד אחר שיכתוב נכסיו לאחר. ואי נימא דהכא לא במפירשות מיירי אלא בסתומות. דהיינו שלא פירש כל א' מהן על ב' הזכרים שהביא איזה מהן יהי' אשם ואיזה עולה. רק איזה מהן שירצה יקרבנו אשם ואיזה שירצה יקריבנו עולה. ונתערבו ב' שלו בב' של חבירו. הרי גם בכה"ג לא נרפאה לנו קושייתינו דמה מקשה הש"ס והאיכא אשם. הרי מתערובות ד' בהמות אלו. אף שיכול להקריב מהתערובות עולה א'. דאף אם תהי' של המת. רשאי הוא להקריבו [כספ"ב דקינין]. עכ"פ ב' עולות אינו יכול להקריב מהתערובות. דאע"ג דכולן סתומות יש לחוש שמא שניהן של איש א' הן. וכשיקריב שניהן. יקריב אשם לעולה. וגם אשם אינו יכול להקריב כלל מהתערובות. דשמא זו שיקריב של המת הוא. אלא בכה"ג אין לו דרך אחר רק שהקריב עולה א' מהתערובות יהיו ג' הנשארים רועים עד שיסתאבו וכו'. וכיון שכן יכול שפיר להקריב אשמו. ותו כיון שנתערבו כולן. היכי אפשר שכבר הקריב אשמו מהתערובות בוודאי. הרי אפילו יקריב ב' אשמות מהתערובות עדיין יש לחוש אולי שניהן של חבירו היו. וירא ישראל כי אין עוזר לו מרבותינו המפורשים בפירוש משנתנו הקדושה. ויסב פניו אל הקיר ויתפלל אל ד'. והנה יד שלוחה ממרום. ותושע לו ימינו וזרוע קדשו. כימי חודש בחדשו. אשר תמיד לא נטשו. הללו אל בקדשו]:

סעיף צו

שני מצורעים

ב' מצורעים עשירים שהביאו לטהרתן. כל א' קרבנותיו. דהיינו ב' כבשים זכרים א' לאשם וא' לעולה. וכבשה אחת נקבה לחטאת. ונתערבו קרבנותיהן בג' תערובות. דהיינו אם מפורשים היו. נתערב האשם עם האשם. וחטאת עם חטאת. ועולה עם עולה. ואם סתומים היו. נתערבו מב' הזכרים של כל א' זכר א' משל זה עם זכר א' של חבירו לבד.

וכ"כ נקבה אחת של זה עם הנקבה של חבירו. באופן שאין להסתפק בכל א' התערובות שמא אשם או עולה הוא. אלא שמא של זה או של חבירו הוא:

סעיף צז

שנתערבו קרבנותיהם

ר"ל שמג' מיני תערובות אלו. הקריב מכל תערובות ותערובות א' דהיינו אשם א' מב' האשמות. ועולה א' מהב' עולות. וחטאת א' מהב' חטאות המעורבות. כל קרבן לשם מי שהוא שלו. נמצא שהקריב קרבן שחייב א' מהן לטהרתו. רק שאינו יודע מי הוא האחד שהקריב קרבנו:

סעיף צח

ומת אחד מהם

דאילו היו שניהם חיים. היה יכול להקריב גם הנשארים מהתערובות. כל א' לשם מי שהוא שלו מדנתערבו רק מין במינו. אבל מדמת א' מהן. תו אינו יכול להקריב מג' הנשארים רק העולה. דהרי אפילו היא של המת רשאי הוא להקריבו [כספ"ב דקינין]. אבל השתא אינו יכול להקריב החטאת דשמא של מת הוא. ולמיתה אזל [כתמורה כ"א ב']. וגם האשם אינו רשאי להקריב אולי של המת הוא. ולרעיא אזל. דכל שבחטאת מת באשם רועה עד שיומם. ויביא בדמיו עולה [תמורה די"ח א']. וחטאות ואשם אחרים אינו יכול להביא. דאולי כל ג' הקרבנות שהקריבו בתחלה בעוד חבירו חי. שלו הי'. וכבר נתטהר החי. ונמצא שכשיקריב השתא האשם והחטאת יביא חולין לעזרה. וא"כ איך יתטהר חי זה לכנוס למקדש ולאכול קדשים. והוא מסופק אם הקריבו קרבנותיו:

סעיף צט

זו ששאלו אנשי אלכסנדריא את ר' יהושע אמר להם יכתוב נכסיו

לאוהבו או קרובו. שבטוח בו. דלאחר שיביא זה קרבנו. יחזור ויתן לו נכסיו במתנה:

סעיף ק

לאחר ויביא קרבן עני

דהיינו חטאת העוף הבא על הספק. שאחר שהוזה דמה במזבח ישרפוה [כסוף תמורה]. ומדאין למזבח אלא דמה אין בה חשש חולין בעזרה מדאורייתא. ואע"ג דעכ"פ הוה כחולין בעזרה מדרבנן. ומה"ט אינה נאכלת. אפ"ה כדי לתקוני גברא שרינן להקריבו לכתחלה [ועמ"ש בס"ד פ"א דכריתות סימן ל"א]. ואחר שהקריבו לו חטאת זו. מותר לכנוס לעזרה ולאכול קדשים. ואע"ג דעדיין יש להסתפק שמא האשם שהקריבו מהתערובות בעוד חבירו חי. הי' האשם ההוא של חבירו ונמצא שזה החי לא

הקריב אשמו עדיין. אין בכך כלום. דהאשם אינו מעכב הכפרה [כרמב"ם נזירות פ"י ה"ח]. וכן מוכח נמי מהרמב"ם [סוף מחוסכ"פ] שלא הביא דין האשם. והיינו מדאזל לשיטתי' [וכרלח"מ שם]. ונ"ל דהרמב"ם הוכיח דאשם אינו מעכב. דאל"כ קשה לרב ששת [נדה ד"ע א'] שהקשה לשמואל דמוקי למשנתנו בשכבר קרב אשמו. למאן תירץ שמואל הכי. אי לר' יהודה. הרי ס"ל לעיל בפרקין דאשם קובע. וכיון שכבר קרב אשמו בעשירות היכי יכול להביא חטאת בעניות. ואי כר"ש דס"ל לעול דרק חטאת קובע. א"כ אפילו לא קרב עדיין אשמו יקריבנו השתא. ואפ"ה אין בו חשש חולין בעזרה. דהרי ר"ש ס"ל דמצי מייתי אשם בתנאי. שאם כבר אשמו בעוד חבירו חי. יהי' זה שלמים. ואע"פ דממעט זמן אכילתו. דהרי שלמים נאכלים לב' ימים ולילה א'. וזה שהוא ספק אשם אינו רשאי לאכלו רק ליום ולילה כאשם. הרי ר"ש ס"ל דמביאין קדשים לבית הפסול. וקשה ואלא רב ששת היכי מוקי לה למתניתין. והרי בתרווייהו לא קיי"ל כר"ש. דבאמת רק אשם קובע [כרמב"ם סוף מחוסכ"פ]. וגם קיי"ל דאין מביאין קדשים לבית הפסול [כרמב"ם פ"ב דחגיגה]. והרי קיי"ל דהלכה כסתם משנה [יבמות מ"ב ב']. אע"כ דס"ל דבאמת אנשי אלכסנדריי' בכל הג' היו מסופקים. מדנקטו שנתערבו כל ג' הקרבנות. ולא נקטו שנתערבו חטאתיהן [כדנקט הרמב"ם]. אבל מדלא השיב להן ר' יהושע רק תיקון החטאת. ש"מ דס"ל דבאמת אין האשם מעכב. וא"כ כיון דרב ששת בתראה ניהו. וגם פשטות המשנה לא הזכירה כלל מהאשם. ש"מ דהכי קיי"ל. אלא דשמואל לשיטתי' דס"ל אשם מעכב. הוכרח לתרץ שכבר קרב אשמו. ר"ל לפע"ד שכבר הקריבו ב' האשמות המעורבות. בין בעוד חבירו חי או אחר שמת. הרי בכה"ג בין כך וכך וודאי כבר הקריבו אשמו של חי. והא דלא הוה מצי לשנויי שלא הקריב אשמו ויקריבנו השתא אחר שיכתוב נכסיו לאחרים ויהי' כעני. זה א"א. מדכבר הקריבו א' מב' האשמות שנתערבו בעוד חבירו חי. וכשיחזור להביא אשם. יביא השתא חולין בעזרה. ולהביאו בתנאי א"א. מדס"ל אין מביאין קדשים לפסול. אמנם תמהני מאד האיך אפשר לומר כרבינו הרמב"ם דאשם אינו מעכב. ואמאי והרי בעינן קרא כדכתיב. וכמ"ש לעיל [מ"ט]. ותו וכי עדיף זה מאילו נקטעו לו בהונות דוודאי מעכב וכמשנה ט' לעיל דאמרינן דאין לו טהרה עולמית. ומ"ש זה מזה. ואין פנים כלל לומר דרק מתנות שבשמן מעכבין ולא אותו שבדם. דמ"ש. וצ"ל דדוקא כשיביא אשם ואז מתן בהונות מעכב. אבל כשא"א לו להביא אשמו אין מתן בהונות מעכב כפרתו. והרי אשכחן דכוותי' במתנות הראש [כמ"ש בבועז משנה י']. וכ"כ מצינו [פסחים נ"ט ב'] דהקטרת אימורין מעכבין הכהנים מלאכול חזה ושוק. ואעפ"כ כשאבד האימורין מותרין לאכלן. ה"נ. ולהר"ש והר"ב אשם

נמי מעכב כפרה [כערכין כ"א א'] ואפ"ה יש לו תקנה להחי בשיביא כבש זכר לאשם בתנאי שאם כבר הקריבו אשמו בעוד חבירו חי יהי' זה לשלמים. משום דשניהן דהיינו אשם ושלמים מתן דמו שוה. בב' שהן ד'. ולמטה מחוט הסקרא. ואע"ג דעכ"פ אשם נאכל רק לזכרי כהונה. ורק ליום ולילה. אבל שלמים נאכלים גם לבעלים. ולב' ימים ולילה א'. וא"כ שמא זה הכבש שמביא שלמים הוא. ומדמסופק שמא אשם הוא. אסור לישראל לאכול ממנו. וגם הכהן אסור לאכלו יותר מיום ולילה. ונמצא שממעט באוכליו ובזמן אכילתו. שאינו רשאי [כזבחים ע"ה ב']. אפ"ה כיון שבדיעבד אם הקריבו כך. הקרבן כשר. לפיכך משום תקוני גברא. הו"ל כשעת הדחק דכדיעבד דמי [כרטו"ז י"ד צ"א סק"ב]. וכ"כ אמרינן אפילו בדאו' כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק [ברכות ד"ט א']. וכ"ש הכא דאיכא נמי תקוני גברא דמה"ט שרינן נמי שיקריב חטאת עוף ולהביאו לבית הפסול לגמרי. כך נ"ל ליישב דעת הר"ש והר"ב. וא"ת ה"ת אשם שפיר יכול להביאו בתנאי וכדאמרן. אבל האיך יעשה עם לוג השמן שג"כ מתנותיו מעכבין. י"ל דכבר הקשה בש"ם בדוגמת זה [זבחים דע"ו ב'] בספק מצורע שהוא ספק נזיר טמא. ותירץ שם דגם הלוג שמן מייתי בתנאי. שאם שלמים הוא יהי' לוג זה נדבה. ומה שיש עוד לגמגם גם בזה מהקמיצה של השמן שצריך בנדבה. ומהזאות שצריך שיעשה מהלוג של מצורע. ע"ש שמתרץ הש"ס שם הכל על נכון. א"נ נ"ל דהכא בב' מצורעים א"צ לדחוקי בכל הנך תירוצים דמתרץ הש"ס התם. דהרי כבר אוקמינה לה שכבר הקריבו אשם וחטאת ועולה בתנאי בעוד חבירו חי. וא"כ ע"כ כשהקריבו האשם הראשון בתנאי שתהיה לשם מי שהוא. נתנו מדמו מתן בהונות. אבל הלוג שמן לא היו יכולין כל א' להביא אז עדיין. דשמא אין האשם שלו ומביא חולין לעזרה. אלא מדקיי"ל מביא אדם אשמו היום. ולוגו אפילו אחר י' ימים [כזבחים מ"ד ב']. להכי היו שניהן סומכין לכשיקריבו האשם האחר מהתערובות. יביאו אח"כ כל א' הלוג שמן. ונמצא שאם ביני וביני מת חבירו. יכול זה החי שפיר אחר שיקריב השתא אשמו. להביא גם לוגו בלי שום תנאי כלל. אמנם לרתוי"ט שהבאנו לעיל שפי' דהקריבו קרבנו של א' מהן. דהיינו שרק חטאת הקריבו מהתערובות בעוד חבירו חי. ע"כ צ"ל בלוג שיביא החי השתא. שיביאנו בתנאי ובכל הנהו שנויי דחיקא דמתרץ הש"ם בסוגיא דזבחים וכמש"ל. אמנם הגם כי עד הנה עזרנו ד' לסלק כל ערעור בין אי נימא כהרמב"ם דאשם אינו מעכב. ובין אי נימא כהר"ש והר"ב דאשם מעכב. ושיביאנו החי השתא בתנאי. אפ"ה לפי עני בדעת כמוני עדיין יש דוחק קצת בפירוש הר"ש. דהרי מדנקט תנא שנתערבו קרבנותיהן. וודאי משמע שנתערבו להב' מצורעים כל מין ומין מקרבנותיהן. ומדהעמידו האלכסנדריי'

שאלתן באופן כזה. וודאי שהסתפקו גם בהספק אשם שחייב החי. והאיך לא השיב להן ר' יהושע מה יעשו לתקנת האשם. ובשלמא להרמב"ם דס"ל דלר' יהושע אין האשם מעכב. וא"צ החי להביאו. שפיר י"ל דלהכי שתק ר' יהושע מיני' מדבאמת א"צ לתיקון מדאינו מעכב. אלא אי נימא דגם אשם צריך תיקון. ושיביאנו בתנאי. מ"ט שתק ר' יהושע ולא הודיעם מה יעשו לתיקון חובו. וצ"ע. ולכאורה קשה בין להרמב"ם הנ"ל ובין להר"ש והר"ב. מה לנו לבקש כל כך הרבה תחבולות כדי לתקן את החי. הרי כבר דרך כבושה לפנינו לתקן את החי כמשחל בניתא מחלבא. דהו"ל להחי למתשל על הקרבנות שהביא מקודם בעוד חבירו חי ונמצא שיהי' זה החי השתא כשאר מצורע המתטהר שעומד על פרקו להביא קרבנותיו מחדש בלי שום פקפוק כלל. ובשלמא לתוס' [כריתות די"ג ב' ד"ה ארבע] דכל קרבן כשכבר נזרק דמו תו לא מצי למתשל עלוהי שפיר. אלא להר"ן [נדרים דע"ח א']. דס"ל דגם לאחר שנזרק דם הקדשים מצי למתשל עלה. והא דחייבה תורה כרת בשחוטי חוץ. היינו בלא רצו הבעלים למתשל עלה. א"כ אף דאילה"ק לרבינו הרי אי מתשל אחר זריקת הדם. הו"ל חולין בעזרה למפרע. די"ל דכיון דכי מתשיל כבר הוא לפנים. חולין ממילא הויין. ובכגון זה אין כאן משום חולין בעזרה. ובדוגמת זה תירץ הש"ס [מנחות דמ"ח א'] בפודה ב' חלות יתירות של כבשי עצרת. דמדהן כבר בפנים אין בהם משום חולין בעזרה. דחולין ממילא הויין. וגם אילה"ק להר"ן. אם כדבריו. ה' חטאות המתות היכי משכח"ל. נתשל עלוהי. די"ל נמי בהא כתי' להר"ן לשחוטי חוץ שאין הבעלים רוצין למתשל. או שמת המקדיש או שאינו כאן. אבל ק' לדבריו מהכא. שע"כ שהמקדיש חי. והוא כאן שהרי יכתוב נכסיו לאחר בהערמה. ויביא קרבן עני. והרי גם בהאשם יש כמה ערעורים. או שלא יביאנו כלל. או שיביא אותו ואת הלוג בתנאי ובדוחק. ולמה לן כל הנך לחפש בחורין וסדקין תקון להאי גברא. טפי הול"ל דנתשיל על הקרבנות שהביא כבר. ונמצא שיהי' יכול שפיר להביא קרבנותיו בלי שום ערעור ועיכוב כלל. ואע"ג דגם בתרומה אמרינן [נדרים נ"ט א'] דלאו מצוה לאתשולי עלה. וכ"ש בקדשים דחמירי ושכבר נזרק דמו. עכ"פ הול"ל דמשום תקוני גברא שיהי' מותר לכנוס למקדש ולאכול קדשים. הא עדיף טפי משנתיר לו הערמה ושיביא חטאת עוף שג"כ אסור לכתחלה להביא קדשים לפסול. ואת"ל דהא דלהר"ן שרי להתשיל אף לאחר זריקה היינו קודם שאכלו הכהנים הבשר. דאף שכבר זרקו הדם. לא הוה כזרק דם חולין במזבח. דרואין הדם כאילו הוא מים [כזבחים ע"ט ב']. אבל כשכבר אכלו הכהנים הבשר. אינו רשאי להתשיל ולהביא הכהנים לידי עבירה אכילת חולין שנשחטו בעזרה דאסור [כתוס' מנחות ד"פ ב' ד"ה וכי]. ליתא. דבפירוש אמרינן [זבחים פ"י מ"ז]

דמותר להכניס ולאכול חולין בעזרה. ואע"ג דמרש"י [תמורה כ"ג א' ד"ה יאכלו]. משמע דאפילו להכניס ולאכול בעזרה כדי לאכול מיד אח"כ קדשים על השבע אסור. וא"כ על כרחך הא דשרינן בזבחים הנ"ל. היינו רק בשיאכלו טפלים כתבלין. אבל שיאכלן בעין בעזרה אסור. והרי רמל"מ [בפ"ה מיסודי תורה בס"ד שם] החליט שחולין בעזרה אסור מדאורייתא. ואם כן כשיתשול עלה מביא הכהנים לאיסור דאורייתא. ואת"ל דרק הקרבת חולין בעזרה אסור מדאורייתא. אבל אכילתן בעזרה מותר מה"ת. תדע דאל"כ היכי מותר להביא תבלין חולין לשם. ליתא דהא תינח לילפותא דיליף הש"ס בקידושין [דנ"ז ב'] מה שלי בשלך אסור אף שלך בשלי אסור י"ל שפיר דאקרבה קאי. אבל למסקנת הש"ס התם מקרא וזבחת יאכלת בריחוק מקום אתה זובח ואוכל. ולא בקירוב מקום. א"כ גם האכילה היא דאורייתא. וע"כ הא דשרינן לאכול שם תבלין חולין. היינו מדשרינהו תורה בפירוש. כדכתיב למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין [וכש"ס שם] והיינו עם תבלין. והרי אין תבלין בקדשים. וא"כ שפיר י"ל דלהכי לא מתשל. כדי שלא יביא הכהנים לידי איסור אכילתן. עכ"פ היינו הכל רק לכתחלה. אבל בדיעבד. וכדי לתקוני גברא. ודאי אע"ג דלא אמרינן לאדם חטא כדי שיזכה חברך [כשבת ד"ד]. עכ"פ היכא דלא פשע. אמרינן לאדם חטא בקל כדי שיזכה חברך בחמור [כתוס' עירובין ל"ב ב']. וכ"ש הכא דאין הכהן עושה כלום. רק הלה מתשיל. ודאי אמרי' לי' זכה בחמור אף שעי"ז יחטא חבירו בקל. והרי אין לך קל יותר מזה שאכל הכהן למפרע חולין בעזרה. שבשעה שאכלן קדשים היו. ואפילו שוגג ואונס לא הוה. ואין לך מצוה רבה יותר מזה. שיתוקן גברא ויהי' רשאי לכנוס למקדש ולקיים מצות ראיי' וגם לאכול קדשים מצוה היא [יבמות ד"צ א']. א"כ קשה שפיר נתשל עלה. ולא נצטרך לדחוקי היתר בהבאת חטאת העוף שגם כן אסור להביא קדשים לפסול. דהרי אינה נאכלת. ואפ"ה שרי. מכ"ש התשלה. נ"ל דלק"מ דכיון דלא מתשיל רק משום קלקול שאירע ע"י מיתת חבירו. הו"ל נולד. ואין מתירין בנולד [נדרים פ"ט ב']: